

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru
Funkcjonalnego
Słupsk-Ustka na lata 2021-2030

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Opracowanie:
Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	5
II.	Przyjęta koncepcja metodologiczna opracowania	6
1.	Założenia badawcze	6
2.	Metody i techniki badawcze	6
3.	Analiza danych i dokumentów zastanych:	6
4.	Badanie ankietowe realizowane wśród mieszkańców obszaru MOF S-U.	7
5.	Wywiady pogłębione z kluczowymi przedstawicielami MOF S-U.	8
6.	Efekty prac	8
III.	Portret statystyczny	9
1.	Ogólna charakterystyka obszaru	9
2.	Charakterystyka samorządów tworzących MOF S-U.	12
IV.	MOF S-U w świetle dokumentów strategicznych	16
1.	Analiza lokalnych – powiatowych i gminnych strategii rozwoju	16
2.	Wnioski z ewaluacji Strategii MOF S-U.	24
V.	Analiza statystyczna obszaru MOF S-U	26
1.	Demografia	26
2.	Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne	30
3.	Infrastruktura drogowa i transport publiczny	32
4.	Rewitalizacja na terenie MOF S-U	34
5.	Rynek pracy	35
6.	Sytuacja gospodarcza	41
7.	Edukacja	46
8.	Wybrane usługi publiczne	53
9.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	56
10.	Infrastruktura i ochrona środowiska	61
11.	Sport i rekreacja	69
12.	Kultura i turystyka	70
VI.	Wyniki badań ankietowych	75
1.	Jakość życia na terenie MOF S-U	76
2.	Ocena jakości infrastruktury i oferty społecznej	77
3.	Ocena rynku pracy i oferty kulturalnej	80
4.	Potencjały i bariery rozwojowe MOF S-U	81
5.	Potrzeby i wyzwania	83
VII.	Wyniki badań jakościowych	85
1.	MOF S-U – dotychczasowe doświadczenia	85
2.	Mocne i słabe strony MOF S-U	86
3.	Propozycje zmian – koncepcje projektów i działań dla MOF S-U.	91
4.	Wizja współpracy samorządów w ramach MOF S-U	94
VIII.	Delimitacja obszaru MOF S-U	96
IX.	Bilans strategiczny	109
1.	Obszar społeczny	109

2.	Obszar gospodarczy.....	110
3.	Obszar przestrzenno-funkcjonalny i środowiskowy.....	112
4.	Analiza SWOT MOF S-U	116
5.	Identyfikacja obszarów wsparcia oraz wspólnych celów rozwojowych dla MOF S-U.....	120
X.	Spis tabel, wykresów i grafik	123

I. Wprowadzenie

Opracowanie nowej Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030 oparte jest o ponowną diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru. Dokument stanowi bowiem kontynuację działań opisanych w Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska na lata 2014-2020. Celem realizacji przedmiotowej diagnozy jest określenie aktualnego stanu i potencjalnych kierunków rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka (MOF S-U), które posłużą do opracowania Strategii MOF S-U na lata 2021-2030. Wypracowana w ramach diagnozy analiza ma charakter zintegrowany i odnosi się do problemów, potrzeb, obszarów i kierunków interwencji, jakie powinny zostać podjęte na terenie MOF S-U w latach 2021-2030.

Realizacja zaproponowanych w dokumencie działań stanowiła będzie zatem odpowiedź na zdiagnozowane i realne trudności rozwojowe obszaru. Działania te z założenia mają charakter ponadjednostkowy, oparty na zasadach współpracy i poszanowania perspektywy potrzeb zgłaszanych przez każdy z 8 samorządów obszaru, w celu dalszego zacieśniania współpracy oraz wzmocnienia wzajemnej integracji.

MOF S-U współtworzony jest przez Miasto Słupsk stanowiące rdzeń obszaru oraz:

- Gminę Miasto Ustka,
- Powiat Słupski,
- Gmina Kobylnica
- Gminę Słupsk,
- Gminę Ustka,
- Gminę Damnica i
- Gminę Dębica Kaszubska.

Jednostki współtworzące MOF S-U przystąpiły do opracowania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030 zgodnie z wytycznymi wynikającymi z nowelizacji ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 10 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2327), krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi, planistycznymi oraz regulacjami prawnymi dla nowego okresu budżetowania Unii Europejskiej 2021-2027, projektem Ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2021-2027 oraz założeniami do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027.

Diagnoza w założeniu stanowi podstawę do wytyczenia i późniejszej realizacji celów związanych z:

- wzmocnieniem współpracy między JST koniecznej dla realizacji wspólnych działań na terenie MOF S-U,
- identyfikacji obszarów wsparcia oraz wspólnych celów rozwojowych dla MOF S-U,
- systemowego rozwiązywania kluczowych zagadnień dotyczących celów tematycznych funduszy europejskich na lata 2021-2027.

Wobec powyższego, zakres prezentowanej w dokumencie analizy dotyczy w szczególności:

- aktualnego potencjału społeczno-gospodarczego obszaru MOF S-U,
- problemów, wyzwań i potencjałów rozwojowych w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF S-U (z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych JST),
- potrzeb inwestycyjnych, w szczególności uwzględniających nową perspektywę finansową,
- powiązań i obszarów współpracy pomiędzy JST MOF Słupsk – Ustka,
- uwarunkowań rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF S-U (z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych JST).

II. Przyjęta koncepcja metodologiczna opracowania

1. Założenia badawcze

Zasięg terytorialny opracowania, w szczególności analizy danych statystycznych i realizacji badań ilościowych i jakościowych, pokrywać będzie się z obszarem MOF S-U. Obszar MOF S-U obejmuje następujące samorządy: Miasto Słupsk, Powiat Słupski, Gmina Miasto Ustka, Gmina Kobylnica, Gmina Słupsk, Gmina Ustka, Gmina Dębica Kaszubska i Gmina Damnica. W uzasadnionych przypadkach, zakres analizy odnosi się także do szerszej perspektywy, obejmującej sąsiadujące gminy, województwo pomorskie i cały kraj. Analiza wykraczająca poza obszar MOF S-U dotyczyć będzie w szczególności trendów demograficznych i gospodarczych, kwestii delimitacyjnych oraz zapisów zawartych w dokumentach strategicznych, odnoszących się do problematyki badania.

Dane niezbędne do uzyskania informacji na potrzeby opracowania diagnozy, gromadzone były w trakcie analiz danych statystycznych i dokumentów zastanych – gotowych raportów, sprawozdań, analiz oraz dokumentów strategicznych, a także badań realizowanych wśród mieszkańców MOF S-U oraz badań jakościowych prowadzonych z przedstawicielami kluczowych środowisk i instytucji związanych z funkcjonowaniem MOF.

Zgromadzone dane stanowiły podstawę do wypracowania wniosków i rekomendacji dotyczących kierunków zmian i wyzwań MOF S-U w okresie 2021-2030, które zaprezentowane zostały w formie diagnozy strategicznej, a następnie poddane weryfikacji w trakcie konsultacji społecznych i warsztatów strategicznych z interesariuszami MOF S-U. Podjęte działania diagnostyczne służyły przygotowaniu Strategii MOF S-U 2021-2030, zawierającej propozycje projektów, inwestycji i działań wpływających na rozwój MOF S-U, która pozwoli na pełniejsze przygotowanie się do przyszłego okresu programowania UE poprzez stworzenie podstaw merytorycznych, jak i organizacyjnych do pozyskiwania funduszy zewnętrznych (w tym realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych).

2. Metody i techniki badawcze

W celu opracowania diagnozy strategicznej oraz zgromadzenia informacji na zaproponowany przez Zamawiającego zakres danych, przeprowadzone zostały badania i analizy obejmujące w szczególności następujące metody badawcze:

1. Analiza danych i dokumentów zastanych.
2. Badanie ankietowe realizowane wśród mieszkańców obszaru MOF S-U.
3. Wywiady pogłębione z przedstawicielami kluczowych środowisk i instytucji funkcjonujących na terenie MOF S-U.

W kolejnych akapitach omówiono zakres poszczególnych metod badawczych.

3. Analiza danych i dokumentów zastanych:

Przeprowadzona analiza danych i dokumentów zastanych oparta została w szczególności o aktualne publicznie źródła informacji obejmujące między innymi:

- analizę dokumentów (w tym europejskich, krajowych, regionalnych, powiatowych,

Tabela 1 Wykaz analizowanych dokumentów

I.p	Nazwa dokumentu
1	Zrównoważona Europa 2030
2	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

I.p	Nazwa dokumentu
3	Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030
4	Program Ochrony Powietrza dla Strefy Pomorskiej
5	Ewaluacja ex-post „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska na lata 2014-2020”
6	Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022

Źródło: opracowanie własne

- analizę gotowych raportów i analiz sporządzanych przez gminy MOF S-U, w tym strategii rozwoju i raportów o stanie gmin i powiatu,

Tabela 2 Wykaz analizowanych dokumentów (lokalnych)

I.p	Nazwa dokumentu
1	Strategia Rozwoju Miasta Ustka do roku 2020
2	Strategia Rozwoju Gminy Ustka na lata 2017-2027
3	Strategia Rozwoju Miasta Słupska na lata 2017-2022
4	Strategia Rozwoju Gminy Słupsk na lata 2015-2020
5	Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Kobylnica na lata 2021-2026
6	Strategia Rozwoju Gminy Dębica Kaszubska na lata 2014 – 2020
7	Strategia Rozwoju Gminy Damnica na lata 2016-2022
8	Raport o stanie Gminy Damnica 2020
9	Raport o stanie Gminy Dębica Kaszubska za okres od dnia 1 stycznia 2020 roku do dnia 31 grudnia 2020 roku
10	Raport o stanie Gminy Kobylnica w 2020 roku
11	Raport o stanie Gminy Słupsk w roku 2020
12	Raport o stanie Gminy Ustka za 2020 rok
13	Raport o stanie Miasta Słupska 2020
14	Raport o stanie Gminy Miasto Ustka za 2020 rok
15	Raport o stanie Powiatu Słupskiego za 2020 rok

Źródło: opracowanie własne

- analizę danych statystycznych (dostępnych w ramach statystyki publicznej i innych źródeł).

W trakcie analiz starano się wykorzystywać dane publikowane, jak i niepublikowane ze źródeł rozproszonych, możliwie nie starsze niż z 2017 r.

4. Badanie ankietowe realizowane wśród mieszkańców obszaru MOF S-U.

Badanie ankietowe zrealizowane zostało w formie ankiety on-line uzupełnionej o dystrybucję wersji papierowej wśród mieszkańców obszaru MOF S-U. Zakładano realizację badania na próbie nie mniejszej niż 800 pełnoletnich mieszkańców MOF S-U – docelowo ankietę wypełniło 860 mieszkańców obszaru. Badania realizowane było za pomocą dostępnych kanałów instytucjonalnych i portali internetowych, ze względu na panujące warunki epidemiczne. Taka forma dystrybucji ankiet uznawana była za względnie najbezpieczniejszą formę gromadzenia informacji od mieszkańców. Tego typu badania nie mają jednak charakteru badań w pełni reprezentatywnych, ponieważ ich realizator nie ma bezpośredniego wpływu na dobór respondentów. Niemniej jednak badania te pozwalają na wskazanie pewnych tendencji, panujących opinii czy pożądaných kierunków zmian oczekiwanych przez mieszkańców. Ich walor poznawczy może zatem posłużyć jako źródło informacji uzupełniające wyniki prac diagnostycznych.

Zakres badania ankietowego uwzględniał w szczególności:

- Ocenę aktualnego potencjału i zasobów MOF S-U pod względem: jakości życia, rynku pracy, oferty społeczno-kulturalnej, głównych wad i zalet MOF.
- Potrzeby rozwojowe MOF z perspektywy mieszkańców: niezbędne/oczekiwane kierunki inwestycji, priorytety rozwojowe.
- Dane statystyczne respondentów: płeć, wiek, status na rynku pracy, miejsce zamieszkania, plany migracyjne.

5. Wywiady pogłębione z kluczowymi przedstawicielami MOF S-U.

Realizacja pogłębionych wywiadów jakościowych zrealizowana została z udziałem 60 respondentów. W grupie tej znaleźli się przedstawiciele kluczowych środowisk związanych z funkcjonowaniem MOF S-U, w tym m.in. instytucji samorządowych (w tym prezydent, wójtowie, burmistrz, starosta), jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych, instytucji kultury, instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji okołobiznesowych, instytucji naukowych, instytucji rynku pracy, zakładów opieki zdrowotnej itp. związanych z funkcjonowaniem MOF S-U.

Uzyskane w trakcie badania jakościowe informacje, wykorzystano wyłącznie do opracowania zbiorczych wniosków i rekomendacji, bez możliwości identyfikacji poszczególnych respondentów.

Zakres tematyczny wywiadów pogłębionych dotyczył w szczególności:

- Oceny aktualnego potencjału społeczno-gospodarczego obszaru MOF S-U,
- Problemów, wyzwań i potencjałów rozwojowych w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF S-U (z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych JST),
- Potrzeb inwestycyjnych, w szczególności uwzględniających nową perspektywę finansową,
- Powiązań i obszarów współpracy pomiędzy JST MOF S-U ,
- Uwarunkowań rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF S-U (z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych JST).

Realizacja wywiadów pogłębionych odbywała się z uwzględnieniem obostrzeń wynikających z panującej sytuacji pandemicznej. Wywiady prowadzone były w formie osobistej lub z wykorzystaniem elektronicznych narzędzi komunikacji – rozmowy telefoniczne, lub za pomocą komunikatorów internetowych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa rozmówcom.

6. Efekty prac

Wyniki badań przedstawione zostały w formie opisowej i graficznej, w formie tabel, wykresów, diagramów, map itp. Diagnoza zawiera źródła pozyskanych danych, z wyłączeniem danych osobowych pozwalających na identyfikację respondentów wywiadów jakościowych.

Wyniki diagnozy stanowią punkt wyjścia do opracowania nowej Strategii MOF S-U 2021-2030 uwzględniając aktualną i prognozowaną sytuację społeczno-gospodarczą, a także stały się przyczynkiem do wypracowania najważniejszych celów i przedsięwzięć dla zrównoważonego rozwoju MOF S-U, które uszczegółowione zostaną w trakcie prac konsultacyjno-warsztatowych prowadzonych na etapie tworzenia dokumentu Strategii MOF S-U 2021-2030.

III. Portret statystyczny

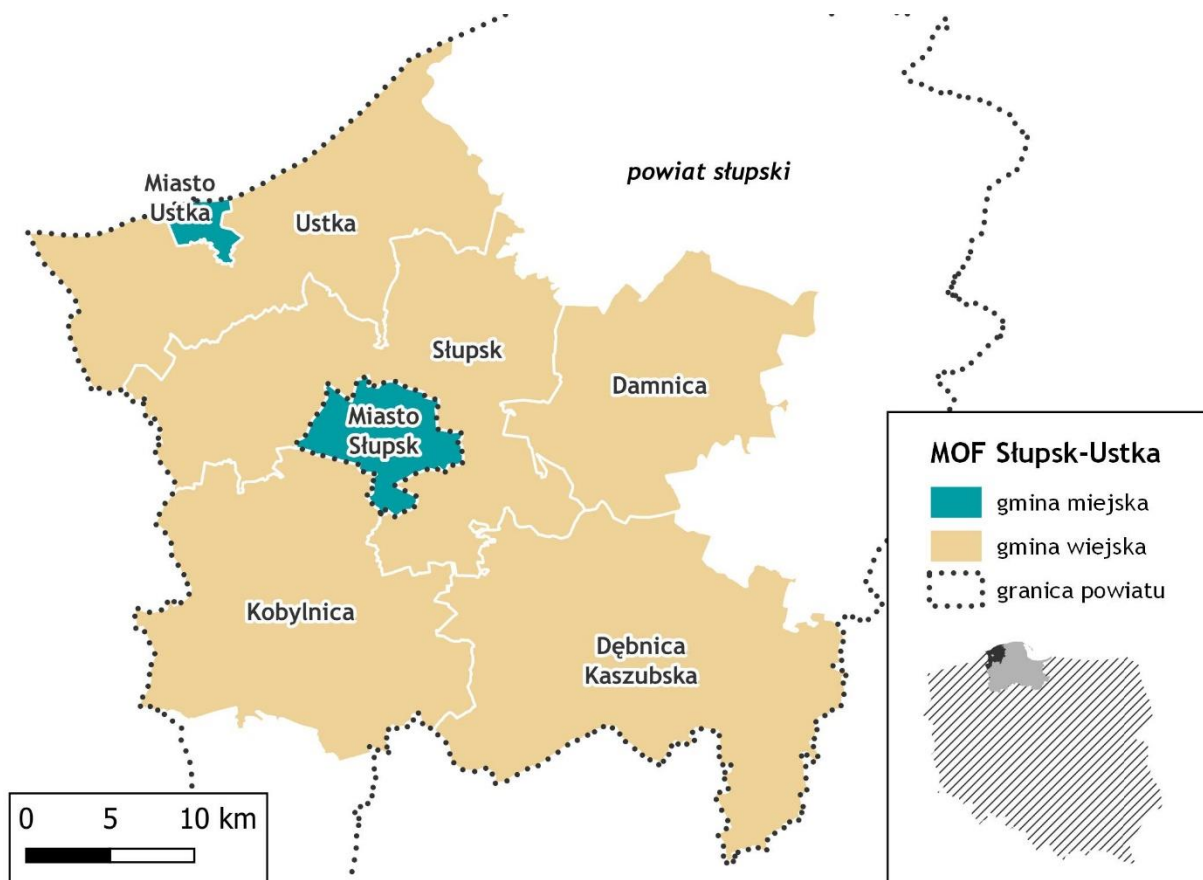
1. Ogólna charakterystyka obszaru

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka (MOF S-U) to obszar wewnętrznie zintegrowany i względnie spójny, czego dowodzi diagnoza delimitacyjna zamieszczona w rozdziale VIII opracowania. MOF S-U tworzony jest przez 8 samorządów, wśród których znajdują się:

- Miasto Słupsk,
- Gmina Miasto Ustka,
- Gmina Słupsk,
- Gmina Kobylnica,
- Gmina Ustka,
- Gmina Damnica
- Gmina Dębница Kaszubska,
- Powiat Słupski.

MOF S-U usytuowany jest w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Zajmuje **obszar 1 244 km²**, stanowiący około 6,7% ogółu powierzchni województwa pomorskiego i równy mniej więcej połowie powiatu słupskiego. W skład MOF S-U wchodzi jedynie część gmin powiatu słupskiego, z pominięciem gmin Smołdzino, Główny, Potęgowo oraz Kępice.

Grafika 1 Mapa poglądowa obszaru MOF S-U

Źródło: opracowanie własne

Największe pod względem powierzchni gminy MOF to gmina Dębica Kaszubska (300 km²) oraz Gmina Słupsk (262 km²). Łączna powierzchnia miast Słupsk (43 km²) i Ustka (10 km²) zajmuje w strukturze obszaru niewiele ponad 4% ogółu powierzchni tj. 53 km².

Tabela 3 Powierzchnia MOF S-U, powiatu słupskiego i woj. pomorskiego

Jednostka	powierzchnia w km ²	powierzchnia w ha	% powierzchni MOF S-U
Woj. pomorskie	18 323	1 832 368	-
Powiat słupski	2 304	230 424	-
Gmina Dębica Kaszubska	300	29 952	24,1%
Gmina Słupsk	261	26 173	21,1%
Gmina Kobylnica	244	24 391	19,6%
Gmina Ustka	217	21 746	17,4%
Gmina Damnica	168	16 766	13,5%
Gmina Miasto Ustka	10	1 019	0,8%
Powiat m. Słupsk	43	4 315	3,5%
MOF S-U	1 244	124 362	100,0%

Źródło: dane GUS BDL 2020 r.

Ponad połowę powierzchni MOF S-U zajmują użytki rolne (54,7%, tj. 681 km²). Największym odsetkiem powierzchni użytków rolniczych w strukturze gruntów odznaczają się gminy Damnica (64,7%), Słupsk (61,6%) oraz Kobylnica (60,6%) - dane GUS stan na rok 2014. Kolejnych 35,8% gruntów stanowią grunty leśne i obszary zakrzewione (445 km²). Do najbardziej zalesionych jednostek należą gmina Dębica Kaszubska (52,4%) oraz gmina miasto Ustka (48,1%). Najmniejszą powierzchnią terenów zalesionych odznacza się miasto Słupsk – 13,1% gruntów. Udział powierzchni zurbanizowanych i zabudowanych na terenie MOF S-U wynosi przeciętnie 6,0%. Jedynie miasta Słupsk oraz Ustka posiadają wyższy odsetek terenów zurbanizowanych wynoszący kolejno 49,2% oraz 31,6%.

Obszar MOF S-U zamieszkuje łącznie **160 588 osób**. Mieszkańcy MOF S-U stanowią około 6,8% ogółu mieszkańców województwa pomorskiego. Największą jednostką osadniczą MOF S-U jest miasto Słupsk zamieszkiwane przez blisko 90 tys. osób. Drugim w kolejności miastem jest Ustka, na terenie której mieszka nieco ponad 15 tys. osób. Mieszkańcy obu miast stanowią łącznie blisko 2/3 ogółu mieszkańców obszaru MOF S-U. Najbardziej liczebnymi gminami wiejskimi obszaru są: Słupsk (18,5 tys. mieszkańców), Kobylnica (13,2 tys.) oraz Dębica Kaszubska (9,5 tys.). Najmniejsze liczebnie gminy to gmina Ustka (8,2 tys.) oraz Damnica (6,0 tys.).

Tabela 4 Liczba mieszkańców MOF S-U, powiatu słupskiego i woj. pomorskiego

Jednostka	Ludność ogółem	% ludności MOF S-U
Woj. pomorskie	2 346 671	-
Powiat słupski	98 832	-
Gmina Ustka	8 295	5,2%
Gmina Damnica	6 080	3,8%
Gmina Dębica Kaszubska	9 495	5,9%
Gmina Kobylnica	13 211	8,2%
Gmina Słupsk	18 528	11,5%
Gmina Miasto Ustka	15 199	9,5%
Powiat m. Słupsk	89 780	55,9%
MOF S-U	160 588	100,0%

Źródło: dane GUS BDL 2020 r.

MOF S-U stanowi istotny element Subregionu Słupskiego, będącego jednym z czterech subregionów województwa pomorskiego. Jak wskazuje się w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, subregion słupski stanowi najstarszy demograficznie subregion województwa. Subregion ten styka się także ze stosunkowo najwyższym w województwie wskaźnikiem deprywacji lokalnej, mierzonej liczbą osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej – dla subregionu wynosi on około 13% podczas gdy średnia wojewódzka to około 4%. Wśród kluczowych problemów obszaru zidentyfikowanych w SRWP 2030 wskazuje się natomiast problem dostępności drogowej, w tym dojazdu do stolicy regionu, co prowadzi obszar subregionu słupskiego, a zatem i MOF S-U do wykluczenia transportowego. Przeciętny czas dojazdu z obszaru MOF do Gdańska zajmuje około 2 godzin. Zakłada się, że odczuwalne zmniejszenie czasu przejazdu powinno nastąpić w przypadku Słupska po zakończeniu prac prowadzonych na drodze ekspresowej S6. Do tego czasu obszar ten borykał będzie się z licznymi problemami dotyczącymi możliwości rozwoju gospodarczego, a także stopniowego odpływu ludności, poszukującej lepszych/bardziej atrakcyjnych form zatrudnienia¹. Problemem jest również niższa od przeciętnej dla województwa dostępność kadry medycznej, która także negatywnie rzutuje na jakość życia mieszkańców.

Oprócz wymienionych powyżej problemów/niedostatków obszaru, należy także zwrócić uwagę na liczne potencjały MOF S-U, wśród których wymienić należy dostępność portu morskiego, dobrze rozwiniętą infrastrukturę OZE (szczególnie energetykę wiatrową), rozwiniętą bazę noclegową (turystyczną, w szczególności w pasie nadmorskim), a także infrastrukturę komunalną (wysoka liczba osób podłączonych do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej). Obszar MOF S-U także główny biegun rozwoju północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Nie bez znaczenia jest również to, iż Słupsk - obok Koszalina, to największy ośrodek miejski, położony pomiędzy aglomeracjami: Szczecin i Trójmiasto. Przez teren MOF S-U przebiega główna arteria komunikacyjna Polski północnej (droga krajowa i ekspresowa nr 6), która stanowi istotny zwornik dla całego wybrzeża obsługujący kluczowe nadmorskie obszary turystyczne kraju, połączenia z centrum Polski i Europą Zachodnią. Ważną rolę w funkcjonowaniu MOF S-U pełni Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna oraz związany z nią Słupski Inkubator Technologiczny. Podmioty te wraz z gminami wchodzącymi w skład MOF S-F wspierają rozwój społeczno-gospodarczy regionu, akcelerację start-up'ów, upowszechnianie nowoczesnych technologii i innowacji, promocję atrakcyjności inwestycyjnej, klastrów, OZE, a także szkolnictwa zawodowego i wyższego oraz rynku pracy czy osób wykluczonych społecznie. Gospodarka MOF S-U jest mocno zdyspersyfikowana. Na terenie MOF S-U rozwija się gospodarka morska, przemysł przetwórczy, spożywczy, przemysł lekki, motoryzacyjny, drzewny oraz rolnictwo. Firmy funkcjonujące na tym terenie zajmują się między innymi produkcją mebli, wyrobów metalowych, cystern, zbiorników, lin, sieci, okien, drzwi, usługami magazynowymi oraz transportowymi. Nie bez znaczenia dla rozwoju obszaru jest fakt, iż na terenie MOF S-U funkcjonują 3 uczelnie wyższe z wiodącą rolą Akademii Pomorskiej w Słupsku. Dobrze rozwinięta współpraca na poziomie szkolnictwa średniego i uczelni wyższych, a także wymienionych powyżej partnerów instytucjonalnych pozwala na inwestycje biznesowe dla branż: IT, BPO, SCC, R&D, tworząc na terenie MOF S-U podwaliny sektora Nowoczesnych Usług dla Biznesu. Położenie nadmorskie MOF S-U to także szansa na wykorzystanie potencjału do dalszego rozwoju funkcji turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem nadmorskiego kurortu i uzdrowiska posiadającego wypracowaną markę i tradycje w Ustce. Oferta turystyczna i rekreacyjna obszaru MOF S-U nie opiera się wyłącznie na dostępie do Morza Bałtyckiego, ale także na korzystnym ukształtowaniu terenu, sprzyjającym rozwojowi turystyki rowerowej i kajakowej. Potencjał ten powinien zostać w kolejnych latach wzmocniony i szerzej wykorzystany po to, aby korzyści z turystyki czerpały również gminy usytuowane z dala od pasa nadmorskiego.

¹ Za: Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, s. 49-56

W Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, w Programie na rzecz zwiększania szans rozwojowych Ziemi Słupskiej na lata 2019–2024 wskazuje się na inne istotne aspekty charakteryzujące obszar MOF S-U. Wśród nich znajdują się zapisy wskazujące na fakt, iż Słupsk został sklasyfikowany jako miasto tracące funkcje społeczno-gospodarcze, co w sposób istotny wpływa i będzie wpływało na impulsy rozwojowe dla całego obszaru funkcjonalnego. Ponadto wskazuje się, iż cały powiat słupski jest jednym z obszarów koncentracji wskaźników wskazujących na gorszy dostęp do usług publicznych. W Programie zwraca się również uwagę na fakt, iż gmina Dębica Kaszubska wchodząca w skład MOF S-U zakwalifikowana została do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją. Nie bez znaczenia dla rozwoju obszaru jest także ulokowana w powiecie słupskim Baza Obrony Przeciwrakietowej w Redzikowie, której istnienie w znacznym stopniu reguluje możliwości funkcjonowania gmin obszaru, wpływa na warunki zabudowy, lokowanie przemysłu etc. W Programie wskazuje się wprost, iż Powstanie Bazy, stanowiące niewątpliwie szansę rozwojową dla obszaru, może wywołać jednocześnie pewne ograniczenia, w tym: obostrzenia związane z kubaturą budynków, których wielkość nie może przekroczyć 6000 metrów sześciennych, ograniczenia używania nadajników elektromagnetycznych, ograniczenia budowy turbin wiatrowych i innych dużych budowli, a także ograniczenia ruchu lotniczego. Stanowi to istotne wyzwanie rozwojowe, gdyż w bezpośrednim sąsiedztwie Bazy znajduje się Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna. Sama baza może także być postrzegana negatywnie przez mieszkańców, którzy jej obecność traktują jako element ryzyka gospodarczego, co powodować może ucieczkę działających tu firm i brak woli rozwoju nowych biznesów – potencjalni inwestorzy zewnątrzni mogą odkładać w czasie decyzje o lokowaniu biznesu w Słupsku i jego okolicach. Baza stanowi istotny czynnik mogący mieć wpływ także na decyzje osób prywatnych co do osiedlania się na tym terenie.

W Programie wskazuje się także na problem dotyczący kwestii społeczno-gospodarczych obszaru MOF, a w szczególności nienowoczesnej i niedostosowanej do rynku pracy edukacji (co potwierdzają dalsze analizy) oraz niespójny system transportu, w tym publicznego oraz pogarszającego się bezpieczeństwa na drogach, co wynika z faktu, iż komunikacja piesza, rowerowa i autobusowa jest podporządkowana infrastrukturze drogowej dostosowanej do potrzeb ruchu samochodowego. Słaby jest natomiast stan techniczny chodników i ścieżek rowerowych, brakuje ciągłości ich przebiegów.

Prezentowana powyżej charakterystyka obszaru opracowania wskazuje na liczne potencjały MOF S-U, ale także na elementy mogące w sposób istotny negatywnie rzutować na dalsze perspektywy rozwojowe obszaru. Co istotne znaczna część prezentowanych powyżej informacji potwierdzona została w trakcie badań i analiz statystycznych, opisanych w kolejnych rozdziałach opracowania, co potwierdza ich zobiektywizowany charakter.

2. Charakterystyka samorządów tworzących MOF S-U

W rozdziale zamieszczono skrótową charakterystykę każdej z jednostek wchodzących w skład MOF S-U. W opisach zawarto dane z roku 2020.

Miasto Słupsk – to miasto na prawach powiatu, stanowi główny ośrodek miejski i rdzeń Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk położony jest nad rzeką Słupią, 18 kilometrów od Morza Bałtyckiego i jest trzecim co do wielkości miastem woj. pomorskiego. Miasto zamieszkuje 89 780 mieszkańców, którzy stanowią 55,9% ogółu mieszkańców MOF S-U. Powierzchnia miasta wynosi 4 315 ha (3,5% powierzchni MOF). Słupsk jest jednym z miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze, co mocno rzutuje na obszar MOF S-U oraz cały podregion słupski. W perspektywie kolejnych 10 lat prognozuje się, iż Słupsk utraci około 7% mieszkańców, w dużej mierze na rzecz sąsiednich gmin. Jednocześnie

będzie miastem starzejącym się. W chwili obecnej niemal 1/4 mieszkańców Słupska to osoby po 65 roku życia. Dalsze rozlewanie się Miasta, „wysysanie” mieszkańców przez sąsiednie gminy oraz polityka nastawiona na rywalizację skutkująca przenoszeniem się mieszkańców miasta na tereny podmiejskie przy równoczesnym zachowaniu centrum aktywności w mieście (praca, edukacja, oferta „czasu wolnego”, zakupy) skutkować będzie coraz większą presją na rozbudowę infrastruktury transportowej, w większości spoczywającej na barkach kurczącego się miasta. Trudności komunikacyjne, konieczność ciągłych dojazdów powoduje ograniczoną dostępność przestrzenną do usług, terenów rekreacyjnych i obiektów kultury, w dalszym etapie może skutkować rozluźnieniem więzi społecznych. Także w aspektach środowiskowych wiązać się będzie niemal wyłącznie z negatywnymi skutkami, jak np. pogorszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego, utratą wysokiej jakości gleb, przerywanie naturalnych korytarzy ekologicznych i krajobrazu, zanikaniem terenów zielonych. Wszystkie te czynniki w dłuższej perspektywie wpłyną na osłabienie kondycji miasta, a to przez pryzmat jego kondycji oceniania jest atrakcyjność gospodarcza i osiedleńcza miasta, ale także jego obszaru funkcjonalnego. Miasto stanowi bowiem główny ośrodek gospodarczy, edukacyjny i usługowy obszaru. W mieście ulokowana jest znaczna część najważniejszych podmiotów gospodarczych obszaru, większość szkół ponadpodstawowych, uczelnie wyższe, szpitale i ośrodki zdrowia.

Gmina Miasto Ustka – jest drugą pod względem liczby ludności jednostką miejską, wchodzącą w skład MOF S-U. Ustka usytuowana jest w północnej części obszaru MOF S-U, w powiecie słupskim. Zajmuje obszar 1 019 ha (0,8% powierzchni MOF). Jest najmniejszą pod względem powierzchni jednostką obszaru. Z trzech stron od strony lądu graniczy z gminą wiejską Ustka, a jej północną granicę stanowi Morze Bałtyckie. Ustkę zamieszkuje 15 199 osób (9,5% ogółu mieszkańców MOF), z czego 1/4 stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Miasto stale się wyludnia. Cechuje go najniższy przyrost naturalny (-1,27) oraz utrzymujące się ujemne saldo migracji. Do roku 2030 Ustka utraci blisko 9% ogółu mieszkańców. Ustka to jeden z najważniejszych ośrodków turystycznych województwa pomorskiego oraz kraju. Wobec powyższego boryka się z problemem gwałtownego przyrostu liczby turystów w okresach letnich oraz wiążącymi się z tym trudnościami – przeciążona sieć wodociągowa i kanalizacyjna, nadmierny ruch kołowy etc.

Gmina Słupsk – to największa z gmin wiejskich wchodzących w skład MOF S-U. Zamieszkuje ją 18 528 osób, co stanowi 11,5% ludności MOF S-U. Gmina Słupsk obejmuje obszar 26 058 ha (17,4% powierzchni MOF). Jest terenem typowo rolniczym. W strukturze użytkowania terenu dominują użytki rolne, z których ok. 80% stanowią grunty orne, a ok. 17% użytki zielone. Lasy zajmują ok. 30%. Pozostałe obszary zajmują grunty zabudowane i zurbanizowane oraz tereny inne. Gmina Słupsk stopniowo zmienia się w typowy obszar podmiejski miasta Słupska, za sprawą wysokiego współczynnika zameldowań nowych mieszkańców w znacznej części z terenu miejskiego. Tendencja ta będzie utrzymywała się przez kolejne lata, przez co prognozuje się, że liczba mieszkańców gminy Słupsk do roku 2030 wzrośnie o około 17,5%. Jest to też powód, dla którego gmina ta jest zaliczana do gmin relatywnie młodych – odsetek mieszkańców powyżej 65 roku życia wynosi w niej zaledwie 12,6%, wobec średniej dla obszaru MOF wynoszącej 19,4%. Stały przyrost liczby mieszkańców gminy niesie za sobą konieczność inwestowania w rozwój infrastruktury sieciowej – wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej, wsparcia komunikacji publicznej i sieci drogowej, a także rozwijania usług – żłobków, przedszkoli, szkół, dostępu do usług medycznych (funkcjonują dwa punkty apteczne i cztery ośrodki zdrowia). Na terenie gminy znajduje się baza rakietowa, która z jednej strony stwarza możliwość kooperacji i współpracy pomiędzy amerykańską marynarką wojenną ze szkołami gminnymi (wspólne projekty, nauka języka angielskiego, angażowanie się marynarzy w życie społeczne), z drugiej strony fakt istnienia tego obiektu wydłuża proces inwestycyjny dla inwestorów, którzy chcą ulokować swój biznes w obrębie 4 km.

Gmina Kobylnica – położona jest w południowo-zachodniej części MOF S-U, w powiecie słupskim. Od północy graniczy z miastem Słupsk oraz gminą Słupsk, od wschodu z gminą Dębica Kaszubska. Zamieszkuje ją 13 211 mieszkańców. Jest drugą pod względem liczby ludności gminą wiejską obszaru. Jej powierzchnia to 24 391 ha (19,6% MOF). Wyróżnia ją najbardziej dynamiczny przyrost liczby mieszkańców spośród wszystkich gmin MOF S-U. Prognozuje się, że do roku 2030 liczba mieszkańców gminy powiększy się o około 20% i wyniesie niemal 16 tys. Gmina Kobylnica jest jedną z najmłodszych demograficznie gmin obszaru i podobnie jak gmina Słupsk, stanowi naturalne zaplecze podmiejskie miasta Słupska. Kobylnica jest gminą posiadającą dobrze rozwiniętą sieć wodociągową i kanalizacyjną. Poziom gazyfikacji wynosi około 35%. Ważne znaczenie dla gospodarki gminy ma rolnictwo i związane z nim przetwórstwo rolno – spożywcze. Jest to gmina rolnicza, lecz z myślą o inwestorach podejmuje się działania zmierzające do uzbrojenia terenów inwestycyjnych i rozwijania nowych branż. Ze względu na stały przyrost liczby mieszkańców, gmina w kolejnych latach zobligowana będzie do rozbudowy infrastruktury sieciowej, dopasowania oferty edukacyjnej, rozwijania sieci transportowej, a także dostosowania dostępnych usług publicznych do zmieniającej się struktury społecznej.

Gmina Ustka - położona jest w północnej części MOF S-U, w powiecie słupskim, na środkowym wybrzeżu Bałtyku, między ujściem rzeki Słupi i Łupawy do morza. Gmina graniczy od zachodu z gminą Smołdzino, od południa z gminą Słupsk, a od zachodu z gminą Postomino (powiat sławieński, województwo zachodniopomorskie). Gmina Ustka otacza z trzech stron miasto Ustka, w którym to znajduje się siedziba Urzędu Gminy. Długość wybrzeża morskiego znajdującego się na terenie gminy wynosi około 20 kilometrów. Powierzchnia gminy 21 746 ha, co stanowi 17,4% powierzchni MOF S-U. Znaczną część powierzchni gminy stanowią użytki rolne – około 55%, w tym użytki orne (68%), łąki (17%), pastwiska (12%). Zamieszkuje ją 8 295 osób (5,2% ludności MOF). Prognozuje się, iż do roku 2030 liczba mieszkańców gminy Ustka wzrośnie o około 5,4% i wyniesie 8 741 osób. Około 14,9% mieszkańców gminy stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Gminę wyróżnia dobrze rozwinięta baza turystyczna – 932 miejsca noclegowe przypadające na każde 1000 mieszkańców. Jednocześnie gmina boryka się z problemem słabo rozwiniętej sieci kanalizacyjnej – około 76% gospodarstw posiada podłączenie sieciowe, co w połączeniu z sezonowym znaczącym wzrostem liczby turystów, powoduje zagrożenia dla środowiska naturalnego. Słabo rozwinięta jest także sieć gazownicza – zaledwie 9,2% podłączonych gospodarstw. Ponadto gmina boryka się z brakiem oferty żłobkowej, ograniczoną ofertą przedszkolną oraz niższymi od przeciętnych dla całego MOF wynikami nauki w szkołach podstawowych, a także słabo rozwiniętą infrastrukturą opieki zdrowotnej.

Gmina Damnica – to gmina wiejska o charakterze rolniczym, usytuowana we wschodniej części MOF S-U, stanowiąca część powiatu słupskiego. Zachodnia granica gminy przebiega zaledwie 3 km od wschodniej granicy miasta (choć centra obu miejscowości dzieli odległość blisko 20 km). Gmina zajmuje powierzchnię 16 766 ha (13,5% powierzchni MOF), w tym użytki rolne 10 848 ha (64,6%) oraz lasy 4 888 ha (29,1%). Obszar gminy zamieszkuje 6 080 mieszkańców (3,8% mieszkańców MOF) co czyni ją najmniej ludną gminą MOF S-U. Gmina Damnica jest jedną z dwóch gmin wiejskich MOF tracących mieszkańców. Ich odsetek od 2011 r. zmalał o 3,4%. Prognozuje się, iż liczba mieszkańców do roku 2030 skurczy się o kolejne -4,8%, co spowoduje, że gminę zamieszkiwało będzie około 5 790 mieszkańców. Winy za ubytek mieszkańców doszukiwać można się w stałym negatywnym saldzie migracji z terenu gminy oraz ujemnym przyroście naturalnym. Mimo to, odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w gminie jest niższy od przeciętnego dla całego MOF i wynosi 13,9%, co oznacza, że gmina jest gminą relatywnie młodą. W chwili obecnej w gminie dostrzega się braki w ofercie żłobkowej (brak żłobków) oraz przedszkolnej (zaledwie 69,8% dzieci objętych opieką przedszkolną). Ponadto mimo bardzo dobrze rozwiniętej sieci wodociągowej (100% podłączonych gospodarstw), zauważa się konieczność dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej (81,6% podłączonych gospodarstw), a także rozbudowy sieci gazowniczej – aktualnie sieć gazowa dociera do zaledwie 0,1% gospodarstw. Gminę

odznacza także bardzo niska dostępność do miejsc noclegowych (3 na 1000 mieszkańców), brak infrastruktury ścieżek rowerowych, brak ogólnodostępnych aptek i ograniczona dostępność podstawowej opieki medycznej. Mimo niskiego poziomu bezrobocia (4,4%), gminę cechuje niewielka liczba podmiotów gospodarczych. Słabo rozwinięty jest także sektor organizacji społecznych. Gmina Damnica spełnia w najniższym zakresie kryteria delimitacyjne MOF S-U, choć jej walorem jest bliskie położenie względem rdzenia MOF oraz wysoka dostępność transportowa.

Gmina Dębница Kaszubska – usytuowana jest w południowo-wschodniej części MOF S-U i stanowi część powiatu słupskiego. Obejmuje obszar 29 952 ha, co stanowi ją największą pod względem powierzchni gminą MOF S-U. Obszar gminy Dębница Kaszubska to niemal 1/4 ogółu obszaru MOF S-U. Gminę zamieszkuje łącznie niespełna 10 tys. mieszkańców – 5,9% mieszkańców MOF. Liczba ludności gminy ulega stałemu zmniejszeniu i prognozuje się, że do roku 2030 spadek ten wyniesie około 3,1%. Gminę będzie zamieszkiwało wówczas 9,2 tys. mieszkańców. Spadek liczby ludności to efekt ujemnego przyrostu naturalnego oraz negatywnego salda migracji. Największą część pokrycia terenu gminy stanowią lasy 15 371 ha, co stanowi 51,1% jej powierzchni, następnie grunty rolne (42,7%) i pozostałe (6,2%). Nadaje to gminie charakter leśno-rolniczy, czego skutkiem jest fakt, iż gmina odznacza się najwyższym poziomem bezrobocia rejestrowanego wśród gmin MOF – 8,8% podczas gdy średnia dla obszaru wynosi 4,5%. W gminie najwyższy jest także udział osób długotrwale bezrobotnych, wśród bezrobotnych ogółem – 50,1%. Mimo dużych walorów turystycznych gminy, słabo rozwinięta jest na jej terenie baza turystyczna. Na każde 1000 mieszkańców przypadają zaledwie 4 miejsca noclegowe. Problem ten może być powiązany z niską dostępnością transportową obszaru, brakiem ścieżek rowerowych oraz zintegrowanej oferty turystycznej.

Powiat Słupski - położony jest w środkowej części Wybrzeża Bałtyckiego, w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Północną granicę stanowi 57 kilometrowy brzeg Morza Bałtyckiego. Od zachodu graniczy z województwem zachodniopomorskim (powiat sławieński i koszaliński), od wschodu z powiatem lęborskim, od południa z powiatem bytowskim. Powiat słupski jest jednym z 19 powiatów województwa pomorskiego. Współtworzy go 10 gmin, z których 6 wchodzi w skład MOF S-U. Powiat zajmuje powierzchnię 230 424 ha, z których 52% (120 047 ha) stanowią tereny należące do gmin MOF S-U. Wyróżnikiem Powiatu jest jego wielkość. Jest to największy z powiatów województwa pomorskiego i 4 pod względem wielkości powiat w Polsce. Powiat zamieszkuje 98 832 mieszkańców, w tym 70 808 mieszkańców gmin MOF S-U.

Istotnym wyróżnikiem powiatu na tle ogólnopolskim jest jego atrakcyjność turystyczna. Jak wskazują autorzy opracowania „Analiza walorów turystycznych powiatów i ich bezpośredniego otoczenia” z 2017 r. (Główny Urząd Statystyczny, Notatka informacyjna, Warszawa, 20.12.2017 r.) powiat zajmuje 20 miejsce w Polsce pod względem wskaźnika atrakcyjności turystycznej.

Kolejny z wyróżników to sieć dróg powiatowych, których łączna długość to ponad 700 km. Jednocześnie znaczny obszar powiatu doświadcza problemów z dostępnością komunikacyjną, która wynika między innymi z jego rozległości. Dużym wyzwaniem dla powiatu jest zatem rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, a także wzmocnienie roli transportu publicznego łączącego gminy obszaru.

IV. MOF S-U w świetle dokumentów strategicznych

1. Analiza lokalnych – powiatowych i gminnych strategii rozwoju

W niniejszym rozdziale zaprezentowane zostały kluczowe problemy oraz potencjały zdefiniowane w dokumentach strategicznych gmin MOF S-U. Poniższe zestawienie przedstawia wybrane problemy, potencjały, szanse i zagrożenia badanych JST. Należy pamiętać, że przegląd ma charakter archiwalny a prezentowane strategie były tworzone w różnych cezurach czasowych nie mniej przy wyborze poszczególnych elementów (szans, zagrożeń, mocnych i słabych stron, celów i kierunków działań) kierowano się spójnością problemową (pewne problemy czy potencjały są wspólne dla kilku członków MOF S-U). W przeglądzie wykorzystano następujące dokumenty:

- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022
- Strategia Rozwoju Miasta Ustka do roku 2020
- Strategia Rozwoju Gminy Ustka na lata 2017-2027
- Strategia Rozwoju Miasta Słupska na lata 2017-2022
- Strategia Rozwoju Gminy Słupsk na lata 2015-2020
- Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Kobylnica na lata 2021-2026
- Strategia Rozwoju Gminy Dębica Kaszubska na lata 2014 – 2020
- Strategia Rozwoju Gminy Damnica na lata 2016-2022

Zasadniczo w ramach zebranych analiz SWOT można wyróżnić kilka grup kluczowych problemów i mocnych stron dla gmin będących członkami MOF.

W dalszej części rozdziału omówiono szerzej zagadnienia wynikające z przeprowadzonej analizy.

Tabela 5 Kluczowe problemy oraz potencjały zdefiniowane w dokumentach strategicznych gmin MOF S-U

Szanse/Mocne Strony:	Zagrożenia/Słabe strony
Sfera społeczna	
rosnąca liczba mieszkańców (gmin wiejskich)	bezrobocie, wysoki poziom zagrożenia wykluczeniem społecznym
aktywność lokalnych liderów	Depopulacja miast
bogata oferta kulturalna/turystyczna	starzenie się społeczności
	niska dostępność usług medycznych
	niska dostępność żłobków i przedszkoli
Sfera infrastrukturalna	
wyposażenie w infrastrukturę sieciową	zły stan techniczny infrastruktury drogowej
dobra jakość infrastruktury społecznej	brak integralności sieci dróg rowerowych
	słabo rozwinięta ogólnodostępna infrastruktura turystyczna i uzdrowiskowa

Szanse/Mocne Strony:	Zagrożenia/Słabe strony
Sfera gospodarcza	
dobrze rozwinięte usługi i handel	niski potencjał sektora badawczo-rozwojowego
	słaba jakość i niska dostępność do usług
Sfera środowiskowa	
dobry stan środowiska naturalnego	klęski żywiołowe
korzystne warunki naturalne do rozwoju energetyki, w tym OZE	niska emisja
brak przemysłu ciężkiego, zanieczyszczającego środowisko	Zbyt mała ilość terenów zielonych w miastach, szczególnie w obszarach zwartej zabudowy
bardzo duża ilość terenów cennych przyrodniczo i zasobów naturalnych	

Źródło: opracowanie własne na podstawie analiz SWOT w strategiach i programach rozwoju JST MOF S-U

Szczegółowe zestawienie mocnych stron, szans, zagrożeń i słabych stron z wyróżnieniem poszczególnych JST będących członkami MOF S-U przedstawiono poniżej.

Tabela 6 Wybrane zagrożenia i słabe strony JST należących do MOF S-U

Wybrane zagrożenia i słabe strony JST należących do MOF							
Gmina Miasto Ustka	Gmina Ustka	Miasto Słupsk	Gmina Słupsk	Gmina Kobylnica	Gmina Damnica	Gmina Dębница Kaszubska	Powiat Słupski
słabo rozwinięte specjalistyczne usługi medyczne	brak przedszkoli i żłobków	wyludnianie się miasta	niewystarczające środki na inwestycje w OZE	inwestycje drogowe i infrastrukturalne (ścieżki rowerowe, odwadnianie, oświetlenie)	bezrobocie	brak pokrycia terytorium gminy planami miejscowymi	rosnąca dysproporcja w strukturze wiekowej mieszkańców (starzenie się społeczeństwa),
ujemny przyrost naturalny	niewystarczająca sieć kanalizacyjna	ubóstwo społeczne	brak integralności sieci dróg rowerowych z miastem oraz potrzeba poprawy ich jakości	niska dostępność przestrzeni publicznej	wyludnienie się Gminy, uciezka za pracą, emigracja zarobkowa	niewystarczająca infrastruktura techniczna	występowanie obszarów skupiających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym
stara substancja mieszkaniowa	słabe ośrodki zdrowia	demotywacja społeczna	wyeksplotowana infrastruktura wodno-kanalizacyjna	zjawiska patologii społecznej, także nowe formy patologii społecznej	słaba jakość i niska dostępność do usług	wysoki wskaźnik bezrobocia	wzrost liczby osób bezrobotnych
wysoki poziom bezrobocia rejestrowanego	zły stan techniczny infrastruktury drogowej	postępujący proces starzenia się społeczeństwa	duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych oraz rodzin wymagających wsparcia	proces starzenia lokalnego społeczeństwa	emigracja młodego pokolenia	mały przyrost naturalny,	zły stan infrastruktury sieci energetycznej w części obszaru powiatu
sezonowość turystyki	starzenie się społeczeństwa	występowanie obszarów o szczególnym natężeniu problemów społecznych, gospodarczych, technicznych,	za mała ilość żłobków i przedszkoli	kłęski żywiołowe	brak miejsc pracy	słaba baza turystyczna w stosunku do zasobu naturalnego	słabo rozwinięte zaplecze socjalne i serwisowe dla form turystyki wykorzystujących akweny wodne

Wybrane zagrożenia i słabe strony JST należących do MOF							
Gmina Miasto Ustka	Gmina Ustka	Miasto Słupsk	Gmina Słupsk	Gmina Kobylnica	Gmina Damnica	Gmina Dębница Kaszubska	Powiat Słupski
		środowiskowych i przestrzennych					
słabo rozwinięta ogólnodostępna infrastruktura turystyczna i uzdrowiskowa	nadmiar turystów niszczących przyrodę	niski potencjał sektora badawczo-rozwojowego (B+R)	ograniczony dostęp do specjalistów ochrony zdrowia				
zły stan dróg w mieście	migracje ludności do miast	Zły stan substancji mieszkaniowej oraz części budynków użyteczności publicznej					
potencjalne zagrożenie dla biocenozy i naturalnych walorów krajobrazowych		Brak terenów inwestycyjnych i atrakcyjnej oferty inwestycyjnej (szczególnie w zakresie nowych miejsc pracy)					
		Występowanie klęsk żywiołowych, zagrożenie wynikające ze zmian klimatu					

Źródło: opracowanie własne na podstawie analiz SWOT w strategiach i programach rozwoju JST MOF S-U

Tabela 7 Wybrane potencjały i mocne strony JST należących do MOF S-U

Wybrane potencjały i mocne strony JST należących do MOF							
Gmina Miasto Ustka	Gmina Ustka	Miasto Słupsk	Gmina Słupsk	Gmina Kobylnica	Gmina Damnica	Gmina Dębica Kaszubska	Powiat Słupski
dobrze rozwinięte usługi i handel	atrakcyjna lokalizacja	trwający proces rewitalizacji miasta	dobry stan środowiska naturalnego	edukacja/ jakość kształcenia/ zarządzanie oświatą	czyste środowisko	dobra infrastruktura społeczna,	wysoki poziom zwodociągowania, skanalizowania i zgazyfikowania powiatu,
bardzo duża ilość terenów cennych przyrodniczo i zasobów naturalnych	rozwój turystyki	Stosunkowo wysoka liczba ludności	brak przemysłu ciężkiego, zanieczyszczającego środowisko	infrastruktura techniczna oraz inwestycje w ostatnich latach na terenie gminy	dobrze inwestycje w ochronę środowiska i poprawę stanu środowiska	sytuacja budżetu, która pozwoli na wykorzystanie środków unijnych w nowej perspektywie	wysoka jakość wody pitnej,
liczne atrakcje turystyczne,	rosnąca liczba mieszkańców	przychylnie nastawiona do zmian administracja	korzystne warunki naturalne do rozwoju energetyki, w tym OZE	walory przyrodnicze / krajobrazowe/ kulturowe	aktywni liderzy lokalni – organizacje pozarządowe, koła gospodyń wiejskich	czyste środowisko, akwenty wodne i powietrze,	duża liczba dostosowanych obszarów powiatu do funkcjonowania podmiotów gospodarczych,
pełna gazyfikacja gminy	duża liczba terenów inwestycyjnych	Znaczna dynamika budownictwa mieszkaniowego	bogata oferta sportowa	Bogata oferta sportowo-rekreacyjna i kulturalna	dobrze rozwijająca się infrastruktura drogowa		aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców,
dobre skomunikowanie Ustki z miastem Słupsk (droga krajowa 21).		Duża liczba nowych inwestycji w szczególności w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej i poprawy stanu dróg	rosnąca liczba osób pracujących przypadająca na 1000 osób	dodatni przyrost naturalny i dodatnia migracja			nadmorskie położenie

Wybrane potencjały i mocne strony JST należących do MOF

Gmina Miasto Ustka	Gmina Ustka	Miasto Słupsk	Gmina Słupsk	Gmina Kobylnica	Gmina Damnica	Gmina Dębica Kaszubska	Powiat Słupski
		Znaczący potencjał kulturalny miasta	dodatni wskaźnik migracji wewnętrznych i zewnętrznych				warunki do rozwoju turystyki
							dobra jakość powietrza
							walory przyrodnicze
							dostęp do portu morskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie analiz SWOT w strategiach i programach rozwoju JST MOF S-U

Cele i kierunki działań zdefiniowane w strategiach rozwoju gmin MOF S-U

W następnym tabeli przedstawiono cele, bądź priorytetowe obszary interwencji zdefiniowane w lokalnych dokumentach strategicznych JST należących do MOF S-U. Należy zauważyć, że dokumenty były tworzone i przyjmowane w różnych okresach (większość w przedziale lat 2011-2017), a mimo to zarysowują się w nich odpowiedzi na podobne problemy – 5 z 8 samorządów jako cel/obszar priorytetowy określiło kwestie społeczne – głównie polegające na wzmacnianiu kapitału społecznego oraz integracji społeczności lokalnej. Dwa samorzady jako pierwszy obszar (cel) priorytetowy określiły kwestie gospodarcze (Gmina Ustka, Gmina Słupsk).

Tabela 8 Cele i kierunki działań zdefiniowane w strategiach rozwoju gmin MOF S-U

Gmina Miasto Ustka	Gmina Ustka	Miasto Słupsk	Gmina Słupsk	Gmina Kobylnica	Gmina Damnica	Gmina Dębница Kaszubska	Powiat Słupski
Zrównoważony rozwój społeczności lokalnej	Konkurencyjna gospodarka	Miejska demokracja	Kapitał gospodarczy	Bezpieczny oraz zrównoważony rozwój. Bezpieczeństwo jako działanie zabezpieczające i wspierające rozwój społeczny oraz ekonomiczny gminy.	Budowanie kapitału społecznego i zwiększenie aktywności mieszkańców Gminy Damnica.	Umacnianie kapitału społecznego, jako partnera dla samorządu i sfery gospodarczej.	Społeczność
Zrównoważony rozwój przestrzeni publicznej	Unowocześnianie stanu infrastruktury technicznej i społecznej	Jakość życia	Kapitał ludzki i społeczny	Edukacja jako narzędzie wspierające rozwój indywidualny i grupowy. Podnoszenie kompetencji dorosłych. Szkoła jako lokalne centrum integracji. Człowiek i jego problemy w centrum uwagi. Lokalność jako instrument integracji społecznej	Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej potencjał ekologiczny, turystyczny i rolniczy Gminy.	Tworzenie dogodnych warunków do lokalizacji inwestycji, w tym tworzenie obszarów inwestycyjnych, przy wykorzystaniu potencjału Słupska	Infrastruktura
Rozwój gospodarki miasta	Aktywne społeczeństwo	Nowoczesna gospodarka	Kapitał przestrzenny i infrastrukturalny	Stabilny budżet. Rozwój infrastrukturalny. Nowe technologie	Poprawa infrastruktury technicznej, drogowej i społecznej.	Wykorzystywanie zasobów naturalnych i kulturowych dla tworzenia atrakcyjnych warunków dla turystyki weekendowej.	Gospodarka

Gmina Miasto Ustka	Gmina Ustka	Miasto Słupsk	Gmina Słupsk	Gmina Kobylnica	Gmina Damnica	Gmina Dębica Kaszubska	Powiat Słupski
		Natura i surowce					Przestrzeń
		Mobilność i zrównoważony transport					Ekologia
		Przestrzeń miasta					

Źródło: opracowanie własne na podstawie analiz strategii i programów rozwoju JST MOF S-U

Kluczowe przedsięwzięcia społeczne, gospodarcze, przestrzenne JST MOF S-U

Ze względu na konstrukcje badanych strategii oraz czas ich powstawania nie jest możliwym każdorazowo wskazanie konkretnych przedsięwzięć (niektóre ze strategii stosunkowo ogólnie formułują kierunki działań, a nie konkretne przedsięwzięcia). Niewątpliwie jednym z priorytetów (w szczególności dla Miasta Słupska i Gminy Miasto Ustka) jest kwestia polityki mieszkaniowej i szerokich inwestycji w zasoby mieszkaniowe. Zadanie to często powiązane jest ze zwiększeniem efektywności energetycznej już posiadanych budynków, przyłączaniem ich do miejskiej sieci ciepłowniczej. W Ustce i Słupsku realizowane są i planowane kolejne działania związane z rewitalizacją – w szczególności skupiające się **na zapewnieniu spójności społecznej** oraz poprawie ładu przestrzennego i estetyki miast. W badanych gminach, proponowane, planowane działania koncentrują się wokół inwestycji w infrastrukturę społeczną (szkoły, przedszkola), turystyczną, a także widać duże zainteresowanie wzmocnieniem kapitału społecznego (w szczególności działania integrujące społeczność lokalną i zapobiegające wykluczeniu społecznemu) i poprawy dostępności i jakości usług medycznych. Zasadniczo wszystkie badane JST wskazywały w dokumentach strategicznych na konieczność poprawy efektywności energetycznej – w szczególności przez inwestycje w OZE i energooszczędne systemy oświetlenia. Zgromadzone informacje wskazują, że w zasadzie wszystkie gminy MOF S-U borykają się z podobnymi problemami – konieczność rozbudowy infrastruktury publicznej w gminach wiejskich ze względu na przyrost populacji, a także wzmocnienie kapitału społecznego i więzi międzyludzkich mieszkańców. Z kolei miasta nastawiają się na rozwiązywanie problemów depopulacji i zwiększenia zachęt osadniczych – nowe mieszkania, lepsze miejsca pracy, pozyskanie strategicznych inwestorów, poprawa standardu i estetyki budynków i przestrzeni miejskich, zwiększenie powierzchni terenów zielonych oraz działań na rzecz adaptacji do zmian klimatu. Ważnym aspektem jest także nastawienie na rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej, w tym rozwój sieci dróg i ścieżek rowerowych, z których korzystać mogą także mieszkańcy. Nie bez znaczenia są także planowane inwestycje w ochronę środowiska i odnawialne źródła energii. Wspólne działania gmin i Powiatu w tym zakresie, mogą przynieść zatem większą skuteczność ich wdrażania.

Członkowie MOF S-U zgodnie z obowiązkiem ustawowym monitorują swoje działania, poprzez co roczne sporządzanie raportów o stanie gminy/miasta/powiatu.

2. Wnioski z ewaluacji Strategii MOF S-U

W grudniu 2020 roku na zlecenie MOF S-U przeprowadzono ewaluację ex-post „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska na lata 2014-2020”. Kluczowe wnioski z opracowania wskazują, iż realizacja strategii była poprawna, choć wciąż pozostaje kilka obszarów, w których należy kontynuować interwencję. Jak wskazują autorzy, większość grup zadań przypisanych do poszczególnych celów operacyjnych została zrealizowana. Niezrealizowane zadania, które są istotne z punktu widzenia rozwoju MOF S-U to:

- Poprawa skomunikowania drogowego północ-południe, w tym lobbowanie w kierunku zmiany przebiegu S11 (przeniesienie węzła S11 na wysokość Białego Boru)
- Budowa mariny/Centrum Żeglarstwa i rozbudowa portu w Ustce, w tym budowa terminala promowego pasażerskotowarowego
- Budowa i modernizacja infrastruktury obiektów turystycznych i domów sanatoryjnych (infrastruktura hotelowa, gastronomiczna, paraturystyczna – zadanie kluczowe: budowa mariny/ Centrum Żeglarstwa Ziemi Słupskiej w Ustce)
- Uzbrojenie terenów pod mieszkalnictwo
- Integracja planowania przestrzennego MOF S-U

Mimo tych braków zarówno autorzy raportu jak i badani mieszkańcy dostrzegli znaczną poprawę w zakresie atrakcyjności przestrzeni życia jak i poprawę warunków środowiskowych. „Mieszkańcy i liderzy z MOF S-U Miasta Słupska docenili jakość środowiska, w tym stan powietrza, podkreślają wysoką efektywność realizowanych zadań w zakresie ochrony środowiska. Na terenie MOF Miasta Słupska samorządy inwestowały w poprawę infrastruktury społecznej, jakość przestrzeni publicznych, prowadziły rewitalizację i termomodernizację obiektów użyteczności publicznej. Te projekty cieszyły się dobrym odbiorem wśród mieszkańców”².

Korzystnie oceniono wdrażanie celów odnoszących się do zarządzania oraz do sfery turystycznej. W celu związanym z zarządzaniem istotnie zwiększył się potencjał aktywności społecznej wyrażony w liczbie organizacji pozarządowych. Słabiej oceniono poziom współpracy pomiędzy samorządami w wybranych aspektach, do których zaliczyć należy m. in. kwestie planowania przestrzennego, jak też odnoszących się do monitoringu postępów wdrażania Strategii. Odzwierciedleniem dobrze zrealizowanych projektów ze sfery turystyki był znaczny wzrost liczby udzielanych noclegów od 2017 roku. Wg autorów oznacza to, że udało się istotnie zwiększyć potencjał marki turystycznej MOF S-U.

W kontekście przyszłych planowanych działań podkreśla się konieczność kontynuacji zadań w szczególności w zakresie poprawienia dostępności komunikacyjnej, atrakcyjności osiedleńczej, w tym szeroko rozumianej poprawy jakości życia, atrakcyjności inwestycyjnej oraz turystycznej.

² Ewaluacja ex-post „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska na lata 2014-2020”, s.82

V. Analiza statystyczna obszaru MOF S-U

W przedmiotowym rozdziale zaprezentowano najważniejsze informacje statystyczne dotyczące MOF S-U. Przedstawione dane mają charakter poglądowy i syntetyczny. Ich celem jest zarysowanie problemów i potencjałów dotyczących funkcjonowania MOF S-U.

1. Demografia

Liczba mieszkańców MOF Słupsk-Ustka w 2020 roku wynosiła **160 588 osób**. Na przestrzeni lat 2011-2020 populacja obszaru zmalała o 1,3% (2 095 osób). Spadek liczby ludności MOF S-U w analizowanym okresie wynika przede wszystkim ze spadku liczby mieszkańców miast Słupsk (-5 762 osób) oraz Ustka (-1 246). Liczba mieszkańców gmin wiejskich, graniczących z wymienionymi miastami: Kobylnica, Słupsk i Ustka miała tendencję wzrostową, lecz przyrost ten nie zrównoważył ubytku notowanego w gminach miejskich. Tendencję wzrostową odnotowano także w całym powiecie słupskim, gdzie liczba mieszkańców zwiększyła się o 1 877 osób oraz województwie pomorskim (przyrost o 63 171 mieszkańców, +2,8%).

Odnosząc się do powyższych danych można wskazać, iż na terenie MOF S-U obserwuje się obecnie postępującą suburbanizację. Dynamicznie (pod względem liczby mieszkańców) rozwijają się gminy podmiejskie, w tym w szczególności gminy Kobylnica (+22,8% liczby mieszkańców w porównaniu do roku 2011) i gmina Słupsk (+17,5%), a także gmina Ustka (+3,0%), przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców miasta Słupska (-6,0%) oraz Ustki (-7,6%).

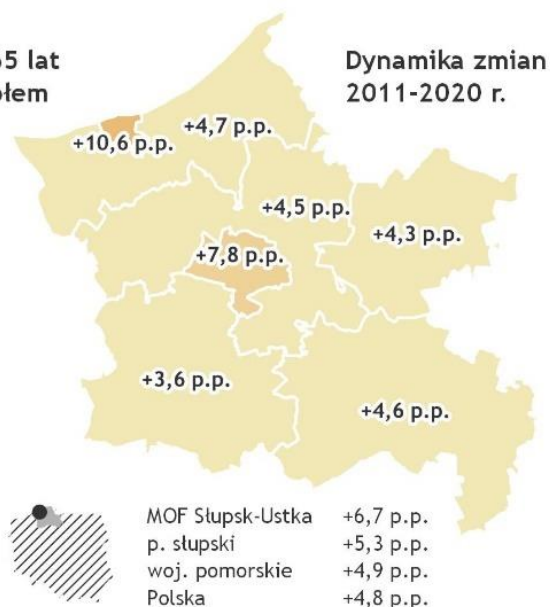
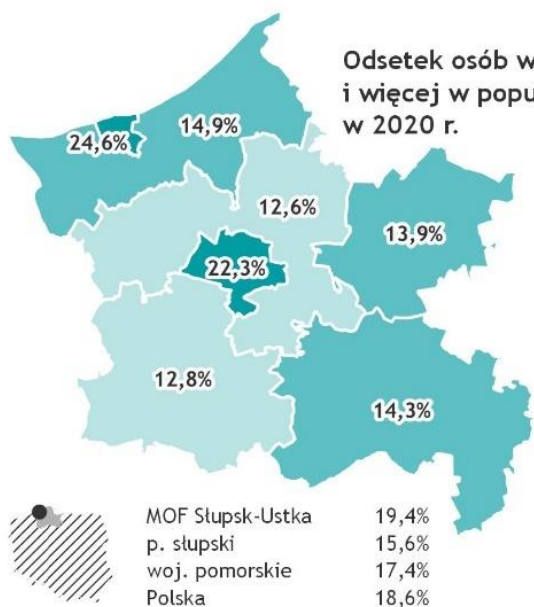
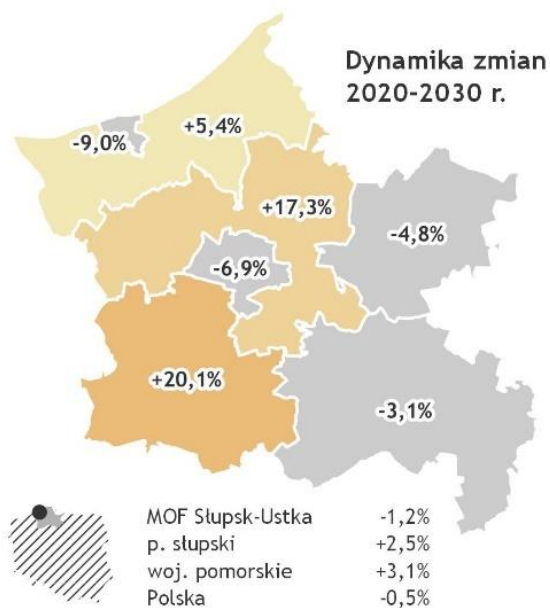
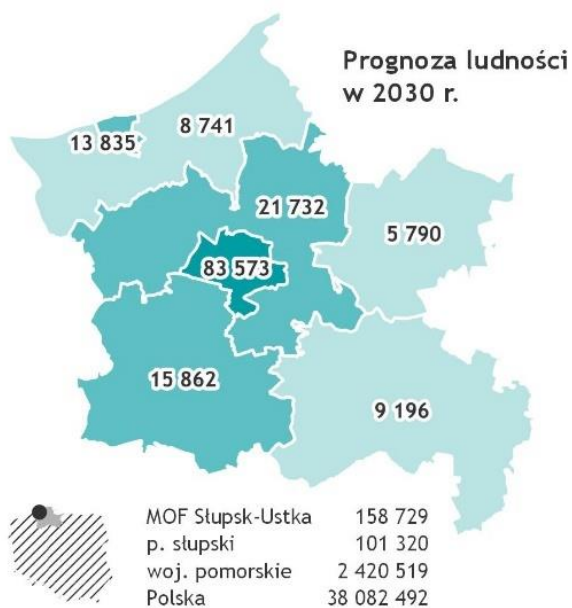
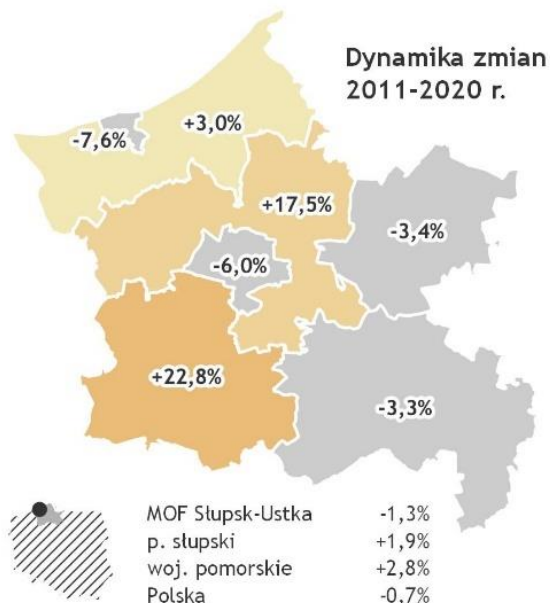
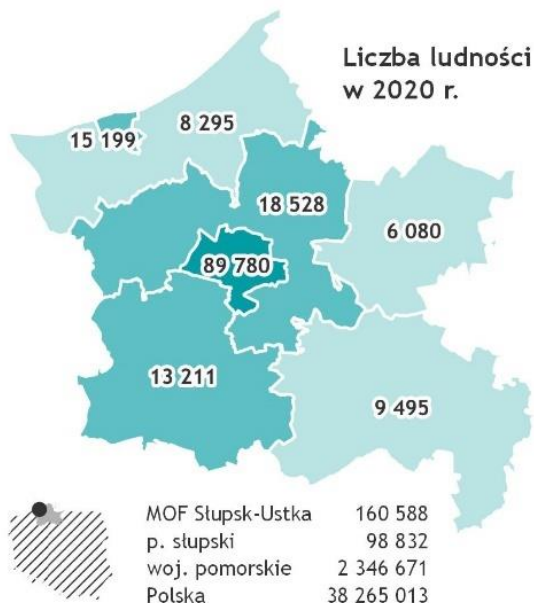
Biorąc pod uwagę statystyki całego obszaru MOF S-U, zmiany liczby ludności nie wydają się być bardzo znaczące – liczba ludności ogółem zmalała raptem o 1,3%. Jednakże kierunek w jakim postępują zmiany powoduje zmianę struktury osadniczej obszaru, która generowała będzie konieczność rozbudowy infrastruktury sieciowej, dróg dojazdowych, zmiany w komunikacji zbiorowej, a także rozwoju szerokiego wachlarza usług i oferty społecznej.

Analizując **prognozy demograficzne** obszaru, wskazuje się na dalsze stopniowe wyludnianie MOF S-U. W roku 2030 liczba mieszkańców MOF S-U (ogółem) ulegnie kolejnemu niewielkiemu spadkowi – o 1 859 osób, tj. 1,2%. Nasileniu ulegną jednak obserwowane do tej pory tendencje suburbanizacyjne. Miasta tracą będą w dalszym ciągu mieszkańców (Słupsk -6,9%, Ustka -9,0%) na rzecz wzrostu liczby mieszkańców gmin wiejskich (Kobylnica +20,1%, Słupsk +17,3%, Ustka +5,4%). Rozrastała będzie się także populacja powiatu słupskiego (+2,5%) oraz województwa pomorskiego (+3,1%).

Oprócz dynamiki zmian liczby ludności, istotne zmiany dotyczą także zmian w obrębie starzenia się lokalnej społeczności. W latach 2011-2020 **odsetek osób w wieku 65+** na terenie MOF S-U wzrósł przeciętnie o +6,7%. Największy przyrost seniorów w strukturze mieszkańców odnotowały jednostki miejskie MOF S-U – w przypadku miasta Słupsk wzrost odsetka osób w wieku 65+ wyniósł +7,8 p.p., a miasta Ustka +10,6 p.p. Duży przyrost najstarszej grupy mieszkańców w ośrodkach miejskich, skorelowany jest ze stopniowym odpływem młodych mieszkańców do gmin otaczających miasto – efekt uboczny suburbanizacji.

Aktualnie (dane za rok 2020) niemal co 5 mieszkańiec MOF S-U to osoba w wieku 65+. Mieszkańcy MOF są zatem przeciętnie starsi od mieszkańców powiatu słupskiego, gdzie odsetek osób po 65 r.ż. wynosi 15,6%, mieszkańców województwa pomorskiego (17,4%), a także średniej ogólnopolskiej (18,6%). Odsetek osób po 65 roku życia zdecydowanie wyższy jest w ośrodkach miejskich MOF S-U (Słupsk 22,3%, Ustka 24,6%) oraz niższy w gminach ościennych, do których przeprowadzają się mieszkańcy ośrodków miejskich, zwłaszcza osoby młode, zakładające rodziny – Kobylnica 12,8%, gmina Słupsk 12,6%.

Demografia

Wraz z opisanymi powyżej tendencjami osiedleńczymi i nasilającą się suburbanizacją, która utrzymywała będzie się na terenie MOF S-U w kolejnych latach, obserwuje się także zmiany w obszarze przyrostu naturalnego oraz salda migracji.

W roku 2011 notowano dodatni **przyrost naturalny** zarówno na poziomie całego MOF (ogółem), w którym wyniósł on +0,37 osoby na każde 1000 mieszkańców, jak i pozostałych porównywanych jednostkach – powiatu słupskiego (+2,13), województwa pomorskiego (+2,51) oraz Polski (+0,34). W okresie tym, ujemny przyrost notowały tylko gmina miasto Ustka (-1,27), gmina Ustka (-0,25) oraz miasto Słupsk (-0,67). Dynamicznie natomiast przyrastała liczba ludności w gminach Dębica Kaszubska (0,81), Kobylnica (+2,81), Słupsk (4,81) oraz Damnica (+5,58). Dekadę później dodatni przyrost naturalny notowały wyłącznie gminy Kobylnica (+1,99) oraz gmina Słupsk (+1,04). Największy spadek przyrostu naturalnego odnotowano natomiast w gminach miejskich Słupsk (-5,43) i Ustka (-8,45) oraz gminie wiejskiej Ustka (-6,72). Spadek liczby urodzin nie ominął także gmin Damnica (-0,98) oraz Dębica Kaszubska (-3,47). Sytuacja uległa pogorszeniu także w powiecie słupskim, województwie pomorskim i całym kraju.

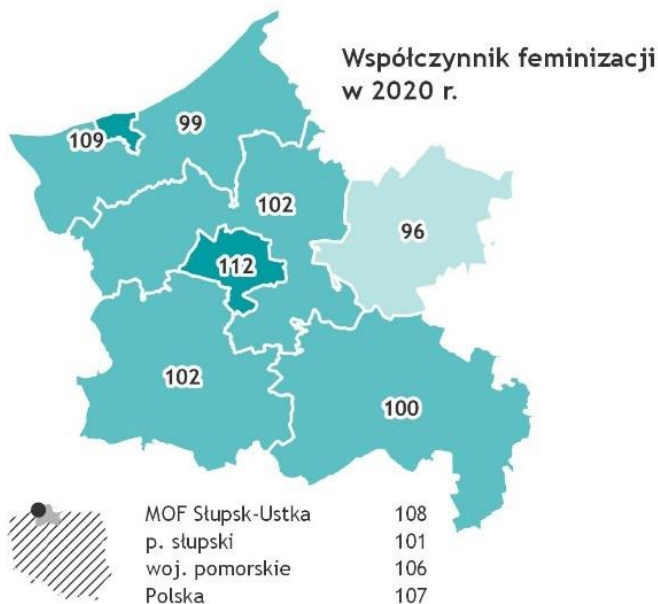
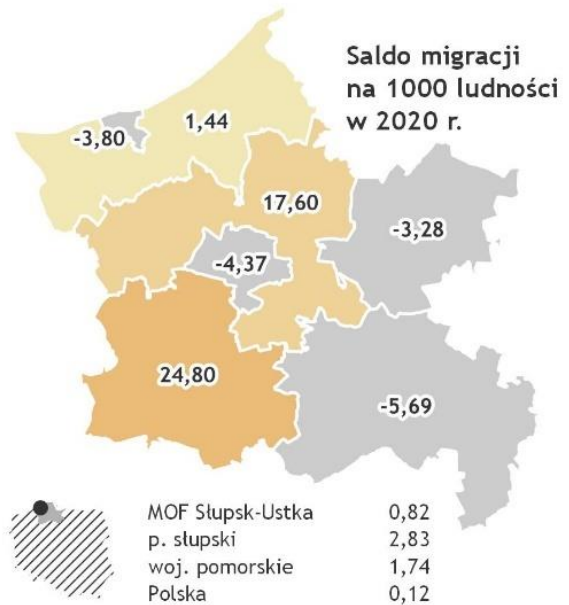
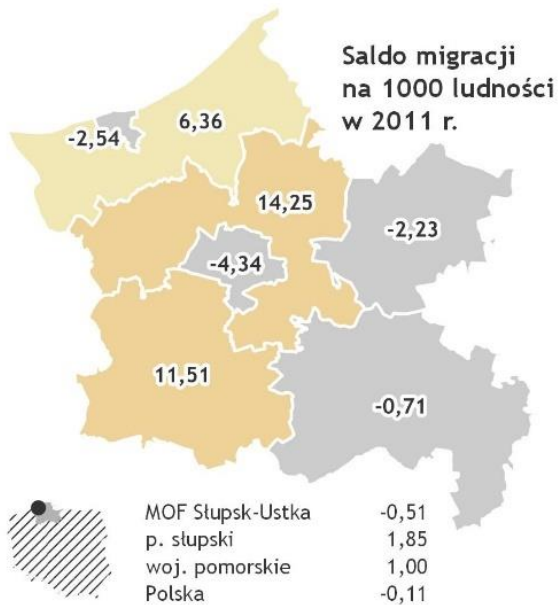
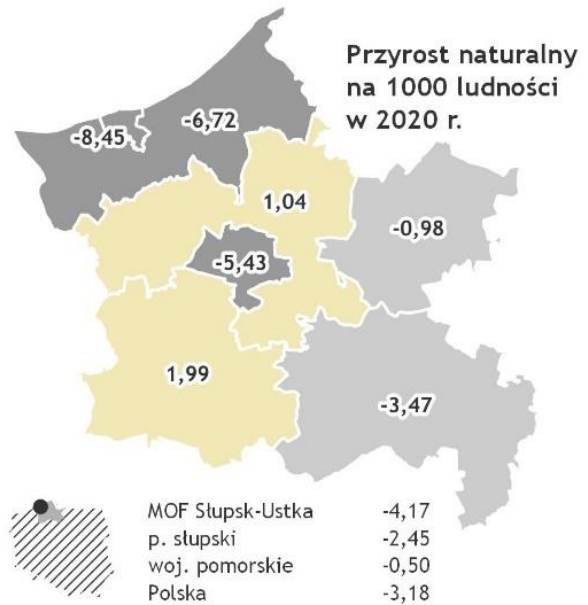
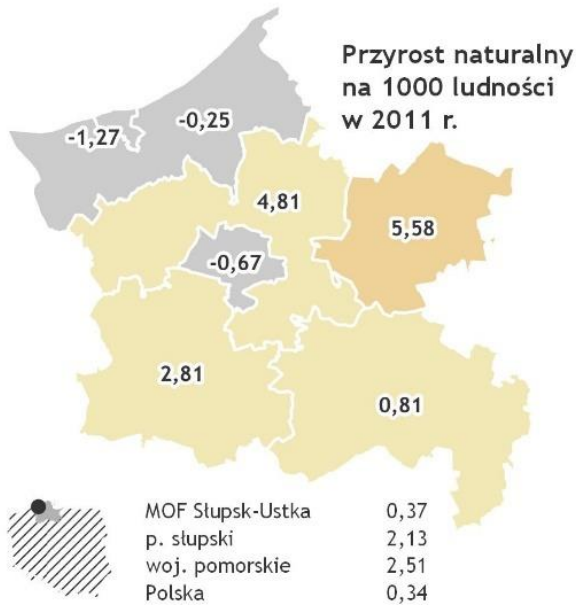
Obserwowany spadek przyrostu naturalnego to sytuacja, która dotyczy terenu niemal całego kraju. Nieliczne ośrodki, w których przyrost nadal ma charakter dodatni, to najczęściej gminy, które mają potencjał przyciągania nowych mieszkańców, w tym osób młodych, planujących zakładanie rodziny.

Potwierdzeniem powyższej tezy są dane obrazujące zmieniające się **saldo migracji** na 1000 osób. W latach 2011-2020 dodatnie saldo migracji utrzymały wyłącznie gminy Kobylnica, Słupsk i Ustka. Najkorzystniejszą sytuację pod względem napływu mieszkańców notują w badanym okresie gminy Kobylnica i Słupsk, w których saldo migracji w 2020 roku wynosiło kolejno 24,80 na 1000 mieszkańców i 17,60. Najmocniejszy odpływ migracyjny dotyczył natomiast gminy Dębica Kaszubska (-5,96), miast Słupsk (-4,37), Ustka (-3,80) oraz gminy Damnica (-3,28).

Opisywane zmiany demograficzne, a w szczególności zjawisko suburbanizacji oraz starzenia się społeczeństwa, rzutują na wartości **współczynnika feminizacji** poszczególnych analizowanych jednostek. Przeciętnie na każdych 100 mężczyzn w Polsce, przypada około 107 kobiet. Wartość ta dla województwa pomorskiego wynosi 106, dla powiatu słupskiego 101, a dla całego MOF 108. W ramach MOF S-U największa liczba kobiet w stosunku do liczby mężczyzn notowana jest w miastach Słupsk (112) oraz Ustka (109). Wyższe od przeciętnych wartości omawianych wskaźników wynikać mogą z faktu, iż miasta Słupsk i Ustka ulegają stopniowemu wyludnianiu się i starzeniu społeczeństwa. Mniejsza jest w nich także wartość wskaźników przyrostu naturalnego. Oznacza to, że w gminach tych zwiększa się liczba osób starszych, wśród których większość stanowią kobiety. Przeciętna długość życia kobiet w Polsce, jest bowiem wyższa niż mężczyzn i wynosi około 80,7 lat, podczas gdy długość życia mężczyzn to około 72,6 lat. Niższy od przeciętnego współczynnik feminizacji notuje się natomiast w gminach, które odznaczają się wyższą w obrębie MOF S-U wartością współczynnika przyrostu naturalnego. Wśród noworodków bowiem większy jest odsetek chłopców niż dziewcząt.

Biorąc pod uwagę zgromadzone informacje można wskazać, iż w perspektywie kolejnych lat wyzwaniem dla całego MOF S-U będzie stopniowa depopulacja i starzenie się jednostek miejskich. Miasta mimo odpływu mieszkańców, będą musiały utrzymywać infrastrukturę społeczną, drogową etc., ponosząc koszty jej funkcjonowania i modernizacji. Jednocześnie gminy wiejskie ze względu na przyrost liczby mieszkańców, zwłaszcza osób młodych, zakładających rodziny, będą zobligowane do ponoszenia kosztów zarówno do dostosowywania infrastruktury jak i rozszerzania usług społecznych.

Demografia

2. Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne

Jak wskazano w poprzednim rozdziale, obszar MOF S-U zamieszkuje łącznie około 160 tys. osób, z czego niemal 2/3 ulokowanych jest w 2 miastach wchodzących w jego skład – Słupsk 90 tys. mieszkańców, tj. 56,3% ogółu ludności MOF oraz Ustka z liczbą mieszkańców na poziomie 15 tys. czyli 9,5% ogółu mieszkańców MOF S-U. Liczby te rzutują w oczywisty sposób na strukturę **gęstości zaludnienia** MOF.

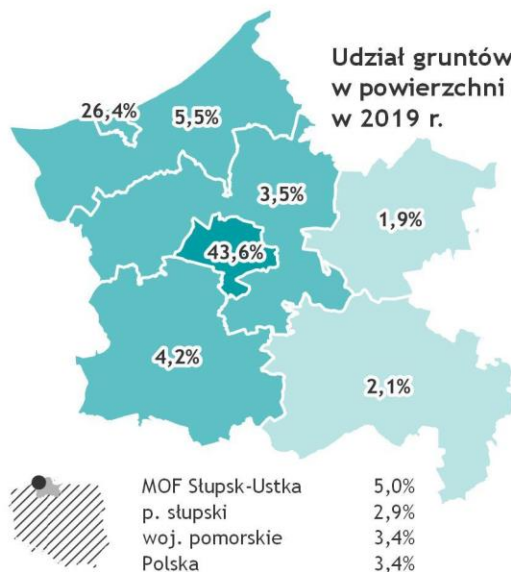
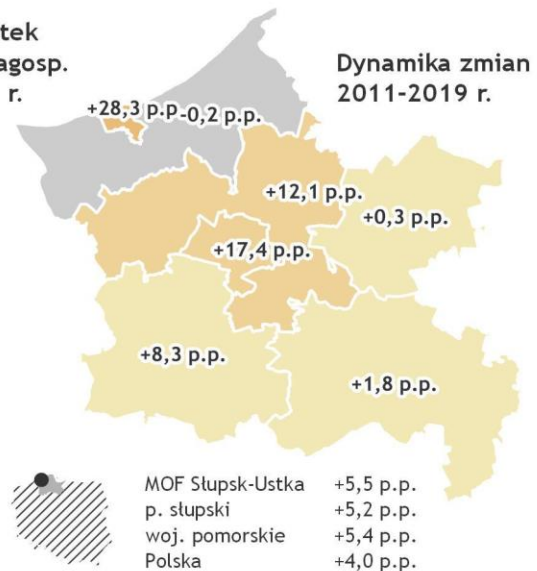
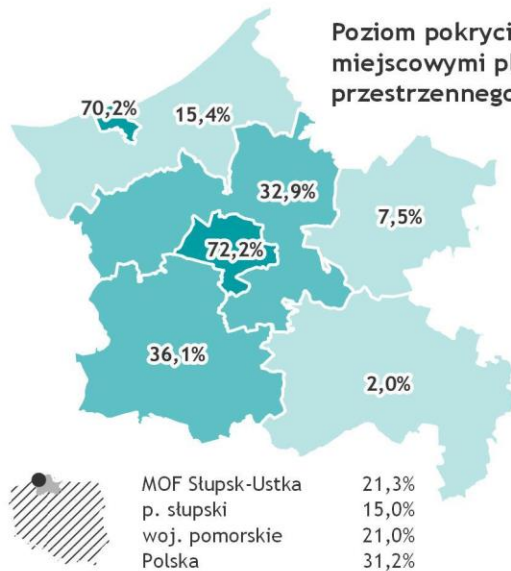
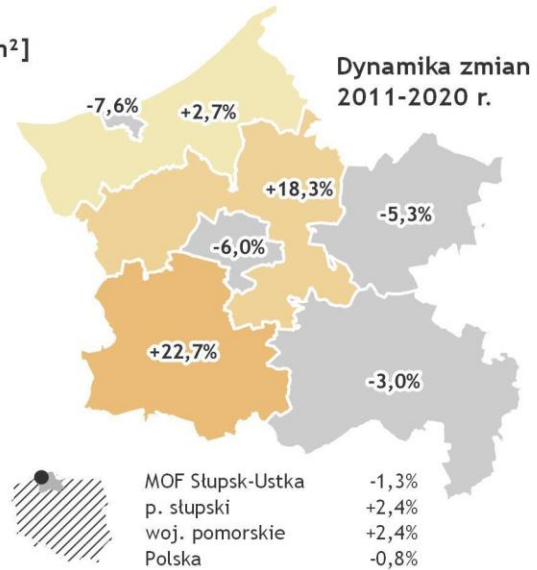
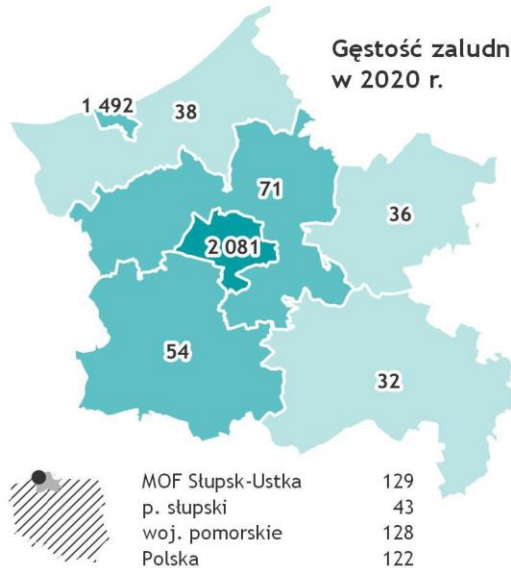
Z danych statystycznych wynika, iż przeciętna gęstość zaludnienia MOF S-U wynosi 277 osób na km². Ponieważ zdecydowana większość ludności skumulowana jest w dwóch ośrodkach miejskich, gdzie zagęszczenie wynosi kolejno 2 081 osób na km² w przypadku Słupska i 1 492 osób na km² w Ustce, rzeczywista gęstość ludności obszaru jest zdecydowanie niższa. W przypadku gmin wiejskich waha się ona od 32 osób na km² w gminie Dębica Kaszubska, do 71 osób na km² w gminie Słupsk.

Dynamika zagęszczenia ludności idzie w parze z obserwowanymi zmianami demograficznymi. Stopniowo ubywa mieszkańców miast MOF S-U oraz gmin ulokowanych we wschodniej części obszaru, rośnie natomiast liczba mieszkańców gmin wokół Słupska – gminy Słupsk oraz gminy Kobylnica. Tym samym najszybciej zwiększa się w nich gęstość zaludnienia. Dla Kobylnicy wzrost ten na przestrzeni lat 2011-2020 wyniósł aż 22,7%, dla gminy Słupsk 18,3%. Gminy te zatem najszybciej się rozwijają i wymagają znacząco zwiększonych nakładów na rozbudowę infrastruktury.

Ponad połowa, bo 52,8% powierzchni MOF S-U pokryta jest **miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego**. Wartość ta zbliżona jest do średniej wojewódzkiej i ogólnopolskiej, przekraczającej nieznacznie poziom 50%. Większy odsetek powierzchni objętych planami znajduje się w miastach Słupsk (72,2%) i Ustka (70,2%). Przeciętny poziom rozwoju planów posiadają gminy graniczące z miastem Słupsk – Kobylnica 36,1%, Słupsk 32,9%. Słabiej pod tym względem wypadają pozostałe trzy gminy wiejskie obszaru – rozpiętość od 2 do 15% objęcia planami. Dynamika zmian w tym zakresie wskazuje, że proces planowania jest w stałym rozwoju. Stopniowo zwiększa się w samorządach MOF S-U odsetek powierzchni objętej planami zagospodarowania przestrzennego, co pozwala na zarządzanie zachodzącymi zmianami przestrzennymi i kształtowanie się układu zabudowy.

Udział gruntów komunalnych w strukturze gruntów gmin MOF S-U jest stosunkowo niewielki. Przeciętnie grunty te stanowią około 5% gruntów wchodzących w skład obszaru. Większy odsetek gruntów komunalnych notowany jest w jednostkach miejskich: Ustka – 24,4%, Słupsk 43,6%. Pozostałe jednostki posiadają we władaniu od 1,9% (Damnica) do 5,5% powierzchni wchodzących w skład gminy (gmina Ustka).

Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne

3. Infrastruktura drogowa i transport publiczny

W układzie komunikacyjnym MOF S-U posiada dostęp do trasy łączącej Szczecin - Goleniów - Nowogard - Kołobrzeg - Ustronie Morskie - Koszalin - Sławno - Słupsk - Lębork - Gdynia - Gdańsk - Straszyn – Rusocin, która tylko w części odpowiada standardom drogi ekspresowej (DK6), co negatywnie oddziałuje na dostępność komunikacyjną obszaru. Dojazd z terenu MOF S-U do stolicy województwa, mimo stosunkowo niewielkiej odległości (około 120 km) zajmuje około 2 godzin i 20 minut. Dla porównania dojazd do znacznie bardziej oddalonego Szczecina (około 240 km) ze względu na lepszą jakość dróg, zajmuje około 2 godzin 40 minut.

Pozostałe ważne drogi dla obszaru, to w szczególności:

- Droga krajowa 21 (Miastko - Suchorze - Słupsk - Ustka),
- Droga wojewódzka 203 (Ustka – Darłowo),
- Droga wojewódzka 210 (Słupsk – Unichowo),
- Droga wojewódzka 213 (Słupsk - Wicko - Żelazno - Sulicice – Celbowo).

Oprócz dróg krajowych i wojewódzkich sieć komunikacyjną uzupełniają drogi gminne i powiatowe. Ze względu na rozległość powiatu słupskiego sieć drogowa jest bardzo rozbudowana, co generuje znaczne koszty jej utrzymania i remontów.

Transport kolejowy realizowany jest przez regionalnego przewoźnika oraz ogólnopolskich przewoźników, przy czym porównując poszczególne jednostki MOF, w Słupsku liczba dostępnych połączeń kolejowych dalekobieżnych jest największa. Ogólna liczba połączeń kolejowych dostępnych w Słupsku (uwzględniając połączenia przewoźników regionalnych) w 2021 roku wyniosła 46. Dla porównania stacja w Ustce obsługuje zaledwie 13 połączeń tylko i wyłącznie regionalnych (trasa Ustka-Słupsk, czas przejazdu ok 22 minuty). Połączenia dalekobieżne dostępne w Słupsku obejmują takie kierunki jak:

- Kraków,
- Katowice,
- Bielsko-Biała,
- Białystok,
- Trójmiasto,
- Szczecin,
- Łódź.

Połączenia autobusowe pomiędzy jednostkami MOF S-U realizowane są przez PKS w Słupsku, PKS Bytów, a także komunikacji miejskiej (MZK Sp. z o.o. w Słupsku) oraz przewoźników prywatnych. W tabeli poniżej przedstawiono dostępność połączeń autobusowych Słupska z pozostałymi jednostkami MOF S-U. Ze Słupska najłatwiej dostać się do gminy Kobylnica (68 połączeń) oraz Ustki (57 połączeń).

Tabela 9 Połączenia autobusowe z miasta Słupska

Miejscowość	Liczba połączeń	Przeciętny czas dojazdu [min]	Odległość
Gmina Dębica Kaszubska	26	25	15 km
Gmina Kobylnica	68	6	4 km
Gmina/Miasto Ustka	57	30	22 km
Gmina Słupsk	15 ³	15	Od 6 km do 14 km
Gmina Damnica	30	25	19 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych e-podróżnik.pl

³ Przeciętna liczba połączeń do miejscowości sołeckiej

Miasto Słupsk dysponuje rozbudowaną komunikacją miejską w postaci 19 linii autobusowych obsługiwanych przez 62 pojazdy, z czego wszystkie dostosowane są do potrzeb osób z niepełnosprawnością, 45 z nich wyposażonych jest w klimatyzację, a 14 autobusów zasilanych jest sprężonym gazem ziemnym (CNG). Według danych zamieszczonych na stronie internetowej przewoźnika w 2021 włączono do użytku 5 nowych autobusów (rok produkcji 2021), najstarsze autobusy pochodzą z 2003 roku (8 pojazdów)⁴.

W 2021 roku w Ustce otwarto transportowy węzeł komunikacyjny obejmujący transport kolejowy i autobusowy. W ramach inwestycji wybudowano nowe ciągi komunikacyjne, wyremontowano dworzec kolejowy, wybudowano dworzec autobusowy, przebudowano perony, wzbogacono funkcję dworca o wypożyczalnię rowerów, całkowity koszt inwestycji wyniósł około 44 mln złotych. W Słupsku natomiast budowa węzła transportowego potrwa do połowy 2023 r. W ramach inwestycji realizowana jest budowa ogólnodostępnego dworca autobusowego powiązanego tunelem z dworcem kolejowym oraz bezpłatnymi parkingami „Park&Ride”, „Bike&Ride”, „Kiss&Ride”. Ponadto projekt obejmuje budowę układu drogowego umożliwiającego wpięcie węzła w system dróg wyższego rzędu, budowę oświetlonych chodników, ciągów pieszo-rowerowych, ścieżek rowerowych; rozwinięcie systemu dynamicznej informacji pasażerskiej i wprowadzenie elementów priorytetów dla transportu zbiorowego.

W zakresie **transportu lotniczego** najbliższym portem lotniczym jest Port Lotniczy Gdańsk, oddalony od Słupska o ok 120 km, w drugiej kolejności Port Lotniczy Szczecin - Goleniów – 220 km. Odległość od warszawskiego Portu Lotniczego (Lotnisko Chopina) to ponad 500 km.

Transport morski realizowany jest przez Zarząd Portu Morskiego Ustka Sp. z o.o (spółkę miejską). Do portu Ustka mogą wchodzić jednostki o maksymalnej długości 80 metrów i zanurzeniu 4 metrów. Za zgodą Kapitana Portu Ustka przy spełnieniu dodatkowych warunków zanurzenie statku może wynosić 4,3 m. W porcie wyróżniono kilka obszarów działalności:

- Port handlowy (prowadzenie działalności przeładunkowej, składowanie),
- Port rybacki (działalność związana z połowem ryb),
- Marina jachtowa (cumowanie jednostek sportowych i rekreacyjnych),
- Stacja pilotowa (organizuje i koordynuje wykonywanie usług pilotowych w pilotażu obowiązkowym w rejonie pilotowym portu Ustka z zachowaniem obowiązujących w tym zakresie przepisów i zasad praktyki morskiej),
- Kładka (umożliwiająca ruch pieszych nad kanałem portowym).

Prowadzone są również prace koncepcyjne związane z rozbudową portu. Nowy port zostanie rozbudowany poza obecnie istniejącym, a część morza zostanie załadowiona. Zmiany mają głównie polegać na budowie terminalu offshore, który będzie stanowił zaplecze serwisowe i instalacyjne dla morskich farm wiatrowych.

⁴ Na podstawie <https://zimslupsk.pl/wykaz-pojazdow-zim.html>

4. Rewitalizacja na terenie MOF S-U

Dwie z badanych jednostek terytorialnych należących do MOF S-U posiadają gminne programy rewitalizacji:

- Miasto Słupsk: Gminny Program Rewitalizacji Miasta Słupska na lata 2017 – 2025+ (Uchwała nr XL/527/17 z dnia 28 czerwca 2017 r.)
- Gmina Miasto Ustka: Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Miasto Ustka na lata 2016-2022 (Uchwała nr XLIII/379/2017 z dnia 28 grudnia 2017 r.)

Program Miasta Słupska był poddany aktualizacji 21 grudnia 2020 r, (Uchwała NR XXVI/423/20 Rady Miejskiej w Słupsku z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Słupska na lata 2017-2025+).

Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji w Ustce i Słupsku wynosi 376 ha i zamieszkiwana była na dzień sporządzania dokumentów przez 26 353 osoby.

Tabela 10 Obszary rewitalizacji w Słupsku i Ustce wraz z liczbą ludności

	Powierzchnia obszaru [ha]	Liczba ludności
Słupsk	272	22 320
Ustka	104	4 123
suma	376	26 353

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminnych programów rewitalizacji

Część wyznaczonych obszarów rewitalizacji położona jest w centrach miast i obejmuje swoim zasięgiem historyczne założenia urbanistyczne. Ponadto wskazywane obszary pełnią także funkcje mieszkaniowe i gospodarcze.

Kluczowe problemy społeczne obszarów rewitalizacji koncentrują się wokół długotrwałego bezrobocia, przestępstw przeciwko rodzinie i opiece, niskiej aktywności społecznej i kulturalnej oraz cechują się wzrostem wskaźnika obciążenia demograficznego.

W zakresie kwestii technicznych wskazuje się na postępującą degradację obiektów komunalnych, co prowadzi do ubytku lokali mieszkaniowych i konieczności remontów.

Wskazane do rewitalizacji tereny stosunkowo rzadko spotykają się z problemami gospodarczymi, ponieważ stanowią obszary, w których świadczenie usług i handel są powszechne. Do deficytów obszarów w tym zakresie autorzy zaliczyli między innymi malejącą liczbę powstających działalności gospodarczych.

Jako problemy przestrzenno-funkcjonalne wskazywano na degradację obszarów zielonych, zagęszczenie zabudowy oraz utratę funkcji niektórych terenów.

Odpowiedzią, na zdiagnozowane problemy obszarów rewitalizacji są projekty koncertujące się na działaniach społecznych, skierowane do seniorów i ograniczające negatywne zjawiska społeczne. Co więcej, zarówno w Słupsku jak i Ustce przygotowano projekty związane z rozwojem społecznego budownictwa mieszkaniowego oraz wspierające przedsiębiorców (inkubatory i doradztwo).

Miasta prowadzą obowiązkowe działania monitorujące postępy wdrażania GPR. Ewaluację po pierwszym etapie wdrażania GPR zakończono w Słupsku. Jak wynika ze zgromadzonych danych stan zaawansowania prac jest bardzo wysoki jak na zaledwie pierwszy okres wdrażania GPR (1/3 perspektywy czasowej) i wynosi odpowiednio dla postępu finansowego blisko 42 % i blisko 41% dla postępu rzeczowego. Na ogólną planowano kwotę nakładów finansowych na zadania podstawowe

opiewającą na 425 016 522 zł w okresie sprawozdawczym poniesiono nakłady na kwotę 178 407 391 zł, co stanowi blisko 42 % planu wydatków. Pomimo realizacji wielu przedsięwzięć nie można na obecnym etapie przesądzić, że zmiany dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji będą trwałe. Stąd konieczność kontynuacji działań, sięgania po dodatkowe narzędzia wynikające z ustawy o rewitalizacji. W przypadku Miasta Słupska założono przyjęcie 4 Miejscowych Planów Rewitalizacji oraz ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji, w ramach której planuje się udzielać dotacji na remonty dla właścicieli nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji (uchwała o ustanowieniu SSR wejdzie w życie z dniem 01.01.2022).

5. Rynek pracy

Analizując dane dotyczące lokalnego rynku pracy na terenie MOF S-U, można zauważyć odzwierciedlenie pozytywnych tendencji obserwowanych zarówno na poziomie całego kraju, jak i województwa pomorskiego. W roku 2020 przeciętny **odsetek osób bezrobotnych** w liczbie osób w wieku produkcyjnym na terenie MOF S-U wynosił 4,5%. Był on zatem niższy od średniej dla powiatu słupskiego (5,2%) i wartości wskaźnika ogólnopolskiego (4,6%), a także zbliżony do średniej wojewódzkiej (4,0%).

Najniższe wskaźniki odsetka bezrobotnych na terenie MOF S-U notowano w gminie miasto Ustka 3,5%, gminie wiejskiej Ustka 3,9%, a także gminie Kobylnica 4,0%. Wartość wskaźnika w pozostałych jednostkach MOF S-U nie przekraczała poziomu 4,4%. Wyjątek stanowiła jedynie gmina Dębница Kaszubska, gdzie odsetek ten wynosił 8,8%.

Wysoki odsetek liczby osób pozostających bez pracy w gminie Dębница Kaszubska utrzymuje się stale od roku 2011, mimo najwyższej dynamiki zmian w tym zakresie. W latach 2011-2020 w Dębnicy Kaszubskiej odsetek bezrobotnych zmniejszył się o -7,6 p.p. Większy spadek odnotowano wyłącznie w gminie Damnica (-7,8 p.p.).

W analizowanych jednostkach porównawczych, wśród osób bezrobotnych niemal zawsze przeważają kobiety, stanowiące około 53,7% osób bezrobotnych na poziomie kraju. W przypadku MOF S-U i wchodzących w jego skład gmin, sytuacja rysuje się podobnie. Z wyjątkiem gminy miasta Ustka (44,9% kobiet wśród osób bezrobotnych), odsetek kobiet wśród osób pozostających bez zatrudnienia przekracza poziom 50%.

Kolejnym ze wskaźników dotyczących lokalnego rynku pracy, jest wskaźnik **odsetka osób długotrwale bezrobotnych**, który w przypadku gmin MOF S-U (32,5%) znajduje się zdecydowanie poniżej średniej ogólnopolskiej wynoszącej 49,3%. Niższe wartości omawianego wskaźnika notowane są także w powiecie słupskim (39,9%) oraz województwie pomorskim (42,1%). Odsetek osób długotrwale bezrobotnych wśród bezrobotnych ogółem, sukcesywnie maleje na terenie MOF S-U od roku 2011. Łączny spadek wartości wyniósł bowiem -16,7 p.p. Dla porównania spadek ten w skali ogólnopolskiej wyniósł zaledwie -1,0 p.p. Świadczy to o poprawiającej się sytuacji na rynku pracy obszaru MOF S-U.

Inną kategorią osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy są osoby z niepełnosprawnością. W latach 2015-2021 w we wszystkich jednostkach MOF S-U odnotowano znaczne spadki liczb niepełnosprawnych bezrobotnych. Najwięcej **niepełnosprawnych bezrobotnych** ubyło w Kobylnicy, Damnicy oraz Gminie Słupsk. Oznacza to zwiększenie chłonności rynku pracy dla osób ze specjalnymi potrzebami.

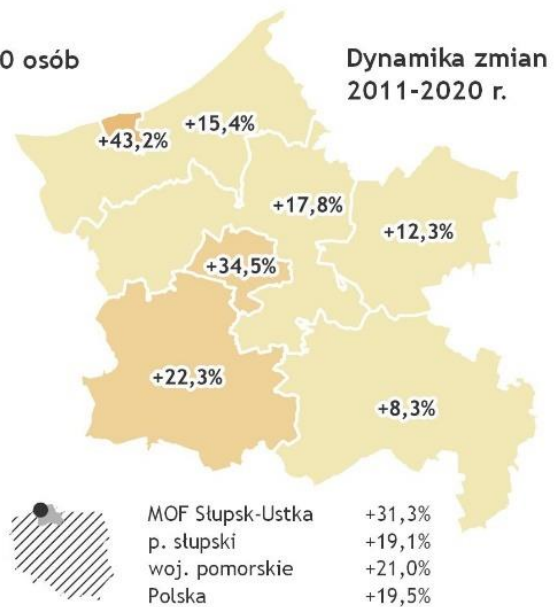
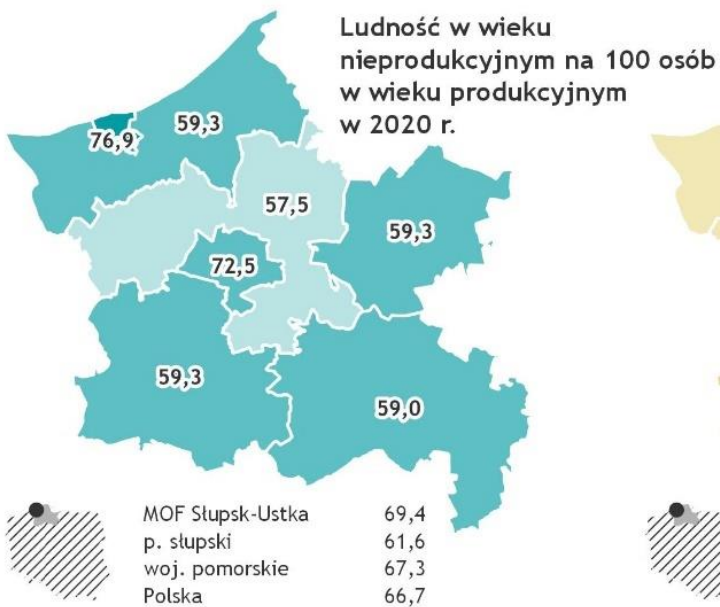
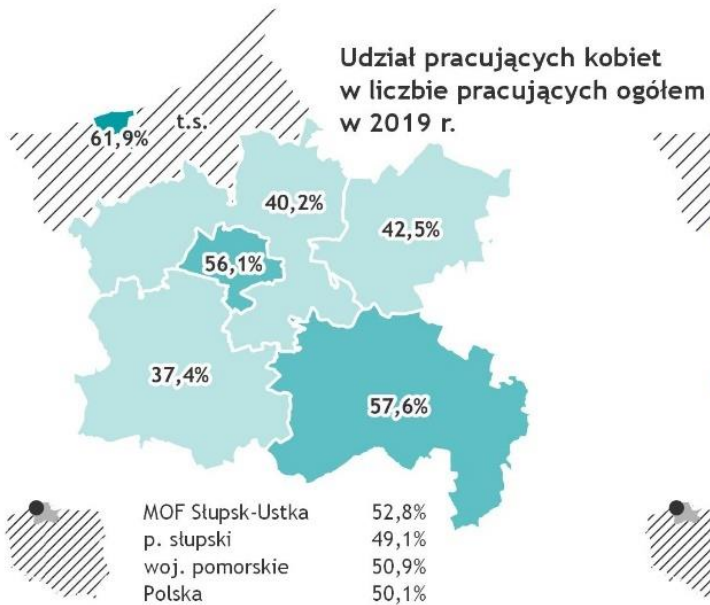
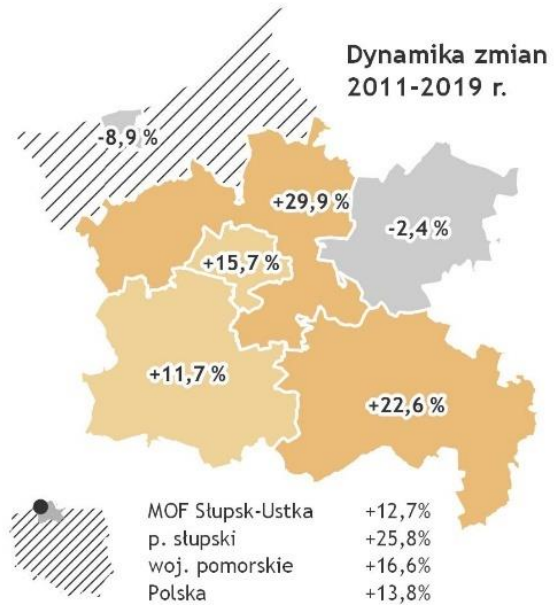
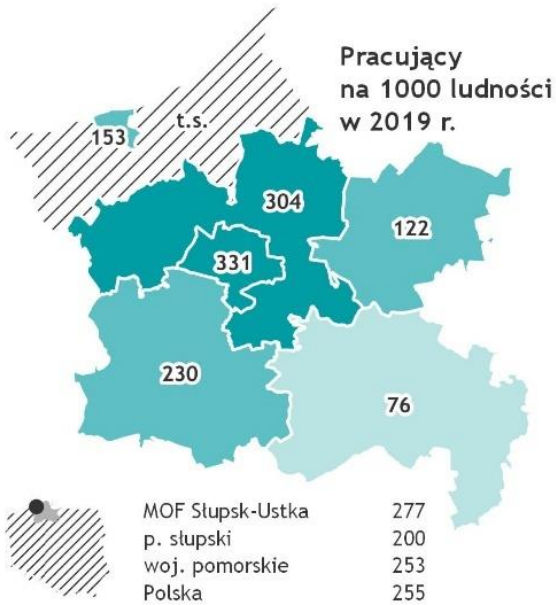
Tabela 11 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy ze względu na niepełnosprawność

Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy ze względu na niepełnosprawność								
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika 2018-2021
Damnica	32	27	10	12	8	15	9	-72%
Dębica Kaszubska	55	56	25	25	26	37	33	-40%
Kobylnica	99	63	15	8	26	28	21	-79%
Słupsk	108	93	52	44	31	35	37	-66%
Ustka	19	22	20	15	13	12	13	-32%
Ustka (miasto)	40	39	25	23	18	16	20	-50%
Słupsk (miasto)	577	450	257	226	214	250	234	-59%
Powiat słupski	474	387	204	174	180	189	184	-61%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań PUP za ostatni miesiąc sprawozdawczy

Podsumowując przytoczone dane można wskazać, iż w chwili obecnej problem bezrobocia nie jest problemem istotnym dla terenu MOF S-U. Jedynie w gminie Dębica Kaszubska wskaźniki bezrobocia są wyższe od średnich dla całego obszaru. Problemem dla mieszkańców MOF S-U może być zatem nie sama dostępność pracy, lecz jej jakość (wynagrodzenie za pracę, charakter pracy) oraz wysiłek jaki należy włożyć w jej utrzymanie – dojazd do pracy, kwestia wykluczenia komunikacyjnego (konieczna poprawa systemu transportu publicznego). Rozwiązaniem części tych problemów może być rozwój i promocja telepracy. Telepraca może być także do pewnego stopnia odpowiedzią na odpływ młodych mieszkańców do większych miast Polski. Aby jednak móc wdrożyć rozwiązania z zakresu telepracy, a także rozwijać inne nowoczesne formy zatrudnienia, konieczne będą inwestycje w infrastrukturę internetową, która opisana jest w kolejnych podrozdziałach.

Rynek pracy

t.s. - jednostka objęta tajemnicą statystyczną

Biorąc pod uwagę dane dotyczące **liczby osób pracujących na 1000 mieszkańców**, należy mieć na uwadze, iż w zestawieniach tych nie ujmuje się osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, a także podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Innymi słowy, dane te dotyczą w szczególności podmiotów zatrudniających pracowników powyżej 9 osób, stąd liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców w gminach strictly rolniczych, jest zdecydowanie niższa niż w gminach miejskich. Mając na uwadze powyższe zastrzeżenia można wskazać, iż największą liczbę osób pracujących na 1000 mieszkańców odnotowano w mieście Słupsk (331), gminie Słupsk (304), a także gminie Kobylnica (230). Średnia wartość wskaźnika dla Polski wynosi 255, dla województwa pomorskiego 253, a dla powiatu słupskiego 200. Poniżej wartości średniej wymienionych wskaźników znajdują się gminy Dębica Kaszubska (76), Damnica (122) oraz miasto Ustka (153). Gmina Ustka została objęta tajemnicą statystyczną w obrębie analizowanych danych, ze względu na znajdujące się na jej obszarze obiekty militarne.

Wśród osób pracujących ogółem w Polsce, połowę stanowią kobiety (50,1%). Podobna sytuacja notowana jest na poziomie województwa i powiatu słupskiego. W przypadku MOF S-U odsetek pracujących kobiet jest nieznacznie wyższy i wynosi około 52,8%. Jednocześnie sytuacja wewnątrz MOF S-U jest znacząco zróżnicowana, ponieważ odsetek pracujących kobiet w poszczególnych jednostkach różni się nawet o ponad 20 p.p. Największy odsetek zatrudnionych kobiet wśród pracujących ogółem notowany jest w mieście Ustka (61,9%). Na drugim miejscu pod tym względem plasuje się gmina Dębica Kaszubska (57,6%), a w dalszej kolejności miasto Słupsk (56,1%). W gminach Ustka, Kobylnica i Damnica, odsetek ten kształtuje się w okolicach poziomu 40%. Wartość omawianego wskaźnika na poziomie kraju ulegała nieznacznym zmianom w okresie lat 2011-2019 – wzrosła o 2,7 p.p. Na poziomie MOF sytuacja była bardziej dynamiczna i wzrosła o +7,7 p.p. w tym w mieście Słupsk aż o 12,7 p.p.

Liczba **ludności w wieku nieprodukcyjnym**, przypadająca na liczbę osób w wieku produkcyjnym na poziomie kraju wynosi przeciętnie około 66,7 na 100. Oznacza to, że mniej więcej 2/3 mieszkańców kraju, to osoby w wieku nieprodukcyjnym. Odsetek ten jest wyższy względem krajowego w województwie pomorskim (67,3) oraz na poziomie MOF (69,4). Im wyższa wartość wskaźnika, tym mniej osób na danym obszarze znajduje się w wieku produkcyjnym, czyli w wieku, w którym podejmuje aktywność zawodową. Najwyższe wartości liczby osób w wieku nieprodukcyjnym odnotowano w mieście Słupsk (72,5) oraz gminie mieście Ustka (76,9). Wyższe od przeciętnej wartości wskaźnika w obu przypadkach, powiązane są z ponadprzeciętną wartością wskaźnika odsetka osób w wieku poprodukcyjnym i malejącą liczbą urodzeń. Analogicznie niższe wartości wskaźnika liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym w gminach Kobylnica (59,3) i Słupsk (57,5), to efekt pogłębiającej się suburbanizacji, która korzystnie wpływa na strukturę demograficzną mieszkańców – większa liczba osób młodych, rodzin z dziećmi etc.

Prezentowane dane dotyczące dynamiki zmian liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym obrazują, jak szybko i mocno sytuacja nabiera na sile. Przyrost liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na poziomie kraju w latach 2011-2020 wyniósł 19,5%. Na poziomie MOF S-U wartość ta wzrosła o +31,3%. Zgodnie z opisywanymi powyżej tendencjami, najmocniej zmiany dotknęły gminę miasto Ustka (+43,5%) oraz miasto Słupsk (+34,5%). W miastach tych tym samym rosną obciążenia finansowe, jakie musi zaspakajać kurcząca się (w ujęciu procentowym) populacja osób pracujących.

W zakresie zapotrzebowania na pracowników określonych branż według prognoz barometru zawodów na obszarze MOF S-U brakuje następujących pracowników:

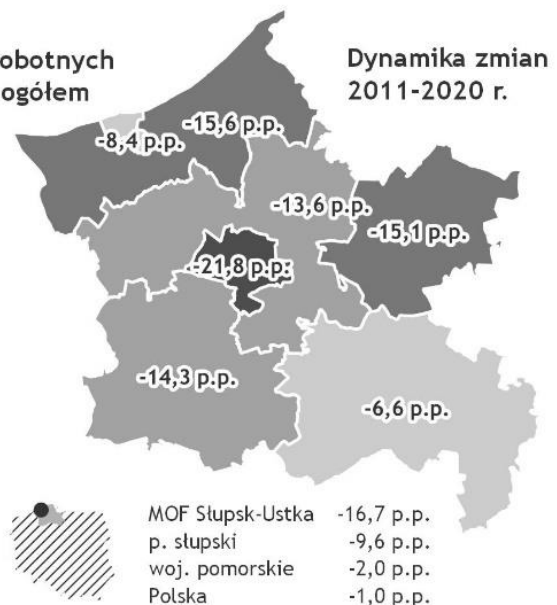
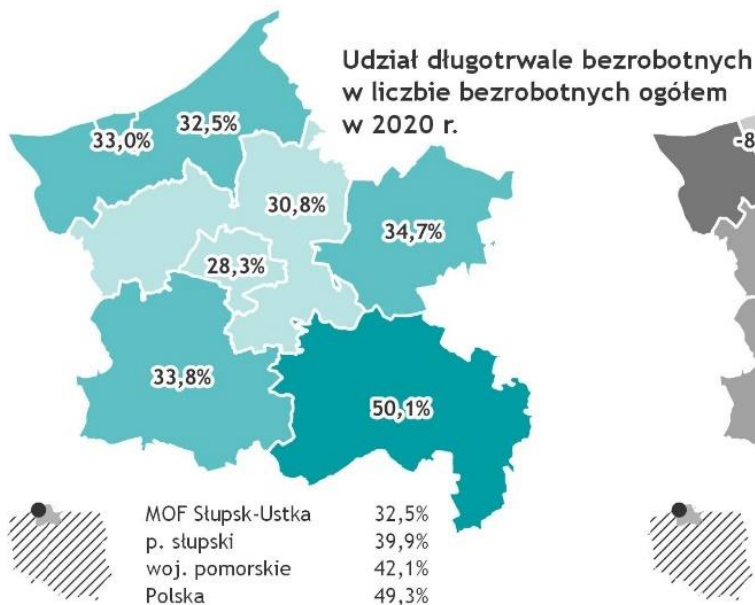
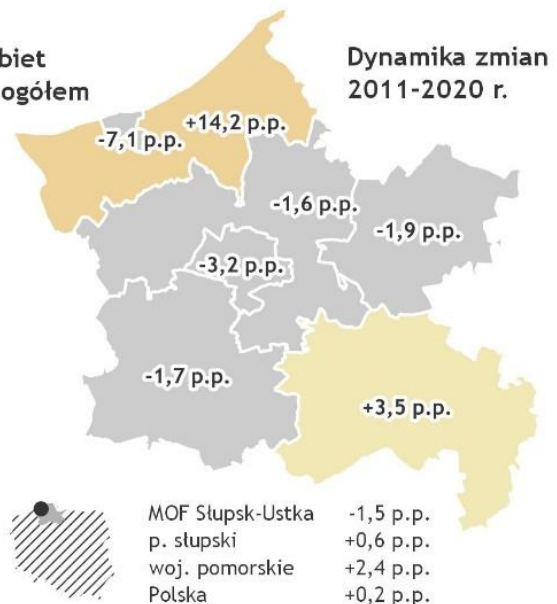
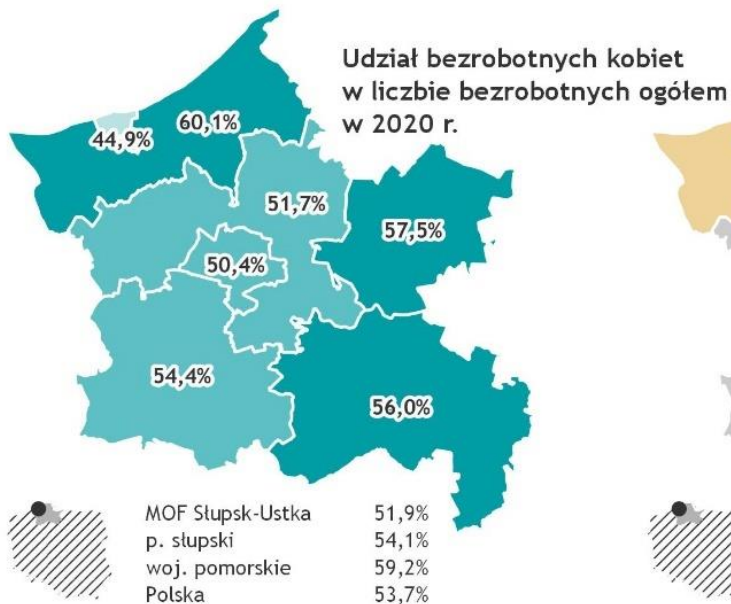
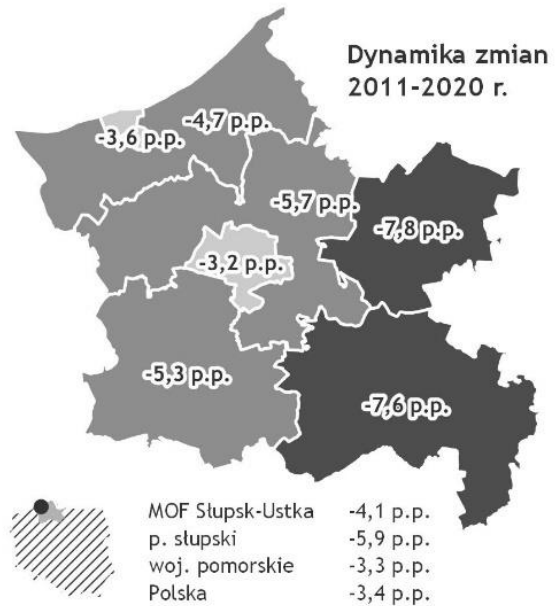
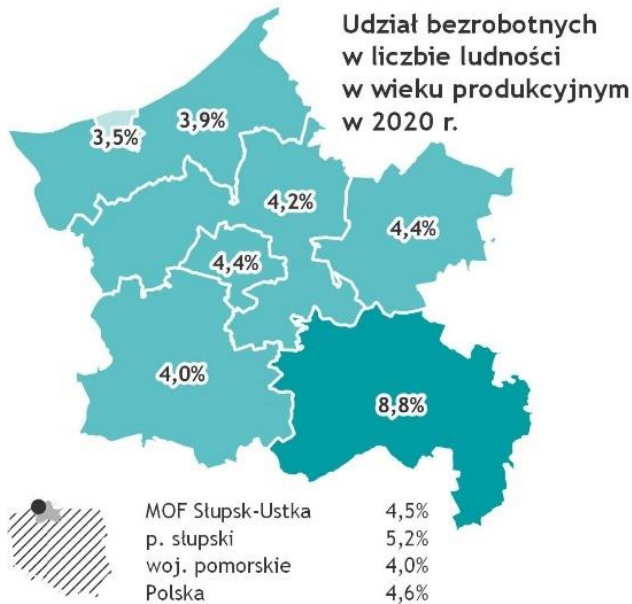
Tabela 12 Barometr zawodów 2021

MOF S-U – deficyt poszukujących pracy	MOF S-U – nadwyżka poszukujących pracy
inżynierowie budownictwa	pedagodzy
kierownicy budowy	ekonomiści
lekarze	
fizjoterapeuci i masażyści	
nauczyciele przedszkoli	
ratownicy medyczni	
magazynierzy	
szefowie kuchni	
kucharze	
fryzjerzy	
sprzedawcy i kasjerzy	
robotnicy budowlani	
brukarze	
operatorzy obrabiarek skrawających	
mechanicy pojazdów samochodowych	
kierowcy autobusów	
sprzątaczk i pokojowe	
przetwórcy mięsa i ryb	
operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	
pracownicy ds. budownictwa drogowego i kolejowego	
pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych	
spawacze	
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	
murarze i tynkarze	
pielęgniarki i położne	
pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie	

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://barometrzwawodow.pl/modul/prognozy-na-plakatach?publication=county&province=11&county=246&year=2021&form-group%5B%5D=all>

Spośród wymienionych zawodów deficytowych stosunkowo największe zapotrzebowanie zgłaszane jest przez branżę budowlaną, w zawodach wymagających kwalifikacji/uprawnień specjalistycznych, ale także (co istotne) branżę medyczną – lekarze, pielęgniarki, ratownicy medyczni. Odpowiedź na zgłaszane zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy, przynajmniej częściowo może stanowić oferta szkół średnich i uczelni wyższych MOF S-U. Zgodnie z informacjami otrzymanymi z PUP dużym zainteresowaniem cieszy się dofinansowanie kosztów kształcenia ustawicznego dla pracodawców i ich pracowników w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego, co zwiększa możliwość przekwalifikowania się. Pozytywnie na rynek pracy może oddziaływać zmiana przepisów dotycząca uznawania kwalifikacji nabytych za granicą w szczególności w zawodach medycznych. Przy stworzeniu odpowiednich zachęt osiedleńczych oraz w związku z bogatą ofertą usług gminnych MOF potencjalnie można wypełnić lukę depopulacyjną i demograficzną.

Rynek pracy

6. Sytuacja gospodarcza

W zakresie sytuacji gospodarczej, omówieniu poddane zostały tylko najistotniejsze wskaźniki obrazujące tendencje zachodzące w liczbie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarze, liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz zmian notowanych w sektorze organizacji społecznych.

Sektor przemysłowy jest reprezentowany przez następujące branże: budowlaną, drzewno-meblową, rolno-spożywczą, w tym przetwórstwa rybnego, metalową, elektromaszynową, motoryzacyjną, przetwórstwa tworzyw sztucznych, offshore, transportowo-logistyczną i magazynową, w tym chłodnie składowe oraz inne. Z uwagi na geograficzne położenie regionu w ostatnich latach nastąpił dynamiczny rozwój inwestycji z sektora energii odnawialnych tj. farm wiatrowych i fotowoltaicznych. Większość firm działających w przedmiotowym obszarze reprezentuje kapitał polski z sektora MMŚP. Inwestycje z kapitałem zagranicznym pochodzą z krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego, głównie ze: Skandynawii, krajów Beneluksu i Niemiec.

Przeciętna **liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności w 2020 r.** w Polsce wyniosła 122. Wartość wskaźnika dla województwa pomorskiego wahała się w okolicach 136. Wskaźnik ten liczony dla obszaru MOF S-U ogółem, był tylko nieznacznie niższy i wynosił 131; natomiast dla powiatu słupskiego 106. Korzystna wartość wskaźnika dla obszaru MOF S-U, to w znacznej części zasługa liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru w mieście Słupsku (144) oraz mieście Ustka (146). Zdecydowanie ponad przeciętną wartość dla powiatu oraz zbliżoną do przeciętnej dla całego MOF S-U odznaczają się gminy Ustka (126) oraz Kobylnica (130). Mniej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest natomiast w gminach oddalonych od rdzenia MOF – Dębica Kaszubska (86), Damnica (64) oraz w gminie Słupsk przyległej do miasta Słupska (109).

Analizując dynamikę zmian w okresie 2011-2020 r. zaobserwować można szybki przyrost liczby podmiotów gospodarczych w gminach do tej pory słabiej rozwiniętych – Damnica +25,5% względem roku 2011, gmina Słupsk +23,9%, gmina Ustka +18,9%. Wolniej rozwijały się natomiast miasta obszaru, w których nasycenie podmiotami gospodarczymi jest wyższe od średniej dla MOF – Słupsk +3,6%, Ustka +0,7%. Jednocześnie tylko w 2 gminach MOF odnotowano wyższy przyrost liczby podmiotów gospodarczych niż wyniosła średnia wzrostu dla Polski (+22,0%) i województwa pomorskiego (+20,4%). Były to gminy Damnica i Słupsk.

Kolejny ze wskaźników, jakim jest **liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym** pozwala na określenie przedsiębiorczości indywidualnej mieszkańców danego obszaru. W przypadku Polski, wartość przeliczeniowa wskaźnika w 2020 roku wyniosła 14,6 na każdych 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Średnia wartość wskaźnika dla województwa pomorskiego oraz MOF S-U była wyższa i wynosiła kolejno 16,8 oraz 16,0. Oznacza to, że mieszkańcy województwa i MOF S-U częściej podejmują się trudu prowadzenia działalności gospodarczej, niż przeciętny mieszkaniec kraju. W obrębie MOF S-U najwyższe wartości wskaźników osiągnęły obszary miejskie – Słupsk 17,1 i Ustka (18,6), a także gmina Kobylnica 16,3. Niższe wartości notują natomiast gminy wiejskie – Ustka, Słupsk, Damnica i Dębica Kaszubska. Jednakże w latach 2011-2020 to w nich obserwuje się największą dynamikę przyrostu liczby podmiotów gospodarczych.

Do istotnych instytucji związanych z gospodarką MOF S-U należy Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna. Zarządzającym Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną (skrót: SSSE) na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 września 1997 roku (Dz. U. 135 poz. 905) została Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Agencja od ponad 27 lat wspiera przedsiębiorców oraz samorządy w różnych obszarach. Inicjuje, promuje wiele cennych inicjatyw dla rozwoju społeczno-gospodarczego

regionu. Agencja od 1997 roku zarządza Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną, a od 2012 roku Słupskim Inkubatorem Technologicznym. Prowadzi również szerokie działania związane z rozwojem regionalnym. Dotychczas zrealizowała 28 projektów o wartości blisko 112 mln zł współfinansowanych z funduszy UE, a także otrzymując wsparcie finansowe i majątkowe od akcjonariuszy naszej spółki, w tym Samorządu Województwa Pomorskiego, Miasta Słupsk i Gminy Słupsk, wspierają rozwój społeczno-gospodarczy regionu, akcelerację start-up'ów, upowszechnianie nowoczesnych technologii i innowacji, promocję atrakcyjności inwestycyjnej, klastrów, OZE, a także szkolnictwa zawodowego i wyższego oraz rynku pracy czy osób wykluczonych społecznie.

Strefa zarządzana przez Agencję Rozwoju Regionalnego S.A swoim zasięgiem obejmuje tereny położone w województwie pomorskim, zachodniopomorskim i wielkopolskim.

W ramach strefy funkcjonuje 18 podstref o łącznej powierzchni 910 ha. W obrębie MOF S-U podstrefy zlokalizowane są w Ustce, Słupsku Redzikowie, Wieszynie i Płaszewku. Strefa to narzędzie, które zapewnia korzystne możliwości i szanse na dynamiczny rozwój przedsiębiorców i regionu. W ramach dotychczasowych przepisów o specjalnych strefach ekonomicznych w Słupskiej SSE przedsiębiorcy zrealizowali blisko 160 projektów inwestycyjnych o wartości przeszło 2,2 mld zł i zatrudnieniu 6000 osób.

W tabeli poniżej przedstawiono powierzchnię obszarów inwestycyjnych oferowanych przez SSSE.

Tabela 13 Podstrefy SSSE

I.p	Nazwa podstrefy	Powierzchnia	Liczba przedsiębiorców (firm)
1	Słupsk-Włynkówko	100,2801 ha	22
2	Słupsk-Westerplatte	38,4683 ha	3
3	Ustka	9,1497 ha	0
	suma	147,90 ha	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.sse.slupsk.pl/index.php/pl/o-strefie-mainmenu/o-strefie>

Firmy funkcjonujące na terenie poszczególnych podstref zajmują się między innymi produkcją mebli, wyrobów metalowych, cystern, zbiorników, lin, sieci, okien, drzwi, usługami magazynowymi oraz transportowymi, przetwarzaniem tworzyw sztucznych i przetwórstwem spożywczym.

We wrześniu 2021 roku upłynęło 24 lata od utworzenia Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Celem utworzonych w Polsce pod koniec lat 90-tych stref ekonomicznych był m.in. zrównoważony rozwój obszarów o wysokiej stopie bezrobocia, ale także zagospodarowanie istniejącego majątku przemysłowego. Słupska Strefa powstała na terenach dawnej Fabryki Domów we Włynkówku pod Słupskiem. W momencie powołania strefy obejmowała ona jeden kompleks pod nazwą „Słupsk-Włynkówko”. Miał on wówczas powierzchnię ponad 135 ha. Były to grunty zlokalizowane na granicy Miasta Słupsk i Gminy Słupsk, pomiędzy obecnymi ulicami Braci Staniuków, Grunwaldzką a Portową. Pierwsze zezwolenia na działanie w strefie otrzymały firmy związane z produkcją prefabrykatów betonowych tj. spółki Dombet oraz Probet, działające na terenie byłej Fabryki Domów.

Od tego czasu krajobraz gospodarczy znacznie się zmienił i dzięki strefie powstały kolejne nowoczesne zakłady przemysłowe. Teren pierwotnej Strefy został w pełni zagospodarowany przez wielu lokalnych i zagranicznych przedsiębiorców, w tym m.in. Nordglass Sp. z o.o., Stako Sp. z o.o., Paula Fish Sławomir Gojdz Sp. j., Poldan Net Sp. z o.o., Faser-Plast Poland Sp. z o.o., MS więcej niż Okna Sp. zo.o., Leann Stańczyk S.A., Kamir Sp. z o.o., Oktan, Fabryka Turas Sp. z o.o.

W 2012 roku na terenie strefy powstał Słupski Inkubator Technologiczny, zarządzany przez PARR. Jest doskonałym uzupełnieniem Strefy, który wspiera młodych przedsiębiorców i rozwój nowoczesnych technologii. Łączy ze sobą środowisko biznesowe, edukacyjne i samorządowe. SIT to wielofunkcyjny obiekt biurowy z zapleczem produkcyjnym, wspierający powstawanie nowoczesnych i innowacyjnych technologii. Oferta SIT skierowana jest do przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą tzw. Start-Up oraz już funkcjonujących firm na rynku o dużym potencjale wzrostu lub planujących wdrożenie innowacji. W celu stworzenia kompleksowej oferty i zapewnienia w jednym miejscu różnorodnego wsparcia dla przedsiębiorców, SIT jest także miejscem dla instytucji otoczenia biznesu, których działalność jest odpowiedzią na potrzeby firm działających w Inkubatorze i na terenie Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Od 2018 roku PARR chcąc dalej rozwijać swoje działania pozyskał środki zewnętrzne z RPO WP 2014-2020 i rozpoczął realizację projektu pn. „Rozwój potencjału PARR S.A. w Słupsku do świadczenia specjalistycznych usług doradczych dla biznesu”. Projekt dotyczył wzmocnienia potencjału merytorycznego oraz organizacyjno-logistycznego PARR w celu rozbudowy oferty specjalistycznych usług doradczych dla przedsiębiorców. By wzmocnić ten potencjał w ramach projektu zostały zrewitalizowane budynki poszpitalne przy ulicy Obrońców Wybrzeża 3, a w nich przygotowane pomieszczenia pod planowaną działalność. Zakupiono specjalistyczny sprzęt, a personel SIT skorzystał ze szkoleń celem przygotowania do świadczenia specjalistycznych usług doradczych. Dodatkowo przedsięwzięcie dotyczyło wzmocnienia potencjału do świadczenia usług z zakresu efektywności energetycznej. Efektem tego jest wykonanie instalacji fotowoltaicznej na carportach z magazynem energii i stacją ładowania elektrycznego samochodu z systemem automatyki sterującej. W wyniku tych wszystkich działań w Słupsku powstało nowoczesne zaplecze Druku i Skanowania 3D świadczące usługi dla przemysłu z zakresu: pomiaru i druku 3D z różnych materiałów, inżynierii odwrotnej, prototypowania, pomiarów termowizyjnych, efektywności energetycznej, instalacji fotowoltaicznej on-grid, off-grid i mieszanej, zarządzania strategicznego i optymalizacji procesów produkcyjnych. Całkowita wartość projektu to ponad 14,3 mln zł, z czego prawie 6,7 mln zł jest współfinansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego Woj. Pomorskiego na lata 2014-2020. Spółka zakończy realizację projektu 30.06.2021r. Pozostałe działanie do wykonania to dokończenie instalacji fotowoltaicznej na carportach z magazynem energii i stacją ładowania pojazdów elektrycznych.

Co więcej obecnie firmy realizując nową inwestycję mogą ubiegać się o ulgi w podatku dochodowym w ramach programu Polska Strefa Inwestycji, na okres od 10 do 15 lat. Na mocy ustawy o wspieraniu nowych inwestycji z dnia 10 maja 2018 r. (Dz. U. poz. 1162 z 2018r.) zachęty podatkowe dostępne są w całej Polsce, w każdej gminie, na terenach, na których można prowadzić działalność gospodarczą. Tym samym obecnie wszystkie gminy z terenu MOF mają zachęty inwestycyjne jak te samorzady, których grunty były objęte statusem SSSE w ramach ówczesnych aktów prawnych. Wsparcie przyznawane jest dla nowych inwestycji z sektora przemysłowego lub nowoczesnych usług biznesowych. Przedsiębiorcy mogą ubiegać się (po spełnieniu odpowiednich kryteriów) o uzyskanie decyzji o wsparciu, która uprawnia do skorzystania ze zwolnień w PIT lub CIT, liczonych od dochodu uzyskanego z działalności określonej w tej decyzji.

Dodatkowo osoby zainteresowane rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej jak i prowadzące działalność mogą skorzystać z Domu Startupów prowadzonego przez Miasto Słupsk, zlokalizowanego przy ul. Tuwima 34 w Słupsku. Miejsce to oferuje przestrzeń biurową, salę konferencyjną i multimedialną. Ponadto Dom oferuje szkolenia, doradztwo, wsparcie animacyjne, pomoc księgowo-prawną, marketingową, oraz IT.

Reasumując, sytuacja gospodarcza MOF S-U liczona wskaźnikami przedsiębiorczości, wskazuje na dynamiczny rozwój obszaru, szczególnie mocno zauważalny w gminach wiejskich – co może wynikać

z ich dotychczasowego zapóźnienia. W dalszym ciągu jednak, obszar MOF S-U plasuje się poniżej wartości średnich wskaźników przedsiębiorczości dla województwa pomorskiego. Region Słupski ma duży potencjał na wejście w kolejny etap rozwoju społeczno-gospodarczego. Przy zaangażowaniu partnerów instytucjonalnych, szkolnictwa średniego i uczelni wyższych, a także deweloperów, MOF S-U ma szansę na nowe inwestycje biznesowe dla branż: IT, BPO, SCC, R&D, tworząc w mieście podwaliny sektora Nowoczesnych Usług dla Biznesu.

Osobnym aspektem związanym z funkcjonowaniem MOF S-U są wartości obrazujące rozwój sektora społecznego. Na terenie MOF S-U sytuacja rozwoju sektora porównywalna jest z sytuacją ogólnopolską, gdzie **liczba organizacji społecznych przypadających na 10 tys. ludności** wynosiła w 2020 r. 39. Wartość ta jest nieznacznie niższa w województwie pomorskim (38) oraz powiecie słupskim (36). Najwięcej podmiotów społecznych znajduje się w gminie Dębica Kaszubska (52), najmniej w gminie Damnica (28). Ponadto liczba podmiotów społecznych zarejestrowanych na terenie MOF S-U w 2020 roku miała tendencję wzrostową, o czym świadczy wartość wskaźnika różnicy pomiędzy podmiotami nowo zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru w 2020 r. O ile przeciętna wartość liczby podmiotów społecznych zarejestrowanych na poziomie MOF S-U jest taka sama jak średnia ogólnopolska (39), o tyle przyrost liczby nowych podmiotów jest zdecydowanie wolniejszy i wyniósł w roku 2020 33 na 10 tys. ludności, podczas gdy średnia w kraju wyniosła 42. Szybciej w omawianym względzie rozwijał się także powiat słupski (44) i całe województwo (48).

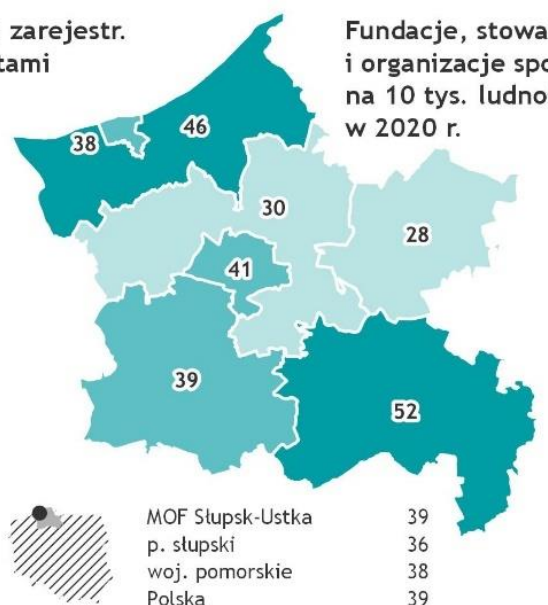
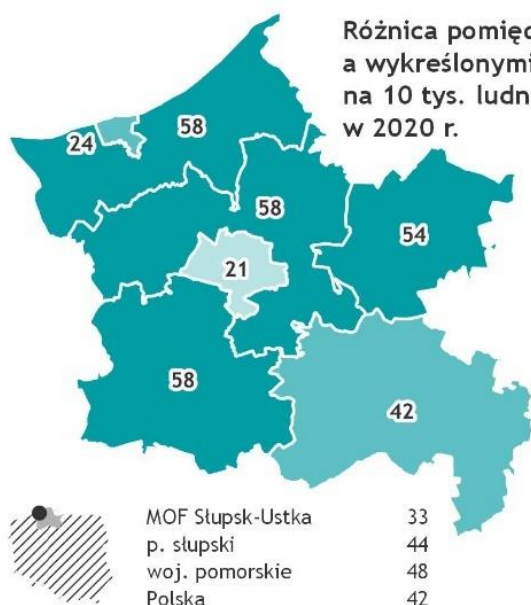
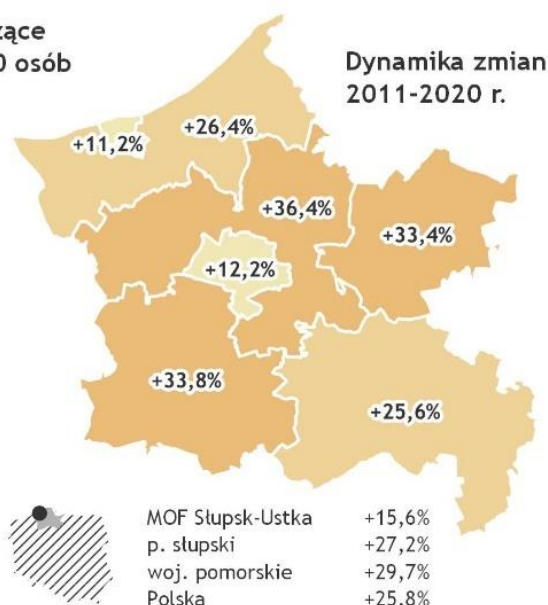
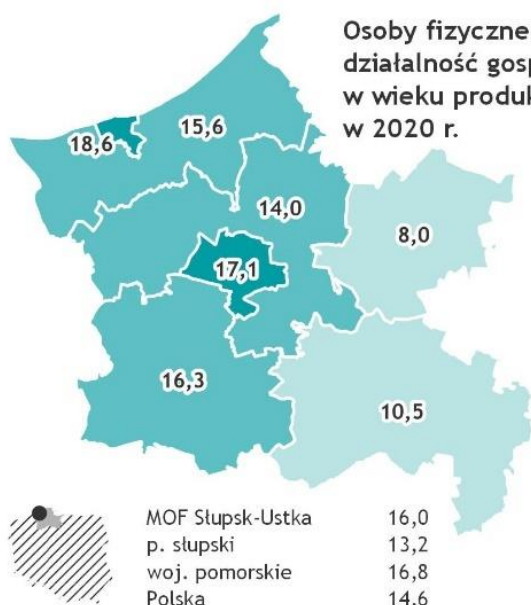
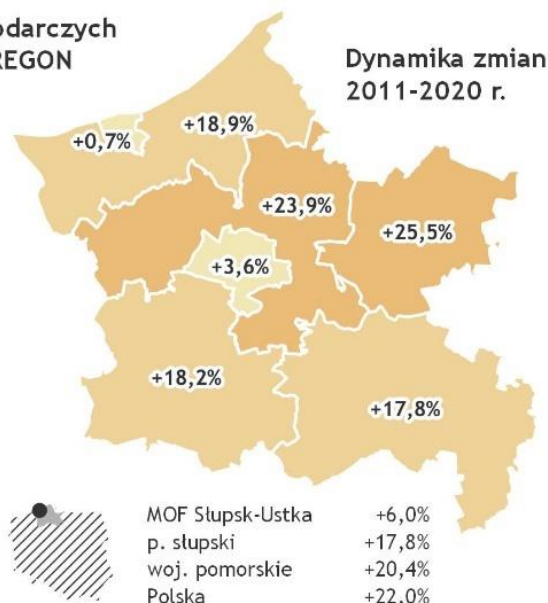
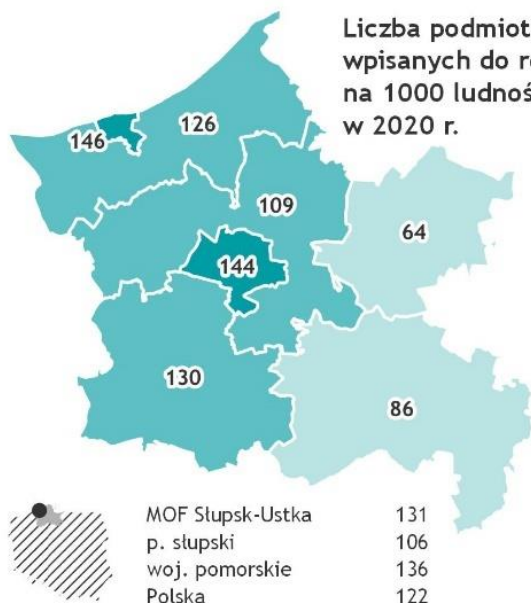
Ważnym elementem społeczeństwa obywatelskiego oraz włączenia społecznego jest **sektor ekonomii społecznej**. Za rozwój Ekonomii społecznej na obszarze MOF S-U odpowiedzialny jest Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej prowadzony przez Centrum Inicjatyw Obywatelskich z siedzibą w Słupsku (Al. Henryka Sienkiewicza 19). Ośrodek oferuje wsparcie w postaci, doradztwa specjalistycznego, szkoleń i dotacji. Według najnowszych danych na rok 2021 na obszarze MOF S-U działa 5 spółdzielni socjalnych, 3 Warsztaty Terapii Zajęciowej i 2 Centra Integracji Społecznej (Ustka i Słupsk)⁵. Ponadto na terenie Ustki i Słupska odnotowano 3 fundacje prowadzące działalność gospodarczą (edukacja, kultura handel i pozostałe usługi) oraz dwie spółki non-profit zajmujące się branżą gastronomiczną, rekreacyjną i informatyczną.

Ważną instytucją wspierającą podmioty III sektora, a także grupy nieformalne jest Słupskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Ekonomii Społecznej. W SCOPIES znajdują się między innymi trzy sale szkoleniowe z możliwością połączenia ich w jedną o łącznej powierzchni 114 m², hol, który wykorzystywany jest jako przestrzeń wystawowa oraz część biurowa. Organizacje mogą skorzystać tu z indywidualnego doradztwa i konsultacji w zakresie: prawnych aspektów funkcjonowania organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej, pozyskiwania środków finansowych, zarządzania projektami, prowadzenia księgowości w organizacjach pozarządowych. Ze SCOPIES-u mogą korzystać bezpłatnie organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej, które działają na rzecz mieszkańców miasta, a także Słupszczanie realizujący zadania publiczne w ramach inicjatywy lokalnej. Centrum wspiera również grupy nieformalne i indywidualnych mieszkańców Słupska, którzy mają ciekawe pomysły na imprezy i wydarzenia służące integracji i aktywizacji środowiska lokalnego.

Dodatkowym wsparciem dla osób borykających się z problemami życiowymi w tym w szczególności z niepełnosprawnością jest Środowiskowy Dom Samopomocy w Słupsku, prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Słupsku.

⁵ Na podstawie danych <https://rops.pomorskie.eu/bazy-danych-o-podmiotach-ekonomii-spoecznej>

Sytuacja gospodarcza

7. Edukacja

Aby przedstawić ciągłość usług opieki nad dziećmi i usług edukacyjnych w pierwszej kolejności scharakteryzowano opiekę żłobkową. **Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w 2020 roku** w Polsce wynosił 12,8%. Wartość tego wskaźnika dla całego MOF S-U kształtowała się na poziomie 16,6%, przy czym należy zaznaczyć, iż dostęp do opieki żłobkowej na terenie MOF S-U jest bardzo nierównomierny. Gminy Ustka, Damnica i Dębica Kaszubska nie zapewniają opieki żłobkowej na swoim terenie. Wobec powyższego stosunkowo wysoka wartość wskaźnika dostępności miejsc żłobkowych na terenie MOF S-U to wynik względnie wysokiej dostępności miejsc żłobkowych w gminie miasteczko Ustka (25,6%), Słupsku (21,1%) oraz Kobylnicy (18,9%). Realnie jednak zapotrzebowanie na opiekę żłobkową na terenie MOF-SU jest dużo wyższe, przez co rocznie co najmniej kilkaset dzieci nie trafia do żłobków, co z kolei wpływa negatywnie na możliwość podjęcia zatrudnienia przez rodziców/opiekunów tychże dzieci.

Na poziomie zbliżonym do wartości przeciętnej dla całego kraju, kształtuje się natomiast odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych na terenie MOF **wychowaniem/edukacją przedszkolną** (90,1%). Odsetek ten jest jednocześnie nieco wyższy niż średnia wartość dla województwa pomorskiego (87,8%) czy powiatu słupskiego (75,9%). Wysoka wartość wskaźnika dzieci objętych edukacją przedszkolną w mieście Słupsku wynika z faktu, iż miasto to stanowi rdzeń gospodarczy obszaru, miejsce do którego znacząca liczba osób dojeżdża do pracy i nierzadko korzysta także z zaplecza w postaci infrastruktury i obiektów użyteczności publicznej, w tym przedszkoli. Warto także zwrócić uwagę na fakt, iż w systemie edukacji zapewnia się opiekę przedszkolną dzieciom zamieszkałym na terenie miasta (odnosi się to także do osób niezameldowanych) oraz to, że do przedszkoli uczęszczają wychowankowie, których rodzice przeprowadzili się po rozpoczęciu edukacji przedszkolnej poza daną gminę. Oprócz oferty przedszkoli publicznych, część dzieci uczęszcza do przedszkoli niepublicznych prowadzonych przez podmioty prywatne lub społeczne. Mimo obserwowanej od lat tendencji suburbanizacyjnej, znacząca część osób mieszkających poza Słupskiem dowozi swoje dzieci do placówek ulokowanych w mieście. Należy także podkreślić stale występującą konieczność tworzenia miejsc opieki przedszkolnej na terenie MOF S-U. Zwiększona liczba miejsc wychowania przedszkolnego może korzystnie wpłynąć na warunki na lokalnym rynku pracy.

Tabela 14 Liczba przedszkoli publicznych na terenie MOF S-U

przedszkola bez specjalnych, 2019	
Powiat słupski	12
Ustka (miasto)	3
Damnica	1
Dębica Kaszubska	3
Kobylnica	0 ⁶
Słupsk (gmina)	1
Powiat m. Słupsk	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Kolejny ze wskaźników, to wskaźnik **skolaryzacji netto**, rozumiany jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W przypadku szkół podstawowych wartość ta najczęściej zbliżona jest do 100%, ze względu na ustawowy obowiązek nauki na tym poziomie kształcenia. Jeśli wartość współczynnika przekracza 100% oznacza to, że w danej gminie do szkół

⁶ Na terenie gminy nie funkcjonują przedszkola publiczne. Opieka przedszkolna realizowana jest w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz 3 przedszkolach niepublicznych.

uczęszczają uczniowie spoza jej terenu. Wartość poniżej 100% nie oznacza natomiast, iż dzieci nie spełniają obowiązku szkolnego, lecz najprawdopodobniej uczęszczają do szkół w innych gminach lub w innym kraju, mimo, iż są zameldowani na terenie gminy, dla której prowadzona jest statystyka. Mając na uwadze powyższe informacje można wskazać, iż gminą która staje się miejscem docelowym dla uczniów spoza jej terenu jest miasto Ustka, gdzie współczynnik skolaryzacji wynosi 109,3%. Najniższą wartość współczynnika notuje się natomiast w gminie Ustka – 64,5%. Pozostałe jednostki MOF osiągają wartość zbliżoną albo do średniej ogólnopolskiej (95,3%) albo powiatu słupskiego (88,3%).

Tabela 15 liczba szkół podstawowych wg gestora, 2019 rok

Nazwa	szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych			
	prowadzone przez jednostki samorządu gminnego	prowadzone przez samorząd powiatowy - powiaty ziemskie	prowadzone przez samorząd powiatowy - miasta na prawach powiatu	prowadzone przez jednostki administracji rządowej (centralnej)
Powiat słupski	37	0	0	0
Ustka (miasto)	3	0	0	0
Damnica	3	0	0	0
Dębница Kaszubska	3	0	0	0
Kobylnica	5	0	0	0
Słupsk (gmina)	7	0	0	0
Ustka (gmina)	3	0	0	0
Powiat m. Słupsk	0	0	11	0

Nazwa	szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych			SUMA wszystkich szkół podstawowych
	prowadzone przez organizacje społeczne i stowarzyszenia	prowadzone przez organizacje wyznaniowe	prowadzone przez pozostałe organizacje	
Powiat słupski	2	0	2	41
Ustka (miasto)	0	0	1	4
Damnica	0	0	0	3
Dębница Kaszubska	1	0	0	4
Kobylnica	0	0	0	5
Słupsk (gmina)	0	0	0	7
Ustka (gmina)	0	0	1	4
Powiat m. Słupsk	2	1	3	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Oprócz omawianych powyżej informacji, warto mieć na uwadze dane na temat **średnich wyników z egzaminów osiągniętych przez ósmoklasistów** szkół MOF S-U. Niestety w każdym z analizowanych przedmiotów (j. polski, matematyka i j. angielski) przeciętna wartość wyników uczniów szkół MOF S-U jest o kilka punktów procentowych niższa od średniej ogólnopolskiej, a także średniej wojewódzkiej.

W przypadku wyników z **języka polskiego**, najwyższe średnie z egzaminów osiągają uczniowie szkół podstawowych w gminie Damnica (58) oraz mieście Słupsk (58). Przeciętnie najslabsze wyniki osiągają natomiast uczniowie w szkołach gminy wiejskiej Ustka (52), podczas gdy średnia ogólnokrajowa wynosi 61 punktów procentowych.

Tabela 16 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w latach 2019-2021 (wyniki w %)

Język polski				
	2019	2020	2021	Średnia 2019-2021
Damnica	58	57	58	58
Dębica Kaszubska	62	51	52	55
Kobylnica	66	56	52	58
Słupsk	61	55	57	58
Ustka	54	53	49	52
Ustka (miasto)	59	56	56	57
Słupsk (miasto)	61	57	56	58
Powiat słupski	59	54	53	55
Woj. pomorskie	62	58	58	59
Polska	63	59	60	61

Źródło: OKE Gdańsk

Podobnie jak w przypadku wyników z egzaminów z języka polskiego, najniższe średnie ocen egzaminu z **matematyki** notują uczniowie gminy Ustka (37). Na podobnym poziomie kształtują się średnie wyniki uczniów z Dębicy Kaszubskiej (36). Względnie najwyższe wyniki osiągają natomiast uczniowie szkół podstawowych w mieście Słupsku (43), gminie Kobylnica (43) oraz Damnicy (43). Niemniej jednak w dalszym stopniu są to wyniki niższe, niż średnia wojewódzka i ogólnopolska.

Tabela 17 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w latach 2019-2021 (wyniki w %)

Matematyka				
	2019	2020	2021	Średnia 2019-2021
Damnica	39	39	51	43
Dębica Kaszubska	32	32	43	36
Kobylnica	43	45	41	43
Słupsk	42	43	42	42
Ustka	42	38	32	37
Ustka (miasto)	38	39	42	40
Słupsk (miasto)	43	44	43	43
Powiat słupski	37	39	39	38
Woj. pomorskie	44	45	46	45
Polska	45	46	47	46

Źródło: OKE Gdańsk

W zakresie wyników z egzaminu z **języka angielskiego**, jedynie uczniowie szkół w mieście Słupsku w ujęciu średniej wieloletniej osiągają wyniki wyższe niż średnia wojewódzka i ogólnopolska. Najniższymi wynikami egzaminów cechują się natomiast szkoły w gminie Ustka (45) oraz Damnica (48). Wyniki te jednak w poszczególnych latach bywają bardzo nierównomierne.

Tabela 18 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w latach 2019-2021 (wyniki w %)

Język angielski				
	2019	2020	2021	Średnia 2019-2021
Damnica	40	42	63	48
Dębica Kaszubska	49	44	62	52
Kobylnica	58	52	63	58
Słupsk	54	48	65	56
Ustka	44	40	52	45
Ustka (miasto)	57	49	67	58
Słupsk (miasto)	60	54	68	61
Powiat słupski	50	45	59	51
Woj. pomorskie	58	54	65	59
Polska	59	54	66	60

Źródło: OKE Gdańsk

Biorąc pod uwagę zgromadzone dane dotyczące wyników egzaminów szkół podstawowych, można wskazać na konieczność ich dofinansowania w takim zakresie, aby rezultaty nauczania były porównywalne co najmniej z ogólnopolskimi wynikami nauki. Niższe wyniki nauczania w szkołach podstawowych, mogą bowiem przekładać się na gorsze wyniki osiągane na kolejnych etapach edukacji, a przez to utrudniać rozwój kariery zawodowej absolwentów szkół z terenu MOF S-U.

Kolejnym istotnym elementem oferty edukacyjnej MOF S-U są **szkoły branżowe**. Szkoły te funkcjonują w systemie oświaty od 2019 r. i docelowo od semestru 2020/2021 funkcjonują jako szkoły I i II stopnia. Bazują na podbudowie programu szkół podstawowych. Ich zadaniem jest kształcenie młodzieży na kierunkach zawodowych, podobnie jak do tej pory robiły to Zasadnicze Szkoły Zawodowe, zlikwidowane z dniem 31.08.2019 r. Na terenie MOF S-U obecnie (według danych GUS) funkcjonuje 10 tego typu placówek, do których w latach 2019/2020 uczęszczało 540 uczniów. W kolejnym semestrze liczba uczniów wyniosła łącznie 1 072 osoby. Wszystkie szkoły ulokowane są na terenie miasta Słupska. Szkoły te kształcą m.in. na kierunkach takich jak: fryzjer, stolarz, mechanik, murarz, blacharz, elektryk, czy operator maszyn CNC. Ze względu na stały brak w gospodarce fachowców z posiadających kwalifikacje branżowe, docelowo może okazać się, iż rozbudowa sieci szkół branżowych na terenie MOF S-U, ich promocja lub rozszerzenie oferty, może stać się jednym z istotnych kierunków rozwoju lokalnego szkolnictwa.

Oprócz szkół branżowych, na terenie MOF S-U funkcjonują 24 **licea ogólnokształcące**, w tym 22 szkoły znajdujące się na terenie miasta Słupska, oraz po 1 szkole w gminie Słupsk oraz mieście Ustka. Do szkół tych uczęszczało łącznie w semestrze 2018/2019 3 087 uczniów, natomiast w semestrze 2019/2020 3 763 uczniów i uczennic. Roczna liczba absolwentów szkół ogólnokształcących przekracza 800 osób.

Na poziomie szkolnictwa średniego, w systemie szkół MOF S-U znajduje się także 10 **szkół technicznych**. 9 z nich podlega pod miasto na prawach powiatu Słupsk, a kolejna pod powiat słupski. Jedna szkoła ulokowana jest poza miastem Słupskiem, jest to Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce. Szkoły techniczne kształcą między innymi na kierunkach mechanicznych, elektronicznych, informatycznych, agrotechnicznych, ekonomicznych oraz technologii drewna, fototechniki, przemysłu mody, organizacji reklamy, fotografii i multimedii. Według danych GUS do szkół technicznych w na terenie MOF S-U uczęszcza rocznie około 3,5-4,5 tysiąca uczniów. Przeciętna liczba absolwentów szkół technicznych w latach 2018-2020 wynosiła około 750 osób. Miasto Słupsk stanowi centrum edukacyjne dla obszaru MOF S-U. Potwierdzeniem tej tezy jest liczba osób spoza miasta Słupsk, kształcąca się w Słupsku (2938) stanowiąca blisko 60% ogółu uczniów szkół ponadpodstawowych.

Dodatkowo należy wspomnieć o realizowanym w latach 2016-2022 projekcie zintegrowanym, w ramach którego wsparciem objęto 3 szkoły prowadzące kształcenie zawodowe w ramach branż kluczowych tj. ICT i elektronika (Zespół Szkół „Elektryk”), transport, logistyka i motoryzacja (Zespół Szkół Mechanicznych i Logistycznych) oraz sektor kreatywny (Zespół Szkół Technicznych). Celem głównym projektu jest podniesienie jakości szkolnictwa zawodowego oraz zwiększenie poziomu zatrudnialności absolwentów szkół w Mieście Słupsku.

W szkołach tych przeprowadzono modernizację i adaptację pomieszczeń na potrzeby pracowni kształcenia zawodowego wraz z ich wyposażeniem. Przestarzałe i niedostosowane pomoce dydaktyczne w trzech szkołach zastąpiono wysoce specjalistycznym sprzętem umożliwiającym wprowadzenie nowych form kształcenia i doskonalenia. Tym samym staramy się dostosowywać ofertę edukacyjną szkół zawodowych do zmieniających się dynamicznie oczekiwań rynku pracy oraz rozwijającej się w kluczowych branżach gospodarki. W ramach projektu zaplanowano również doskonalenie kompetencji zawodowych nauczycieli (staże u pracodawców, kursy, szkolenia, studia

podyplomowe) oraz uczniów (staże i praktyki u pracodawców, kursy, szkolenia, wizyty studyjne). Realizowane są również zajęcia związane z kształceniem ustawicznym w formie kurów doskonalących. Wskazana jest kontynuacja projektów poprawiających jakość regionalnej oferty kształcenia zawodowego, sprzyjających dostosowaniu oferty edukacyjnej do zmiennych potrzeb rynku pracy.

Podobny projekt był realizowany w szkołach Powiatu Słupskiego. Objął 2 placówki tj. Zespół Szkół Agrotechnicznych w Słupsku oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce. Projekt był realizowany w latach 2016-2019. Wsparcie obejmowało utworzenie pracowni gastronomicznej w ZSA w Słupsku oraz dodatkowo wyposażenie i doposażenie pracowni dydaktycznych: architektury krajobrazu, hotelarskiej, ochrony środowiska i analitycznej. W ramach wsparcia uczniowie branż kluczowych (Turystyka, Sport i Rekreacja, Środowisko, Chemia lekka) otrzymali możliwość nauki zawodu w nowych/doposażonych klasach, stanowiących obiekty wysokiej jakości, pozwalających na zdobycie odpowiedniej wiedzy praktycznej. W ramach projektu prowadzono kursy i szkolenia z zakresu kształcenia ustawicznego oraz kursy i szkolenia dla uczniów i nauczycieli w obszarach zidentyfikowanych branż kluczowych.

W poniższej tabeli zaprezentowano wyniki egzaminów maturalnych w latach 2019-2021 dla szkół funkcjonujących na terenie miasta Słupska, powiatu słupskiego oraz województwa pomorskiego. Z zestawienia wynika, iż podobnie jak w przypadku wyników egzaminów ósmoklasisty, wyniki egzaminów maturalnych szkół z terenu MOF S-U są przeciętnie niższe od wyników szkół województwa pomorskiego. Zdecydowanie słabiej na tle województwa i miasta Słupska, wypadają wyniki osiągane przez uczniów szkoły średniej umiejscowionej w mieście Ustce. Niższe wyniki nauczania w szkołach średnich, mogą być jednym z powodów, dla których młodzież opuszcza teren MOF S-U, w celu poszukiwania lepszych szkół, a następnie uczelni wyższych.

Tabela 19 Wyniki egzaminu maturalnego w latach 2019-2021 na poziomie podstawowym

Język polski - poziom podstawowy				
	2019	2020	2021	Średnia 2019-2020
miasto Słupsk	50	50	51	50
powiat słupski	43	53	55	50
woj. pomorskie	50	53	54	52
Matematyka - poziom podstawowy				
	2019	2020	2021	Średnia 2019-2020
miasto Słupsk	54	49	51	51
powiat słupski	39	33	36	36
woj. pomorskie	57	51	54	54
Język angielski - poziom podstawowy				
	2019	2020	2021	Średnia 2019-2020
miasto Słupsk	70	67	75	71
powiat słupski	60	62	65	62
woj. pomorskie	73	72	77	74

Źródło: OKE Gdańsk

Na terenie MOF S-U funkcjonują 3 **uczelnie wyższe**, wśród których znajdują się:

1. Akademia Pomorska w Słupsku,
2. Wyższa Szkoła Gospodarki,
3. Wyższa Szkoła Inżynierii Gospodarki w Słupsku.

W latach 2018-2019 do placówek tych uczęszczało rocznie około 3,2 tys. studentów, z których 2/3 stanowiły kobiety. Roczna liczba absolwentów uczelni wynosiła kolejno 784 osoby w roku 2018 oraz 984 osoby w roku 2019. Wysoki stopień feminizacji studentów wymienionych placówek wynika z kierunków kształcenia jakie dostępne są w placówkach funkcjonujących na terenie MOF S-U.

W przypadku Akademii Pomorskiej w Słupsku, kierunki kształcenia odbywają się na specjalnościach ekonomicznych, humanistycznych, medycznych, nauczycielskich i pedagogicznych, społecznych, przyrodniczych i nowych technologii. Oprócz studiów I i II stopnia uczelnia oferuje kształcenie w trybie studiów jednolitych magisterskich, podyplomowych i doktorskich. W maju 2021 roku Akademia Pomorska uaktualniła swoją strategię rozwoju na lata 2013-2026, w której prezentuje hierarchię celów strategicznych. Do najistotniejszych z punktu widzenia MOF S-U należy zaliczyć „wzmocnienie potencjału badawczego” oraz „rozwój współpracy z otoczeniem”. Co więcej Akademia planuje uzyskanie statusu uniwersyteckiego oraz dąży do zapewnienia wysokiego poziomu kształcenia. Zgodnie z przedstawionymi celami operacyjnymi w ramach współpracy z otoczeniem, uczelnia zamierza aktywniej współpracować z JST, IOB oraz NGO, stworzyć narzędzia skutecznej współpracy z biznesem oraz dążyć do komercjalizacji prac badawczych i w rezultacie stać się profesjonalnym zapleczem badawczo rozwojowym między innymi dla przemysłu nowych technologii⁷.

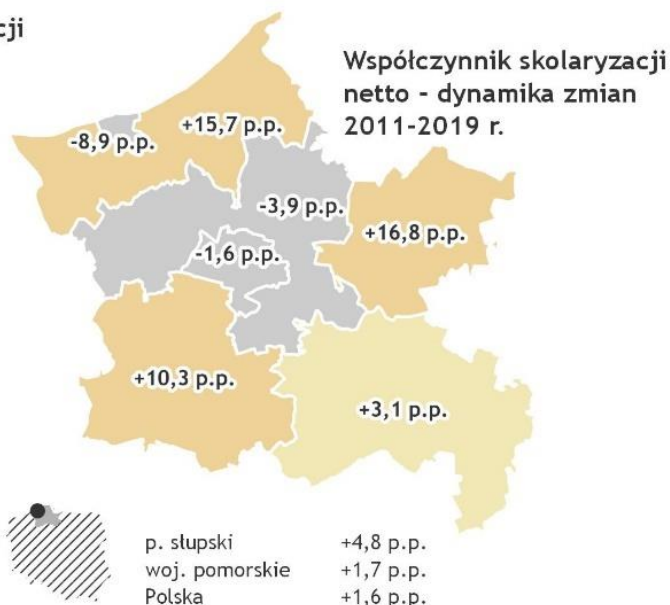
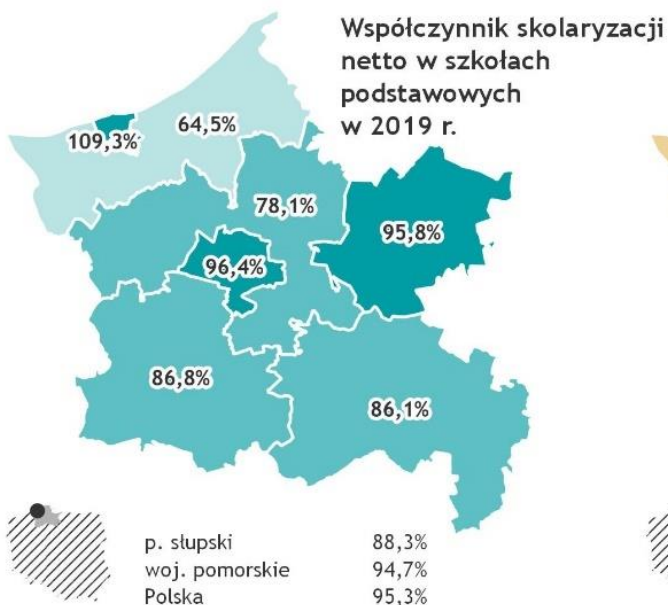
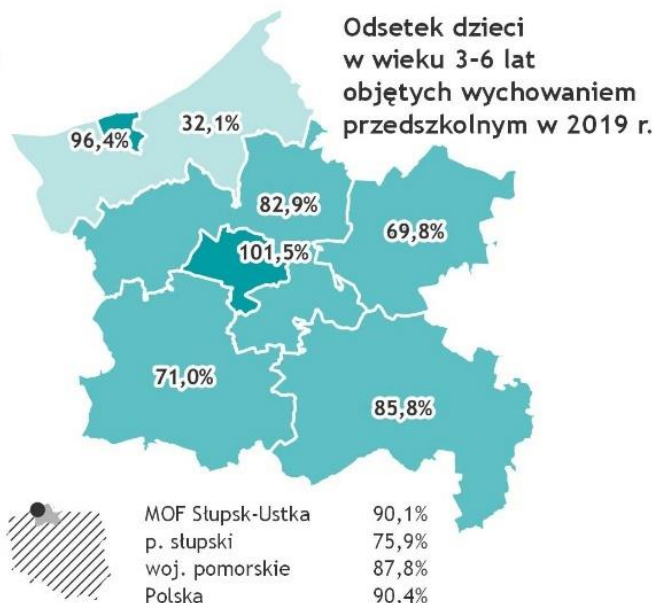
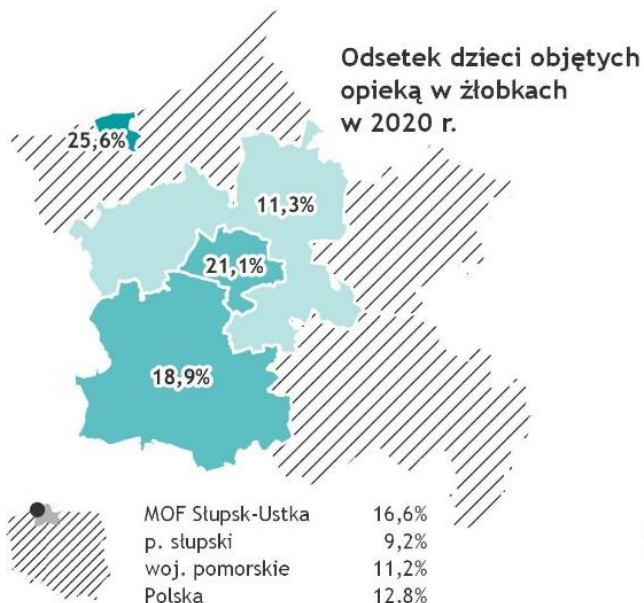
Wyższa Szkoła Inżynierii Gospodarki w Słupsku oferuje kształcenie na kierunkach związanych z gospodarką przestrzenną, a także geodezją i kartografią. Dostępne są także liczne studia podyplomowe, w tym: planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, architektura krajobrazu, czy zagospodarowanie źródeł energii odnawialnej.

Wyższa Szkoła Gospodarki to filia uczelni bydgoskiej, która w chwili obecnej oferuje kształcenie wyłącznie na studiach podyplomowych, w tym z zakresu energii odnawialnej, bezpieczeństwa i higieny pracy, a także licznych specjalnościach ekonomicznych i administracyjnych.

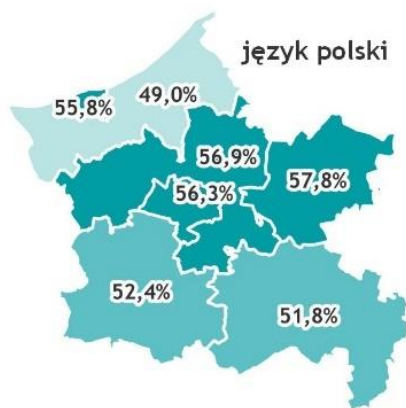
Uczelnie funkcjonujące na terenie MOF S-U to stosunkowo niewielkie placówki, lecz są to podmioty, które mogą zapobiegać odpływowi młodych osób z terenu MOF S-U. Oczywiście pod warunkiem stworzenia optymalnej i interesującej oferty edukacyjnej.

⁷ Za: <https://www.apsl.edu.pl/O-uczelni/misja-i-strategia>

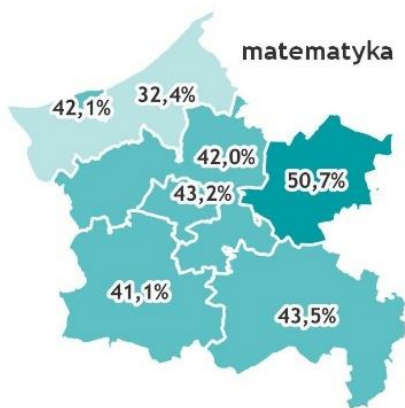
Edukacja

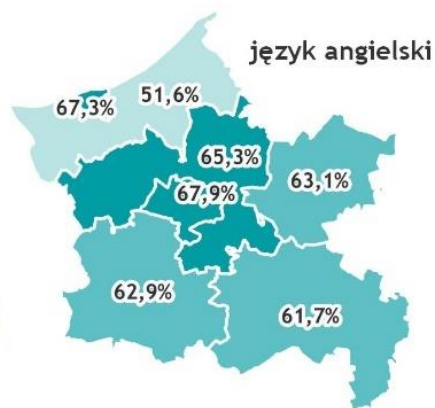
Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r.

MOF Słupsk-Ustka	55,4%
p. słupski	53,1%
woj. pomorskie	58,3%
Polska	59,9%

MOF Słupsk-Ustka	42,7%
p. słupski	39,2%
woj. pomorskie	46,1%
Polska	47,4%

MOF Słupsk-Ustka	60,9%
p. słupski	59,2%
woj. pomorskie	65,1%
Polska	65,9%

8. Wybrane usługi publiczne

Przeciętnie na każde 1000 mieszkańców obszaru MOF przypada około 405 mieszkań. Współczynnik ten jest o blisko 20 punktów większy od średniej ogólnopolskiej (386). **Dostępność mieszkań** na terenie MOF jest także wyższa względem średnich wartości notowanych w województwie pomorskim (383) oraz powiecie słupskim (342). Analizując dane statystyczne dla poszczególnych gmin MOF S-U można wskazać, iż najwyższą dostępnością mieszkań cechują się gminy miejskie Ustka (489) oraz Słupsk (442), gdzie na każde mieszkanie przypada średnio nieznacznie powyżej 2 osób. Wyższy współczynnik dostępności mieszkań wynikać może zarówno z większej podaży nowych mieszkań, jak i faktu powolnego, choć stałego wyludniania się obu jednostek miejskich. Najniższa dostępność mieszkań notowana jest natomiast w gminach Damnica (286/1000 mieszkańców, tj. 3,49 osoby na mieszkanie) oraz gminie Dębica Kaszubska (310 tj. 3,22 osoby). Mimo stosunkowo wysokich wskaźników dostępności mieszkań liczba gospodarstw domowych oczekujących na mieszkanie z zasobu komunalnego miasta Słupska wynosi 1218⁸. Miasto Słupsk kładzie nacisk na podniesie standardu technicznego lokali mieszkalnych podejmując inicjatywy związane z remontami oraz podniesieniem efektywności energetycznej budynków. Co więcej polityka mieszkaniowa stanowi jeden z najważniejszych elementów Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Słupska na lata 2017-2025+.

Analizując dynamikę zmian w zakresie dostępności mieszkań, najszybciej rośnie liczba mieszkań (w stosunku do liczby mieszkańców) na terenie gminy Ustka (wzrost o 22,1% na przestrzeni lat 2011-2020). Wzrosty notowane na terenie miasta Słupska, Ustki oraz gminy Kobylnica są na zbliżonym poziomie, wynoszącym około +12-13%, przy czym różne mogą być powody wzrostu dostępności mieszkań – wzrost liczby oddawanych obiektów lub ubytek mieszkańców.

Przeciętna **powierzchnia użytkowa mieszkania** przypadająca na 1 osobę na terenie MOF Słupsk-Ustka (27,5 m²), jest nieznacznie mniejsza niż średnia ogólnopolska (28,7 m²). Powierzchnie mieszkaniowe MOF zbliżone są do przeciętnych dla województwa pomorskiego i powiatu słupskiego. Nieznacznie różnią się także w podziale na poszczególne gminy MOF, choć powierzchnia mieszkania przypadająca na mieszkańca gminy Ustka (34,5 m², najwyższa wartość współczynnika) jest o około 10 m² większa niż powierzchnia mieszkaniowa przypadająca na 1 mieszkańca miasta Słupska (26,4 m²) czy gminy Damnica (22,3 m²).

W roku 2020 najwięcej **pozwoleń budowlanych dla nowych budynków jednorodzinnych** przypadających ma 1000 mieszkańców wydano dla mieszkańców gminy Kobylnica (18,2) oraz drugiej pod tym względem gminy – Ustka (14,0). W okresie od stycznia 2020 roku do lipca 2021 roku na obszarze MOF S-U złożono 38 wniosków o wydanie pozwoleń na budowę budynków wielorodzinnych, z czego większość inwestycji zlokalizowanych będzie w Słupsku⁹.

Ostatni z analizowanych parametrów dotyczy **dostępu do instalacji techniczno-sanitarnych**. Przeciętne mieszkanie na terenie MOF S-U jest lepiej/częściej wyposażone w dostęp do spłukiwanego ustępu, łazienki czy centralnego ogrzewania, niż przeciętne mieszkanie w kraju. Na tym tle mieszkania znajdujące się na terenie MOF S-U zbliżone są do średnich wojewódzkich oraz wartości notowanych w całym powiecie słupskim. W niewielkim zakresie w analizowanych zagadnieniach różnią się także poszczególne gminy MOF S-U. Jedynie gminy Damnica i Dębica Kaszubska notują słabszą dostępność do centralnego ogrzewania niż pozostałe gminy obszaru.

Reasumując, większa dostępność mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w jednostkach miejskich, może w przyszłości zostać wykorzystana jako jedna z zachęt dla osób młodych z terenu MOF

⁸ Dane na 30.09.2021

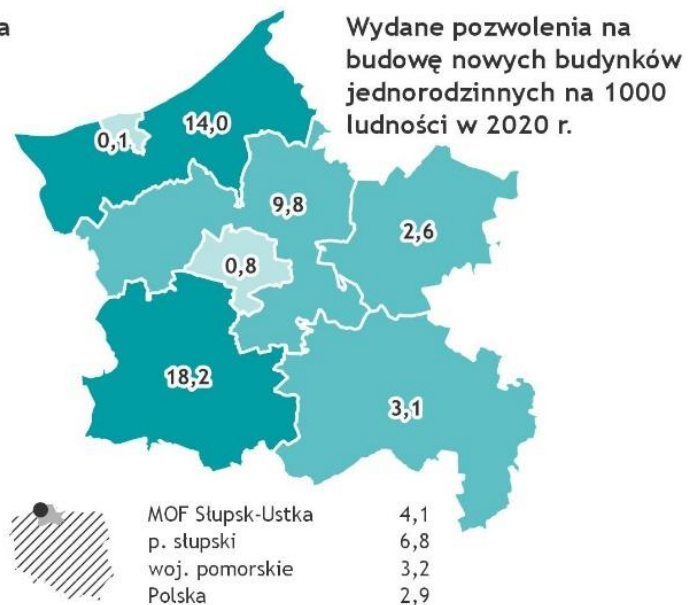
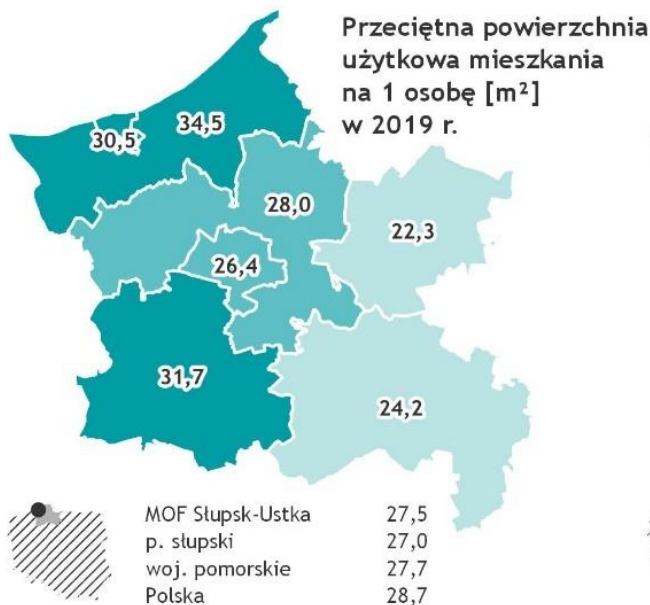
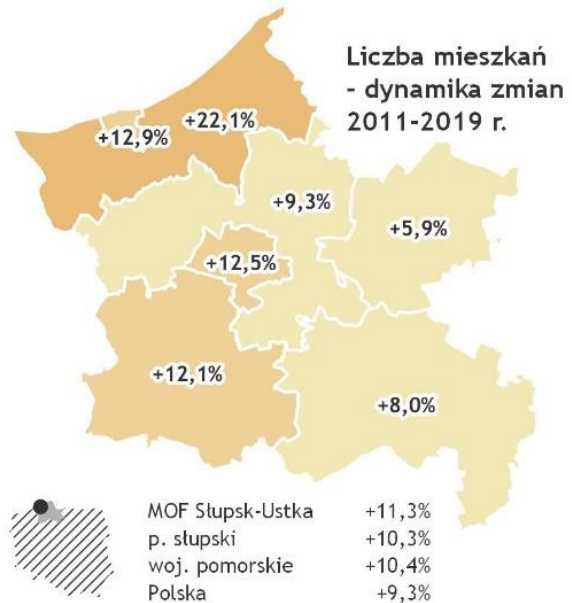
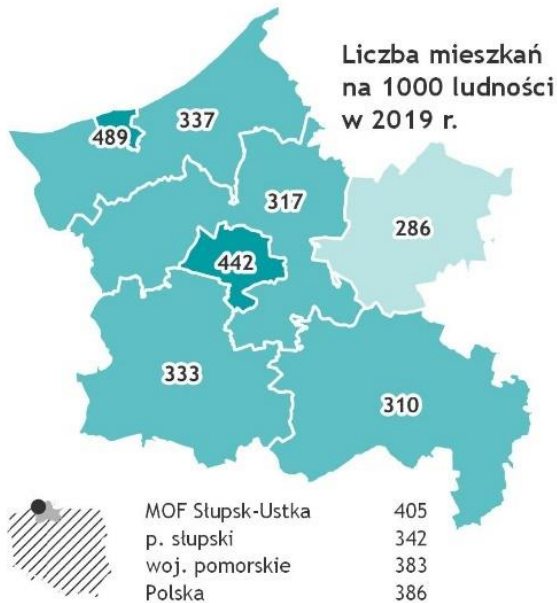
⁹ Dane za: Wyszukiwarka publiczna RWDZ, <http://wyszukiwarka.gunb.gov.pl/>

S-U lub pozyskiwania nowych mieszkańców z zewnątrz przez miasta do pozostania/osiedlania się na ich terenie. Działanie to wymaga jednak wprowadzenia odpowiedniej polityki mieszkaniowej, opartej z jednej strony o zasób gminny, z drugiej o wdrożenie działań sprzyjających zarządzaniu pojawiającymi się w mieście (ze względu na wyludnianie) pustostanami.

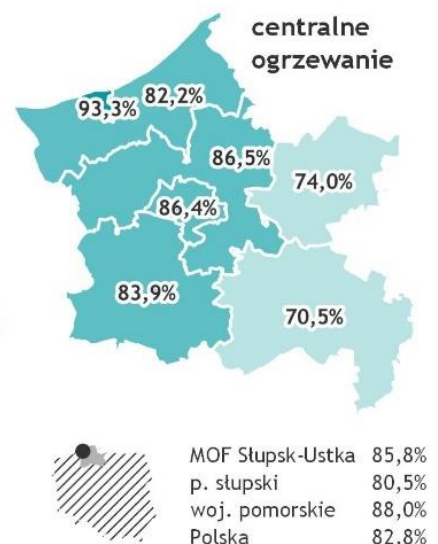
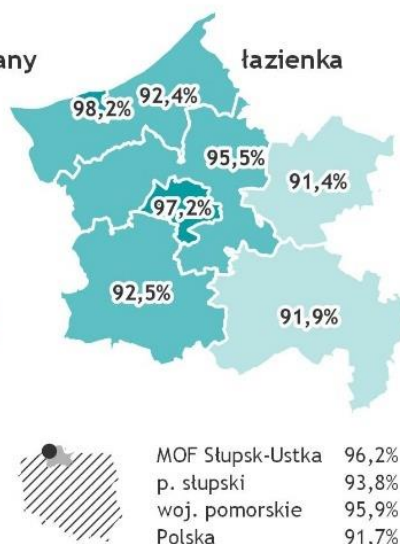
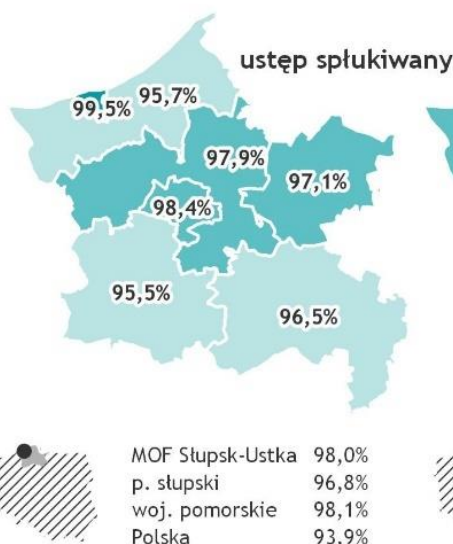
W wybranych jednostkach MOF S-U usługi publiczne mogą być realizowane za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej (e-usługi). Najbardziej rozbudowaną ofertę e-usług posiada miasto Słupsk jednak w większości są to e-usługi o 2 i 3 stopniu dojrzałości¹⁰. Najmniej e-usług dostępnych jest w Ustce (mieście i gminie). Wskazany wydaje się uspoźnienie dostępności i dojrzałości e-usług na obszarze MOF S-U. W pierwszej kolejności poprawi to jakość realizacji usług urzędowych a po drugie może stanowić wymierną zachętę inwestycyjną i osiedleńczą.

¹⁰ https://www.gov.pl/documents/4142209/4143976/Standard_opisu_e_uslugi.pdf, s.10

Usługi publiczne

Odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne w 2019 r.

9. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Istotnym czynnikiem obrazującym jakość życia mieszkańców danego obszaru są statystyki odnoszące się do ich stanu zdrowia oraz dostępności usług medycznych. Pod względem statystyk **umieralności**, liczonej jako liczba zgonów przypadających na 100 tys. osób, obszar MOF S-U zbliżony jest do sytuacji przeciętnej panującej w całym kraju. Na każde 100 tys. mieszkańców MOF, umiera rocznie około 1 240 osób, podczas gdy średnia dla kraju to 1 245 osób. Na tym tle lepiej kształtuje się przeciętna sytuacja w województwie pomorskim – 1 094 osoby, gdzie liczba zgonów jest niższa. Największą śmiertelnością mieszkańców odznaczyły się: gmina miasto Ustka (1 571), miasto Słupsk (1 319) oraz gmina Dębica Kaszubska (1 306). Co istotne, w obrębie MOF S-U liczba zgonów przypadających na każde 100 tys. mieszkańców ma charakter mocno zróżnicowany. Gminy takie jak Damnica (872) czy Kobylnica (896) w 2020 r. odnotowały śmiertelność na poziomie niemal dwukrotnie niższym, niż gmina miasto Ustka. Różnice te mogą wynikać między innymi z odmiennej struktury demograficznej mieszkańców porównywanych jednostek, w tym zdecydowanie większy odsetek liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Duże zróżnicowanie w liczbie odnotowanych zgonów w 2020 r. może być także połączone z panującą epidemią COVID-19, która w sposób istotny wpłynęła na funkcjonowanie podmiotów opieki zdrowotnej, utrudniony dostęp do diagnoz i leczenia, a także zwiększoną śmiertelność mieszkańców. Kolejnym czynnikiem obserwowanej sytuacji, mogą być braki kadrowe w służbie zdrowia, których potwierdzeniem mogą być między innymi statystyki zawodów deficytowych notowanych na terenie MOF, z których wprost wynika duże zapotrzebowanie na kadry medyczne. Zróżnicowanie w tym zakresie obrazuje także zestawienie dynamiki zmian jakie zasły w zakresie śmiertelności w latach 2011-2020.

Kolejne zestawienie obrazuje dostęp do podstawowej opieki lekarskiej, mierzonej **liczbą porad przypadających na 1 mieszkańca** w roku 2020. Przeciętnie na 1 mieszkańca MOF S-U przypadło w roku 2020 3,8 porady lekarskiej. Średnia ogólnopolska kształtuje się na nieco wyższym poziomie, wynoszącym 4,1 porady. MOF S-U wypada pod tym względem gorzej niż średnia wojewódzka (4,0), ale lepiej niż średnia powiatu słupskiego (2,7) gdzie przeciętnie dostęp do POZ jest trudniejszy. Najlepiej pod względem dostępności do opieki zdrowotnej, rozumianej jako liczba udzielonych porad lekarskich, sytuacja kształtuje się w mieście Słupsku (4,8), najgorzej w gminie Słupsk (1,3). Nadmienić należy, że porady udzielane w Słupsku nie dotyczą tylko mieszkańców Słupska, ale także zapisanych w słupskich przychodniach mieszkańców MOF. W pozostałych gminach MOF S-U sytuacja ta jest zbliżona lub nieco korzystniejsza niż w powiecie słupskim. Analizując dynamikę zmian w omawianym zakresie, sytuacja dostępności usług medycznych w latach 2011-2020 na terenie MOF S-U ulegała systematycznej poprawie. Wyjątek stanowiły gminy Damnica (-18,8%), a także gmina miasto Ustka (-51,2%).

Na obszarze MOF Słupsk-Ustka opiekę szpitalną zapewniają następujące jednostki:

- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Janusza Korczaka w Słupsku, ul. Hubalczyków 1, Słupsk
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Koszalinie, ul. Lelewela 58, 76-200 Słupsk
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Centrum Zdrowia SALUS", ul. Zielona 8, 76-200 Słupsk
- Centrum Zdrowia Psychicznego w Słupsku, ul. Obrońców Wybrzeża 4, 76-200 Słupsk
- Niepubliczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej "SON" ZOL-P Kobylnica ul. Franciszkańska 1, 76-251 Kobylnica

Co więcej, w Ustce funkcjonują dwa oddziały Szpitala Specjalistycznego w Słupsku: oddział dermatologiczny oraz oddział pielęgnacyjno-opiekuńczy (ul. Mickiewicza 12, 76-271 Ustka).

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę punktów podstawowej opieki zdrowotnej. Największą koncentrację punktów POZ odnotowano w Słupsku.

Tabela 20 Liczba POZ

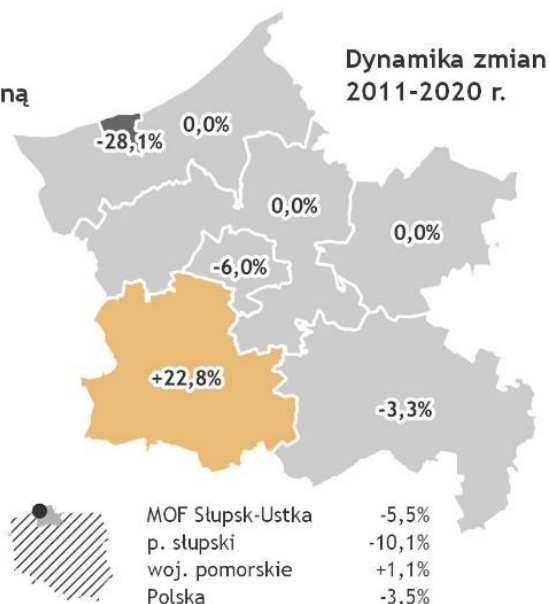
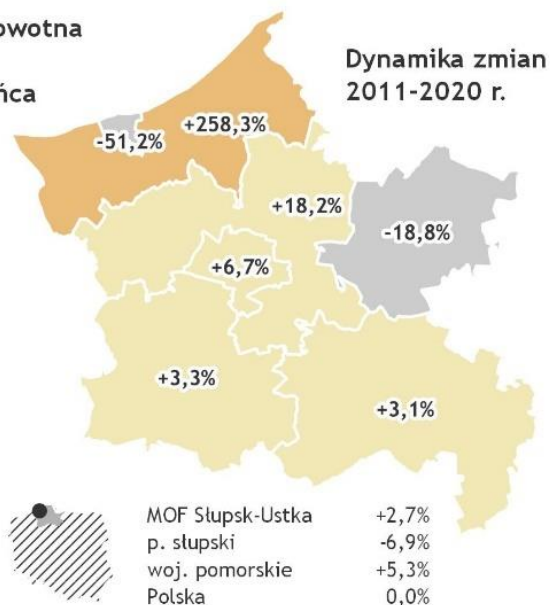
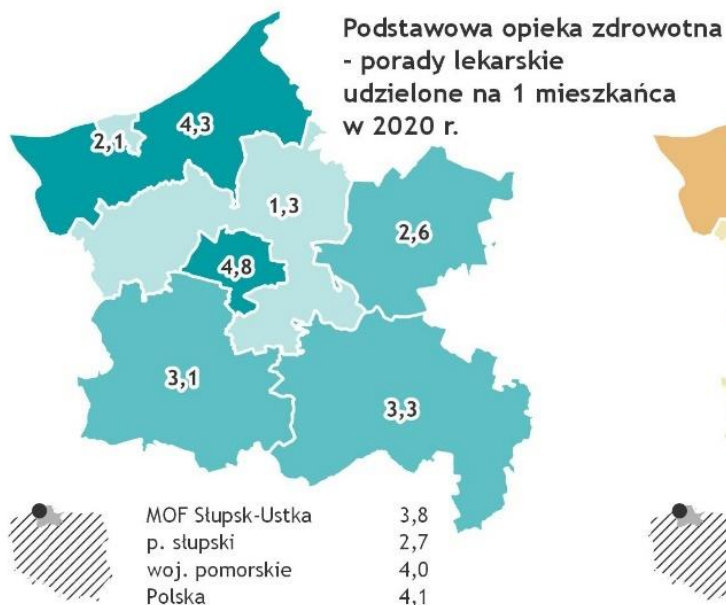
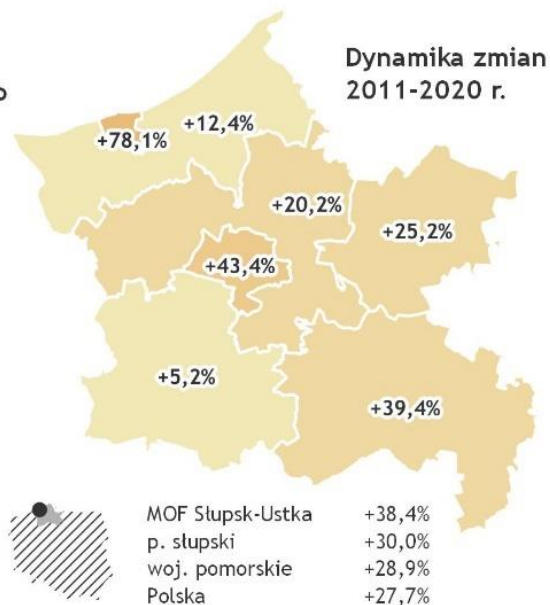
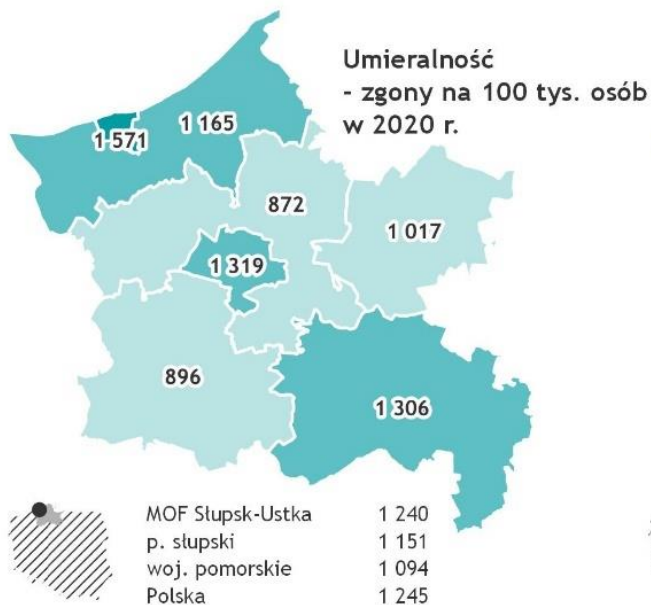
Jednostka	Liczba POZ
Gmina Miasto Ustka	2
Powiat Słupski	65
Gmina Słupsk	7
Gmina Kobylnica	9
Gmina Ustka	3
Gmina Damnica	3
Gmina Dębica Kaszubska	3
Powiat Miasto Słupsk	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/POZ>

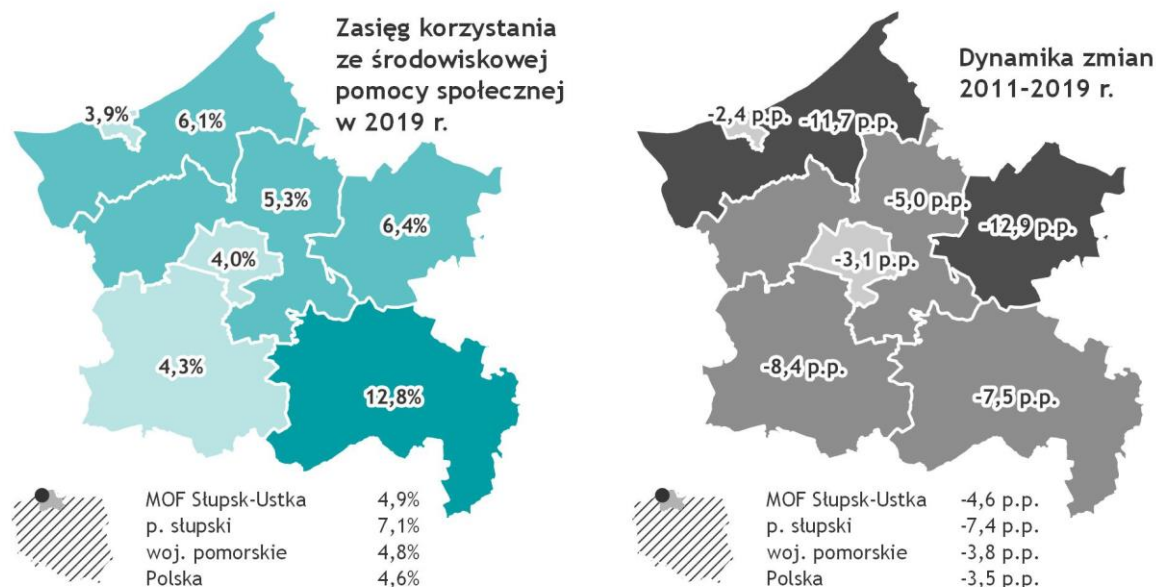
Ponadto na obszarze Miasta Słupska funkcjonuje około 88 przychodni specjalistycznych (między innymi kardiologicznych, opieki paliatywnej, reumatologicznej), w Kobylnicy dwie przychodnie ginekologiczno-położnicze, w Ustce 5 przychodni (rehabilitacyjne, chirurgiczne, okulistyczne) i w Dębicy Kaszubskiej jedna przychodnia położniczo-ginekologiczna. Wciąż jednak dostępność usług zdrowotnych w Słupsku i jego obszarze funkcjonalnym pozostaje na znacznie niższym poziomie niż w większych ośrodkach miejskich. Problem dotyczy nie tylko kolejek w publicznej ochronie zdrowia, lecz także nawet braku dostępnej praktyki prywatnej na terenie Słupska. Niektórzy z badanych w celu wizyty u specjalisty muszą jeździć do Koszalina lub Trójmiasta, co tworzy dodatkową barierę dostępu i podnosi ogólny koszt wizyty. W obliczu starzenia się populacji Słupska zapotrzebowanie na specjalistyczną opiekę medyczną będzie wzrastać. Jednocześnie w ostatnich latach sytuacja uległa wyraźnemu pogorszeniu: w Słupsku zamknięto kilka poradni specjalistycznych. Zważywszy na to, że długie kolejki do specjalistów i emigracja „białego personelu” to zjawiska ogólnopolskie, nie jest to problem, który można by rozwiązać w prosty sposób, a zarazem jest to problem, którego nie można zignorować. Warto zwrócić uwagę, że publiczne obiekty służby zdrowia oprócz problemów kadrowych borykają się także z problemami natury technicznej. Często mieszczą się w budynkach wymagających modernizacji i przebudowy, z licznymi barierami. Do tego dochodzą potrzeby związane z wyposażeniem w specjalistyczny sprzęt umożliwiający poszerzenie świadczonej oferty usług medycznych.

Na terenie MOF S-U według danych GUS w roku 2020 funkcjonowało 45 aptek ogólnodostępnych, z czego 35 zlokalizowanych było na terenie miasta Słupska, 7 miasta Ustka, 1 w Dębicy Kaszubskiej, 2 w gminie Kobylnica oraz 2 w gminie Ustka. Apteki nie są dostępne w gminach Damnica, Słupsk. Przeciętnie **na 1 aptekę** na terenie MOF S-U przypada około 3 417 mieszkańców. Agregowane dane przez GUS dotyczą wyłącznie aptek ogólnodostępnych, które złożyły sprawozdanie. Dlatego część gmin MOF S-U nie została objęta analizą, ze względu na brak danych zawartych w zestawieniach GUS. Na przeciętną aptekę na terenie MOF przypada nieznacznie więcej mieszkańców niż w całym kraju (3 174). Jednocześnie liczba ta jest niższa niż liczba osób przypadających na 1 aptekę ogólnodostępną na terenie województwa (3 529) czy powiatu (5 814).

Stan i ochrona zdrowia

Niepełna 5% mieszkańców MOF S-U korzysta ze **środowiskowej pomocy społecznej** (dane z 2019 roku). Jest to odsetek porównywalny do średniej ogólnopolskiej i wojewódzkiej oraz nieznacznie niższy od średniej notowanej w powiecie słupskim (7,1%). Najmniejszy odsetek ludności korzystającej z pomocy społecznej notowano w omawianym roku w miastach Słupsk (4,0%) oraz Ustka (3,9%), a także w gminie Kobylnica (4,3%). W pozostałych gminach, z wyjątkiem gminy Dębica Kaszubska (12,8%), odsetek ten mieścił się w granicach 6,4%. W latach 2011-2020 notowano znaczący spadek odsetka osób korzystających z pomocy społecznej na terenie MOF S-U (łączy spadek wyniósł -4,6 p.p., podczas gdy średnia ogólnopolska plasowała się w okolicach -3,5 p.p.). Innymi słowy sytuacja społeczna w samorządach MOF S-U ulega stopniowej, lecz stałej poprawie.

Na obszarze powiatu słupskiego w 2020 roku odnotowano łącznie 6 stacjonarnych placówek pomocy społecznej – 4 domy pomocy społecznej, 1 placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym oraz 1 schronisko dla bezdomnych. Porównując wskaźniki liczby miejsc w placówkach na 10 000 ludności najczęściej zlokalizowanych jest w gminie Ustka (238,7) najmniej natomiast w mieście Słupsk (18,3), przeciętna wartość wskaźnika dla województwa pomorskiego wynosi 31,2 miejsca na każde 10 000 mieszkańców. W przypadku liczby mieszkańców stacjonarnych placówek pomocy społecznej wskaźnik liczby mieszkańców na 1 000 ludności w województwie pomorskim wynosi 3, w gminie Ustka 23, a w mieście Słupsk 1. Zasadniczo porównując wskaźniki należy stwierdzić, iż obszar MOF posiada dobre zabezpieczenie dla osób w trudnej sytuacji życiowej (osób starszych, z niepełnosprawnością, uzależnionych) i w większości przypadków wartość wskaźników dla jednostek MOF S-U przekracza wartość wojewódzką (za wyjątkiem miasta Słupska).

Tabela 21 Stacjonarne placówki pomocy społecznej i ich mieszkańcy

	placówki (z filiami)								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Powiat słupski	5	5	6	6	6	6	6	6	
Ustka (miasto)	1	1	2	2	2	2	2	2	
Słupsk (gmina)	1	1	1	1	1	1	1	1	
Ustka (gmina)	2	2	2	2	2	2	2	2	
Powiat m. Słupsk	4	4	4	3	3	3	3	3	

mieszkańcy (łącznie z filiami)								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat słupski	437	436	452	441	455	461	460	436
Ustka (miasto)	23	22	42	33	43	42	44	31
Słupsk (gmina)	111	111	110	110	111	112	111	110
Ustka (gmina)	202	203	200	198	201	205	203	194
Powiat m. Słupsk	190	180	141	119	124	136	129	126

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Za udzielanie instytucjonalnej pomocy społecznej na terenie MOF S-U odpowiedzialne są następujące instytucje:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Słupsku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobylnicy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Wskazane instytucje realizują swoje działania statutowe zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i są jednostkami budżetowymi/organizacyjnym gmin, miast i powiatów należących do MOF S-U. Dodatkowo potrzeby osób ze szczególnymi problemami i potrzebami zaspakajane są przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Słupsku, Placówki Wsparcia Dziennego, Słupski Ośrodek Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do interesujących inicjatyw należy działający w ramach MOPR Lokalny Punkt Koordynujący oferujący:

- wsparcie asystentów osobistych osób niepełnosprawnych;
- system teleopieki;
- telefon zaufania;
- specjalistyczne poradnictwo prawne, psychologiczne;
- szkolenia z zakresu obsługi komputera, tabletu itp.;
- usługa „złotej rączki”;
- zajęcia animacyjne;
- bezpłatne wyjścia integracyjne na basen z trenerem Aqua fitnessu.

Część wskazanych inicjatyw realizowana jest w ramach wdrażania zapisów gminnych programów rewitalizacji, w których (zarówno w mieście Ustka jak i Słupsku) podkreśla się istotne znaczenie działań nakierowanych na budowanie spójności społecznej miast poprzez redukcję zjawiska wykluczenia społecznego, powszechną dostępność wysokiej jakości usług społecznych oraz aktywną integrację mieszkańców.

10. Infrastruktura i ochrona środowiska

Blisko 1/3 obszaru Polski i województwa pomorskiego to **obszary prawnie chronione**. W przypadku terenu MOF oraz powiatu słupskiego, odsetek tego typu powierzchni zajmuje nieznacznie powyżej 20% powierzchni. Największą powierzchnią obszarów prawnie chronionych wyróżnia się gmina Dębica Kaszubska, gdzie zajmują one aż 40,7%¹¹ powierzchni gminy ogółem. Niemal 30% tego typu obszarów zlokalizowanych jest na terenie gminy Ustka, około 20% w gminie Kobylnica i 13% w gminie Słupsk. Spośród gmin wiejskich, jedynie w przypadku gminy Damnica udział obszarów prawnie chronionych jest niewielki i wynosi 0,2%. Gminy miejskie ze względu na swą specyfikę i rodzaj zagospodarowania przestrzennego, również odznaczają się niewielką powierzchnią obszarów chronionych. W przypadku Ustki jest to 1,9% ogółu powierzchni, natomiast Słupsk nie posiada takich terenów wcale.

Mimo niższego od przeciętnego dla Polski udziału obszarów prawnie chronionych, obszar MOF S-U, a także powiat słupski i województwo pomorskie, odznaczają się wyższym **poziomem lesistości**, przekraczającym wartość 1/3 ogółu powierzchni. Wśród gmin MOF S-U największa lesistość notowana jest na terenie gminy Dębica Kaszubska (51,1%). Druga pozycja w kolei zajmowana jest przez miasto Ustka (44,2%). W pozostałych gminach, z wyjątkiem miasta Słupska (11,0%) poziom zalesienia wynosi około 30%. Duża lesistość nie idzie jednak w parze z ich wykorzystaniem na działania związane z rozwojem turystyki. Tereny zielone mogą stać się doskonałym uzupełnieniem oferty dla pozostałych branż turystyki obecnych na terenie MOF S-U. Mogą jednak wymagać podjęcia dalszych działań inwestycyjnych w rozwój oferty ścieżek rowerowych, szlaków edukacyjnych, turystyki konnej itp.

Odnosząc się do statystyk zbieranych **odpadów zmieszanych z gospodarstw domowych** przypadających na 1 mieszkańca, należy mieć na uwadze turystyczny charakter wybrzeżnej części obszaru MOF S-U. W gminie wiejskiej Ustka (233) oraz gminie mieście Ustka (190), waga odpadów przypadających na 1 mieszkańca jest zdecydowanie wyższa niż w pozostałej części MOF S-U, gdzie średnia wartość zbieranych odpadów wynosi 171 kg i plasuje się poniżej średniej ogólnopolskiej (174). Przeciętna waga odpadów przypadających na 1 mieszkańca w mieście Słupsk, gminie Słupsk oraz gminie Kobylnica zamyka się w przedziale około 140-180 kg. Zdecydowanie mniejsza liczba odpadów odbierana jest od mieszkańców gmin Dębica Kaszubska (99) oraz Damnica (112). Na przestrzeni lat 2011-2020 w każdej z gmin MOF S-U, z wyjątkiem miasta i gminy Słupsk, notuje się przyrost wagi zbieranych odpadów zmieszanych. W części gmin wzrost ten wynosi ponad 100%, co może wskazywać na występowanie problemu sortowania odpadów.

Odpady z terenu MOF S-U składowane są głównie na Składowisku Odpadów Stałych w Bierkowie koło Słupska (będące częścią Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp Z.O.O w Słupsku). Składowisko obsługuje:

- Miasto Słupsk,
- Miasto Ustka,
- Gminę Słupsk,
- Gminę Ustka,
- Gminę Kobylnica,
- Gminę Damnica,
- Gminę Główczyce,
- Gminę Dębica Kaszubska,
- Gminę Smołdzino,
- Gminę Postomino,
- Gminę Trzebielino.

¹¹ Dane za UG Dębica Kaszubska (na mapie obrazującej dane dotyczące udziału obszarów prawnie chronionych w celu zachowania porównywalności danych zamieszczono wartości publikowane przez GUS (37,1%).

Składowisko realizuje projekt o nazwie „Budowa instalacji do fermentacji odpadów ulegających biodegradacji w RIPOK Bierkowo” – jego celem jest wzrost odzysku, w tym recyklingu organicznego selektywnie zbieranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w tym bioodpadów) oraz redukcja masy bioodpadów kierowanych do składowania. Dofinansowanie projektu wyniosło 31 129 966, 38zł.

Około 40% ogółu zbieranych w Polsce odpadów to **odpady zbierane selektywnie**. W większości samorządów wchodzących w skład MOF S-U odsetek ten przekracza średnią ogólnopolską. Poniżej średniej ogólnopolskiej znalazły się jedynie 2 jednostki – miasto Słupsk 39,4% oraz gmina Ustka (33,0%). Na czele rankingu plasują się gmina Kobylnica (54,8%), gmina Dębica Kaszubska (53,2%) oraz gmina Damnica (51,1%). Jedynie te 3 wymienione gminy pod względem odsetka gromadzonych selektywnie odpadów, plasują się powyżej średniej wojewódzkiej. System selektywnej zbiórki odpadów na terenie MOF S-U będzie zatem w kolejnych latach wymagał dalszych usprawnień i inwestycji, ponieważ zapowiadane normy środowiskowe dotyczące zbiórki odpadów będą bardziej rygorystyczne niż obecnie.

W gminach i miastach należących do MOF S-U Funkcjonują Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK-i), gdzie mieszkańcy mogą przekazywać odpady nie nadające się do standardowej segregacji w gospodarstwach domowych (między innymi odpady budowlane, odpady wielkogabarytowe, baterie, oleje, opony).

Tabela 22 Punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

Gmina	Lokalizacja PSZOK
Gmina Miasto Ustka	Ustka ul. Wiejska 7
Gmina Słupsk	Słupsk ul. Bałtycka 11A
Gmina Kobylnica	Słupsk ul. Bałtycka 11A
Gmina Ustka	Ustka ul. Wiejska 7
Gmina Damnica	Damnica, Karzniczka
Gmina Dębica Kaszubska	Dębica Kaszubska ul. Przemysłowa 1
Powiat Miasto Słupsk	Słupsk ul. Szczecińska 112 oraz ul. Bałtycka 11 A

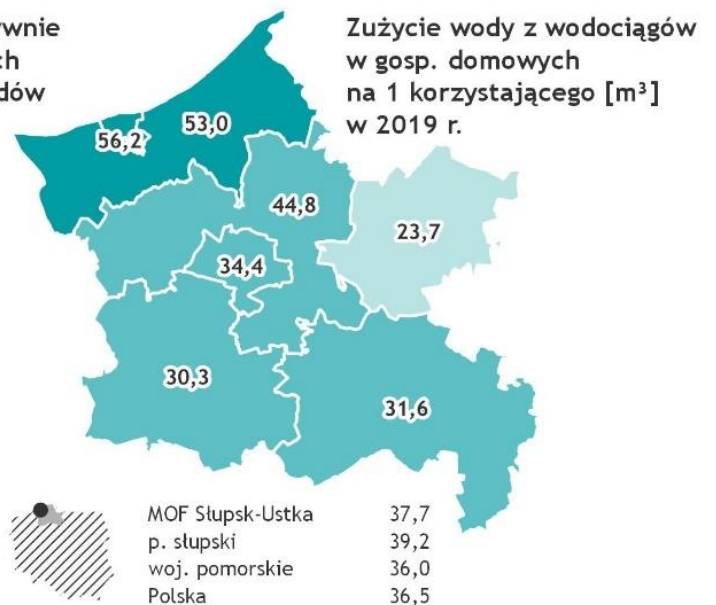
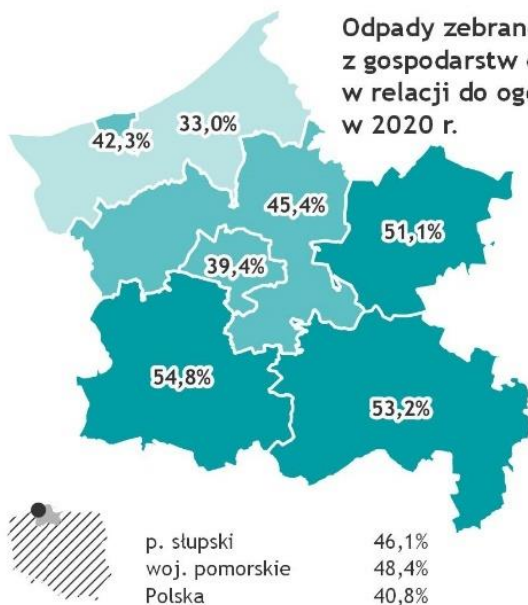
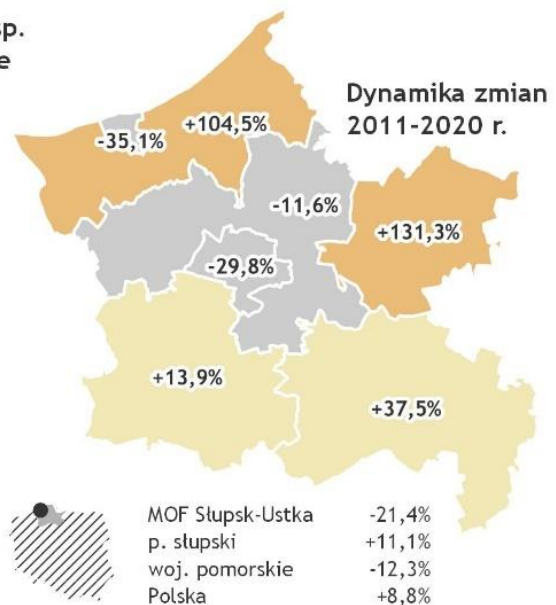
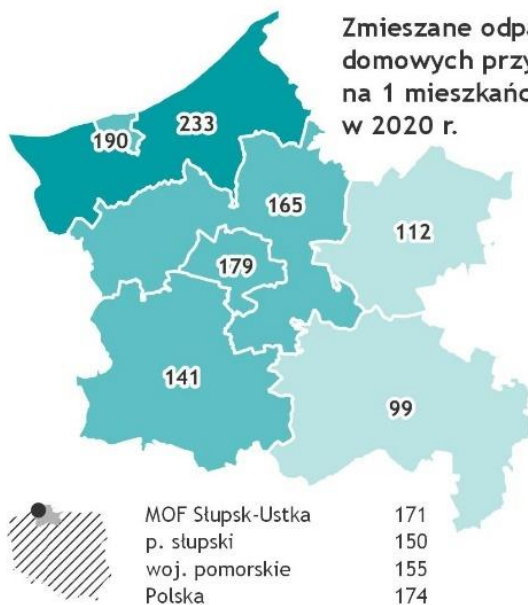
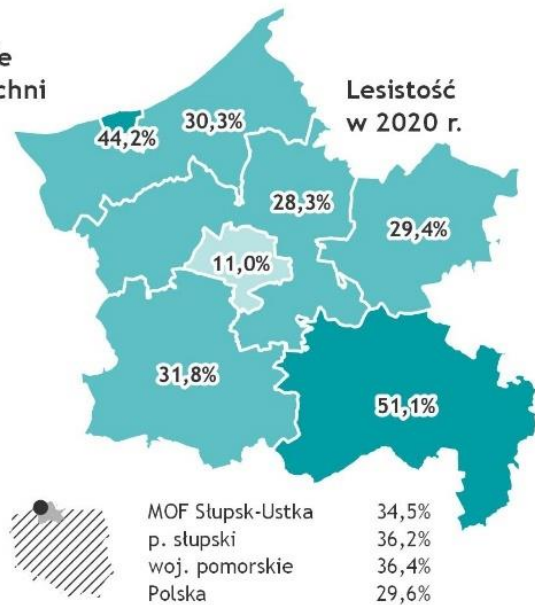
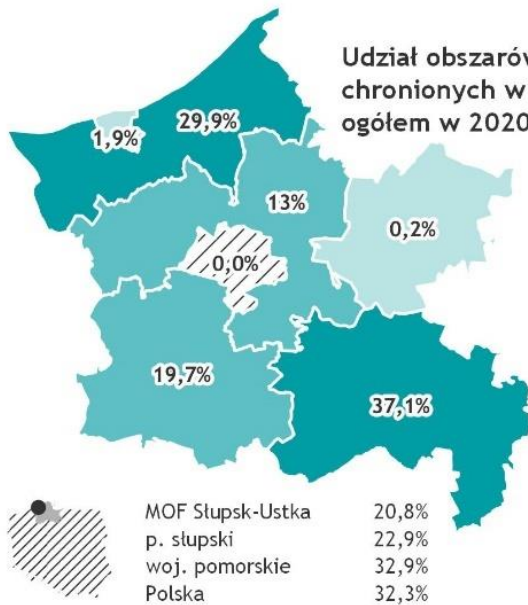
Źródło: opracowanie własne na podstawie analiz stanu gospodarki odpadami za rok 2020

Zaopatrzenie w wodę obszaru MOF realizowane jest przez dwie spółki miejskie – Wodociągi Słupsk Sp. z.o.o oraz Wodociągi Ustka Sp. z.o.o. Oprócz zaopatrzenia w wodę oba przedsiębiorstwa dysponują oczyszczalniami ścieków. Od 2018 roku w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko usteckie wodociągi realizują projekt „Uporządkowanie gospodarki ściekowej w Ustce”. Zakres realizowanego działania obejmuje rozbudowę oczyszczalni ścieków oraz przebudowę przepompowni głównej. Wodociągi Słupsk natomiast realizowały zadania pn:

- „Wykorzystanie ciepła odpadowego z kogeneracji biogazowej w systemie ciepłowniczym miasta Słupska”,
- „Ochrona Morza Bałtyckiego przed nieoczyszczonymi wyciekami ścieków podczas powodzi na obszarach miejskich”,
- "Gospodarka cyrkulacyjna w oczyszczalni ścieków wraz z rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej w aglomeracji Słupsk”.

Przeciętny mieszkaniec MOF S-U zużywa około 37,7 m³ **wody rocznie**. Jest to mniej więcej 103,28 litrów wody dziennie. Dla porównania przeciętny mieszkaniec kraju i województwa, zużywa około 100 litrów wody dziennie (około 36 m³ wody rocznie). Zdecydowanie większe zużycie wody rejestrowane jest w gminach nadmorskich, co może być związane z większym ruchem turystycznym. Przeciętne zużycie wody na mieszkańca gminy Ustka oraz miasta Ustka przekracza poziom 53 m³ rocznie, czyli około 145 litrów wody dziennie. Mniejsze zużycie wody rejestrowane jest w gminach usytuowanych na południu i wschodzie MOF S-U – Damnica 23,7 m³, Dębica Kaszubska 31,6 m³, Kobylnica 30,3 m³.

Infrastruktura i ochrona środowiska

Kolejny ze wskaźników odnoszących się do kwestii infrastrukturalnych i środowiskowych, to wskaźnik dotyczący liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. O ile w przypadku **sieci wodociągowej**, w każdej z gmin obszaru MOF odsetek ludności posiadających przyłącza wynosi blisko 100%, o tyle odsetek osób podłączonych do **sieci kanalizacyjnej** waha się od około 76% w gminie Ustka do 98% w mieście Ustka. W pozostałych gminach wiejskich odsetek skanalizowanych gospodarstw wynosi kolejno: Damnica – 81,6%, Dębica Kaszubska – 87,2%, Słupsk – 87,9% oraz Kobylnica – 93,1%. Mimo, iż sieć kanalizacyjna wymaga w części gmin nadal wydatków inwestycyjnych, sytuacja ta kształtuje się na poziomie zdecydowanie lepszym niż średnia ogólnopolska, gdzie średnio około 71,2% mieszkańców posiada podłączenie do sieci kanalizacyjnej, podczas gdy w MOF S-U średnia wynosi 92,4% i jest wyższa od średniej dla województwa 83,7%. Mimo wysokiego poziomu skanalizowania miasta Słupsk wciąż znaczna część kanalizacji ma charakter ogólnospławny. W rezultacie, zwłaszcza w okresie deszczy nawalnych istnieje ryzyko wylania ścieków bytowych i zmieszania z wodami opadowymi, co stanowi zagrożenie sanitarne i ekologiczne. Co więcej, ze względu na dynamiczny przyrost liczby ludności gmin wiejskich, rozwój infrastruktury sieciowej nadal będzie dla nich priorytetem.

Przebudowa kanalizacji deszczowej i zarządzanie wodami opadowymi jest problemem dotyczącym wiele miast w szczególności ze względu na coraz częściej występujące gwałtowne zjawiska pogodowe. Podczas ekstremalnych zjawisk pogodowych ze względu na niewydolną kanalizację deszczową i coraz większe powierzchnie bezodpływowe, wody opadowe nie znajdując ujścia niszczą infrastrukturę miejską prowadząc do podtopień. W 2021 roku miasto Słupsk podpisało umowę o dofinansowanie projektu „Zarządzanie wodami opadowymi na terenie zlewni rzeki Słupi”, w ramach, którego planowana jest budowa zbiorników retencyjnych, likwidacja zasklepionych parkingów oraz tworzenie trawników deszczowych. Nie mniej w związku z postępującymi zmianami klimatycznym potrzeby w zakresie retencjonowania wody oraz tworzenia efektywniejszych systemów odprowadzania wody deszczowej wciąż są bardzo duże, a realizowany projekt jest tylko jednym z pierwszych etapów wzmocnienia odporności Miasta na niekorzystne zjawiska atmosferyczne, takie jak deszcze nawalne, czy przedłużające się okresy suszy.

Problem gospodarowania wodami opadowymi pozostaje w ścisłej korelacji z dużą ilością powierzchni terenów zasklepionych, szczególnie odnotowywanych w miastach, w rejonach zwartej zabudowy. Od wielu lat odnotowuje się sytuację maksymalnego wykorzystywania przez deweloperów działek pod budynki, pomijając przy tym kwestie retencjonowania wód w miejscu ich powstawania oraz tworzenia terenów zieleni urządzonej, zwiększających zarówno powierzchnię chłonną, jak i komfort życia mieszkańców. Powierzchnia obszarów zieleni urządzonej w miastach MOF, a także gęsto zabudowanych osiedlach gmin wiejskich jest niewystarczająca biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców oraz potrzeby ekologiczne. Niezbędne więc do wdrożenia działania rewaloryzacyjne przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców, odbudowy więzi społecznych, poprawy jakości środowiska naturalnego i kulturowego, ożywienia gospodarczego czy poprawy ładu przestrzennego. Wyraźny deficyt terenów zielonych w mieście Słupsku widoczny jest w rejonie intensywnie rozwijających się osiedli mieszkaniowych we wschodniej, północno – wschodniej i zachodniej części miasta, a także gęsto zabudowanego śródmieścia.

Obecność powierzchni zieleni oraz jej jakość rzutuje na chęć oraz częstotliwość przebywania w jej otoczeniu. Potrzeby związane z tworzeniem terenów zieleni zorganizowanej wynikają bezpośrednio z problemów zarówno środowiskowych, społecznych jak i gospodarczych gmin z MOF. Zwiększanie powierzchni terenów zieleni przekłada się bezpośrednio na takie efekty, jak:

- zwiększenie bioróżnorodności,
- redukcja zanieczyszczenia powietrza na terenie MOF S-U,
- stworzenie miejsc integracji z przyrodą

- umożliwienie zasiedlenia terenów przez wolno żyjące gatunki owadów i ptaków,
- minimalizacja spływu powierzchniowego wody,
- stworzenie dla mieszkańców nieodpłatnej możliwości dostępu do terenów zielonych
- poprawa jakości życia mieszkańców oraz ich zdrowia

Analizując **stopień gazyfikacji** obszaru MOF S-U (58,4%) można wskazać, że jest on wyższy niż średnia ogólnopolska (52,9%) czy średnia wojewódzka (50,3%). Jednocześnie zauważalne jest istotne zróżnicowanie w obrębie MOF S-U w dostępie mieszkańców do sieci gazowej. Wysoki wskaźnik gazyfikacji MOF S-U wynika przede wszystkim ze znacznego poziomu zgazyfikowania 2 głównych ośrodków miejskich obszaru, które zgazyfikowane są w największym stopniu – Ustka 65,2%, Słupsk 83,0%. W miastach tych mieszka łącznie niemal 2/3 ludności obszaru MOF S-U. Pozostałe samorządy mają fragmentaryczną i nierównomiernie rozwiniętą sieć gazową, gdzie udział gospodarstw korzystających z sieci gazowej waha się od 9,2% w gminie Ustka, po 34,9% w gminie Kobylnica. Jednocześnie w gminach Damnica (0,1% podłączeń) i Dębica Kaszubska (0%) sieć gazowa w zasadzie nie funkcjonuje wcale. Rozwój sieci gazowej może okazać się istotnym elementem wprowadzania zmian z zakresu ochrony powietrza i przekształcania tradycyjnych palenisk na bardziej ekologiczne formy. Dlatego brak gazociągu lub jego ograniczona dostępność w części gmin wiejskich, może stać się dużym wyzwaniem dla samorządów w kolejnych latach.

Ważnym zasobem sieciowym z punktu widzenia jakości życia, a także ochrony środowiska jest zaopatrzenie w ciepło. Wg danych GUS w 2019 roku ponad 80% mieszkań było wyposażonych w centralne ogrzewanie – wyjątek stanowiły mieszkania zlokalizowane w Damnicy (74% miało dostęp do centralnego ogrzewania) i Dębicy Kaszubskiej (70,5%). W badanym czasookresie, najwięcej mieszkań zostało wyposażone w centralne ogrzewanie w Kobylnicy.

Tabela 23 Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	dynamika
Polska	81,2	81,4	81,6	81,8	82,1	82,3	82,6	82,8	1,97%
woj. pomorskie	86,2	86,4	86,6	86,9	87,3	87,5	87,8	88,0	2,09%
Powiat słupski	77,8	78,1	78,3	78,7	79,4	79,8	80,1	80,5	3,47%
Miasto Ustka	91,7	91,7	91,8	91,8	93,0	93,1	93,3	93,3	1,74%
Gmina Damnica	73,3	73,4	73,5	73,6	73,7	73,7	73,9	74,0	0,95%
Gmina Dębica Kaszubska	69,2	69,4	69,7	69,8	70,0	70,2	70,4	70,5	1,88%
Gmina Kobylnica	78,9	79,3	79,8	80,7	81,7	82,6	83,0	83,9	6,34%
Gmina Słupsk	83,3	83,9	84,3	84,9	85,4	85,8	86,2	86,5	3,84%
Gmina Ustka	77,7	78,0	78,5	79,6	80,1	80,9	81,7	82,2	5,79%
Powiat m. Słupsk	85,1	85,4	85,5	85,8	85,9	86,1	86,2	86,4	1,53%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Za zaopatrzenie w ciepło systemowe na obszarze MOF S-U odpowiadają dwie największe spółki:

- ENGIE EC Słupsk
- PEC EMPEC Ustka

ENGIE EC Słupsk dostarcza ciepło do ponad 60% mieszkańców Słupska i Redzikowa. Spółka wytwarza ciepło w dwóch zmodernizowanych kotłowniach miałowych oraz kotłowni gazowej w Redzikowie o łącznej mocy zainstalowanej – 157,3 MW. Całkowita długość ciepłowniczej – 109,3 km, pojemność zładu - 4 829 m³, ilość przepompowni sieciowych – 3 szt.

Podstawowe cele ENGIE EC Słupsk :

- Redukcja emisji pyłów i gazów ze spalania węgla

- Redukcja emisji gazów cieplarnianych (dywersyfikacja paliw, decentralizacja źródeł ciepła i wytwarzanie ciepła i energii w kogeneracji).
- Produkcji energii elektrycznej na potrzeby uczestników Klastra
- Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych (źródła biomasowe)
- Poprawę efektywności energetycznej systemu ciepłowniczego (sieci niskoparametrowe, węzły indywidualne, termomodernizacja budynków)
- Podłączanie nowych i istniejących budynków do sieci ciepłowniczej

Plany inwestycyjne polegające na redukcji spalania węgla obejmują :

- Budowę gazowych źródeł kogeneracyjnych
- Konwersję kotłów węglowych na kotły gazowe/ gazowo-olejowe
- Budowę nowych kotłów na biomasę
- Modernizację sieci ciepłowniczych poprzez dostosowanie ich do pracy ze źródłami kogeneracyjnymi

ENGIE EC Słupsk dąży do osiągnięcia przez system ciepłowniczy Miasta Słupsk statusu efektywnego energetycznie przed rokiem 2025.

PEC EMPEC Ustka – ciepłownia produkuje ciepło z miazgi węglowej w kotłowni KR-1 zlokalizowanej przy ul. Krótkiej 12. W związku z rodzajem spalanej paliwa a także ze względu na walory przyrodnicze i wypoczynkowe miejscowości spółka planuje proces modernizacji w oparciu o koncepcje decentralizacji systemu ciepłowniczego w Ustce¹². Głównymi wyzwaniami, jakie postawiła sobie spółka, priorytetami dla miasta są:

- relokacja kotłowni z centrum Ustki, decentralizacja systemu poprzez wybudowanie kotłowni gazowej przy ul. Darłowskiej,
- przejście kotłowni KR-1 na gaz ziemny jako paliwo podstawowe,
- rozwój sieci ciepłowniczej poprzez podłączanie nowych odbiorców ze szczególnym zwrócenia uwagi na likwidację indywidualnych palenisk węglowych i likwidację smogu,
- współpraca w zakresie dystrybucji i sprzedaży ciepła z kogeneracyjnego gazowego źródła ciepła wybudowanego przez ENGIE przy ul. Darłowskiej.

Przedstawione powyżej plany dwóch spółek ciepłowniczych związane z poprawą jakości środowiska naturalnego korespondują także z założeniami przedstawionymi w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030. Autorzy dokumentu wskazują, iż MOF S-U może stać się strategicznym obszarem w procesie produkcji energii elektrycznej z OZE (morskie farmy wiatrowe). Przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie MOF S-U „będą mogły świadczyć typowe usługi dla inwestora morskiej farmy wiatrowej oraz usługi specjalistyczne, dostosowane do wymogów budowy i eksploatacji morskich elektrowni wiatrowych. Rozbudowanie stacji transformatorowej Żarnowiec i Słupsk Wierzbęcino oraz wyznaczenie lokalizacji sieci wyprowadzającej energię z morza na ląd definiuje kolejne wyzwanie, jakim będzie rozwój sieci elektroenergetycznych do przesyłu energii z morskich źródeł wiatrowych.”¹³

Przyjęty przez UE pakiet klimatyczno-energetyczny, a także ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 wymuszają na krajach UE obowiązek dążenia do redukcji emisji CO₂, wzrostu zużycia energii ze źródeł odnawialnych, zwiększenia efektywności energetycznej. Na potrzeby w tym zakresie wskazują liczne dokumenty strategiczne samorządów należących do MOF takie jak Plany gospodarki niskoemisyjnej, plany zrównoważonego transportu publicznego czy plan adaptacji do zmian klimatu. Konieczne działania podejmowane przez samorządy w celu realizacji celów gospodarki niskoemisyjnej

¹² Por. <https://drive.google.com/file/d/1nDfXovyJJMHVZ5SKUWaf-jZxfjX1WtR/view>

¹³ Por. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, s.21

obejmować muszą zadania z zakresu: termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, termomodernizacji budynków sektora mieszkaniowego, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy, ograniczenia zużycia energii finalnej w obiektach użyteczności publicznej, zwiększenia efektywności energetycznej, zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pochodzącej z sektora transportu. We wszystkich samorządach z MOF istnieją znaczące potrzeby w zakresie walki z niską emisją, wymiany źródeł ciepła, podłączania budynków do ciepła systemowego.

Ważną inicjatywą, w kontekście rozwoju sektora energetycznego MOF S-U jest Słupski Klaster Bioenergetyczny. Radę założycielską tworzą:

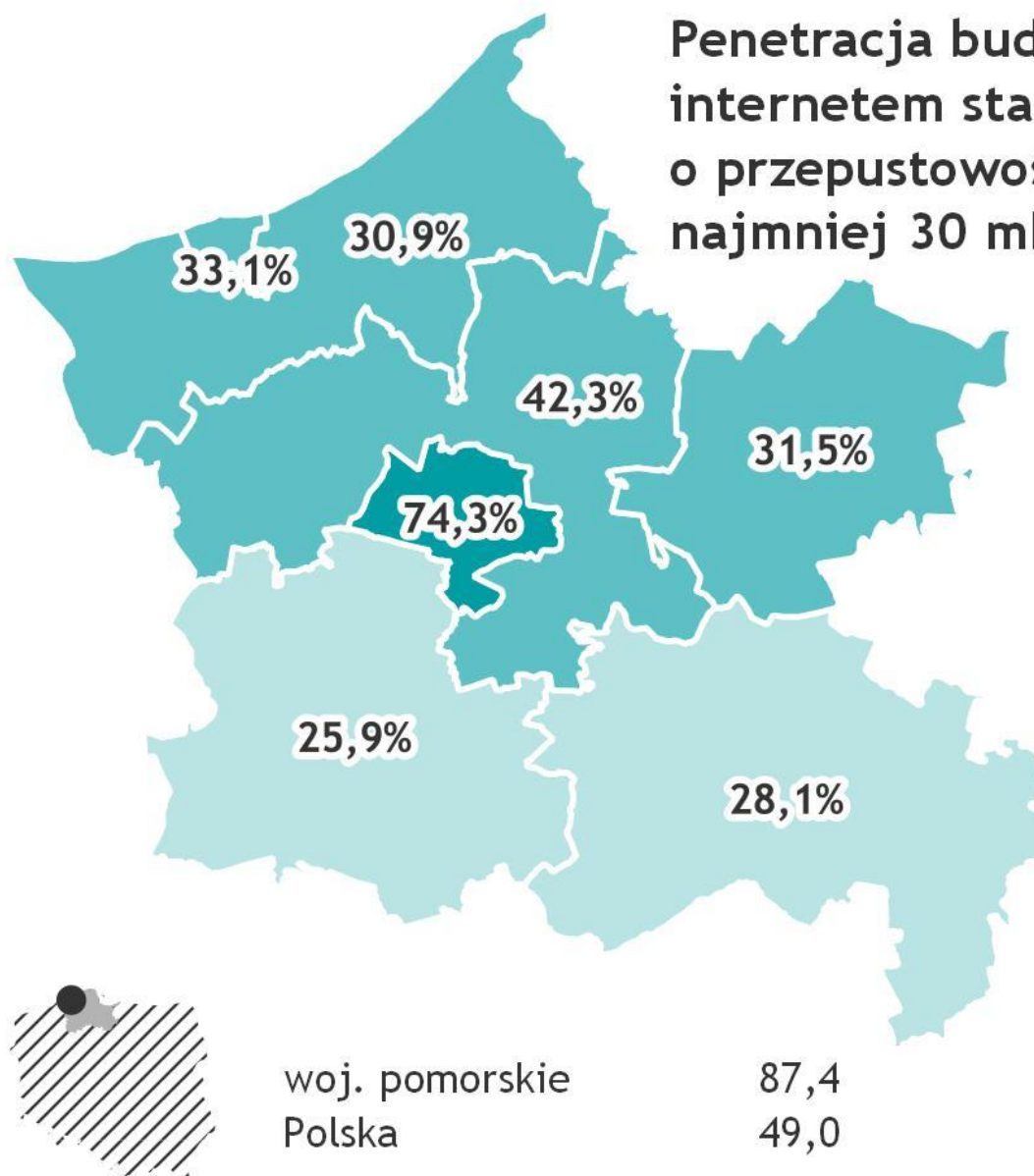
- Wodociągi Słupsk Sp. z o. o. (Lider Klastra),
- PARR, ENGIE EC Słupsk Sp. z o.o.,
- Urząd Miejski w Słupsku
- Baltic Wind S.J.

Założeniem inicjatywy jest stworzenie na terenie miasta Słupska tzw. Wyspy Energetycznej łączącej interesy wytwórców i odbiorców energii elektrycznej powstałej ze źródeł odnawialnych. Inicjatywa Słupskiego Klastra Bioenergetycznego, funkcjonuje od 16 października 2017 r.. Skupia obecnie 19 interesariuszy (uczestników klastra), w tym 13 przedsiębiorców z obszaru i sąsiedztwa Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, m.in. takie znane firmy jak: Hydro-Naval Sp. z o.o., Przetwórstwo Rybne Łosoś Sp. z o.o., Kamir Sp. z o.o., M&S Więcej niż Okna Sp. z o.o., Leann Sp. z o.o., Scania Production Słupsk SA, Stako Sp. z o.o. Klaster został wyróżniony w 2018 roku przez Ministerstwo Energii „Certyfikatem Pilotażowego Klastra Energii”, ma również wysokie szanse stać się modelową wyspą bioenergetyczną w kraju. Rola klastra będzie skupiać się m.in. na koncentrowaniu energii ze źródeł odnawialnych dla firm zlokalizowanych w obszarze Podstrefy Słupsk Włynkówko SSSE, a w przyszłości dalszy rozwój na terenie miasta i sąsiednich gmin.

Oprócz omawianych do tej pory elementów infrastruktury sieciowej, pod uwagę wzięto także elementy mogące wpływać zarówno na jakość życia mieszkańców i stan środowiska naturalnego.

Kolejnym elementem jest **dostępność sieci Internetu stacjonarnego** o wysokiej przepustowości. Sieć ta obecnie najlepiej rozwinięta jest w mieście Słupsku. Objętych nią jest około 3/4 mieszkańców miasta. W pozostałych gminach Internet stacjonarny dostępny jest dla około 25-33% odbiorców. Na tym tle ponadprzeciętnie wypada także gmina wiejska Słupsk, ze wskaźnikiem wynoszącym 42,3%. Dalszy rozwój sieci internetowej sprzyjać może wdrażaniu rozwiązań typu smart city, jaki popularyzacji nowych form zatrudnienia, takich jak telepraca, rozwój telemedycyny itp. Częściowe zapóźnienie w dostępie do szybkich sieci internetowych, może zatem okazać się dużym potencjałem w przyszłości, ponieważ wymagało będzie poniesienia nakładów na rozwój sieci, z wykorzystaniem najnowszych technologii.

Penetracja budynkowa internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s w 2019 r.

11. Sport i rekreacja

W zakresie **dostępności infrastruktury sportowej** wskazuje się na niewielki przyrost liczby obiektów sportowych w niektórych jednostkach terytorialnych MOF S-U (porównując rok 2014 do 2018 – GUS agreguje liczbę obiektów sportowych co 4 lata). Najwięcej nowych obiektów w analizowanym czasokresie powstało w gminie Słupsk – wybudowano aż 19 obiektów, głównie kortów tenisowych oraz sal gimnastycznych. Aktualnie trwa modernizacja Stadionu Piłkarskiego GRYF w Słupsku i sygnalizowane są także dalsze potrzeby remontowo modernizacyjne np. przebudowa sali gimnastycznej na halę widowiskowo – sportową w Dębnicy Kaszubskiej czy budowa nowych obiektów, np. hali sportowo – widowiskowej w Słupsku.

Tabela 24 Liczba obiektów sportowych

Nazwa	stadiony		hale sportowe		sale gimnastyczne	
	2014	2018	2014	2018	2014	2018
Powiat słupski	14	13	2	3	0	8
Gmina Miasto Ustka	1	0	0	0	0	0
Gmina Damnica	0	2	0	0	0	0
Gmina Dębica Kaszubska	1	1	0	0	0	0
Kobylnica	0	1	0	0	0	0
Gmina Słupsk	1	0	1	2	0	8
Gmina Ustka	1	1	0	0	0	0
Powiat m. Słupsk	2	3	1	3	3	1
Nazwa	pływalnie kryte		suma wszystkich obiektów		dynamika wszystkich obiektów	
	2014	2018	2014	2018	2014-2018	
Powiat słupski	0	0	18	38	111%	
Gmina Miasto Ustka	0	0	2	2	0%	
Gmina Damnica	0	0	0	2	200%	
Gmina Dębica Kaszubska	0	0	1	1	0%	
Kobylnica	0	0	1	2	100%	
Gmina Słupsk	0	0	2	21	950%	
Gmina Ustka	0	0	1	1	0%	
Powiat m. Słupsk	1	1	8	10	25%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, BDL

Dane wskazane w powyższej tabeli są niepełne i nie obejmują lat 2019-2020. W tym okresie wielu członków MOF S-U uzyskało lub wygospodarowało środki na duże inwestycje w infrastrukturę sportu. I tak w Dębicy Kaszubskiej dodatkowo zlokalizowany jest Orlik, kort tenisowy i hala widowiskowo-sportowa. W Kobylnicy funkcjonuje hala sportowa oraz sale gimnastyczne przy 4 szkołach podstawowych, Damnica dysponuje natomiast 2 salami gimnastycznymi przy szkołach podstawowych. W mieście Ustka znajdują się boiska trawiaste, korty tenisowe, kompleksy rekreacyjne oraz hale sportowe przy szkołach podstawowych. Tak rozbudowana i różnorodna baza sportowo-rekreacyjna generuje znaczne koszty związane z jej utrzymaniem, remontami i modernizacją pełniąc jednocześnie ważne funkcje dla społeczności lokalnych.

Wraz z rozwojem infrastruktury w niektórych lokalizacjach przybyło także klubów sportowych, członków i sekcji. Najbardziej dynamiczne wzrosty odnotowano na terenie gminy Słupsk, co jest konsekwencją budowy nowych obiektów.

Tabela 25 Kluby sportowe, sekcje i ich członkowie

Nazwa	kluby		członkowie		sekcje sportowe		kluby sportowe na 10 tys. ludności	
	2012	2020	2012	2020	2012	2020	2012	2020
Powiat słupski	38	36	1 799	1 841	70	63	3,9	3,6
Gmina Miasto Ustka	3	3	209	318	3	4	1,8	2,0
Gmina Damnica	4	3	166	134	7	5	6,4	4,9
Gmina Dębница Kaszubska	5	2	192	98	7	2	5,1	2,1
Kobylnica	6	8/(9 ¹⁴)	197	298	8	10	5,5	6,1
Gmina Słupsk	5	8	254	503	11	18	3,1	4,3
Gmina Ustka	3	2	64	35	3	2	3,7	2,4
Powiat m. Słupsk	36	24	2 282	1 991	70	40	3,8	2,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W zakresie masowych imprez sportowych GUS odnotowuje jedynie imprezy z miasta Słupsk (w pozostałych lokalizacjach nie odnotowano masowych imprez sportowych). W latach 2013-2020 ich liczba wahała się między 1, a 3 imprezy rocznie, przy czym w 2020 roku zorganizowano zaledwie jedną masową imprezę sportową w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19.

W kontekście rekreacji warto nadmienić plany inwestycyjne związane z zagospodarowaniem terenu Parku Kultury i Wypoczynku w Słupsku poprzez utworzenie różnych stref: aktywności, sportu, relaksu oraz rozrywki. Planuje się przebudowę i rozbudowę alejek parkowych, budowę stref zabaw, sportu i aktywności dla dzieci i młodzieży, miejsc integracji i wypoczynku, polany piknikowej, budowę wielofunkcyjnego zadaszzenia w części centralnej parku wraz z niezbędnym zapleczem technicznym i sanitarnym, budowę górkę saneczkowej, zagospodarowanie zielenią, elementami małej architektury, wykonanie oświetlenia alei i miejsc aktywności.

12. Kultura i turystyka

Pod względem liczby **ludności przypadającej na 1 bibliotekę** w 2020 r. obszar MOF (8 029) plasował się znacząco poniżej średniej ogólnopolskiej (4 424) oraz średniej wojewódzkiej (6 412). Oznacza to, że przeciętny mieszkaniec MOF ma słabszy dostęp do placówek bibliotecznych, niż mieszkaniec kraju i województwa. Największa liczba mieszkańców przypadających na 1 obiekt biblioteczny miała miejsce w mieście Słupsku (12 826) i gminie mieście Ustka (7 600). Stosunkowo najłatwiejszy (statystycznie) dostęp do bibliotek, mieli natomiast mieszkańcy gmin wiejskich – Kobylnica, Ustka, Słupsk.

Poziom czytelnictwa mierzony **liczbą wypożyczeń księgozbioru** na 1 czytelnika, plasuje MOF S-U (16,3) powyżej średniej ogólnopolskiej (15,8) oraz średniej wojewódzkiej (12,4). Mieszkańcy MOF S-U czytają natomiast mniej, niż przeciętny mieszkaniec powiatu słupskiego (17,7). Najwyższym poziomem czytelnictwa cechują się gminy Kobylnica (18,7) i Damnica (18,4). Najniższym natomiast gminy Ustka (9,8) i gmina Słupsk (10,8).

Na każde 1000 mieszkańców obszaru MOF S-U przypada średnio około 121 czytelników. Liczba ta zmalała jednak w latach 2011-2020 o niemal 24%. Największą liczbę czytelników przypadających na każde 1000 mieszkańców notują biblioteki w Słupsku (154), Kobylnicy (126) oraz Ustce (136). W gminach wiejskich takich jak gmina Słupsk i gmina Dębница Kaszubska liczba czytelników wynosi poniżej 40 na 100 mieszkańców.

¹⁴ Dane za: Gmina Kobylnica

W zakresie **materialnego dziedzictwa kulturowego** obszar MOF S-U charakteryzuje stosunkowo wysoka liczba zabytków ujętych w rejestrze zabytków Województwa Pomorskiego. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę zabytków ujętych w rejestrze dla danej jednostki terytorialnej.

Tabela 26 Liczba zabytków wpisana do rejestru zabytków Województwa Pomorskiego

Jednostka	Liczba zabytków ujętych w rejestrze zabytków
Powiat Słupski	158
Powiat Miasto Słupsk	67
Gmina Słupsk	26
Gmina Kobylnica	16
Gmina Miasto Ustka	12
Gmina Ustka	22
Gmina Damnica	10
Gmina Dębica Kaszubska	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.ochronazabytkow.gda.pl/rejestr-zabytkow/rejestr-zabytkow-nieruchomych/>

Oferta turystyczna i rekreacyjna badanego obszaru jest niezwykle bogata – głównie za sprawą dostępu do linii brzegowej Morza Bałtyckiego, ale także korzystnego ukształtowania terenu, sprzyjającego rozwojowi turystyki rowerowej i kajakowej. Na obszarze MOF S-U zidentyfikowano następujące **szlaki turystyczne**:

Tabela 27 Szlaki turystyczne MOF S-U

Szlaki rowerowe	Szlaki kajakowe	Szlaki piesze, spacerowe, krajoznawcze	Szlaki miejskie (Ustka)	Szlaki miejskie (Słupsk)
Szlak USBS (Ustka – Słupsk – Bytów – Sominy)	Papieski szlak kajakowy (124,7 km)	Szlak Nadmorski (Łeba – Rowy – Ustka – Jarosławiec)	Szlak Portowy	Szlak Gotyku Ceglanego
Międzynarodowy szlak rowerowy R-10 (Hanzeatycka Trasa Rowerowa)	Słupia – rzeka z prądem! (132 km)	Ścieżka dydaktyczna Orzechowska Wydma (Zapadłe – Orzechowo)	Szlak Uzdrowski	Szlak Słupskich Niedźwiadków Szczęścia
Szlak rowerowy "Pierścień Gryfitów"	Słupią przez Równinę Słupską	Kraina w kratę (Słupsk – Smołdzino – Sławno – Postomino – Ustka)	Szlak Uroczysko	Szlak Słupskich Murali
Szlak „Zwiniętych Torów”		Park Krajobrazowy “Dolina Słupi”) Słupsk – Dębica Kaszubska – Gałęźnia Mała – Bytów)	Szlak Buczyna nad Słupią	Śladami Gryfitów
Rowerowy „Szlak Kolejowy”		Szlak Słowińców (Gardna Wielka – Rowokół – Smołdzino – Kluki – Izbica – Łeba)	Szlak dawnej Ustki	
Szlak rowerowy „Do Stacji Gabel”		Szlak Północny (Łeba – Rąbka – Łącka Góra – Czołpino – jezioro Dołgie Wielkie – jezioro Gardno – Rowy)		
Szlak rowerowy „Dolina Moszczeniczki”		Szlak Południowy (Łeba – Żarnowska Gać – Izbica – Kluki – Smołdzino – Gardna Wielka)		
Szlak rowerowy „Droga Księżca”		Dolina Łupawy (Gardna Wielka – Żelkowo- Damno – Łupawa – Czarna Dąbrówka)		
		Dolina Wieprzy i Studnicy (Słupsk – Lubuń – Kwakowo- Zagórki – Korzybie – Miastko)		
		Droga św. Jakuba (Ustka – Wodnica – Charnowo – Dolina		

Szlaki rowerowe	Szlaki kajakowe	Szlaki piesze, spacerowe, krajoznawcze	Szlaki miejskie (Ustka)	Szlaki miejskie (Słupsk)
		Charlotty – Strzelinko – Strzelino – Słupsk)		
		Szlak Elektrowni Wodnych (Słupsk – Smółdzino – Krzynia – Konradowo – Gałąźnia Mała)		
		Słowiński Szlak Rybacki (Obtęże – Swołowo – Pęplino – Niestkowo – Wodnica – Ustka – Przewłoka – Gardna Wlk. – Smółdzino)		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych za www.slupsk.pl/turysta/aktywny-wypoczynek/ oraz www.visit.ustka.pl

Długość ścieżek rowerowych przypadających na każde 100 km². Pod tym względem obszar MOF S-U (9,3) blisko dwukrotnie przewyższa średnią ogólnopolską wynoszącą 5,0 km na 100 km². Jednakże ścieżki rowerowe na terenie MOF S-U są mocno rozproszone i skoncentrowane głównie w obszarach miejskich. Zagęszczenie ścieżkami rowerowymi w Słupsku wynosi 104,3 km na 100 km², w Ustce 86,4, a w pozostałych gminach waha się od 2,9 do 13,5. Dostrzega się także brak spójności w przebiegu i nazewnictwie tras rowerowych. Na poziomie powiatu planowana jest inwentaryzacja tras i stworzenie spójnej koncepcji tras rowerowych. Pierwsze prace są już realizowane – np. w ramach partnerstw niektórych jednostek MOF S-U „Pomorskie trasy rowerowe o znaczeniu międzynarodowym R10 i Wiślana Trasa Rowerowa R9 – Partnerstwo Gminy Ustka”. Przedmiotem projektu jest budowa kompleksowo oznakowanej międzynarodowej trasy rowerowej R-10 wchodzącej w europejską sieć tras Euro Velo o długości 120,09. Reasumując, wyzwaniem dla MOF S-U będzie zatem zintegrowanie istniejącej sieci rowerowej, jej dalsza rozbudowa, a także spójna promocja. Rozwinięta sieć ścieżek rowerowych może stanowić z jednej strony alternatywną formę komunikacji lokalnej względem przemieszczania się samochodem, z drugiej uzupełnieniem oferty turystycznej.

Oprócz bogatej sieci szlaków, **atrakcyjność turystyczna** obszaru MOF S-U budowana jest przez bliskość unikatowych siedlisk przyrodniczych – między innymi Słowińskiego Parku Narodowego i Parku Krajobrazowego Dolina Słupi. Poza atrakcjami przyrodniczymi na obszarze MOF S-U oraz w jego bliskim sąsiedztwie zlokalizowane są istotne dla kultury instytucje i artefakty. Do najważniejszych instytucji kultury miasta Słupska należy zaliczyć Państwowy Teatr Lalki „Tęcza”, Nowy Teatr im. Witkacego w Słupsku, Teatr Rondo, kina (Kino Rejs oraz kino sieciowe), Polska Filharmonia Sinfonia Baltica im. W. Kilara w Słupsku, Bałtycką Galerię Sztuki Współczesnej. Oferta muzealna miasta tworzona jest przez Muzeum Pomorza Środkowego (wraz z największą na świecie kolekcją dzieł Stanisława Ignacego Witkiewicza), Muzeum Kryminalistyki w Słupskiej Szkole Policji, a także Muzeum Wędkarstwa. Skromniejszą ofertę posiada Miasto Ustka. Czołowymi instytucjami kultury jest Biblioteka miejska im. Gen. Mariusza Zaruskiego oraz Dom Kultury w Ustce. Na terenie miasta funkcjonuje Kino Delfin – jedyne kino w powiecie słupskim. W ofercie muzealnej Ustki znajdziemy Muzeum Ziemi Usteckiej, Muzeum Minerałów oraz prywatne Muzeum Piekarnictwa i Cukiernictwa, Muzeum Bursztynu, Bunkry Bluchera, Dom Kapitana Hasse, Muzeum Figur Woskowych. W tabeli poniżej przedstawiono, gminne/miejskie/powiatowe centra kultury.

Tabela 28 Ośrodki kultury jednostek MOF S-U

Gmina	Ośrodki kultury
Miasto Ustka	Dom Kultury w Ustce
Gmina Słupsk	Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy Słupsk
Gmina Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy
Gmina Ustka	Centrum Kultury Gminy Ustka
Gmina Damnica	Centrum Edukacji i Kultury w Damnicy

Gmina	Ośrodki kultury
Gmina Dębница Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębnicy Kaszubskiej
Miasto Słupsk	Słupski Ośrodek Kultury, Młodzieżowy Dom Kultury
Powiat Słupski	Centrum Kultury Powiatu Słupskiego

Źródło: opracowanie własne

Tak rozbudowana oferta kulturalna (należy też wziąć pod uwagę, iż niektóre obiekty pełnią ważną rolę dla całego regionu) generuje znaczne koszty w związku z rozbudową, utrzymaniem i eksploatacją poszczególnych obiektów.

W tabeli poniżej przedstawiono **liczbę imprez kulturalnych**¹⁵, które zostały zorganizowane między innymi przez wskazane instytucje. Charakterystyczny wydaje się znaczący spadek liczby imprez oraz liczby uczestników w 2020 w następstwie wystąpienia pandemii. Największy spadek imprez oraz uczestników odnotowano w Gminie Dębница Kaszubska oraz Gminie Ustka. W Mieście Ustka natomiast względem roku 2012 odnotowano niewielki wzrost liczby zorganizowanych wydarzeń.

Tabela 29 Liczba imprez kulturalnych oraz uczestników

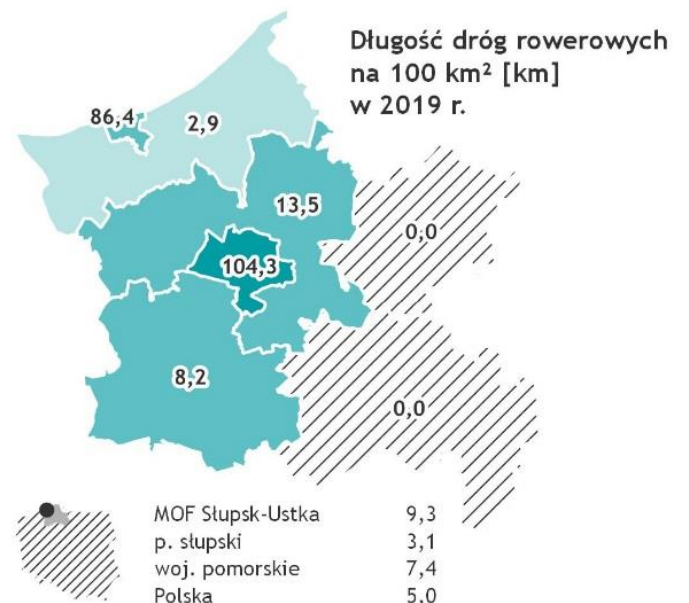
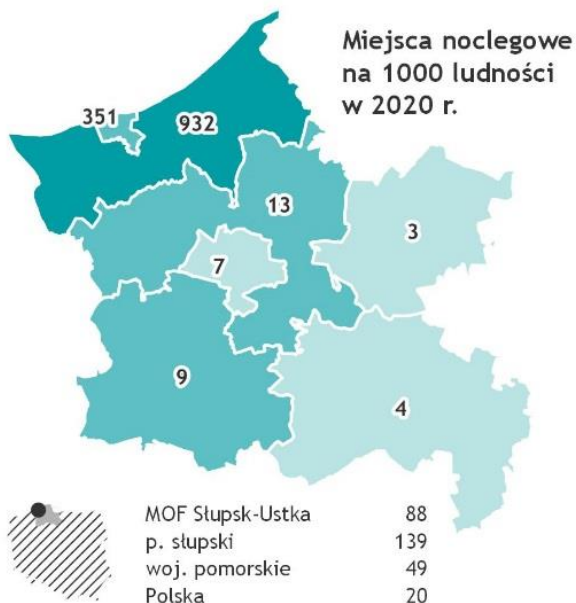
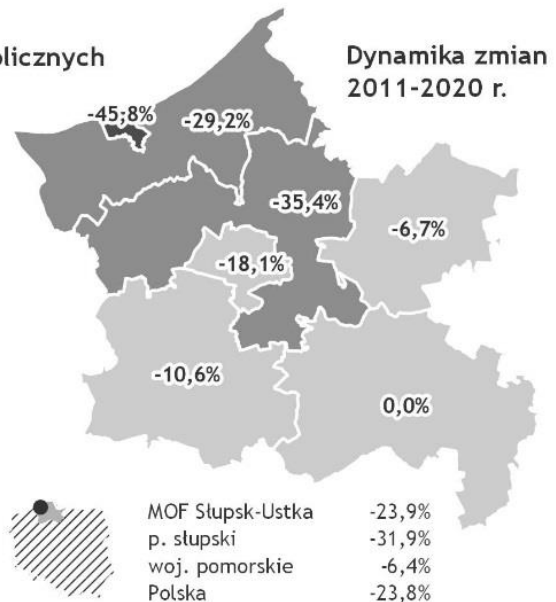
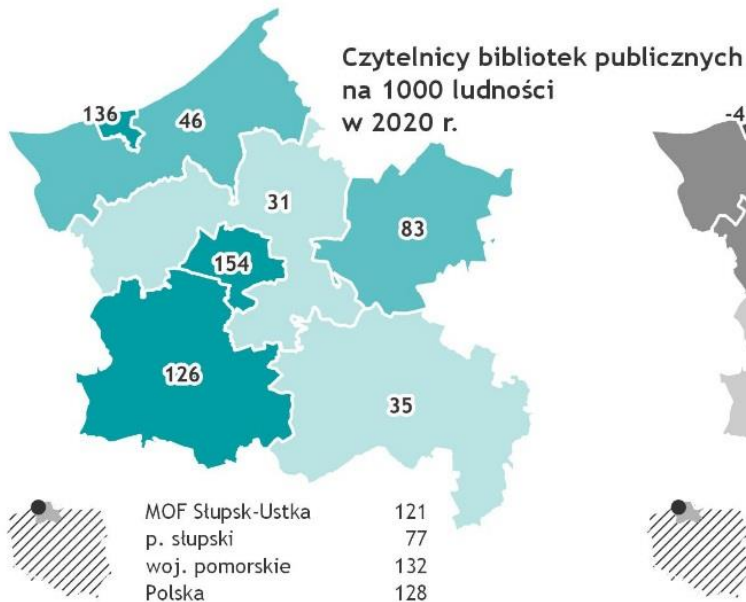
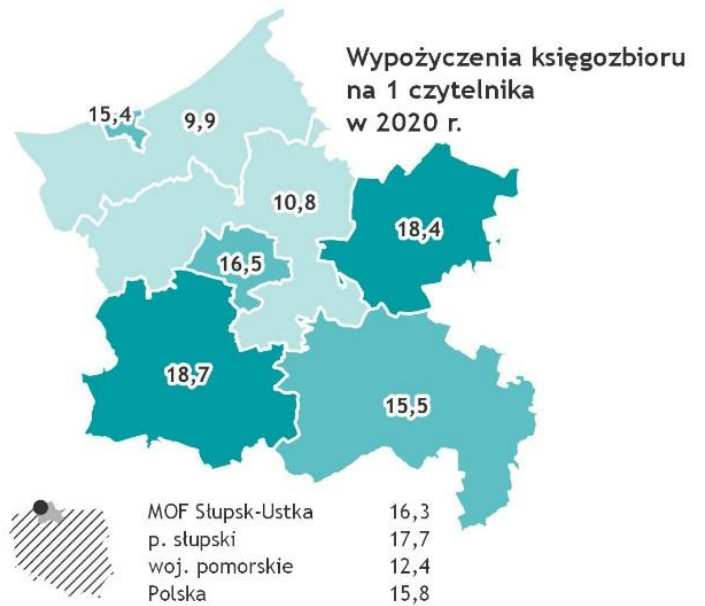
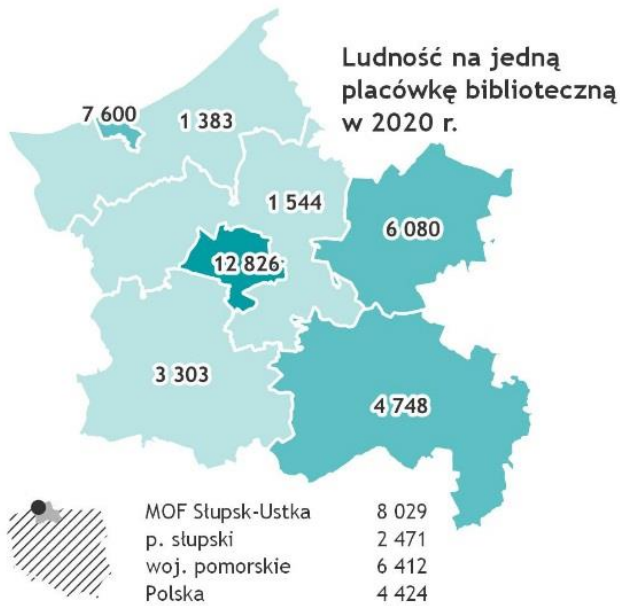
	imprezy			dynamika	uczestnicy imprez			dynamika
	2012	2019	2020	2012-2020	2012	2019	2020	2012-2020
Powiat słupski	1135	1957	1103	-3%	62984	91685	30863	-51%
Gmina Miasto Ustka	53	143	82	55%	4310	9815	4012	-7%
Gmina Damnica	11	18	10	-9%	460	1980	111	-76%
Gmina Dębница Kaszubska	78	2	7	-91%	2130	250	715	-66%
Gmina Kobylnica	212	318	122	-42%	4422	18638	7497	70%
Gmina Słupsk	171	438	178	4%	9295	21580	5785	-38%
Gmina Ustka	123	129	42	-66%	3835	2768	545	-86%
Powiat m. Słupsk	258	366	159	-38%	41771	52692	7441	-82%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Następnym elementem budującym atrakcyjność MOF S-U jest **dostępność miejsc noclegowych** (turystycznych) w przeliczeniu na 1000 ludności w roku 2020. Z oczywistych względów najlepiej rozwiniętym obszarem MOF pod tym względem jest strefa przybrzeżna, gdzie liczba turystycznych miejsc noclegowych na każde 1000 mieszkańców wynosi około 351 w mieście Ustka (0,35 miejsca na 1 mieszkańca) oraz gminie Ustka w której liczba miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców pokrywa się niemal w skali 1:1 – 932 na 1000. Dostępność miejsc noclegowych w pozostałych samorządach MOF jest mocno ograniczona i plasuje się znacząco poniżej średniej ogólnopolskiej (20) i wojewódzkiej (49). Niewielka baza noclegowa w gminach poza strefą przybrzeżną, jest jednym z czynników ograniczających rozwój turystyki w regionie. Jednocześnie należy pamiętać, że aby taka baza powstawała, musi ona być połączona z rozwojem infrastruktury i zaplecza turystycznego, która pozwoli na obsługę nowych turystów. Nie bez znaczenia będzie także promocja walorów turystycznych całego obszaru MOF S-U. Promocja ta powinna opierać się nie wyłącznie na emblematycznych atrakcjach turystycznych, lecz także ujmować zabytki kultury i dziedzictwa rozlokowane w pozostałej części MOF.

¹⁵ Za GUS imprezy organizowane przez centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice

Kultura i turystyka

VI. Wyniki badań ankietowych

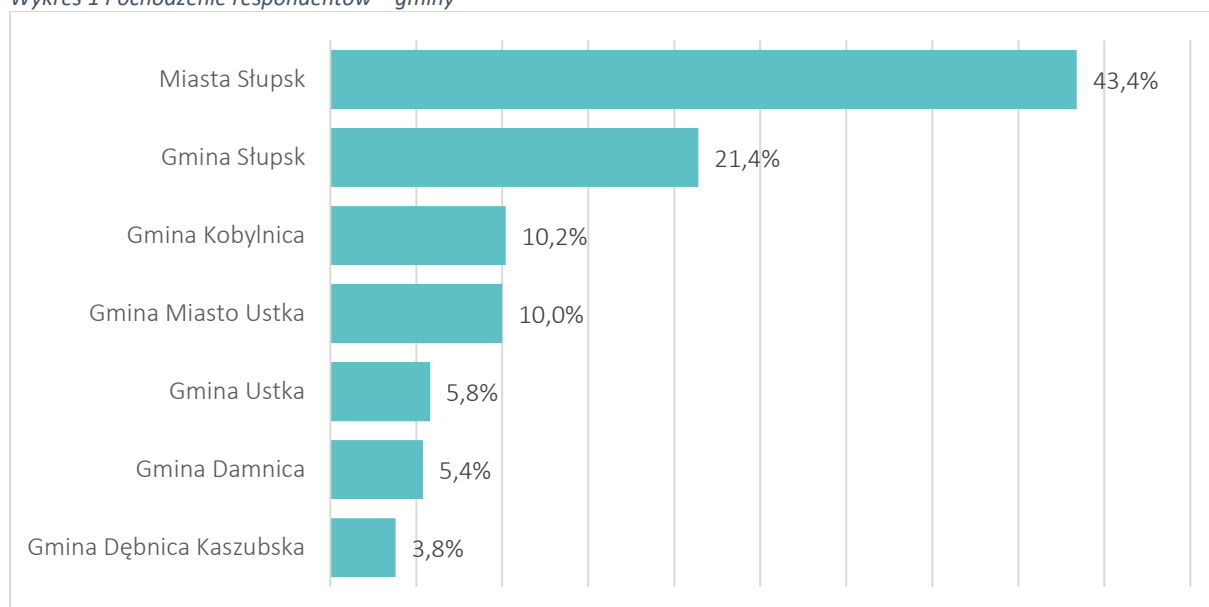
Na zlecenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na przestrzeni czerwca i lipca 2021 r. przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców obszaru MOF S-U dotyczące ich opinii na temat jakości życia i stanu szerokokorozumianej infrastruktury obszaru. Wyniki przeprowadzonych badań stanowią uzupełnienie analiz statystycznych i badań jakościowych służących określeniu kierunków rozwoju MOF S-U w kolejnych latach. W badaniu wzięło udział łącznie 860 osób, które wypełniło ankietę w formie papierowej lub online. Badanie nie ma waloru pełnej reprezentatywności, ze względu na przyjętą formę jego realizacji. Jednakże dostęp do formularza ankiety zapewniał możliwość udziału w badaniu szerokiej grupie mieszkańców, zarówno korzystających z Internetu, jak i osób wypełniających formularz papierowy. Dlatego zgromadzone dane należy traktować jako pojawiające się w społeczności MOF S-U tendencje dotyczące potrzeb i pożądaných kierunków zmian.

- Większość badanych (59,5%) to osoby pomiędzy 24 a 44 rokiem życia,
- Ponad połowę (56,5%) stanowiły kobiety,
- Większość badanych to osoby deklarujące wykształcenie wyższe (73,2%), pracujące (79,1%).

Struktura badanej grupy wskazuje zatem, że ankietę wypełniły przede wszystkim osoby zaangażowane w codzienne funkcjonowanie gmin MOF S-U – osoby pracujące, dobrze wykształcone, znające problematykę zamieszkiwanych miejscowości.

Istotną z perspektywy badania jest informacja, którą gminę zamieszkuje respondent. Rozkład respondentów był nierównomierny, największą ich część pochodziła z miasta Słupsk (43,4%), w następnej kolejności z gminy Słupsk (21,4%), gminy Kobylnica (10,2%), gminy miasto Ustka (10,0%), gminy Ustka (5,8%) oraz gminy Damnica (5,4%). Najmniej liczną grupę stanowili mieszkańcy gminy Dębica Kaszubska (3,8%).

Wykres 1 Pochodzenie respondentów – gminy

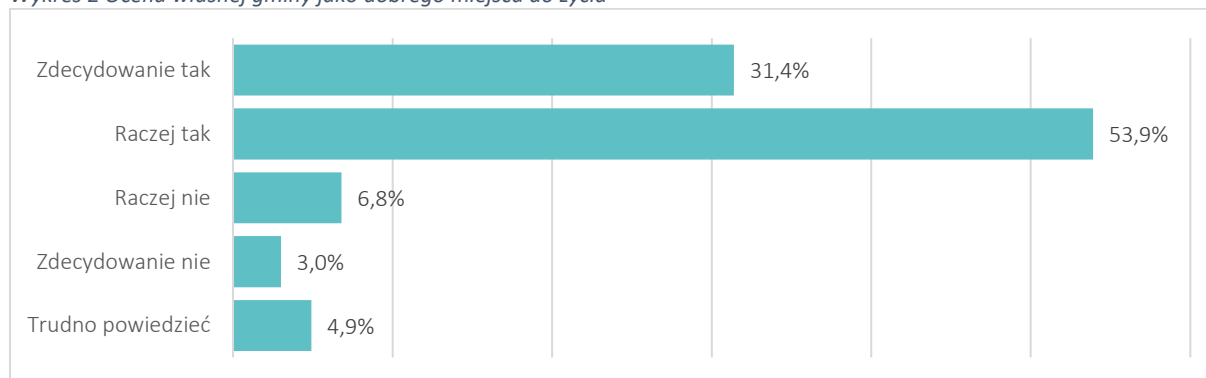

Źródło: badania własne, n=860

1. Jakość życia na terenie MOF S-U

W pierwszej kolejności respondenci zostali poproszeni o ocenienie, czy zamieszkiwana przez nich gmina jest dobrym miejscem do życia. Zobligowani byli do wskazania odpowiedzi w skali od „zdecydowanie tak” do „zdecydowanie nie”. Najczęściej wybieraną odpowiedzią było „raczej tak” (53,9%), a następnie „zdecydowanie tak” (31,4%). Łączna ilość pozytywnych odpowiedzi wynosi 85,3%.

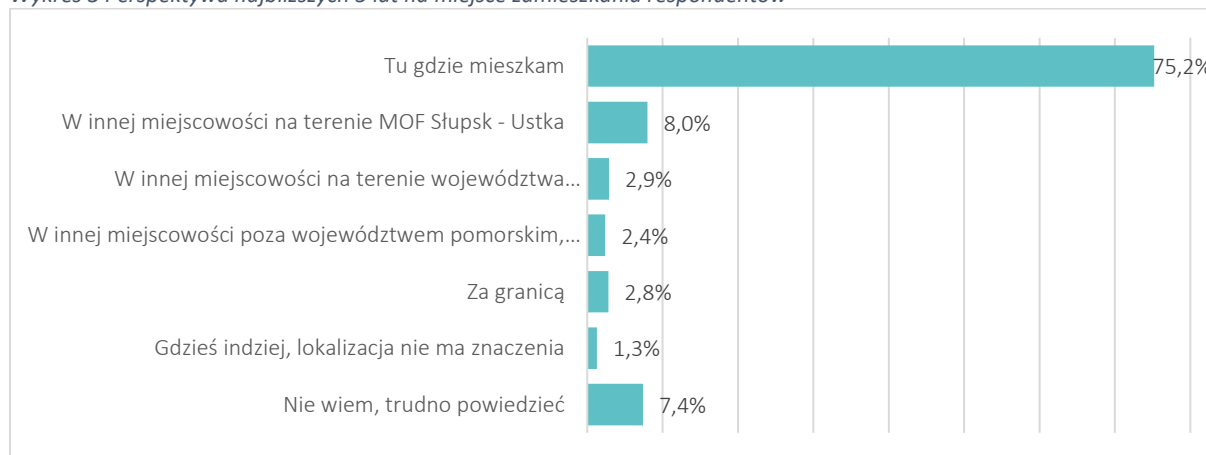
Wykres 2 Ocena własnej gminy jako dobrego miejsca do życia

Źródło: badania własne, n=857

Następnie respondenci wskazywali, gdzie chcieliby mieszkać w perspektywie najbliższych 5 lat. Zdecydowanie największą ilość ankietowanych wskazywała na swoje obecne miejsce zamieszkania (75,2%). Następną pod względem popularności odpowiedzią była „W innej miejscowości na terenie MOF Słupsk – Ustka” (8,0%). Z zebranych danych wynika zatem, że mieszkańcy MOF S-U stosunkowo rzadko skłonni są rozważyć migrację poza obecne miejsce zamieszkania, a przynajmniej poza obszar MOF S-U.

Wykres 3 Perspektywa najbliższych 5 lat na miejsce zamieszkania respondentów

Źródło: badania własne, n=860

Ankietowani zapytani o powód zmiany miejsca zamieszkania najczęściej wskazywali na:

- Chęć zmiany otoczenia na wieś, a mieszkania na dom (15,3%),
- Niskie zarobki i brak możliwości rozwoju osobistego (11,0%),
- Sytuację społeczno-ekonomiczną i wysokie opłaty (7,7%),
- Ograniczoną ofertę rozrywkowo-kulturalną (6,3%),
- Działania władz i brak planów na rozwój miasta (5,8%),
- Komunikację miejską i połączenie z sąsiednimi miejscowościami (5,8%),
- Wysokie ceny nieruchomości, niewielką liczbę mieszkań (4,8%),

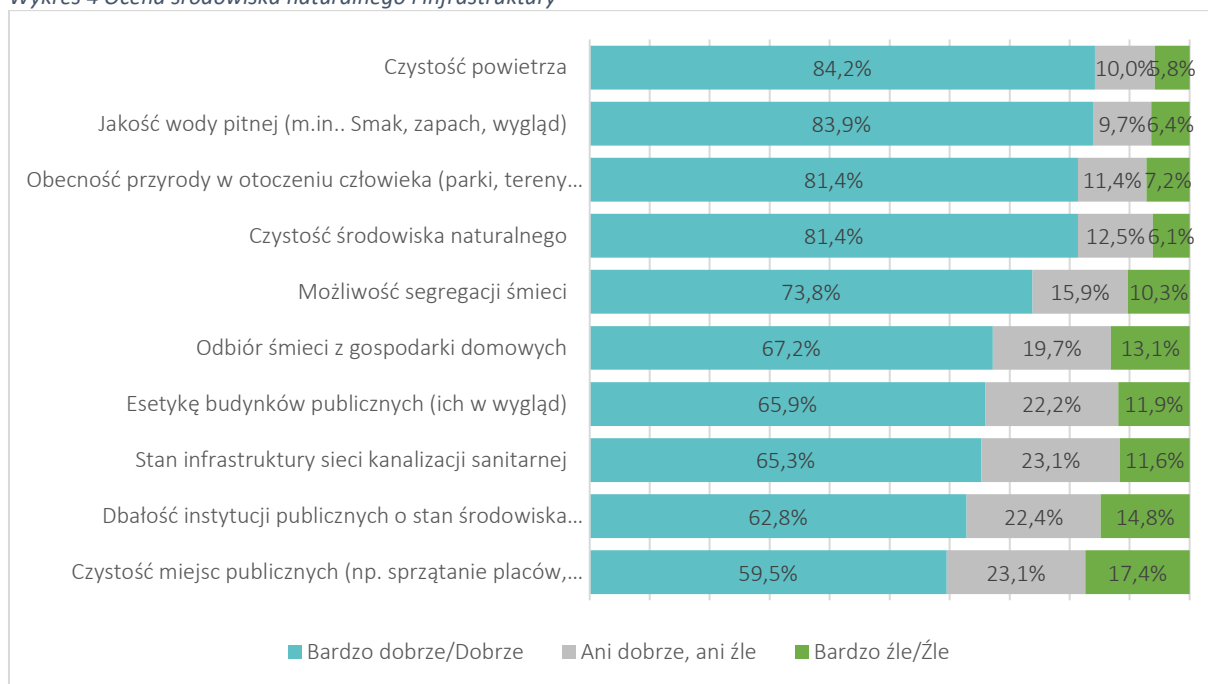
- Niewielką liczbę ofert pracy (4,3%),
- Infrastrukturę, stan dróg i chodników (4,3%),
- Zanieczyszczenie i jakość powietrza, klimat (4,3%),
- Hałas i brak spokoju (3,8%),
- Zatrudnienie lub studia w innej miejscowości (3,8%),
- Funkcjonowanie systemu opieki zdrowotnej (2,4%),
- Chęć przebywania z bliskimi (2,4%),
- Zakup ziemi w innej miejscowości (1,4%),
- Ofertę przedszkoli i żłobków (1,4%),
- Brak terenów zielonych (1,4%),
- I inne (14,5%).

Odpowiedzi na powyższe pytanie udzieliło łącznie 208 osób, co stanowi 24% wszystkich badanych.

2. Ocena jakości infrastruktury i oferty społecznej

W kolejnych pytaniach respondenci zostali poproszeni o udzielanie odpowiedzi w skali od „bardzo dobrze” do „bardzo źle”. W pierwszej kolejności weryfikacji poddana została jakość środowiska naturalnego i infrastruktury. Wszystkie z poniższych aspektów zostały pozytywnie ocenione przez ponad połowę badanych. Wynika z tego, że mieszkańcy terenu objętego przez Miejski Obszar Funkcjonalny są zadowoleni z prac poczynionych w tym kierunku. Niemniej kwestie takie jak czystość miejsc publicznych i dbałość instytucji publicznych o stan środowiska wciąż wymagają dalszych działań inwestycyjnych. Najwyżej oceniane były czystość powietrza (84,2%), jakość pitnej wody (83,9%), obecność przyrody w otoczeniu człowieka (81,4%) oraz czystość środowiska naturalnego (81,4%). Najniżej ocenione zostały: czystość miejsc publicznych (17,4% odpowiedzi negatywnych), dbałość instytucji publicznych o stan środowiska (14,8% odpowiedzi negatywnych), a także stan infrastruktury sieci kanalizacji sanitarnej (11,6% odpowiedzi negatywnych).

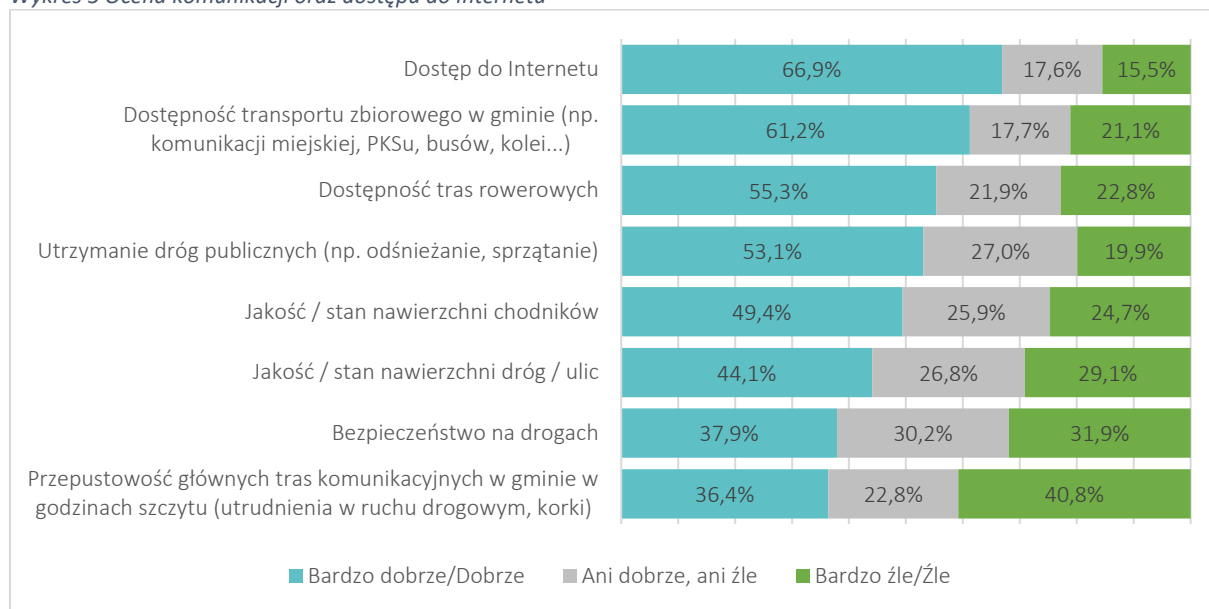
Wykres 4 Ocena środowiska naturalnego i infrastruktury

Źródło: badania własne, n=860

W kwestii oceny komunikacji drogowej w gminie oraz dostępności Internetu w większości przypadków respondenci wskazywali pozytywne oceny. Najwyżej uplasowały się dostęp do Internetu (66,9% odpowiedzi pozytywnych), dostępność transportu zbiorowego w gminie (61,2%) oraz dostępność tras rowerowych (55,3%). Z kolei najwięcej problemów na terenie gminy sprawia przepustowość głównych tras komunikacyjnych (40,8% odpowiedzi negatywnych), bezpieczeństwo na drogach (31,9% odpowiedzi negatywnych) oraz jakość i stan nawierzchni dróg (29,1% odpowiedzi negatywnych).

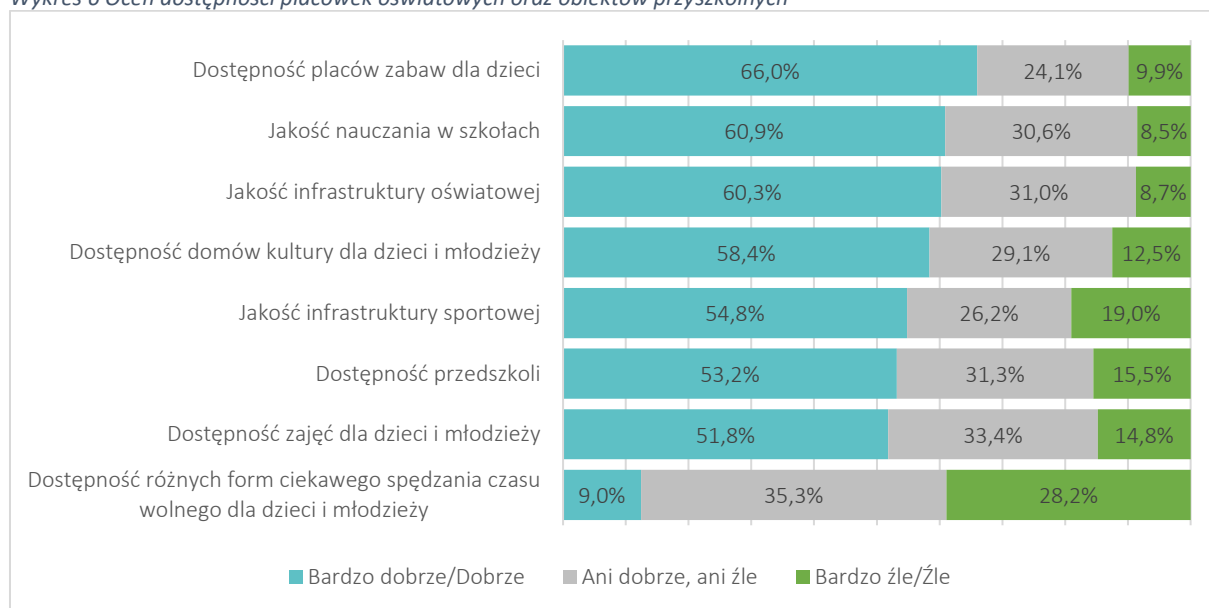
Wykres 5 Ocena komunikacji oraz dostępu do Internetu

Źródło: badania własne, n=860

W kolejnym pytaniu najlepiej oceniona przez respondentów została dostępność placów zabaw dla dzieci (66,0%), jakość nauczania w szkołach (60,9%), a także jakość infrastruktury oświatowej (60,4%). Natomiast nieprzychylnie mieszkańcy odnieśli się do dostępności różnych form ciekawego spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży (28,2% odpowiedzi negatywnych). Aspekt ten ewidentnie należy poprawić, ponieważ zaledwie 9% badanych uważa go za zadowalający.

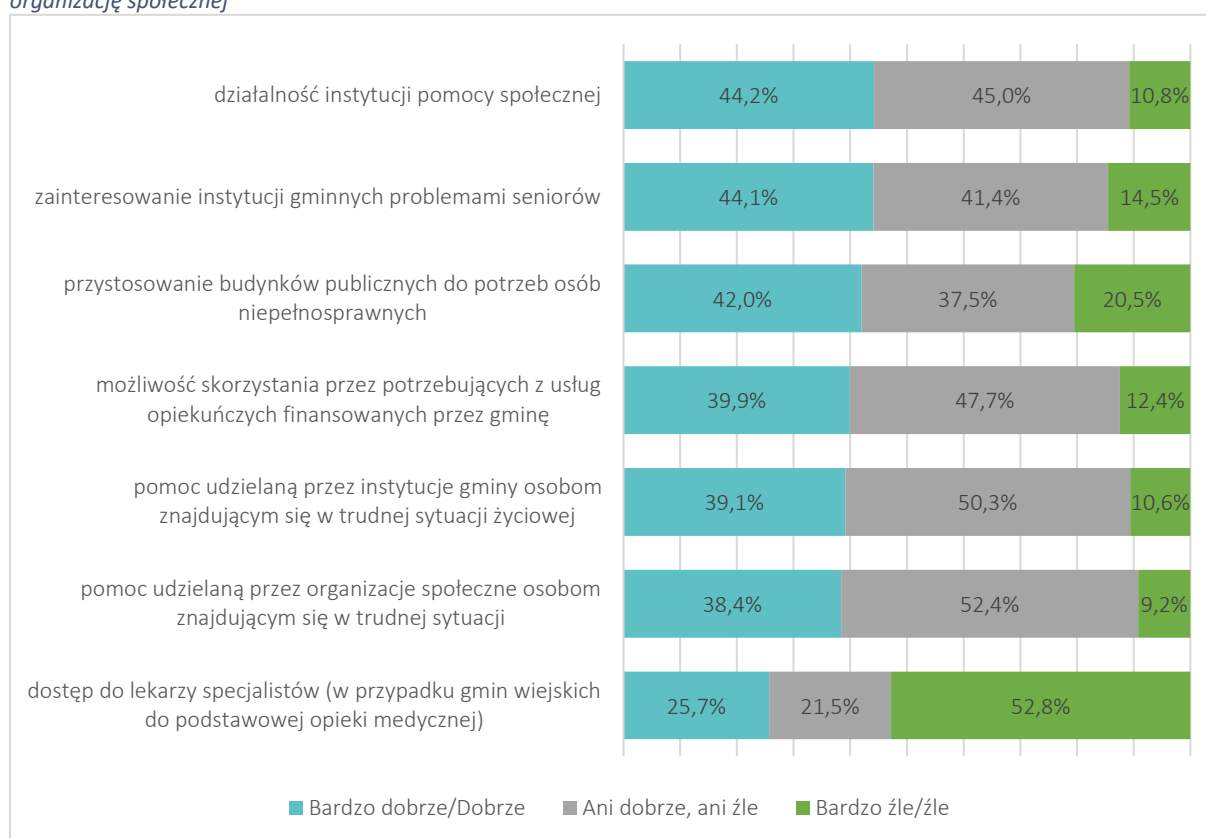
Wykres 6 Ocen dostępności placówek oświatowych oraz obiektów przyszkolnych

Źródło: badania własne, n=859

Następnie ocenie poddana została dostępność oraz jakość opieki medycznej, instytucji opieki społecznej, zainteresowanie gminy problemami seniorów, a także przystosowanie budynków publicznych do osób niepełnosprawnych i pomoc udzielana im przez instytucję gminy i organizacje społeczne. Warto w przypadku tego pytania zwrócić uwagę, jak duży odsetek pytań otrzymała odpowiedź „ani dobrze, ani źle”, co może wynikać z braku doświadczeń respondentek i respondentów z badanymi instytucjami i ich ofertą. Najkorzystniej ocenione zostały działalność instytucji pomocy społecznej (44,2%), zainteresowanie instytucji gminnych problemami seniorów (44,1%) i przystosowanie budynków publicznych do osób niepełnosprawnych (42,0%). Respondenci silnie zwracają uwagę na brak dostępu do lekarzy specjalistów, a w przypadku gmin wiejskich do podstawowej opieki medycznej (52,8% odpowiedzi negatywnych).

Wykres 7 Ocena dostępności i jakości opieki medycznej, instytucji pomocy społecznej, zainteresowanie gminy problemami seniorów, przystosowanie budynków publicznych do osób niepełnosprawnych i pomoc udzielana im przez instytucję gminy i organizację społeczną

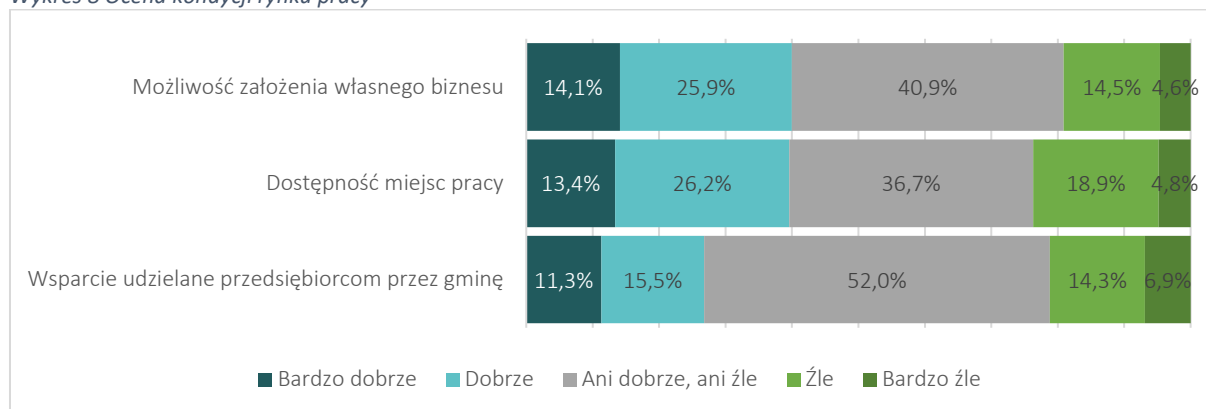

Źródło: badania własne, n=859

3. Ocena rynku pracy i oferty kulturalnej

Respondenci w sposób niejednoznaczny odnieśli się do oceny kondycji rynku pracy – w większości przypadków wybrano odpowiedź „ani dobrze, ani źle”. Względnie pozytywnie zostały ocenione możliwości założenia własnego biznesu (suma odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze” – 40%) oraz dostępność miejsc pracy (39,6%). Ocena wsparcia udzielanego przedsiębiorcom przez gminę mieszkańcy ocenili ambiwalentnie – ilość ocen pozytywnych i negatywnych niemal się równoważy.

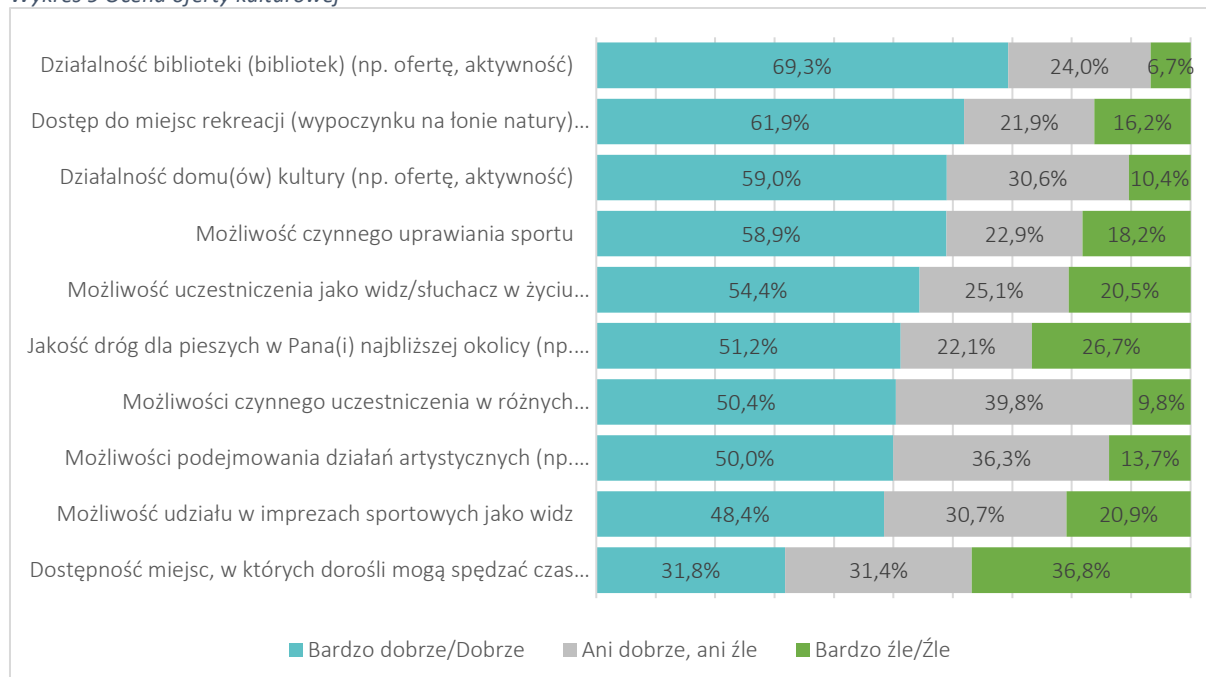
Wykres 8 Ocena kondycji rynku pracy

Źródło: badania własne, n=858

Ocena oferty kulturowej wykazała zadowolenie respondentów z działalności bibliotek (69,3%), dostępu do miejsc rekreacyjnych na łonie natury (61,9%) oraz działalności domów kultury. Jedynymi aspektami działalności gminy, które nie zdobyły pozytywnej oceny (osiągnęły wynik poniżej 50%) okazały się możliwość udziału w imprezach sportowych jako widz (48,4% odpowiedzi pozytywnych) oraz dostępność miejsc, w których dorośli mogliby spędzać czas poza domem (36,8% odpowiedzi negatywnych).

Wykres 9 Ocena oferty kulturowej

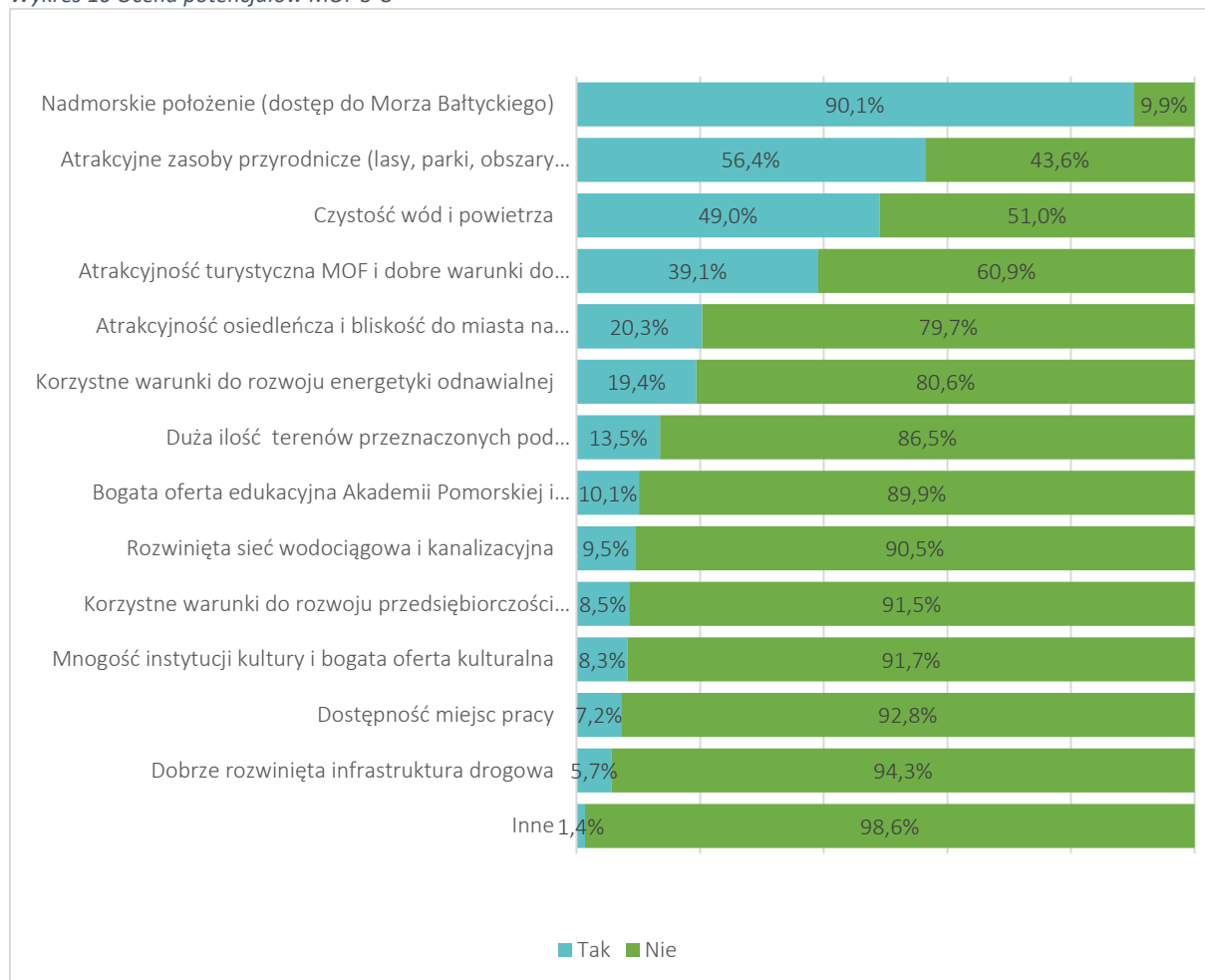

Źródło: badania własne, n=860

4. Potencjały i bariery rozwojowe MOF S-U

W kolejnych pytaniach proszono respondentów o wybranie spośród „tak” lub „nie” odpowiedzi, która będzie odzwierciedlać opinię mieszkańców na temat związany z potencjałami MOF S-U. Według respondentów największymi potencjałami Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka są nadmorskie położenie (90,1%) oraz atrakcyjne zasoby przyrodnicze (56,4%), czystość wód i powietrza (49,0%), a także atrakcyjność turystyczna MOF S-U i dobre warunki do rozwoju turystyki (39,1%). Mieszkańcy nieprzychylnie odnoszą się do infrastruktury drogowej (94,3% odpowiedzi negatywnych) oraz dostępności miejsc pracy (92,8% odpowiedzi negatywnych), jako potencjału MOF S-U.

Wykres 10 Ocena potencjałów MOF S-U

Źródło: badania własne, n=860

Spśród innych potencjałów MOF S-U mieszkańcy (11 osób, 1,2% wszystkich ankietowanych) wymieniali:

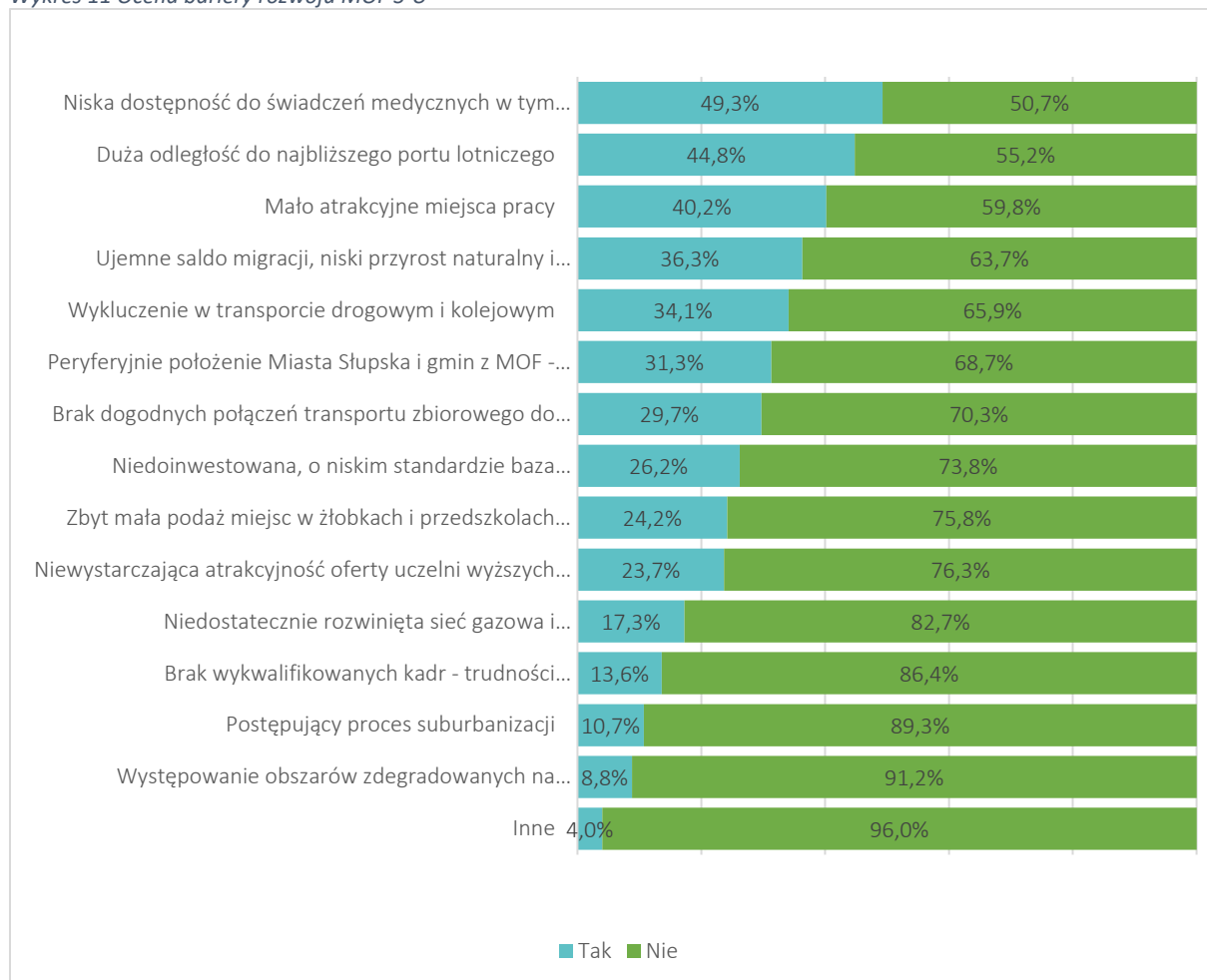
- Możliwość rozwoju turystyki rowerowej,
- Dobre warunki do uprawiania sportu amatorskiego i wyczynowego,
- Budowa toru przeznaczonego do jazdy motocyklami typu cross,
- Powstanie Ośrodka Doskonalenia Techniki Jazdy,
- Wysoki odsetek młodych ludzi,
- Budowa portu.

Wymienione przez respondentów odpowiedzi miały charakter jednostkowy. Z jednej strony odnosiły się do naturalnych potencjałów obszaru dotyczących możliwości rozwoju infrastruktury rowerowej,

portu czy sporu amatorskiego. Z drugiej miały charakter życzeniowy – utworzenie ośrodka doskonalenia techniki jazdy czy toru do jazdy motocyklami.

Natomiast ludność gmin zapytana o bariery w rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego najczęściej wskazuje na niską dostępność świadczeń medycznych, w tym diagnostycznych i specjalistycznych, brak lekarzy specjalistów (49,3%), dużą odległość do najbliższego portu lotniczego (44,8%) oraz mało atrakcyjne miejsca pracy (40,2%).

Wykres 11 Ocena bariery rozwoju MOF S-U

Źródło: badania własne, n=860

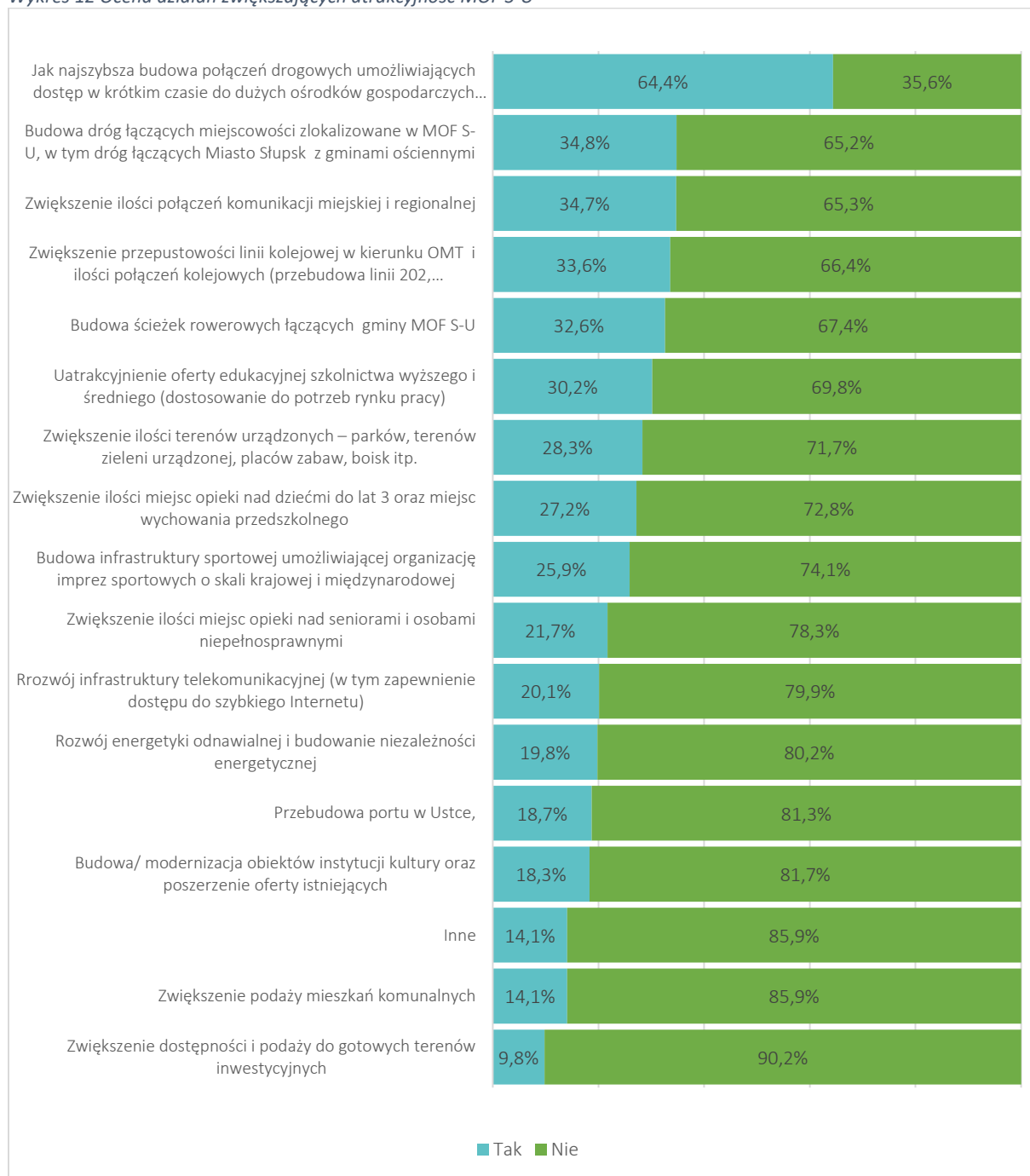
Jako inne bariery mieszkańcy (33 osób , 3,8% wszystkich ankietowanych) wskazywali na:

- Brak ścieżek rowerowych,
- Zły stan dróg,
- Nietrafione działania MOF S-U,
- Brak oferty kulturalnej i możliwości spędzania czasu wolnego,
- Brak portu.

5. Potrzeby i wyzwania

Mieszkańcy poproszeni o wskazanie działań mogących zwiększyć atrakcyjność MOF S-U zdecydowanie najpozytywniej odnieśli się do jak najszybszej budowy połączeń drogowych umożliwiających dostęp w krótkim czasie do dużych ośrodków gospodarczych (64,4%). Następnie wybierali budowę dróg łączących miejscowości zlokalizowane w MOF Słupsk-Ustka, w tym dróg łączących Miasto Słupsk z gminami ościennymi (34,8%) oraz zwiększenie ilości połączeń komunikacji miejskiej i regionalnej (34,7%). Niechętnie odnosili się do zwiększenia dostępności i podaży gotowych terenów inwestycyjnych (90,2% odpowiedzi negatywnych) oraz zwiększenia podaży mieszkań komunalnych (85,9% odpowiedzi negatywnych).

Wykres 12 Ocena działań zwiększających atrakcyjność MOF S-U

Źródło: badania własne, n=860

Z innych działań zwiększających atrakcyjność MOF S-U ankietowani (121 osób, 14% wszystkich badanych) zwracali uwagę na:

- Powstanie nowych, dobrze płatnych miejsc pracy o charakterze innym niż fizyczny,
- Publiczną służbę zdrowia,
- Budowę Ośrodka Doskonalenia Techniki Jazdy,
- Kursy dla bezrobotnych po 40 roku życia.

Ostatnim pytaniem zadany respondentom była prośba o wskazanie, jakie inne elementy/oferta zamieszkiwanego MOF S-U powinny zostać poprawione w kolejnych latach. Najliczniej pojawiającymi się odpowiedziami były:

- Poprawa stanu dróg i chodników, zapewnienie połączenia drogowego z innymi miejscowościami oraz budowa obwodnic (17,7%),
- Tworzenie ścieżek rowerowych (6,8%),
- Poprawa funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej (4,9%),
- Zwiększenie liczby terenów zielonych oraz poprawa wizualnej strony infrastruktury (4,5%),
- Poszerzenie oferty kulturalnej, rozrywkowej, rekreacyjnej i sportowej (4,2%),
- Poprawa sytuacji na rynku pracy, nowe miejsca pracy, a także organizowanie kursów i szkoleń (3,7%),
- Poprawa funkcjonowania komunikacji miejskiej (3,4%),
- Zintensyfikowanie promocji miejscowości oraz infrastruktury turystycznej (3,0%),
- Poprawa komunikacji między władzami a mieszkańcami oraz podjęcie współpracy z władzami gmin sąsiadujących (2,2%),
- Poszerzenie granic miasta (1,9%),
- Wzbogacenie oferty edukacyjnej (1,9%),
- Zwiększenie ilości przedszkoli i żłobków (1,5%),
- Budowa parkingów (1,1%),
- Poprawa dostępu do Internetu światłowodowego/sieci komórkowej (1,1%),
- Pozyskiwanie inwestycji (1,1%),
- I inne (21,4%).

Na pytanie odpowiedzi udzieliło łącznie 265 osób, stanowi to 30,8% wszystkich ankietowanych.

VII. Wyniki badań jakościowych

Realizacja pogłębionych wywiadów jakościowych zrealizowana została na próbie 60 respondentów. W grupie tej znajdowali się przedstawiciele kluczowych środowisk związanych z funkcjonowaniem MOF S-U, w tym między innymi instytucji samorządowych (władze gmin), jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych, instytucji kultury, instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji okołobiznesowych, instytucji naukowych, instytucji rynku pracy, zakładów opieki zdrowotnej.

Uzyskane w trakcie badania jakościowego informacje posłużyły do opracowania zbiorczych wniosków i rekomendacji, bez możliwości identyfikacji poszczególnych respondentów, gdyż dane uzyskiwane w trakcie wywiadów z respondentami zapewniały im anonimowość.

Zakres tematyczny wywiadów pogłębionych dotyczył w szczególności:

- Ocenę aktualnego potencjału społeczno-gospodarczego obszaru MOF S-U,
- Problemów, wyzwań i potencjałów rozwojowych w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF S-U (z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych JST),
- Potrzeb inwestycyjnych, w szczególności uwzględniających nową perspektywę finansową,
- Powiązań i obszarów współpracy pomiędzy JST Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka,
- Uwarunkowań rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF S-U.

Realizacja wywiadów pogłębionych odbywała się z uwzględnieniem panującej sytuacji pandemicznej. W celu zapewnienia bezpieczeństwa rozmówcom wywiady prowadzone były w formie osobistej oraz z wykorzystaniem elektronicznych narzędzi komunikacji – rozmowy telefoniczne, a także za pomocą komunikatorów internetowych..

1. MOF S-U – dotychczasowe doświadczenia

Dotychczasowe doświadczenia we współpracy samorządów w ramach funkcjonowania MOF S-U rozmówcy oceniali raczej pozytywnie. Na szczególną uwagę zasługiwały poprawiające się dzięki nawiązanej współpracy relacje pomiędzy miastami, gminami i powiatem. Znaczna część rozmówców oceniała je jako bardzo dobre. Na uwagę zasługiwała także konstruktywna wymiana doświadczeń, dobrych praktyk, współpraca przy prowadzeniu projektów ponadlokalnych, wymiana informacji etc. MOF S-U postrzegany był przez większość badanych jako mechanizm sprzyjający i tworzący możliwości rozwoju i korzyści dla regionu. Mechanizm ten wpływał także na korzystniejszą i mocniejszą pozycję MOF S-U w ramach województwa w ubieganiu się o fundusze i programy rozwojowe, sprzyjał zyskiwaniu większej przychylności władz wojewódzkich, a także stanowił kartę przetargową w staraniach o dotację z programów rządowych. Ważne z tej perspektywy było także zapobieganie dotychczasowemu marginalizowaniu MOF S-U wynikającego ze znacznego oddalenia od stolicy województwa.

Dużą zaletą funkcjonowania MOF S-U zdaniem badanych jest to, że mechanizm ten pozwala na wsparcie działań, rozwój elementów infrastruktury, z którymi wszyscy członkowie mają kłopot i które do tej pory nie były odpowiednio doinwestowane. Ponadto MOF S-U pozwala realizować projekty, które mają charakter ponadlokalny/ponadgminny, przy okazji umożliwiając wykorzystanie potencjałów wszystkich partnerów, likwidując sztuczne bariery administracyjne, co zapewnia większą efektywność działań. Pozwala także ubiegać się o środki finansowe z innej, mocniejszej pozycji niż pojedyncza gmina, w myśl zasady „duży może więcej”.

Mechanizm i struktura MOF S-U oceniane były korzystnie, choć wielu rozmówców wskazywało, że do tej pory niewiele zrealizowano projektów partnerskich. Realizowane projekty miały głównie charakter inwestycyjny, a ponieważ nie wszystkie podmioty zintegrowane w ramach MOF S-U brały w nich udział, część rozmówców określała je jako „projekty indywidualne”, a nie wspólne.

Z wypowiedzi respondentów wynika, że do tej pory w ramach MOF S-U zrealizowano kilka projektów modernizacji dróg powiatowych, działania w obszarze termomodernizacji, edukacji przedszkolnej, wymiany oświetlenia, czy realizacji projektów szlaków kajakowych i ścieżek rowerowych. Tego typu projekty były wymieniane przez rozmówców najczęściej.

Ważną zaletą dotychczasowego funkcjonowania MOF S-U była także inwentaryzacja wyzwań, problemów oraz możliwość stworzenia projektów dopasowanych do każdej gminy, próbujących wspólnie rozwiązać dany problem. MOF S-U w pewnym zakresie rozwiązywał problemy zarówno punktowo (np. termomodernizacje) i całościowo (np. remonty dróg, czy budowa ścieżek rowerowych). W ramach MOF S-U dostrzeżono wspólne kierunki rozwoju gmin, związane z gospodarką, kulturą, szkolnictwem wyższym. Podjęto dyskusje na temat możliwości rozwijania oferty transportu zbiorowego etc. Stąd ogólna ocena działalności MOF S-U wypada pozytywnie.

2. Mocne i słabe strony MOF S-U

W trakcie prowadzonych wywiadów, rozmówcy poproszeni zostali o określenie mocnych i słabych stron MOF Słupsk-Ustka. Wśród zgromadzonych wypowiedzi przeważały zdecydowanie słabe strony, które mogą stać się podstawą do dookreślenia potrzeb rozwojowych. Uwagi te miały wieloaspektowy i rozbudowany charakter.

Do kluczowych zasobów/mocnych stron MOF S-U zaliczono takie elementy jak:

- Położenie nad morzem,
- Mocno rozwinięta branża i oferta turystyczna,
- Walory przyrodnicze obszaru, w tym jeziora i lasy,
- Słowiński Park Narodowy,
- Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”,
- Funkcjonująca Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna oraz Słupski Inkubator Technologiczny zarządzane przez Pomorską Agencję Rozwoju Regionalnego,
- Dążenie do rozwoju edukacji, w tym edukacji medycznej,
- Duża liczba programów dla seniorów,
- Rozwinięta sieć bibliotek, które stają się motorem rozwoju kultury.

Wymienione elementy, jak wskazywali rozmówcy, to często zasoby, na które MOF S-U nie ma wpływu, nabyte, a nie wygenerowane – np. dostęp do morza czy zasoby przyrodnicze. Niewielki jest potencjał własny, który gminy wytworzyły do tej pory. Wyjątek stanowią funkcjonowanie Słupskiej Strefy Ekonomicznej, Słupskiego Inkubatora Technologicznego oraz działania nastawione na rozwój edukacji, wzmocnienie jej potencjału, projekty miękkie nakierowane na seniorów i działania nastawione na rozwój oferty kulturalnej. Podsumowując mocne strony wskazywane przez rozmówców, można zatem przyjąć, iż w optyce lokalnych samorządów silnych stron MOF S-U upatruje się w zasobach naturalnych, a także potencjale gospodarczym, kulturalnym i oświatowym. Mocną stroną na pewno nie są zasoby infrastrukturalne, a przynajmniej tak nie wynika wprost z zebranych wypowiedzi, co zostało potwierdzone licznymi wskazaniem słabych stron/deficytów obszaru.

Słabe strony MOF S-U miały bardziej złożony charakter, dlatego podzielono je na grupy tematyczne. Wśród nich znalazły się między innymi:

- **Wykluczenie komunikacyjne:** dotyczące zarówno aspektów lokalnych jak i ponadlokalnych. Jest to problem w opiniach rozmówców kluczowy, który rzutuje na funkcjonowanie MOF S-U i jego możliwości rozwojowe. Wymienione problemy dotyczą kwestii:
 - **Lokalnych:** problem z integracją komunikacji lokalnej obszaru. „Transport publiczny nie powinien być rozpatrywany w prosty sposób przez ekonomikę działań, ale jako inwestycja i rozwój możliwości”. Dobra komunikacja umożliwiłaby ściąganie większej ilości ludzi do MOF S-U np. na wydarzenia kulturalne, a także dojazd mieszkańców do pracy, odciążenie lokalnych dróg, możliwość rozwoju gospodarczego etc. W ofercie transportu lokalnego brakuje także komunikacji transportowej skierowanej do osób z niepełnosprawnościami, np. usługi door to door, która wyklucza część mieszkańców z korzystania z życia społecznego i gospodarczego MOF S-U. Wykluczenie w transporcie lokalnym, rozpatrywanie oferty komunikacji zbiorowej wyłącznie przez pryzmat ekonomii połączeń transportowych, rzutuje zatem na możliwości rozwoju gospodarczego obszaru – dojazdy do pracy, atrakcyjność osiedleńczą, a także liczbę odbiorców oferty kulturalnej poszczególnych gmin, a co za tym idzie liczbę i jakość oferowanych wydarzeń – bez odbiorców, niektóre z planowanych działań stają się nieuzasadnione. Wzmocnienie komunikacji na poziomie lokalnym może zatem stać się motorem napędowym obszaru w wielu aspektach, nawet jeśli pozornie kosztem tego działania może być wzrost nakładów na transport publiczny.
 - **Ponadlokalnych:** do których zaliczono położenie na peryferiach województwa, co jest szczególnie uciążliwe; „wyjazd do Trójmiasta jest czasochłonny, kilka godzin w drodze”. Problem ten implikuje generowanie trudności zarówno w rozwoju **gospodarczym** – niska atrakcyjność inwestycyjna, wysokie ceny transportu; **społecznym** – dojazd do większych miejscowości jest czasochłonny i kosztowny, utrudnia rozwój mieszkańców na polu edukacyjnym i zawodowym, wyklucza z dostępu do kultury w większych ośrodkach; **środowiskowym** – wyższa emisja zanieczyszczeń wynikająca z nadmiernego ruchu kołowego, korki uliczne etc.; **zdrowotnym** – trudny dojazd do pacjentów/osób wymagających natychmiastowej pomocy, problem z szybkim transportem do szpitali ulokowanych w stolicy województwa; **turystycznym** – ograniczenie atrakcyjności turystycznej obszaru ze względu na wydłużony dojazd.
- **Braki natury administracyjnej:** wskazywano na niedobór kadr w obszarze administracyjnym ponieważ administracja nie jest już atrakcyjnym miejscem zatrudnienia, więc nie jest w stanie zapewnić odpowiedniej liczby fachowców. Kolejny problem, który związany jest z problemami natury administracyjnej, to zdaniem badanych niedostateczna współpraca między administracją rządową a samorządową. Obserwuje się istotne braki kadrowe w służbach mundurowych i służbie zdrowia, które (zdaniem badanych) zagraża wykluczenie w zakresie zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego oraz obywatelskiego (zapewnianego przez Policję). Problem ten wynika z faktu, iż przepisy rządowe nie pozwalają na zorganizowanie sezonowego punktu pomocy medycznej dla turystów, zbyt małe są także zasoby Policji, co szczególnie uciążliwe staje się w sezonie wakacyjnym. Problem ten nie jest problemem, który gmina może rozwiązać samodzielnie.
- **Sezonowość oferty i prowadzonych działań:** zdaniem części badanych sezonowość oferty dotyczy to zarówno oferty dla mieszkańców, jak i turystów. W sezonie turystycznym liczba wydarzeń w gminach (zwłaszcza nadmorskich) jest olbrzymia. Po zakończeniu sezonu oferta drastycznie się kurczy i brakuje zajęć zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych. Jest to jedna z przyczyn (zdaniem rozmówców) stopniowego odpływu mieszkańców poza obszar

MOF S-U, do miast/rejonów oferujących lepszą jakość życia, rozrywki, a także związaną z nimi pracą. Rozmówcy nie wskazywali wprost, jakiej oferty brakuje poza sezonem, lecz odnosili się do występowania „sezonu wysokiego” w działaniach kulturalnych, pokrywających się z okresem wakacyjnym i ograniczeniu oferty poza sezonem turystycznym. Wypowiedzi te mogą wskazywać na potrzebę szczegółowego przeanalizowania oferty kulturalno-rozrywkowej i jej uzupełnienia w okresach poza okresem wakacyjnym.

- **Problemy społeczno-demograficzne:** główne problemy mieszczące się w kategorii to starzejące się społeczeństwo, odpływ ludzi młodych, w tym wyjazdy na studia do innych miejscowości, z których w większości już nie wraca oraz wyjazdy osób wykształconych do innych miast, gdzie poszukują pracy zgodnej z własnymi oczekiwaniami, jakiej nie ma na terenie MOF S-U. Ponadto wskazywano na problemy takie jak niska aktywność mieszkańców, brak zainteresowania dostępną ofertą instytucji kultury i edukacji, przy jednoczesnym braku liderów, którzy przejęliby inicjatywę i byli w stanie zapewnić rozbudowę tejże oferty. Problemy te powodują, że oferta społeczno-kulturalna nie w pełni odpowiada oczekiwaniom mieszkańców – oferta która jest, nie wzbudza zainteresowania mieszkańców, przy czym jednocześnie nie są oni skłonni samodzielnie włączyć się w jej współtworzenie. Problem ten wynika zarówno z wymienionych elementów dotyczących odpływu mieszkańców, braku liderów, ale także wskazywanych słabości sektora organizacji pozarządowych. Na uwagę zasługuje natomiast dobrze rozwinięta oferta czasu wolnego dla seniorów. Zdaniem badanych ta oferta jest na terenie MOF S-U rozbudowana najlepiej spośród wszystkich grup mieszkańców. Wyzwaniem czy też kierunkiem działań w zakresie demografii w kolejnych latach może być natomiast wypracowanie pakietu działań nastawionych na integrację cudzoziemców, osiedlających się na terenie MOF S-U. Działania te mogą pozytywnie wpłynąć nie tylko na większą spójność społeczną MOF czy ograniczenie potencjalnych konfliktów społecznych, lecz także mogą stać się receptą na trwającą depopulację obszaru.
- **Problemy funkcjonalno-przestrzenne:** w odczuciach części respondentów okoliczne gminy są traktowane jako sypialnia Słupska. Ponadto zauważalne jest ciążenie MOF S-U w kierunku większych miast – Gdańsk, Poznań, Szczecin. Są to zdaniem badanych miasta, do których mieszkańcy MOF S-U wyjeżdżają w celu poszukiwania pracy, na studia, czy też korzystania z oferty usług, handlu, rozrywki. Miasta te w opiniach respondentów pewnym sensie zapełniają lukę w ofercie MOF S-U. Oferta ta nie jest jednak w stanie się odpowiednio rozwinąć, ponieważ „Mieszkańcy mają domy, z których nie wychodzą po pracy”, dlatego próby wygenerowania oferty, często spotykają się z brakiem odbiorców. Niestety często powodują, iż mieszkańcy MOF S-U przenoszą się do nich na stałe, co jest zjawiskiem niekorzystnym z perspektywy MOF S-U.
- **Rynek pracy:** zdaniem części rozmówców, obszar MOF S-U boryka się z niewystarczającą liczbą większych zakładów pracy, które gwarantują stabilność zatrudnienia. Problem ten dotyczy w szczególności obszarów gmin wiejskich. Mieszkańcy do pracy muszą dojeżdżać do innych miast, a możliwości dojazdu do pracy często są ograniczone, ze względu na wskazywane braki w ofercie infrastruktury transportowej i niewystarczającej liczbie dróg lokalnych. Wskazywano także na niewielką liczbę firm innowacyjnych, pracy dla inżynierów i możliwości znalezienia zatrudnienia przez osoby wysoko wykwalifikowane. Problem ten powiązany jest także z niewystarczającą liczbą wykwalifikowanych pracowników technicznych na całym obszarze MOF S-U, zwłaszcza w branżach jak np. energetyka, technologie przemysłowe, robotyka, informatyka, energetyka, ochrona środowiska. Wskazywane niedostatki firm oraz

odpowiednich pracowników to problemy, które wzajemnie się nawarstwiają i powodują powstawanie luki na lokalnym rynku pracy.

- **Kondycja finansowa gmin i powiatu:** wyzwaniem zdaniem badanych osób dla samorządów MOF są ograniczenia finansowe takie jak brak pieniędzy na nowe inwestycje, czy środki niezbędne dla zapewnienia wkładów władnych przy inwestycjach realizowanych ze środków zewnętrznych. Sytuacja ta powoduje, że realizacja części nawet niezbędnych inwestycji, staje się niemożliwa. Problem ten może zatem być traktowany, jako poważny problem rozwojowy.
- **Tarcza antyrakietowa i wynikające z niej komplikacje** – inwestycja z jednej strony dostarcza środków finansowych wypłacanych jako rekompensata, z drugiej postrzegana jest jako istotna bariera rozwojowa; „trzeba spełniać konkretne wytyczne dotyczące promieniowania elektromagnetycznego, wysokość budynków nie może przekraczać ustalonej wysokości” – zdaniem respondentów ogranicza to możliwości rozwojowe obszaru, możliwości inwestycyjne oraz technologiczne (nie każda technologia może być stosowana). W wypowiedziach wskazuje się, że jest to istotny element, który utrudnia pozyskiwanie nowych inwestorów, ze względu na ograniczenia wynikające z położenia tarczy antyrakietowej. Sugeruje się potrzebę stworzenia dedykowanego programu wsparcia kierowanego dla Pomorza Środkowego, a w szczególności dla subregionu słupskiego borykającego się ze skutkami utraty funkcji społeczno-gospodarczych w związku z budową systemu obrony przeciwbalistycznej w Redzikowie (tzw. tarczy antyrakietowej). Ma ona negatywny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy bezpośrednio na subregion słupski i sąsiadujące z nim obszary. W promieniu 35 km od tarczy, stanowiących ok. 300 tys. hektarów gruntów, zlokalizowanych w 5 powiatach: Miasto Słupsk, słupski, bytowski, lęborski oraz sławieński, wszelkie nowe inwestycje podlegają ograniczeniom i wymagają dodatkowych uzgodnień, wynikających z porozumienia wykonawczego do umowy między Rządem RP a Rządem USA. Ograniczenia te dotyczą: wysokości zabudowy, kubatury budynków, używania nadajników elektromagnetycznych, budowy turbin wiatrowych i innych dużych budowli, lotów statków powietrznych w przestrzeni powietrznej nad Bazą. Baza postrzegana jest zatem głównie jako problem rozwojowy, a nie szansa dla obszaru.
- **Dziedzictwo kulturowe**, architektoniczne, niszczenie „Krainy w kratę”. W wypowiedziach respondentów wyrzmiwia problem jakim jest to, iż „mieszkańców nie sposób namówić na remonty zgodne z duchem stylu architektonicznego”. Dodatkowy problem to „rozpływanie” się ośrodków miejskich, związane z niekontrolowaną i dynamiczną suburbanizacją. Miejscowości, w szczególności miasta, tracą swój charakter, zwartą zabudowę, na rzecz rozległych obszarów zabudowy jednorodzinnej. Zanika w tym charakterystyczna zabudowa. Nowe budynki nie nawiązują stylem do budynków tradycyjnych/typowych dla obszaru MOF. W dłuższej perspektywie spowoduje to zanik tradycyjnej architektury obszaru i jego dziedzictwa kulturowego.
- **Tożsamość** – zdaniem badanych wśród mieszkańców MOF S-U brakuje wspólnej tożsamości, „tu nie ma kaszubskości jak w Wejherowie, wszyscy są napływowi”. Z drugiej strony wskazywano, że „różnorodność to potencjał i nie powinniśmy wzmacniać czegoś co nie jest nasze (np. kaszubskości). My starsi nie jesteśmy czasem stąd. Nasi rodzice tu przyjechali. Ale młodsze pokolenia już są stąd, tu się urodzili i wychowali. Różnorodność może być kluczem do nas, utrwalając że ktoś tu był, ale to nie my”. Jak wskazują pozostali respondenci „tu powoli odkrywa się wspólną tożsamość, ale taką po 45 r.”. Niemniej jednak w wypowiedziach pojawia się także przekonanie, że ugruntowana tożsamość lokalna może sprzyjać ograniczeniu migracji osób młodych poza MOF S-U.

- **Infrastruktura** – w wypowiedzi respondentów wybrzmiewa „brak myślenia o infrastrukturze jako ofercie dla całego regionu. Powstały aquaparki, ale nie ma wspólnej infrastruktury dla kultury np. na duże koncerty, brakuje stadionu, potrzebna jest modernizacja filharmonii, niezbędne są nowe obiekty wielkogabarytowe, hale widowiskowe i sportowe.
- **Pomoc społeczna, oferta dla rodzin** – jednym z ważnych elementów zaliczanych do słabych stron obszaru, jest nierównomierny dostęp do opieki żłobkowej, wyłączający część mieszkańców (zwłaszcza mieszkanki) z rynku pracy, co z kolei przekłada się z jednej strony na braki kadrowe na lokalnym rynku pracy, a z drugiej na problemy finansowe części rodzin, które utrzymują się wyłącznie z jednego źródła dochodu. Kolejne problemy wskazywane przez rozmówców dotyczą szeroko rozumianych trudności dostrzeganych w obszarze pomocy społecznej i wsparcia rodzin, w tym braku rodzin zastępczych, problemów w funkcjonowaniu rodzin, braków kadrowych ośrodków pomocy społecznej, niewystarczającej oferty w zakresie asystentów rodziny, opieki wytchnieniowej, wsparcia asystentów, utrwalonego negatywnego obrazu pomocy społecznej. Kolejne problemy jakie dostrzegają rozmówcy to wzrastająca liczba osób z niepełnosprawnością, brak transportu i usług dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych osób, brak odpowiednich miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami, a także niewystarczająca oferta działań integracyjnych nakierowanych na osoby z niepełnosprawnościami i konieczność tworzenia zintegrowanej oferty w tym zakresie. Trudność to także niewystarczająca oferta w zakresie mieszkań specjalnego przeznaczenia wspomagających aktywizację zawodową dla osób wymagających wsparcia. Z wymienionych elementów wynika, iż duże potrzeby obserwowane są zarówno w zakresie funkcjonowania jednostek pomocowych (braki kadrowe, niewystarczająca oferta etc.), w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami (potrzeba uruchomienia dedykowanych usług), ale także systemowego wsparcia rodzin – począwszy od opieki żłobkowej, poprzez działania dotyczące rodzin zastępczych etc.
- **Opieka zdrowotna** – wskazywano, iż na terenie MOF S-U obserwuje się od lat utrzymujący się problem z dostępem mieszkańców do usług specjalistycznej opieki zdrowotnej. Brakuje specjalistów w szpitalach, bardzo długie są okresy oczekiwania na specjalistyczne porady medyczne, co wymusza konieczność dojeżdżania do większych ośrodków miejskich. Sytuacja ta może przekładać się negatywnie także na niższy stan zdrowia mieszkańców oraz wyższą od przeciętnej śmiertelność.
- **Problemy ze współpracą wewnętrzną gmin obszaru, w tym w szczególności:**
 - Słabo rozwinięta oferta turystyczna, lub jak wskazuje część rozmówców brak wspólnej atrakcyjnej oferty kulturalno-turystycznej, rozumianej jako oferta wspólna MOF S-U „Każda jednostka chce zatrzymać u siebie jak najwięcej turystów zamiast zachęcić do skorzystania z możliwie wielu atrakcji. Zaniedbana jest strefa partnerstwa publiczno-prywatnego, a obarcza się dużymi inwestycjami samorządy, których na to nie stać”.
 - Konflikt na linii miasto Słupsk – gminy MOF S-U – respondenci wskazują na niesymetryczność relacji w tym traktowanie gmin jako rezerwuaru siły roboczej, sypialni miasta, niechęć do podejścia partnerskiego, próba przyłączania terenów należących do gmin sąsiednich, rozwój miasta kosztem gmin wiejskich. Z kolei w ocenie miasta sytuacja jest odwrotna - traktowanie miasta jako dostawcy usług, bez ponoszenia kosztów – obszar edukacji, transportu, kultury etc. Często w trakcie wywiadów padał zarzut braku chęci podejścia partnerskiego ze strony z obu stron w relacji miasta-gminy. Wskazywano, że „miasto powinno zapewnić dobry dojazd do tychże sypialni i dobrą infrastrukturę społeczną, ofertę czasu wolnego, miejsca pracy dla mieszkańców, którzy podatki oddają do innych samorządów”. Zdaniem rozmówców (z każdej strony) wymiana we współpracy jaka następuje na poziomie lokalnym, nie jest

równomierna, a ograniczone środki budżetowe i odrębne finanse gmin skutkują niestety często wzajemnymi „pretensjami” samorządów. Sytuacja ta utrudnia wzajemne relacje i może powodować istotne wzajemne konflikty. Dlatego wymaga wypracowania nowej formuły współpracy.

3. Propozycje zmian – koncepcje projektów i działań dla MOF S-U

Kolejnym z elementów prowadzonych badań, była próba zidentyfikowania działań, wskazanie projektów i przedsięwzięć do realizacji, które mogą stać się wyznacznikiem dla MOF S-U na kolejne lata. Rozmówcy z dużą łatwością wskazywali na braki i słabe strony obszaru MOF S-U, część z nich została bardziej szczegółowo dookreślona, a w przypadku niektórych ze zdiagnozowanych problemów, wysunięto konkretne propozycje rozwiązań. Wśród nich znalazły się między innymi:

- **Problem komunikacyjny:** Obszar funkcjonalny zdaniem rozmówców wyróżnia się tym, że znajduje się na peryferiach województwa pomorskiego. Jest jednocześnie terenem nadmorskim, przyciągającym licznych turystów w sezonie letnim. Ponadto teren MOF S-U jest stosunkowo duży i ma znaczący potencjał rozwojowy, lecz peryferyjność obszaru przez lata powodowała, że nie był on traktowany wystarczająco priorytetowo traktowany w zakresie inwestycji komunikacyjnych. W efekcie pojawił się problem rozwojowy – niewykorzystany potencjał gospodarczy i turystyczny, problemy z dojazdem do i z terenu MOF S-U etc. Aktualna sytuacja zdaniem badanych to efekt tego, że „środkowe wybrzeże było mocno wykluczone komunikacyjnie przez wiele lat. Dopiero obecnie inwestuje się w infrastrukturę – budowa drogi S6, przebudowa i rozbudowa DK21, budowa obwodnicy Kobylnicy i Słupska. Są to projekty kluczowe, które należy wspierać i uzupełniać o rozwój dróg lokalnych”. Kluczowym wyzwaniem inwestycyjnym będzie zatem rozwój połączeń komunikacyjnych, drogowych. Oprócz inwestycji drogowych, należy także zdaniem badanych inwestować w rozwój transportu kolejowego. Celem tych inwestycji jest „ograniczenie wykluczenia komunikacyjnego i wzmocnienie potencjału na rozwój turystyczny i gospodarczy, ponieważ dobra komunikacja pomoże przyciągnąć inwestorów”. Inwestycje w obszarze komunikacji, a także lobbowanie za rozwojem zadań z tego zakresu, to zdaniem rozmówców kluczowy element na którym powinny skupić się działania MOF S-U w najbliższych latach.
- **Rozbudowa portu w Ustce:** Jak wskazują badani „szansą na rozwój obszaru może też być to, że powiat ma dostęp do Morza Bałtyckiego. Port morski w Ustce powinien zostać zmodernizowany i powiększony. Stanie się on wówczas bramą na rozwój handlu i przyspieszy rozwój gospodarczy obszaru”. Wypowiedź ta pojawiała się w wielu rozmowach toczonych z przedstawicielami MOF S-U. Rozbudowa portu w Ustce, postrzegana jest jako potencjał rozwojowy całego obszaru.
- **Rozwój oferty transportu publicznego:** który zdaniem badanych powinien łączyć ze sobą aspekt dostępności transportowej obszaru dla mieszkańców – dojazdy do szkół, pracy, instytucji, ułatwienie przemieszczania się po obszarze MOF S-U, możliwość ograniczenia ruchu samochodowego, a także rozwój transportu w wymiarze turystycznym: dojazd do takich atrakcji obszaru jak Słowiński Park Narodowy, miejscowości: Ustka, Rowy, Krzynia, Dobra, okoliczne jeziora, Dolina Charlotty, pałac w Warcinie. Rozwój transportu to jeden z istotnych kierunków rozwoju i odpowiedź na zidentyfikowane dotychczas deficyty MOF S-U.
- **Rozwój gospodarczy:** pomysłem na poprawę stanu lokalnej gospodarki, jest powiększenie terenów inwestycyjnych, które zachęcą inwestorów do zakładania firm na obszarze MOF S-U – szczególnie w okolicy miasta Słupsk, co może przełożyć się na ograniczenie depopulacji

miasta. Brak/niewystarczająca ilość przygotowanych terenów inwestycyjnych, jest zdaniem badanych jednym z głównych problemów rozwojowych obszaru, dlatego w kolejnych latach konieczne jest uzbrojenie w infrastrukturę techniczną możliwie dużej powierzchni terenów pod nowe inwestycje. Równolegle powinny być prowadzone działania takie jak: ułatwienia w prowadzeniu działalności dla małych lokalnych firm i osób samozatrudnionych, startupów. Ponadto postulowano wypracowanie programu asymilacyjnego dla pracowników spoza Polski – działania nastawione na ich asymilację, integrację z regionem aby chcieli pozostać na terenie MOF S-U i wiązać z nim swą przyszłość. Ważnym elementem rozwoju gospodarczego, może być także promocja i rozwój oferty pracy zdalnej, która pozwoli zatrzymać młode wykształcone osoby na miejscu, mimo faktycznego zatrudnienia w dużych firmach spoza regionu i globalnych korporacjach.

- **Powstrzymanie migracji osób młodych:** wśród propozycji przedstawicieli MOF S-U znalazły się działania nastawione na utworzenie wspólnej polityki mieszkaniowej, w szczególności przygotowanie programu mieszkaniowego dla młodych osób, mieszkania „na start”, które zachęcą młode osoby do osiedlania się w mieście. Ważnym kierunkiem może być także wypracowanie modelu kształcenia (szkoły ponadpodstawowe, Akademia Pomorska, placówki kształcenia ustawicznego) pod potrzeby lokalnego rynku pracy w celu zapewnienia stabilnego zatrudnienia dla osób młodych.
- **Opracowanie produktu turystyczno-kulturowego MOF S-U.** W chwili obecnej na terenie MOF S-U występuje kilka istotnych produktów, które mają znamiona produktu turystycznego – np. Słowiński Park Narodowy czy Dolina Charlotty. Istnieje także potencjał do utworzenia sieci ścieżek rowerowych, powstania szlaku dworków, elektrowni, rozwoju „krainy w kratę” etc. Zdaniem badanych na terenie MOF S-U znajdują się zasoby to wypracowania produktu turystycznego, który będzie miał charakter regionalny i wesprze rozwój turystyki, a także rozwój wspólnej tożsamości.
- **Akademia Pomorska w Słupsku** – zdaniem badanych, powinna dążyć do poszerzenia oferty dydaktycznej o wydział lekarski „dzięki temu więcej młodych ludzi przyjeżdżałoby na studia i tu zostawało, bo jest szpital w Słupsku oraz placówki Podstawowej Opieki Zdrowotnej, które potrzebują personelu medycznego. To wymaga zdecydowanych działań ze strony uczelni”. Oprócz wymienianego wydziału lekarskiego postulowano także rozwinięcie kierunków technicznych, a przez to wzmocnienie roli Akademii i jej możliwości wpływu na lokalny rynek pracy i ograniczenie migracji młodych ludzi poza obszar MOF S-U.
- **Rozwój oferty pomocy społecznej** – w zakresie pomocy społecznej, duży nacisk położono na rozwijanie oferty deinstytucjonalnej, w tym pomysł utworzenia w Słupsku Centrum Opieki i Wsparcia, jako ośrodka koordynującego i tworzącego ofertę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych dotyczących osób starszych, z niepełnosprawnościami, dzieci etc. Z terenu całego MOF. Powołanie Centrum pozwoli zdaniem rozmówców na obniżanie kosztów realizacji usług społecznych wraz ze zwiększeniem ich dostępności. Pojawiały się także postulaty projektów związanych z powołaniem instytucji profilowanych, takich jak Domy Pomocy Społecznej (np. Profilowany Dzienny Dom Pomocy Społecznej dla osób starszych z zaburzeniami otępiennymi, w tym dotkniętymi chorobą Alzheimera) oraz placówki typu Rodzinny Dom Pomocy Społecznej. Na uwagę zdaniem badanych zasługuje także konieczność poprawy warunków lokalowych w ośrodkach wsparcia. Istnieje także realna potrzeba utworzenia Centrum Wsparcia i Integracji Cudzoziemców. Oprócz wymienionych przedsięwzięć pojawiły się projekty/kierunki działań takie jak:

- rozwój usług środowiskowych wspierających rodzinę, w tym rozwój zatrudnienia asystentów rodziny, rozwój usług dla rodzin (poradnictwo, pomoc psychologiczna, prawna, szkolenia zwiększające kompetencje rodziców), rozwój placówek wsparcia dziennego, rozwój profesjonalnych rodzin zastępczych,
 - rozwój usług społecznych dla: osób z niepełnosprawnościami (w ramach deinstytucjonalizacji usług społecznych), rozwój usług asystencji osobistej, rozwój usług opiekuńczych, rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych, rozwój opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania (dla opiekunów faktycznych), rozwój ofert środowiskowych domów samopomocy,
 - wsparcie osób starszych, i innych potrzebujących wsparcia: aktywizacja społeczna, przeciwdziałanie samotności, wspieranie form aktywności społecznej, kulturalnej, sportowej, wspieranie działań profilaktyki chorób i promocji zdrowia, dostępu do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji, rozwój teleopieki, rozwój mieszkalnictwa wspomaganego, aktywizacja seniorów w działania samopomocowe, rozwój poradnictwa prawnego, rozwój wsparcia psychologicznego,
 - wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi, rozwój środowiskowych domów samopomocy, klubów samopomocy, rozwój poradnictwa psychologicznego i prawnego dla rodzin z zaburzeniami psychicznymi
 - włączenie podmiotów ekonomii społecznej w realizację usług społecznych,
 - integracja cudzoziemców – rozwój usług społecznych dla migrantów, wsparcie integracji na rynku pracy.
- **Rozwój oferty turystyki aktywnej:** w tym przede wszystkim wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych obszaru MOF S-U w celu zagospodarowania zasobów takich jak np. rzeka Słupia, która łączy część gmin MOF S-U. Doінwestowanie działań związanych z modernizacją infrastruktury rzecznej pozwoli na dalszy rozwój turystyki, z której skorzysta co najmniej kilka gmin obszaru. Celem powinno być wspieranie działań dotyczących turystyki aktywnej (kajaki, ścieżki rowerowe). Kluczowe może być także utworzenie ścieżki Słupsk-Ustka, której aktualnie mocno brakuje.
 - **Budowanie wspólnej oferty turystycznej i kulturalnej:** jako odpowiedź na sezonowość ruchu turystycznego i wydarzeń realizowanych na terenie MOF S-U. Utworzenie wspólnego kalendarza imprez, koordynacja oferty i działań ośrodków kultury, wspólna promocja wydarzeń.
 - **Rozwój oczyszczalni ścieków i sieci wod-kan.:** mimo wysokiego stopnia skanalizowania gmin MOF S-U, konieczny jest rozwój możliwości posiadanych przez gminy oczyszczalni ścieków. W szczególności dotyczy to okresu wzmożonego ruchu turystycznego, w którym istniejący system jest przeciążony. Rozwój oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej może stać się także jednym z elementów budowania przewagi konkurencyjnej przy pozyskiwaniu nowych inwestorów (ze względu na rosnące wymagania ekologiczne). Ponadto duża część istniejących sieci oraz oczyszczalni jest w złym stanie technicznym i wymaga podjęcia interwencji.
 - **Przygotowanie systemu wspólnej gospodarki odpadami:** jako odpowiedź na narastający problem zbiórki, selekcji i przetwarzania odpadów.

- **Wykorzystanie potencjału rozwoju odnawialnych źródeł energii:** aktualnie dobrze rozwinięty jest system farm wiatrowych i słonecznych. Postuluje się dodatkowo wspieranie działań zmierzających do tworzenia farm wiatrowych morskich. Działanie to jest elementem poprawiającym jakość środowiska naturalnego (obniżenie emisyjności CO₂), ale także postrzegane jest jako jedno z dodatkowych źródeł dochodów gmin MOF S-U.
- **Dążenie do poprawy jakości życia w gminach:** rozumiana bardzo szeroko, jako tworzenie gmin dobrych do życia poprzez poprawę aspektów środowiskowych: kliny zieleni, kliny napowietrzające, dostępność parków i terenów zielonych, uzupełnianie zieleni przyulicznej połączone z rozbudową zbiorników retencyjnych, małej retencji, ogrodów deszczowych etc. tworzenie przestrzeni przyjaznych i zgodnych z naturą połączone powinno być z poprawą dostępności mieszkaniowej i komunikacyjnej. Docelowo gminy MOF S-U powinny być kojarzone jako gminy z wysoką jakością infrastruktury publicznej, miejsca przyjazne mieszkańcom, co będzie sprzyjało osiedlaniu się nowych osób, jak i ograniczy migrację na zewnątrz MOF S-U.
- **Dostępność:** jako jeden z ważnych kierunków działania, proponuję się uwzględnienie obowiązku wynikającego z ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Na uwagę zasługuje w szczególności dostępność architektoniczna, informacyjno-komunikacyjna w przestrzeni miejskiej
- **Rozwój oferty edukacyjnej każdego stopnia:** oprócz poprawy dostępności żłobków i przedszkoli, podnoszenia jakości edukacji w szkołach podstawowych, priorytetem powinno być także zwiększenie dofinansowania dla szkół ponadpodstawowych i rozszerzanie oferty edukacyjnej o innowacyjne kierunki – np. robotyka. W kolejnych latach wśród priorytetów powinno znaleźć się także szkolnictwo zawodowe i szkolnictwo specjalne. Wskazywano również na konieczność wsparcia uczniów szczególnie uzdolnionych i tych z deficytami oraz nauczycieli. Wszystkie wymienione elementy docelowo mogą się przełożyć i być połączone z na uruchomieniem innowacyjnych kierunków studiów na Akademii Pomorskiej, która kształciłaby inżynierów na potrzeby lokalnego rynku pracy.

4. Wizja współpracy samorządów w ramach MOF S-U

W ostatniej części każdego z wywiadów respondenci proszeni byli o nakreślenie wizji współpracy samorządów w ramach MOF S-U, wizji tego, jak MOF S-U powinien wyglądać w przyszłości. Wizje te w znaczącej części wypowiedzi miały ze sobą wiele elementów wspólnych. Najczęściej określano MOF S-U jako:

- obszar wysokozaawansowanej współpracy samorządów,
- rozwinięty obszar zamieszkały przez młodych i aktywnych mieszkańców,
- obszar atrakcyjny turystycznie i uzdrowiskowo,
- obszar zintegrowany przestrzennie,
- obszar z wysokim poziomem zaplecza i infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszar z dobrą jakością komunikacji zbiorowej, dobrym skomunikowaniem z otoczeniem zewnętrznym, połączony drogami szybkiego ruchu, ale także połączeniami kolejowymi.

Wymienione elementy powinny cechować MOF S-U w najbliższej przyszłości, zatem można uznać, iż określają w ten sposób priorytetowe działania jakie powinny podjąć samorzady obszaru.

Uszczegółowieniem określeń ogólnych były określenia dotyczące wdrożenia rozwiązań takich jak:

- rozwój turystyczno-wypoczynkowy – rozbudowa ścieżek rowerowych, szlaków konnych i kajakowych,
- rozbudowa infrastruktury społecznej, w tym w szczególności wsparcie seniorów i oferty wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- rozwój ośrodka akademickiego,
- dobrze rozwinięta i wspólna promocja turystyczno-gospodarcza nakierowana na przyciąganie turystów i inwestorów,
- zapewnienie równej dostępności do świadczeń zdrowotnych w ilości i czasie adekwatnych do uzasadnionych potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia.

W trakcie prowadzonych rozmów wielokrotnie pojawiał się także wątek miasta Słupska, które powinno zostać formalnym liderem obszaru, silnym ośrodkiem miejskim, z dobrym zapleczem instytucjonalnym i gospodarczym. W niektórych wypowiedziach mocniejszy akcent kładziono na rozwój idei dwumiasta i zwiększenia równowagi oraz partnerstwa w ramach MOF S-U.

Ważnym aspektem wizji MOF S-U w przyszłości było także dążenie do wypracowania i wdrożenia wspólnej wizji rozwoju, która byłaby ambitna i perspektywiczna. Wizja ta powinna wychodzić poza obszar potrzeb pojedynczych gmin, a koncentrować się na zrównoważonym rozwoju i uwzględnieniu potrzeb całego obszaru. Jednym z elementów tego działania może być utworzenie karty mieszkańca MOF S-U, która uprawniałaby do zniżek, specjalnych ofert i usług, skierowanych do wszystkich mieszkańców obszaru.

Zarysowane cele i wizje w ramach wywiadów, jak wskazano powyżej, miały wiele elementów wspólnych. Badane osoby zgodne były co do tego, iż współpracę w ramach MOF S-U należy wzmocnić, ponieważ jest to w pewnym sensie „jeden organizm”, więc „współpraca będzie korzystna dla każdego”.

VIII. Delimitacja obszaru MOF S-U

Głównym celem delimitacji jest określenie granic zasięgu oddziaływania ośrodka miejskiego na otoczenie. W niniejszym rozdziale posłużono się metodologią zaproponowaną przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w 2013 roku, z której to metody skorzystano również w opracowaniu „Diagnoza Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska 2014”.

Zgodnie z obraną metodologią przyjęto następujące założenia:

- podstawową jednostką delimitacji jest gmina,
- skorzystano z najnowszych, dostępnych danych,
- poddano analizie 7 wskaźników (2 funkcjonalne, 2 morfologiczne oraz 3 społeczno-gospodarcze),
- rdzeniem MOF S-U jest miasto Słupsk,
- obszar analizy obejmuje granice administracyjne gmin sąsiadujących z MOF S-U,
- punktem odniesienia dla przyjętych kryteriów jest średnia podregionu słupskiego,
- wyznaczony obszar funkcjonalny jest ciągły terytorialnie, zawiera tylko gminy graniczące ze sobą i nie może zawierać gmin należących do obszaru funkcjonalnego, a otoczonych ze wszystkich stron takimi jednostkami¹⁶.

Wskaźnik 1. Liczba połączeń komunikacją publiczną w ciągu dnia roboczego do ośrodka miejskiego (waga 50%) oraz czas dojazdu z centrum administracyjnego badanej gminy do centrum Słupska (waga 50%). Kryterium – wartość wskaźnika powyżej 75% średniej wartości dla badanego obszaru.

Przyjęty wskaźnik obrazuje potencjalne, codzienne przepływy ludności pomiędzy wybranymi JST, a centrum administracyjnym – Słupskiem. Ze względu na brak aktualnych danych dotyczących przepływów pracowniczych posłużono się aktualnymi rozkładami jazdy komunikacji publicznej oraz czasem dojazdu samochodem osobowym w dni robocze.

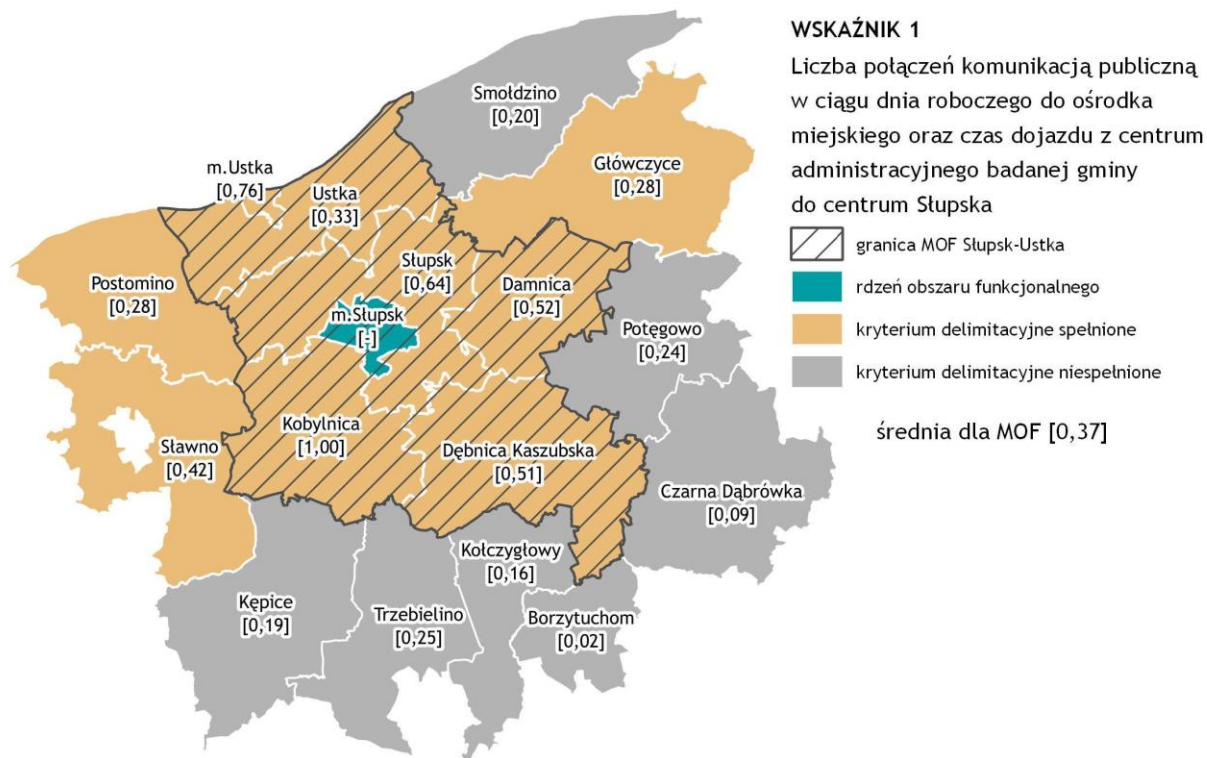
Kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez 8 badanych JST (a jednocześnie wszystkie należące do MOF S-U):

- Gmina Miasto Ustka
- Gmina Damnica
- Gmina Dębica Kaszubska
- Gmina Główny
- Gmina Kobylnica
- Gmina Słupsk
- Gmina Ustka
- Gmina Postomino

Należy zaznaczyć, że w porównaniu z 2014 rokiem, silniejsze powiązanie komunikacyjne nastąpiło, w trzech gminach (w 2014 roku 5 gmin spełniło kryterium delimitacyjne)

¹⁶ Por. Diagnoza Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska, Wrocław 2014, s.122

Grafika 2 Delimitacja MOF S-U – wskaźnik 1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych e-podróżnik.pl oraz maps.google.pl

Tabela 30 Delimitacja MOF S-U – wskaźnik 1

JEDNOSTKA	Liczba połączeń komunikacją publiczną w dniu roboczym do Słupska	Wskaźnik znormalizowany	Czas dojazdu samochodem osobowym w dniu roboczym do Słupska	Wskaźnik znormalizowany (destymulanta)	Średnia	WSKAŹNIK 1
Sławno (2)	40	0,51	31	0,32	0,42	1
Borzytuchoń (2)	7	0,04	43	0,00	0,02	0
Czarna Dąbrówka (2)	4	0,00	36	0,19	0,09	0
Kołczygłowy (2)	7	0,04	33	0,27	0,16	0
Trzebielino (2)	18	0,20	32	0,30	0,25	0
Ustka (1)	72	0,96	22	0,57	0,76	1
Damnica (2)	33	0,41	20	0,62	0,52	1
Dębica Kaszubska (2)	30	0,37	19	0,65	0,51	1
Główczyce (2)	31	0,38	36	0,19	0,28	1
Kępice (3)	13	0,13	34	0,24	0,19	0
Kobylnica (2)	75	1,00	6	1,00	1,00	1
Potęgowo (2)	15	0,15	31	0,32	0,24	0
Słupsk (2)	33	0,41	11	0,86	0,64	1
Smołdzino (2)	13	0,13	33	0,27	0,20	0
Ustka (2)	15	0,15	24	0,51	0,33	1

JEDNOSTKA	Liczba połączeń komunikacją publiczną w dniu roboczym do Słupska	Wskaźnik znormalizowany	Czas dojazdu samochodem osobowym w dniu roboczym do Słupska	Wskaźnik znormalizowany (destymulanta)	Średnia	WSKAŹNIK 1
Słupsk (1)						
Postomino (2)	11	0,10	26	0,46	0,28	1
MOF	26	0,31	27	0,42	0,37	
MIN	4		6			
MAX	75		43			

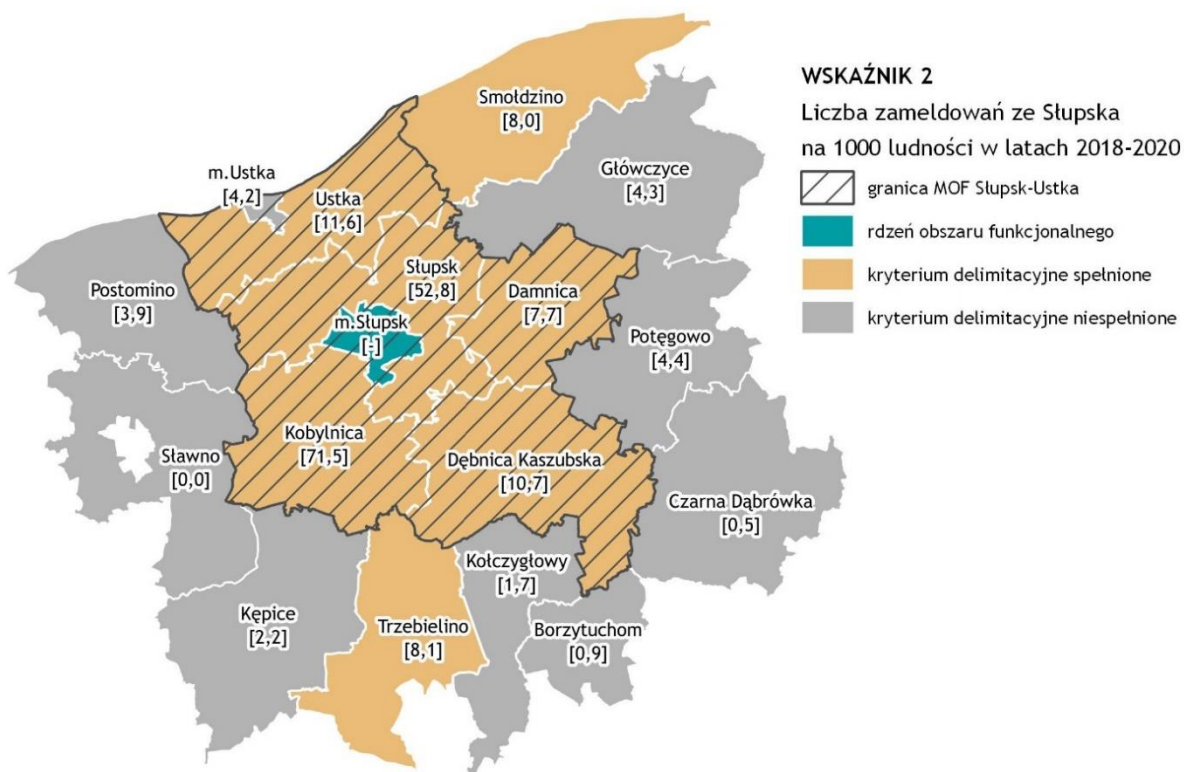
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych e-podróżnik.pl oraz maps.google.pl

Wskaźnik 2. Liczba zameldowań ze Słupska na 1000 mieszkańców. Kryterium delimitacyjne – wartość wskaźnika powyżej 3 w skali jednego roku.

Badany wskaźnik obrazuje proces suburbanizacji czyli zjawisko związane z migracją ludności z miast na obszary wiejskie.

Kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez 7 badanych JST (Gmina Trzebielino, Gmina Damnica, Gmina Dębica Kaszubska, Gmina Kobylnica, Gmina Słupsk, Smołdzino i Gmina Ustka). Jedyną jednostką terytorialną, należącą do MOF S-U, która nie spełniła kryterium była Gmina Miasto Ustka.

Grafika 3 Wskaźnik 2. Liczba zameldowań ze Słupska na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Zgromadzone dane wskazują, iż najintensywniejsze ruchy migracyjne obserwowane są ze Słupska do Gminy Kobylnica oraz Gminy Słupsk.

Tabela 31 Wskaźnik 2. Liczba zameldowań ze Słupska na 1000 mieszkańców

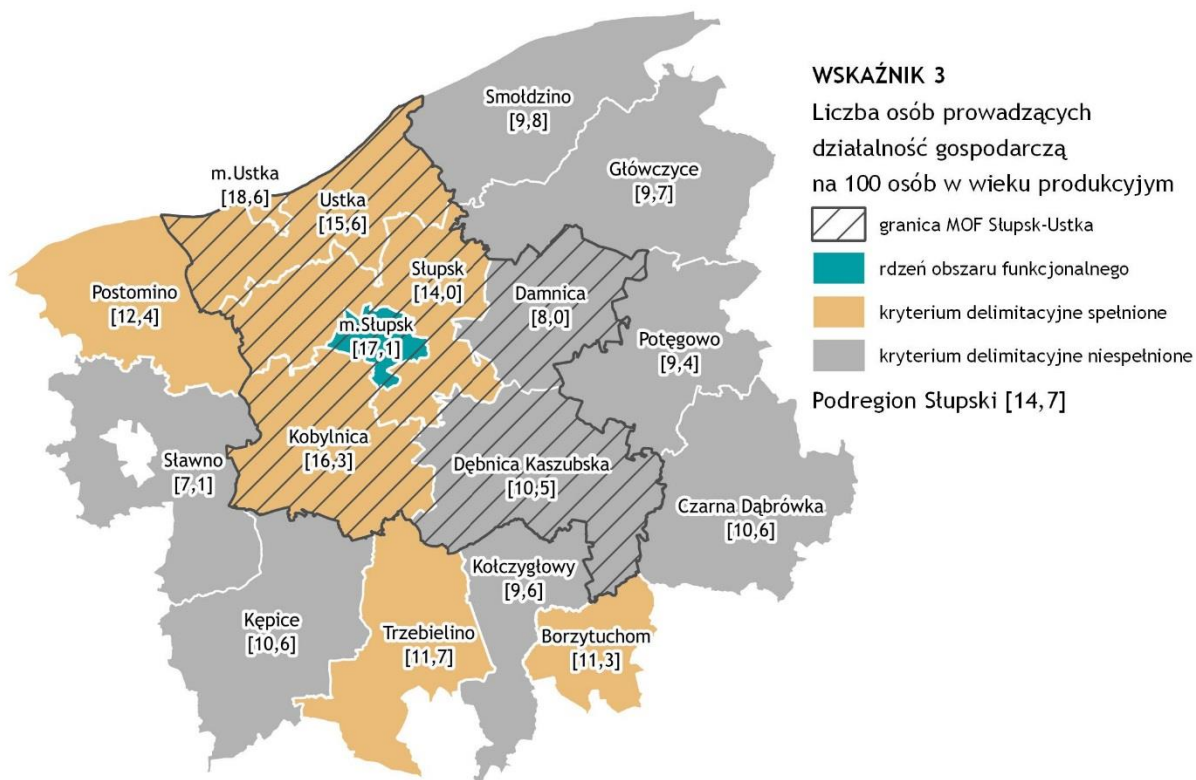
JEDNOSTKA	Liczba ludności	Liczba zameldowań ze Słupska w latach 2018-2020	Liczba zameldowań ze Słupska na 1000 ludności w latach 2018-2020	WSKAŹNIK 2
Sławno (2)	7 645	0	0,0	0
Borzycuchom (2)	3 399	3	0,9	0
Czarna Dąbrówka (2)	5 946	3	0,5	0
Kończygłowy (2)	4 232	7	1,7	0
Trzebielino (2)	3 706	30	8,1	1
Ustka (1)	15 199	64	4,2	0
Damnica (2)	6 080	47	7,7	1
Dębica Kaszubska (2)	9 495	102	10,7	1
Główczyce (2)	8 880	38	4,3	0
Kępice (3)	8 941	20	2,2	0
Kobylnica (2)	13 211	944	71,5	1
Potęgowo (2)	6 821	30	4,4	0
Słupsk (2)	18 528	978	52,8	1
Smołdzino (2)	3 382	27	8,0	1
Ustka (2)	8 295	96	11,6	1
Słupsk (1)	89 780	0	0,0	
Postomino (2)	6 847	27	3,9	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Wskaźnik 3. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Kryterium delimitacyjne: wartość wskaźnika powyżej 75% wartości średniej dla podregionu słupskiego.

Prezentowany wskaźnik obrazuje indywidualną przedsiębiorczość mieszkańców obszaru. Kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez 8 JST. Dwie jednostki należące do MOF S-U nie spełniły przyjętego kryterium: Gmina Damnica oraz Gmina Dębica Kaszubska). Najwyższe wartości wskaźnika osiągnęła Gmina Miasto Ustka, Gmina Kobylnica oraz Gmina Słupsk. Co interesujące, pod względem przedsiębiorczości wartość wskaźnika dla Gminy Miasta Ustka przewyższyła wartość dla Miasta Słupsk.

Grafika 4 Wskaźnik 3. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Tabela 32 Wskaźnik 3. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

JEDNOSTKA	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	WSKAŹNIK 3
Sławno (2)	4 530	321	7,1	0
Borzytucho (2)	2 135	242	11,3	1
Czarna Dąbrówka (2)	3 575	379	10,6	0
Kołczygłowy (2)	2 670	256	9,6	0
Trzebielino (2)	2 283	266	11,7	1
Ustka (1)	8 492	1 582	18,6	1
Damnica (2)	3 788	304	8,0	0
Dębica Kaszubska (2)	5 949	625	10,5	0
Główczyce (2)	5 489	534	9,7	0
Kępice (3)	5 534	585	10,6	0
Kobylnica (2)	8 208	1 339	16,3	1
Potęgowo (2)	4 223	396	9,4	0
Słupsk (2)	11 627	1 630	14,0	1
Smołdzino (2)	2 113	208	9,8	0
Ustka (2)	5 187	811	15,6	1

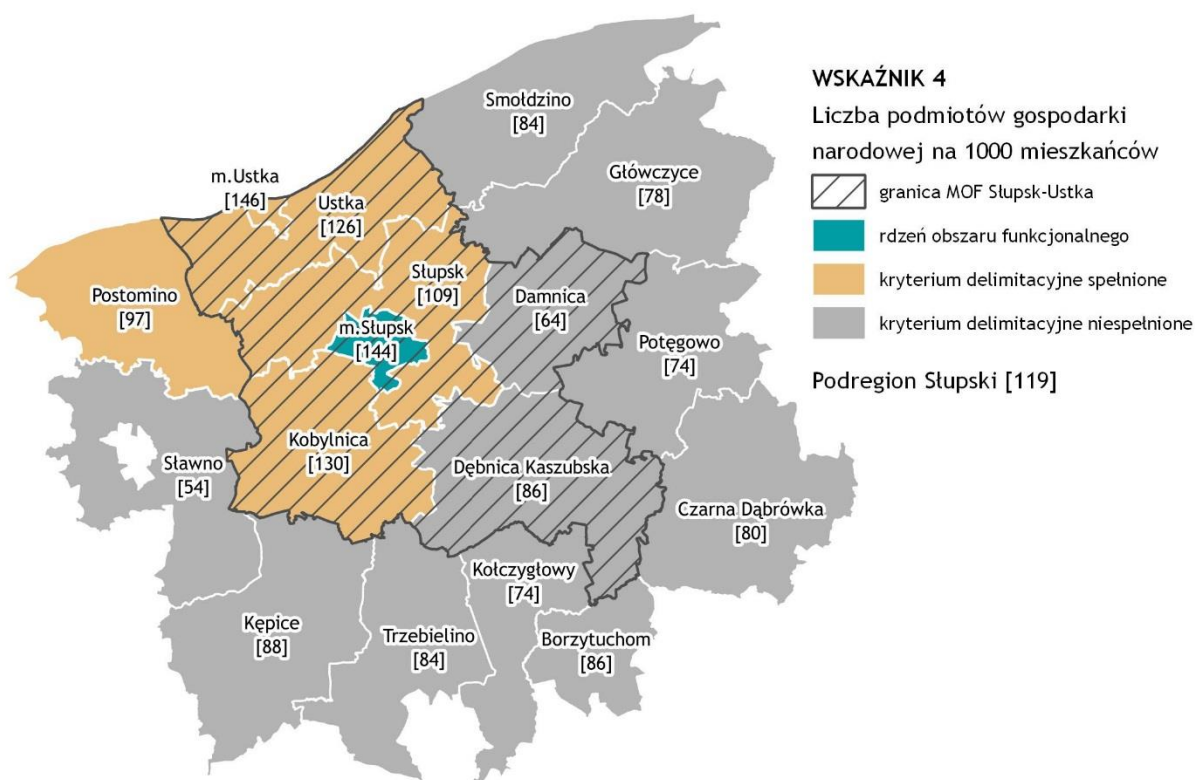
JEDNOSTKA	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	WSKAŹNIK 3
Słupsk (1)	51 545	8 836	17,1	1
Postomino (2)	4 240	527	12,4	1
PODREGION SŁUPSKI	200 000	29 465	14,7	
Powiat bytowski	48 190	5 768	12,0	
Powiat lęborski	39 655	6 847	17,3	
Powiat słupski	60 610	8 014	13,2	
Powiat m.Słupsk	51 545	8 836	17,1	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Wskaźnik 4. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Kryterium delimitacyjne: wartość wskaźnika powyżej 75% wartości średniej dla podregionu słupskiego.

Zadane kryterium zostało spełnione przez 5 badanych JST należących do MOF S-U. Kryterium nie zostało spełnione przez Gminę Damnica oraz Gminę Dębica Kaszubska. Najwyższe wartości wskaźnika, przewyższające wartości dla podregionu słupskiego odnotowano w Mieście Słupsku, Gminie Mieście Ustka oraz Gminie Kobylnica.

Grafika 5 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Tabela 33 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

JEDNOSTKA	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarki narodowej	Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców	WSKAŹNIK 4
Sławno (2)	7 645	410	54	0
Borzytuchom (2)	3 399	291	86	0
Czarna Dąbrówka (2)	5 946	476	80	0
Kończygłowy (2)	4 232	315	74	0
Trzebielino (2)	3 706	311	84	0
Ustka (1)	15 199	2 217	146	1
Damnica (2)	6 080	388	64	0
Dębica Kaszubska (2)	9 495	819	86	0
Główczyce (2)	8 880	692	78	0
Kępice (3)	8 941	786	88	0
Kobylnica (2)	13 211	1 721	130	1
Potęgowo (2)	6 821	505	74	0
Słupsk (2)	18 528	2 026	109	1
Smołdzino (2)	3 382	284	84	0
Ustka (2)	8 295	1 043	126	1
Słupsk (1)	89 780	12 886	144	1
Postomino (2)	6 847	667	97	1
PODREGION SŁUPSKI	333 809	39 720	119	
Powiat bytowski	79 114	7 455	94	
Powiat lęborski	66 083	8 898	135	
Powiat słupski	98 832	10 481	106	
Powiat m. Słupsk	89 780	12 886	144	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

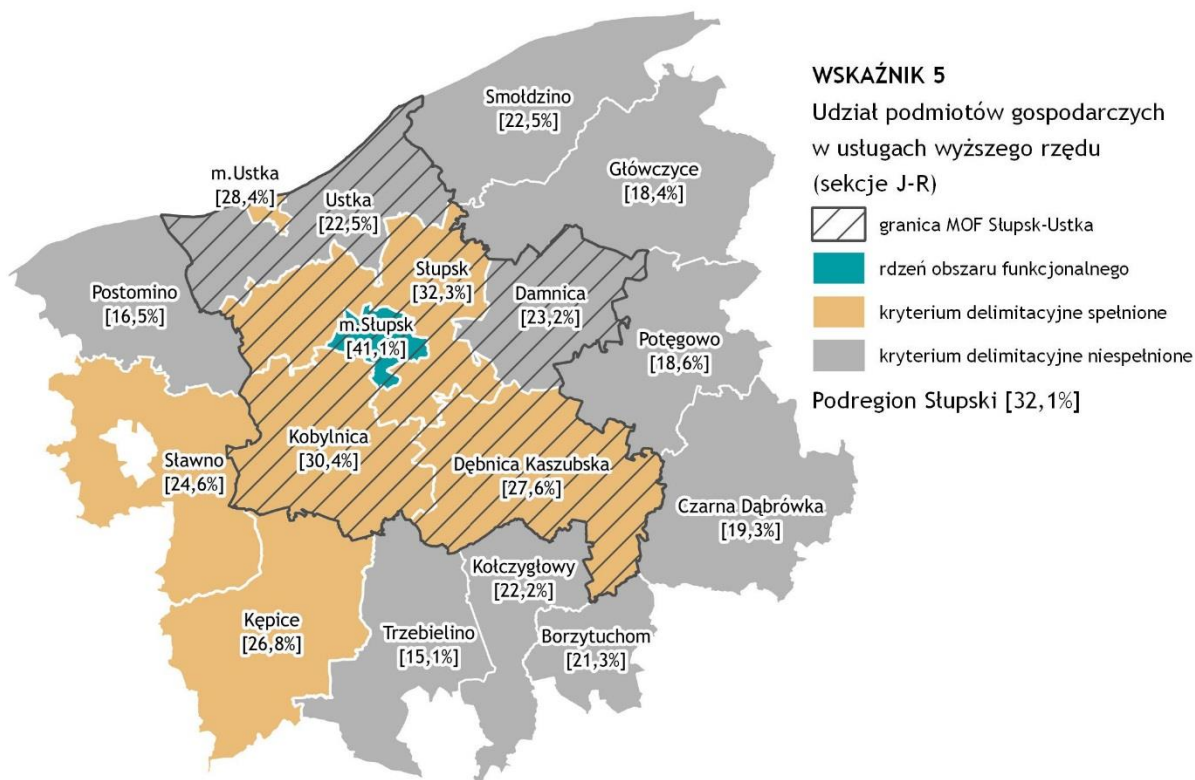
Wskaźnik 5. Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R). Kryterium delimitacyjne: powyżej 50% wartości wskaźnika dla Słupska.

Zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności usługi wyższego rzędu to:

- informacja i komunikacja,
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa,
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,
- działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, administrację publiczną i obronę narodową, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukację, opiekę zdrowotną i pomoc społeczną
- działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją

Kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez 4 JST należące do MOF S-U. Wyjątek stanowiła Gmina Ustka oraz Gmina Damnica.

Grafika 6 Wskaźnik 5. Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Tabela 34 Wskaźnik 5. Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R)

JEDNOSTKA	Liczba podmiotów gospodarki narodowej	Liczba podmiotów sekcji J-R	Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R)	WSKAŹNIK 5
Sławno (2)	410	101	24,6	1
Borzytucho (2)	291	62	21,3	0
Czarna Dąbrówka (2)	476	92	19,3	0
Kołczygłowy (2)	315	70	22,2	0
Trzebielino (2)	311	47	15,1	0
Ustka (1)	2 217	630	28,4	1
Damnica (2)	388	90	23,2	0
Dębica Kaszubska (2)	819	226	27,6	1
Główczyce (2)	692	127	18,4	0
Kępice (3)	786	211	26,8	1
Kobylnica (2)	1 721	523	30,4	1
Potęgowo (2)	505	94	18,6	0
Słupsk (2)	2 026	655	32,3	1
Smóldzino (2)	284	64	22,5	0

JEDNOSTKA	Liczba podmiotów gospodarki narodowej	Liczba podmiotów sekcji J-R	Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R)	WSKAŹNIK 5
Ustka (2)	1 043	235	22,5	0
Słupsk (1)	12 886	5 296	41,1	1
Postomino (2)	667	110	16,5	0
PODREGION SŁUPSKI	39 720	12 769	32,1	
Powiat bytowski	7 455	2 138	28,7	
Powiat łęborski	8 898	2 480	27,9	
Powiat słupski	10 481	2 855	27,2	
Powiat m. Słupsk	12 886	5 296	41,1	

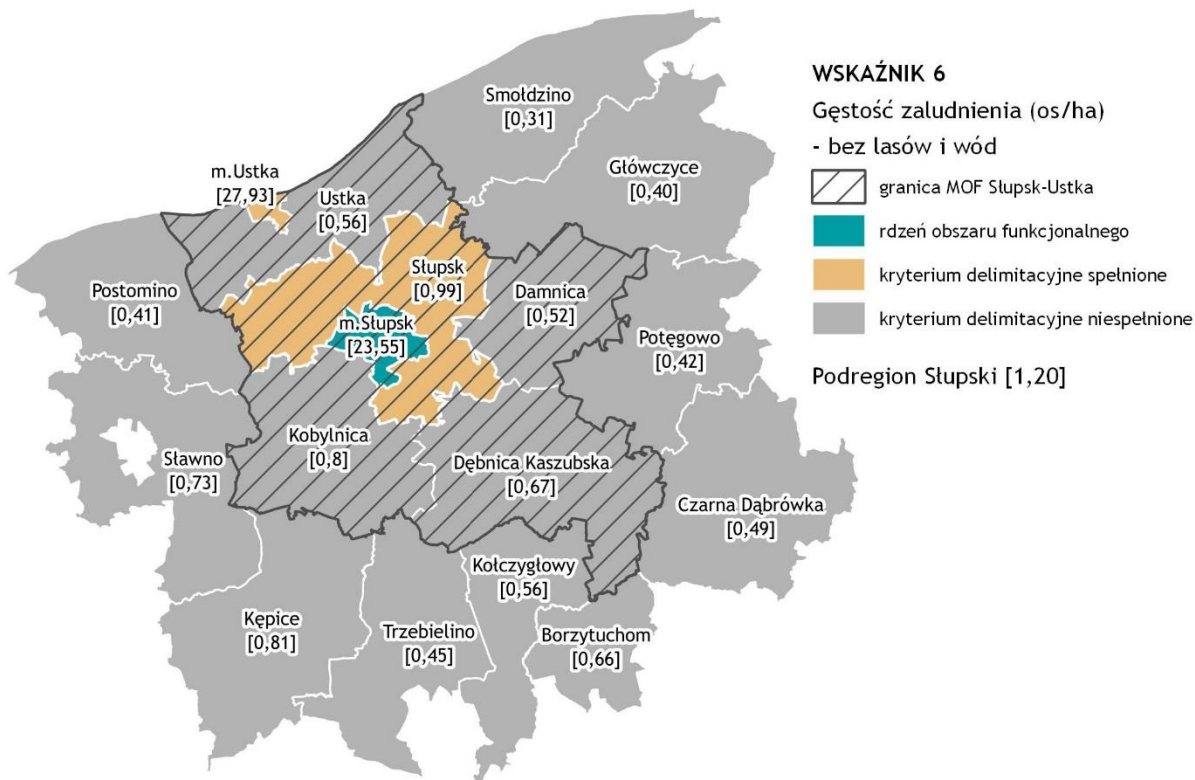
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Wskaźnik 6. Stosunek gęstości zaludnienia (bez lasów i wód) do średniej dla podregionu słupskiego. Kryterium delimitacyjne: wartość wskaźnika powyżej 50%.

Gęstość zaludnienia informuje o typie struktury osadniczej danej jednostki terytorialnej. Kryterium delimitacyjne wskazuje, w których gminach struktura osadnicza jest podobna do miasta rdzeniowego.

Zgodnie z analizą danych, kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez Gminę Miasto Ustka, oraz Gminę Słupsk.

Grafika 7 Wskaźnik 6. Stosunek gęstości zaludnienia (bez lasów i wód) do średniej dla podregionu słupskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Tabela 35 Wskaźnik 6. Stosunek gęstości zaludnienia (bez lasów i wód) do średniej dla podregionu słupskiego

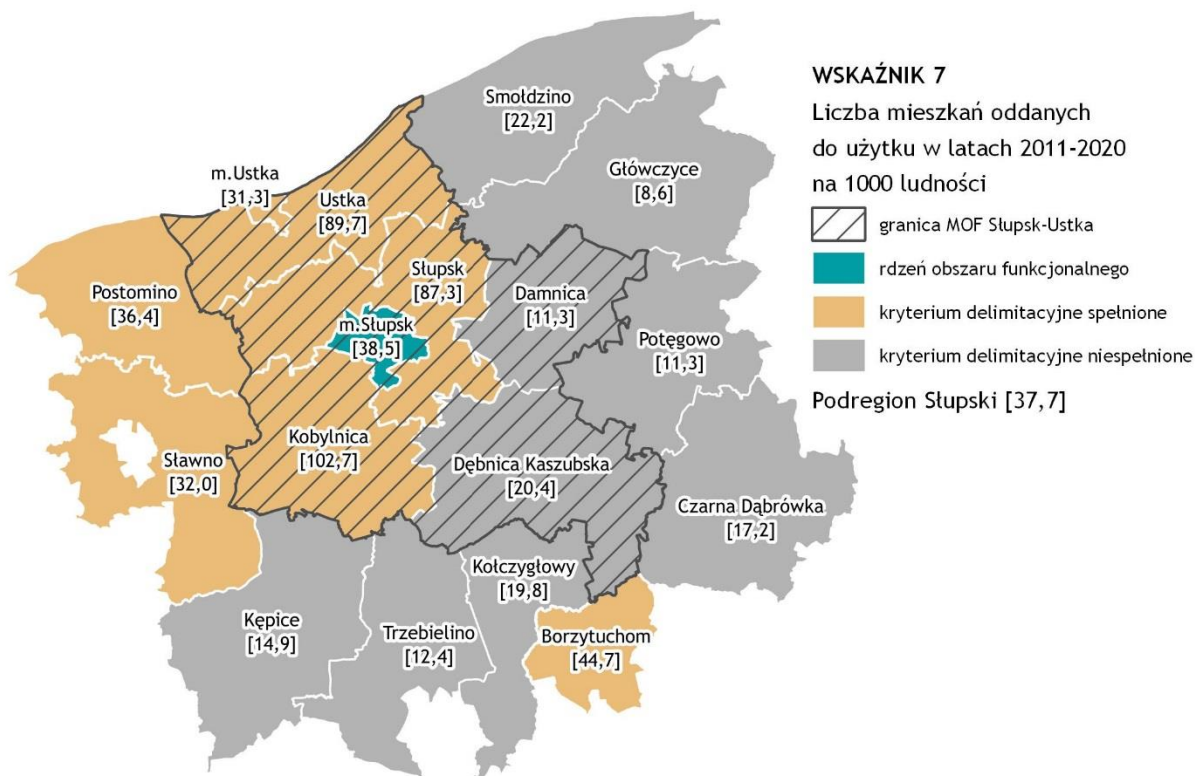
JEDNOSTKA	Liczba ludności	Powierzchnia bez lasów i wód (ha)	Gęstość zaludnienia (os/ha) - bez lasów i wód	WSKAŹNIK 6
Sławno (2)	7 645	10 529	0,73	0
Borzytuchom (2)	3 399	5 180	0,66	0
Czarna Dąbrówka (2)	5 946	12 193	0,49	0
Kończygłowy (2)	4 232	7 580	0,56	0
Trzebielino (2)	3 706	8 268	0,45	0
Ustka (1)	15 199	544	27,93	1
Damnica (2)	6 080	11 737	0,52	0
Dębica Kaszubska (2)	9 495	14 181	0,67	0
Główczyce (2)	8 880	22 075	0,40	0
Kępice (3)	8 941	10 984	0,81	0
Kobylnica (2)	13 211	16 519	0,80	0
Potęgowo (2)	6 821	16 347	0,42	0
Słupsk (2)	18 528	18 704	0,99	1
Smółdzino (2)	3 382	10 840	0,31	0
Ustka (2)	8 295	14 846	0,56	0
Słupsk (1)	89 780	3 812	23,55	1
Postomino (2)	6 847	16 644	0,41	0
PODREGION SŁUPSKI	333 809	277 363	1,20	
Powiat bytowski	79 114	97 373	0,81	
Powiat lęborski	66 083	39 402	1,68	
Powiat słupski	98 832	136 776	0,72	
Powiat m. Słupsk	89 780	3 812	23,55	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Wskaźnik 7. Stosunek liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2011-2020 do średniej podregionu słupskiego. Kryterium delimitacyjne: wartość wskaźnika powyżej 75%.

Ostatni analizowany wskaźnik dotyczy działalności inwestycyjnej w zakresie budowy mieszkań i pozostaje w ścisłym związku z procesami suburbanizacyjnymi oraz migracyjnymi. Przeprowadzona analiza danych wskazuje, iż kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez 7 JST, przy czym 4 z nich należą do MOF Słupsk-Ustka. W ramach MOF S-U kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez Gminę Miasto Ustka, Gminę Ustka, Gminę Słupsk oraz Gminę Kobylnica.

Grafika 8 Wskaźnik 7. Stosunek liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2011- 2020 do średniej podregionu słupskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W liczbach bezwzględnych, największą liczbę mieszkań w latach 2011-2020 oddano do użytku w Słupsku (3 460) oraz Gminie Słupsk (1 618). Najmniej mieszkań oddano w Gminie Trzebielino – zaledwie 46.

Tabela 36 Wskaźnik 7. Stosunek liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2011- 2020 do średniej podregionu słupskiego

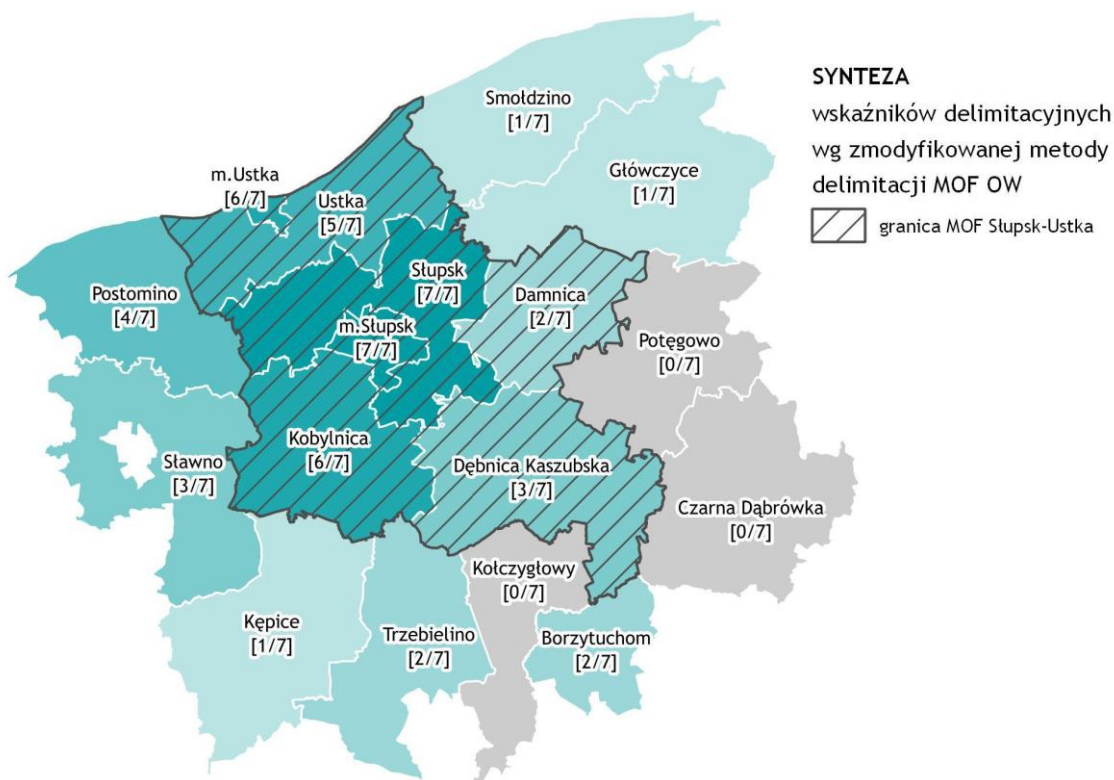
JEDNOSTKA	Liczba ludności	Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2011-2020	Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2011-2020 na 1000 ludności	WSKAŹNIK 7
Sławno (2)	7 645	245	32,0	1
Borzytuchom (2)	3 399	152	44,7	1
Czarna Dąbrówka (2)	5 946	102	17,2	0
Kończytowy (2)	4 232	84	19,8	0
Trzebielino (2)	3 706	46	12,4	0
Ustka (1)	15 199	475	31,3	1
Damnica (2)	6 080	69	11,3	0
Dębica Kaszubska (2)	9 495	194	20,4	0
Główczyce (2)	8 880	76	8,6	0
Kępice (3)	8 941	133	14,9	0
Kobylnica (2)	13 211	1 357	102,7	1

JEDNOSTKA	Liczba ludności	Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2011-2020	Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2011-2020 na 1000 ludności	WSKAŹNIK 7
Potęgowo (2)	6 821	77	11,3	0
Słupsk (2)	18 528	1 618	87,3	1
Smółdzino (2)	3 382	75	22,2	0
Ustka (2)	8 295	744	89,7	1
Słupsk (1)	89 780	3 460	38,5	1
Postomino (2)	6 847	249	36,4	1
PODREGION SŁUPSKI	333 809	12 585	37,7	
Powiat bytowski	79 114	2 069	26,2	
Powiat lęborski	66 083	2 238	33,9	
Powiat słupski	98 832	4 818	48,7	
Powiat m.Słupsk	89 780	3 460	38,5	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Synteza

Grafika 9 Wyniki syntezy wskaźników delimitacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Grafika powyżej odzwierciedla liczbę spełnionych kryteriów delimitacyjnych – im ciemniejszy kolor tym większa liczba spełnionych kryteriów delimitacyjnych i tym samym większe oddziaływanie i powiązanie

z rdzeniem MOF S-U. Jak wspomniano wcześniej, istotą metody delimitacji jest określenie granic zasięgu oddziaływania ośrodka miejskiego na otoczenie. Zgodnie z obraną metodologią uznaje się, że obszar funkcjonalny tworzą JST, które spełniają minimum 6 z 7 przyjętych wskaźników.

Tabela 37 Wyniki syntezy wskaźników delimitacyjnych

JEDNOSTKA	WSKAŹNIK 1	WSKAŹNIK 2	WSKAŹNIK 3	WSKAŹNIK 4	WSKAŹNIK 5	WSKAŹNIK 6	WSKAŹNIK 7	SUMA
Sławno (2)	1	0	0	0	1	0	1	3
Borzytuchom (2)	0	0	1	0	0	0	1	2
Czarna Dąbrówka (2)	0	0	0	0	0	0	0	0
Kończyłowy (2)	0	0	0	0	0	0	0	0
Trzebielino (2)	0	1	1	0	0	0	0	2
Ustka (1)	1	0	1	1	1	1	1	6
Damnica (2)	1	1	0	0	0	0	0	2
Dębica Kaszubska (2)	1	1	0	0	1	0	0	3
Główczyce (2)	1	0	0	0	0	0	0	1
Kępice (3)	0	0	0	0	1	0	0	1
Kobylnica (2)	1	1	1	1	1	0	1	6
Potęgowo (2)	0	0	0	0	0	0	0	0
Słupsk (2)	1	1	1	1	1	1	1	7
Smółdzino (2)	0	1	0	0	0	0	0	1
Ustka (2)	1	1	1	1	0	0	1	5
Słupsk (1)	1	1	1	1	1	1	1	7
Postomino (2)	1	0	1	1	0	0	1	4

Źródło: opracowanie własne

Przeprowadzone prace delimitacyjne wskazują:

- Najsilniejsze powiązanie na badanym obszarze z miejscowością rdzeniową posiadają Gmina Słupsk (7/7) Gmina Miasto Ustka (6/7) oraz Gmina Kobylnica (6/7)
- Obszar Gminy Słupsk i Gminy Kobylnica są terenem podmiejskim Słupska, gdzie obserwuje się intensywne procesy suburbanizacyjne i migracyjne.
- Gmina Ustka spełnia 5/7 kryteriów delimitacyjnych. Nie spełniła kryterium 5 (udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu) oraz kryterium 6 (stosunek gęstości zaludnienia (bez lasów i wód) do średniej dla podregionu słupskiego)
- Najsłabsze powiązanie w ramach MOF S-U wykazano pomiędzy miastem rdzeniowym a Gminą Damnica (spełniono zaledwie 2/7 kryteriów delimitacyjnych. Gminę tę natomiast charakteryzuje stosunkowo krótki czas dojazdu do Słupska oraz wysoka liczba połączeń komunikacji publicznej.
- Najsilniejsze powiązanie między Słupskiem a gminami spoza obszaru MOF S-U wykazano z Gminą Postomino. Gmina ta charakteryzuje się stosunkowo wysoką liczbą połączeń komunikacji publicznej, powiązaniem gospodarczym oraz relatywnie wysoką liczbą oddanych do użytku mieszkań.

IX. Bilans strategiczny

Poniżej w sposób syntetyczny zaprezentowano zbiór wniosków płynący z przeprowadzonej diagnozy statystycznej. Wnioski pogrupowano na obszary związane z obszarem społecznym, gospodarczym oraz przestrzenno-funkcjonalnym i środowiskowym. W bilansie wykorzystano wnioski wynikające z badań ilościowych i jakościowych prowadzonych wśród mieszkańców oraz osób zaangażowanych w funkcjonowanie MOF S-U. Uzupełnieniem zaprezentowanych wniosków z diagnozy, jest analiza SWOT oraz rekomendacje przedstawione w kolejnych podrozdziałach.

1. Obszar społeczny

- 1. Populacja MOF S-U** to około 160 tys. osób, stanowiąca mniej więcej 6,8% ogółu województwa pomorskiego. Jest to jednocześnie populacja starzejąca się i stopniowo malejąca liczebnie. Blisko 2/3 mieszkańców obszaru zamieszkuje teren 2 miast – Słupsk i Ustka, oznacza to stosunkowo wysoki wskaźnik urbanizacji obszaru, jednocześnie około połowy terenu MOF stanowią użytki rolne, a około 1/3 grunty leśne. W tym kontekście istotne jest to, iż z przeprowadzonych wśród mieszkańców MOF S-U (na próbie 860 osób) badań ankietowych wynika, iż jedynie około 8% respondentów rozważa możliwość zmiany miejsca zamieszkania, na lokalizację umiejscowioną poza MOF S-U. Jednocześnie ponad 80% badanych zamierza w najbliższych latach pozostać na terenie MOF S-U i niemal tyle samo respondentów jest przekonana, że teren ten jest dobrym miejscem do życia. Wskazuje to na duże przywiązanie badanych do zamieszkiwanego miejsca i dobrą ocenę jakości życia na tym terenie. Wśród potencjalnych powodów skłaniających respondentów do zmiany miejsca zamieszkania znalazły się głównie chęć zamiany mieszkania na dom, lub miasta na wieś, a także powody finansowe – lepsze zarobki, niższe opłaty.
- 2. Suburbanizacja** - w odniesieniu do powyższego, istnieje duże prawdopodobieństwo, iż teren MOF S-U nadal będzie się wyludniał (o czym świadczą prognozy statystyczne), lecz mimo wszystko znaczna część mieszkańców czuje silny związek zamieszkiwanym terenem, co można traktować jako istotny potencjał. Jednocześnie obszar ten narażony jest na zjawisko postępującej suburbanizacji – przenoszenia się ludności miejskiej, do gmin podmiejskich, co potwierdzają zarówno badania ankietowe jak i dane statystyczne. W sposób zauważalny koncentracja mieszkańców występuje wokół miast rdzenia MOF S-U. Im dalej od miast Słupsk i Ustka, tym bardziej maleje zagęszczenie ludności. Wraz ze zjawiskiem suburbanizacji w kolejnych latach postępować będzie proces wyludniania się miast obszaru oraz powolnego tracenia przez nie funkcji miejskich. Koniecznym stanie się ponoszenie dodatkowych nakładów na rozwój infrastruktury drogowej, komunikacyjnej i komunalnej. Depopulacja obszarów miejskich w znaczny sposób podnosi koszty utrzymania infrastruktury technicznej (szczególnie liniowej) oraz społecznej. Skutkiem osłabienia podstaw funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz usług jest ograniczenie ich sieci i zmniejszenie oferty. Przekłada się to na trudności w dostępie do nich dla mieszkańców, generuje dodatkowy ruch samochodowy, co z kolei przekłada się na dodatkowe koszty. Postępujące rozlewanie się skutkuje obniżeniem atrakcyjności inwestycyjnej całego obszaru funkcjonalnego i niszczeniem jego potencjału rozwojowego.
- 3. Starzenie się społeczności** - wraz ze zjawiskiem suburbanizacji, postępuje starzenie się społeczności miast (Słupsk i Ustka). W latach 2011-2020 znacząco wzrósł w nich odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Równocześnie maleje wskaźnik przyrostu naturalnego co wskazuje, że zjawisko starzenia się demograficznego w kolejnych latach będzie nadal się nasilało.

- 4. Opieka żłobkowa i przedszkolna** - obszar MOF S-U statystycznie cechuje się względnie dobrze rozwiniętą opieką żłobkową, lecz oferta ta koncentruje się w obszarach miejskich. Na terenach wiejskich MOF oferta ta dostępna jest w bardzo ograniczonym zakresie. Zdecydowanie lepiej rozwinięta jest natomiast oferta opieki przedszkolnej, choć dostępność miejsc w przedszkolach także skupia się na obszarach miejskich MOF. Wzmocnienie oferty opieki żłobkowej i przedszkolnej, może stanowić jeden z istotnych elementów sprzyjających powrotom do pracy młodym rodzicom.
- 5. Edukacja** – obecnie przeciętne wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych MOF S-U oraz wyniki egzaminów maturalnych w latach 2018-2020 znacząco odstają od średnich dla kraju i województwa. Oznacza to, iż szkoły MOF S-U oferują niższy poziom nauki, niż ich odpowiedniki w kraju i województwie. Duże zróżnicowanie w zakresie wyników egzaminów zauważalne jest także na poziomie poszczególnych gmin MOF. W trakcie badań prowadzonych na potrzeby opracowania diagnozy, często wskazywano na niewykorzystany potencjał lokalnych szkół oraz uczelni wyższych. Wielokrotnie postulowano, aby w kolejnych latach podjęto działania nastawione na wypracowanie modelu kształcenia (szkoły ponadpodstawowe, Akademia Pomorska, placówki kształcenia ustawicznego), które pozwalałyby na kształcenie kadr pod potrzeby lokalnego rynku pracy, co docelowo może przełożyć się na zapewnienie stabilnego zatrudnienia. W kontekście samej Akademii Pomorskiej postulowano utworzenie kierunków medycznych oraz uruchomienie innowacyjnych kierunków kształcących inżynierów. Rozwój współpracy na każdym poziomie szkolnictwa może stać się impulsem zarówno dla lokalnej gospodarki, jak korzystnie wpłynąć na ograniczenie migracji osób młodych.
- 6. Infrastruktura i oferta pomocy społecznej** - Mimo nieznacznie wyższych od wojewódzkich wskaźników dotyczących liczby mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, obserwuje się stały trend poprawy sytuacji społecznej mieszkańców MOF S-U. Z danych statystycznych wynika wprost, że poprawie ulega sytuacja materialna mieszkańców i ogranicza się występowanie poziomu ubóstwa. Jednakże dostrzega się istotne problemy i potrzeby w obszarze pomocy społecznej w zakresie wsparcia rodzin dysfunkcyjnych, brak rodzin zastępczych, a także braki kadrowe ośrodków pomocy społecznej. W związku z zachodzącymi zmianami demograficznymi, konieczne będzie także powołanie nowych instytucji odpowiadających na zapotrzebowanie rosnącej liczby osób z niepełnosprawnością, osób starszych i samotnych. Ważne będzie także uruchomienie nowych usług wspierających, nastawionych na deinstytucjonalizację pomocy, a także pomoc dedykowaną konkretnym grupom społecznym: usługi transportowe, asystentów rodziny, opiekę wytchnieniową, rozwój miejsc oferty miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością, tworzenie mieszkań specjalnego przeznaczenia etc. Istotne będzie również uruchomienie działań nakierowanych na integrację cudzoziemców.

2. Obszar gospodarczy

- 1. Rynek pracy** - na terenie MOF S-U obserwuje się wieloletni trend spadku bezrobocia rejestrowanego. Większość osób pozostających bez zatrudnienia stanowią kobiety. Oprócz poprawiającej się sytuacji na rynku pracy, obserwuje się stałą poprawę sytuacji gospodarczej obszaru. Sukcesywnie przyrasta liczba zarejestrowanych na terenie MOF S-U podmiotów gospodarczych, a także działalności zakładanych przez osoby fizyczne. Co istotne trend ten nie omija także gmin wiejskich MOF S-U, przez co wartości wskaźników dla całego obszaru,

zbliżone są do wartości dla całego województwa. Słabiej natomiast kształtują się statystyki dotyczące prowadzenia i zakładania przez mieszkańców podmiotów społecznych (fundacji i stowarzyszeń). Mimo poprawiającej się stale sytuacji na lokalnym rynku pracy, problemem dla mieszkańców MOF S-U może być nie sama dostępność pracy, lecz jej jakość związana z oferowanymi wynagrodzeniami, charakterem pracy, oczekiwaniami pracodawców etc. Istotny problem lokalnego rynku pracy to także aktualny układ drogowy i wykluczenie komunikacyjne całego MOF, który z jednej strony utrudnia przemieszczanie się po obszarze, a z drugiej zmniejsza zainteresowanie inwestorów, ze względu na długie czasy dojazdów. Sytuacja ta ogranicza tym samym konkurencyjność firm zlokalizowanych na terenie MOF S-U. Rozwiązaniem (co najmniej doraźnym) części problemów komunikacyjnych, może być rozwój i promocja telepracy oraz innych współczesnych form zatrudnienia. Rozwój oferty telepracy może sprzyjać większemu przywiązaniu do terenu MOF osób młodych i specjalistów z różnych branż, gdyż zmniejszy się konieczność dojeżdżania do firm zlokalizowanych poza terenem MOF.

- 2. Deficyty lokalnego rynku pracy** - spośród wymienionych zawodów deficytowych stosunkowo największe zapotrzebowanie zgłaszane jest przez branżę budowlaną, w zawodach wymagających kwalifikacji/uprawnień specjalistycznych, ale także (co istotne) branżę medyczną – lekarze, pielęgniarki, ratownicy medyczni. Braki kadrowe to także istotny element związany z funkcjonowaniem lokalnej administracji, która od lat boryka się brakiem specjalistów (zarówno w zakresie kadr na stanowiskach administracyjnych, jak i w obszarze kultury, pomocy społecznej etc.). Braki kadrowe samorządów negatywnie przekładają się także na ich funkcjonowanie w zakresie kooperacji jednostek, koordynacji pracy oraz wdrażania nowych rozwiązań. Odpowiedzią na obserwowane zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy, przynajmniej częściowo może stać się oferta szkół średnich i uczelni wyższych MOF S-U. Działanie to wymaga jednak stałej współpracy instytucji publicznych i podmiotów rynku pracy. W przypadku funkcjonowania jednostek publicznych MOF S-U, poprawę funkcjonowania można osiągnąć także za sprawą rozwoju środków komunikacji elektronicznej (e-usługi). W chwili obecnej usługi te funkcjonują w ograniczonym zakresie, lecz docelowo mogą poprawić zarówno jakość realizacji usług publicznych, jak i przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej.
- 3. Tereny inwestycyjne** - Ważną instytucją związaną z gospodarką MOF S-U jest Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego, która zarządza Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną i Słupskim Inkubatorem Technologicznym. Strefa obejmuje swym zasięgiem 16 powiatów, zlokalizowanych na terenie trzech województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego oraz wielkopolskiego, łącznie 97 gmin Pomorza Środkowego posiadających tereny inwestycyjne. W ramach strefy funkcjonuje 18 podstref, z których część zlokalizowana jest w Ustce, Słupsku oraz na obszarze gminy Słupsk. Obecnie PARR dysponuje atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi wzdłuż obwodnicy Miasta Słupska w ciągu drogi ekspresowej S6, która gwarantuje dogodne połączenie komunikacyjne. Dobrze rozwinięta infrastruktura usług okołobiznesowych zapewnia sprzyjający klimat inwestycyjny i społeczny. Elementy te mogą stać się kołem zamachowym przyszłego rozwoju MOF S-U. Dalszy rozwój terenów inwestycyjnych, może być także odpowiedzią na wskazywany w trakcie prowadzonych badań problem ograniczonej liczby firm innowacyjnych, które obecnie nie zapewniają pracy dla inżynierów i specjalistów średniego i wyższego szczebla. Problemy w zakresie innowacyjności to także efekt (przynajmniej częściowy) trudności w dostępie do wykwalifikowanych kadr na obszarze MOF S-U. Jest to kolejne z wyzwania stojących przed MOF S-U.

4. **Baza raketowa** - Wyzwaniem w zakresie rozwoju gospodarczego obszaru, może okazać się istnienie bazy raketowej zlokalizowanej na terenie gminy Słupsk. Funkcjonowanie bazy skutkuje licznymi ograniczeniami związanymi z możliwością lokalizowania niektórych branż na terenie MOF, ograniczenie w kubaturze budynków etc. Innymi słowy istnienie bazy raketowej może ograniczać w sposób znaczący konkurencyjność MOF względem innych obszarów w województwie.
5. **Port w Ustce** - Ważnym elementem zmian, jest także koncepcja rozbudowy portu w Ustce. Jako odpowiedź na możliwości rozwoju gospodarczego obszaru, rozwój transportu i gospodarki lokalnej, która może przyczynić się do ograniczenia migracji osób młodych, a także otwarcia gospodarczego i komunikacyjnego obszaru.
6. **Produkt turystyczny** - docelowo obszar MOF S-U powinien wypracować lokalny produkt turystyczny, który wpłynąłby na rozpoznawalność obszaru i mógł przyczynić się do wypracowania tożsamości lokalnej mieszkańców. W zakresie turystyki mocny nacisk należy położyć na rozwój turystyki aktywnej, łączącej zasoby naturalne obszaru i możliwość korzystania z różnorodnych rozrywek – kajaki, rowery, turystyka konna etc.
7. **Kondycja finansowa gmin i powiatu:** wyzwaniem w zakresie lokalnej gospodarki i inwestycji, może być aktualna sytuacja finansowa samorządów MOF S-U. Brak środków na nowe inwestycje, lub środków dla zapewnienia wkładów władnych przy inwestycjach realizowanych ze środków zewnętrznych, może stać się problemem negatywnie oddziałującym na realizację planowanych inwestycji.

3. Obszar przestrzenno-funkcjonalny i środowiskowy

1. **Wykluczenie komunikacyjne** – jest jednym z kluczowych elementów wpływających na całokształt funkcjonowania MOF S-U i możliwość rozwoju obszaru. Wykluczenie komunikacyjne to element, który zdecydowanie najczęściej wskazywali wśród słabych stron przedstawiciele MOF S-U. Problem ten to przede wszystkim efekt prowincjonalnego usytuowania MOF i wieloletnich opóźnień w rozwoju głównych korytarzy komunikacyjnych, łączących obszar MOF ze stolicą województwa i pozostałymi częściami kraju. Problem wykluczenia transportowego generuje istotne problemy w obszarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym, a także przyczynia się do zwiększenia presji migracyjnej mieszkańców do innych, silniejszych gospodarczo obszarów. Problem ten wskazywany jest także wśród głównych problemów obszaru przez samych mieszkańców MOF S-U, którzy poruszali także temat niskiej przepustowości głównych tras komunikacyjnych, czy stan bezpieczeństwa na drogach i jakość ich nawierzchni. Na wykluczenie komunikacyjne MOF S-U nakładają się także takie czynniki jak duża odległość od najbliższego lotniska, czy wymagająca znaczących inwestycji komunikacja kolejowa. Jest to zatem jeden z priorytetów inwestycyjnych, który w znacznej części uzależniony jest od decyzji na szczeblu ponadlokalnym. Działania te powinny mieć charakter kompleksowy, uwzględniając zarówno drogi transportu kołowego, kolej, a także ścieżki rowerowe i rozwój transportu publicznego wewnątrz MOF S-U.
2. **Funkcjonowanie MOF S-U** - Z przeprowadzonych wywiadów jakościowych wynika, że dotychczasowa współpraca w ramach MOF S-U (mimo występujących różnic zdań i pojawiających się „tarć”) oceniana jest korzystnie. Pomimo pojawiających się różnic i stosunkowo niewielkiej liczby zrealizowanych wspólnie przedsięwzięć, uczestnicy badania

wskazywali, że ostatni okres współpracy pozwolił na wzmocnienie wewnętrznych więzi i rozwiązanie części wspólnych problemów. Ponadto współpraca ta owocuje zwiększeniem podmiotowości samorządów MOF S-U w imię zasady „duży może więcej”. Podejście nastawione na współpracę i oparte o wypracowane do tej pory mechanizmy może docelowo wpłynąć pozytywnie na rozwiązanie znacznej części problemów zdiagnozowanych w ramach MOF S-U.

- 3. Mieszkalnictwo** - obszar MOF S-U cechuje się ponadprzeciętną dostępnością mieszkań, zarówno w porównaniu ze średnią wojewódzką jak i ogólnopolską. Wyższy współczynnik dostępności mieszkań może wynikać zarówno z rosnącej liczby wydawanych pozwoleń budowlanych, ale także ze stopniowym wyludnianiem się części gmin obszaru. Jednocześnie w trakcie prowadzonych badań postulowano opracowanie programu rozwoju mieszkalnictwa, w tym mieszkalnictwa nakierowanego na potrzeby osób młodych i pod pozyskiwanie kadr dla lokalnej gospodarki. Program ten może ograniczyć odpływ młodzieży z terenu MOF S-U i przyczynić się do napływu nowych mieszkańców w kolejnych latach. Warto zwrócić jednak uwagę, że większość gmin posiada deficyty w sferze dostępności mieszkań komunalnych (długie listy oczekujących, zły stan budynków).
- 4. Usługi medyczne** - Obszar MOF S-U charakteryzuje się znaczącym zróżnicowaniem dostępu do usług medycznych na poziomie poszczególnych gmin. Dostępność do usług medycznych jest przeciętnie niższa od średniej dla województwa pomorskiego i kraju. Sytuacja ta może przekładać się na wyższy współczynnik umieralności mieszkańców poszczególnych gmin. Trudniejszy jest także dostęp do aptek. Wskazywany powyżej problem znajduje także potwierdzenie w badaniach ankietowych zrealizowanych wśród mieszkańców MOF S-U, w których respondenci wśród ocenianych elementów jakości życia na terenie MOF S-U najgorzej oceniali dostępności usług medycznych. Negatywne oceny w części mogą być jednak powiązane z funkcjonowaniem systemu opieki zdrowotnej w okresie pandemicznym. Zdiagnozowany problem w zakresie dostępności do usług medycznych, powiązany jest przede wszystkim z „wolnymi terminami” zarówno w POZ jak i AOS. Czas oczekiwania na termin wizyty wydłuża się ze względu na braki w kadrze lekarskiej.
- 5. Kultura i rekreacja** – za sprawą dostępu do linii brzegowej Morza Bałtyckiego, a także licznych atrakcji wynikających z ukształtowania terenu i zasobów przyrodniczych, obszar MOF S-U korzystnie wyróżnia się pod względem oferty związanej z możliwością spędzania wolnego czasu. Oprócz zasobów naturalnych, teren MOF charakteryzuje stosunkowo wysoka liczba zabytków oraz podmiotów związanych z branżą kulturalno-rozrywkową. Trwają także inwestycje związane z rozbudową infrastruktury sportowej, w tym modernizacja stadionu w Słupsku, sal gimnastycznych oraz innych obiektów. Niemniej jednak w badaniach ankietowych mieszkańcy nadal wskazują na deficyty w ofercie spędzania czasu wolnego dostosowanej do potrzeb dzieci i młodzieży, a także osób dorosłych. Wyzwaniem jest również nierównomierne obciążenie ofertą rozrywkową w poszczególnych miesiącach roku, gdzie wskazuje się na natężenie wydarzeń w sezonie letnim i ograniczenie oferty w pozostałych okresach.
- 6. Zasoby środowiskowe** - MOF S-U wyróżnia na tle kraju i województwa stosunkowo wysoki współczynnik lesistości, który przekracza poziom 1/3 obszaru. Mimo dużej lesistości, MOF S-U posiada niewielkie zasoby obszarów prawnie chronionych - poniżej 20% powierzchni ogółem. Mieszkańcy MOF S-U korzystnie ocenili jakość środowiska naturalnego i infrastruktury komunalnej MOF S-U. Pozytywnie odnieśli się do stanu środowiska naturalnego, powietrza, czy

jakości wody. Walory środowiskowe znalazły się także wśród największych potencjałów MOF S-U, który wśród czołowych potencjałów obszaru wymieniali zarówno mieszkańcy jak i przedstawiciele gmin MOF S-U. Do kluczowych zaliczono nadmorskie położenie, a także zasoby przyrodnicze i środowiskowe MOF S-U, co obiektywnie potwierdza jakość i walory środowiskowe, jako najważniejsze atuty obszaru.

- 7. Odpady komunalne i działania pro-środowiskowe** - Pod względem zbiórki odpadów komunalnych, MOF S-U plasuje się powyżej średniej wojewódzkiej i jest na poziomie zbliżonym do średniej ogólnopolskiej. Wyższa ilość odpadów przypadających na 1 mieszkańca występuje w gminach nadmorskich, co może być wprost powiązane z nasileniem ruchu turystycznego. Ponadto dla MOF S-U korzystnie kształtuje się wskaźnik selektywnej zbiórki odpadów, często przekraczający znacząco średnią ogólnopolską (około 40%). Niemniej jednak system ten nadal będzie wymagał wprowadzania nowych usprawnień. Selektywna zbiórka odpadów powinna wpisywać się w wieloaspektowość działań prośrodowiskowych na terenie MOF S-U, która docelowo może korzystnie wpłynąć na poprawę jakości życia w gminach – większa liczba terenów zielonych, przestrzeni biologicznie czynnych, poprawa retencji etc. Wszystkie te działania mogą przyczynić się do postrzegania obszaru MOF S-U jako obszaru nowoczesnego, ekologicznego i przyjaznego do życia mieszkańcom, obszaru, który zachęcał będzie do osiedlania się na jego terenie.
- 8. Jakość infrastruktury wod-kan i zużycie wody** - Jednym z pozytywnych wyróżników MOF S-U jest wysoki poziom dostępności podłączeń wodociągowych oraz wysoki wskaźnik skanalizowania obszaru. Jednocześnie wskazuje się, że znaczna część istniejących instalacji wymaga modernizacji i rozbudowy. Konieczne jest także usprawnienie istniejących oczyszczalni ścieków, co wiąże się w szczególności z intensywnym wzrostem populacji w gminach wiejskich MOF S-U. Działanie to jest także konieczne ze względu na fakt, iż przeciętny mieszkaniec MOF S-U zużywa większą ilość wody niż mieszkaniec kraju. Zużycie wody większe jest jednak w gminach nadmorskich, a znacząco mniejsze w gminach, w których ruch turystyczny jest mniejszy. Gminy te wymagają zatem tworzenia odmiennej infrastruktury, uwzględniającej sezonowość ruchu turystycznego.
- 9. Źródła energii** - Obszar MOF S-U cechuje wyższy od przeciętnego dla kraju poziom gazyfikacji. Wynika on jednak z wysokiego stopnia zgazyfikowania miasta Słupsk i Ustki. Pozostałe gminy mają najczęściej fragmentarycznie rozwiniętą sieć gazową. W kontekście zachodzących zmian środowiskowych i konieczności obniżania emisji zanieczyszczeń, konieczna może zatem okazać się rozbudowa sieci gazowej, lub dalsza rozbudowa sieci odnawialnych źródeł energii, która prócz farm fotowoltaicznych i wiatrowych, może zostać uzupełniona o elektrownie wiatrowe morskie. Działanie to przyczyni się to nie tylko do poprawy środowiska naturalnego, ale także może docelowo korzystnie wpłynąć na kondycję dochodów gmin. Ponadto w obszarze MOF funkcjonują dwa systemy ciepłownicze oparte na wytwarzaniu ciepła z węgla. Wysokie ceny uprawnień do emisji oraz nowe standardy emisyjne od 01.01.2023 wymagają gruntownej modernizacji źródeł ciepła. Modernizacja opierać się będzie o decentralizację źródeł, dekarbonizację, dywersyfikację paliw oraz budowę źródeł OZE. Plany Spółek ciepłowniczych przewidują również produkcję energii elektrycznej w kogeneracji. Pozwoli to utrzymanie cen ciepła na akceptowalnym przez mieszkańców poziomie. Budowanie niezależności energetycznej MOF.
- 10. Sieć internetowa** – jak wynika z przeprowadzonych analiz, obszary wiejskie ze względu na swą specyfikę, mają zdecydowanie słabiej rozwiniętą sieć internetową niż tereny miejskie. Obecnie

dostępność Internetu stacjonarnego o wysokiej przepustowości występuje głównie w miastach MOF S-U. Konieczność rozwoju tej sieci to zarówno wyzwanie cywilizacyjne dla obszaru, jak i szansa na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

4. Analiza SWOT MOF S-U

Poniżej w formie podsumowania strategicznego zaprezentowano analizę SWOT obszaru MOF S-U, z podziałem na strefę społeczną, gospodarczą i przestrzenno-funkcjonalną.

STRENGTHS	↑	Mocne strony MOF S-U	SFERA
		Wzrost liczby mieszkańców terenów gminnych (wiejskich)	SPOŁECZNA
		Funkcjonujący Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej i Słupskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Ekonomii Społecznej,	
		Dodatni przyrost naturalny w części gmin z MOF	
		Spadek bezrobocia	
		Znacząca dynamika budownictwa	
		Spadający odsetek gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	
		Działalność Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., w tym Słupskiego Inkubatora Technologicznego	GOSPODARCZA
		Plany optymalizacji (pod kątem ekonomicznym i środowiskowym) zakładów produkujących energię ciepłą	
		Wysoka liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	
Dostępność terenów inwestycyjnych			
Niski odsetek osób długotrwale bezrobotnych			
Dobrze rozwinięta oferta turystyczna strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego	PRZESTRZENNA		
Wysoka wartość przyrodnicza obszaru			
Obszary atrakcyjne turystycznie			
Rosnąca liczba miejsc noclegowych			
Relatywna spójność obszaru MOF S-U (4 JST spełniły 6 lub więcej kryteriów delimitacyjnych)			
Ponad połowa obszaru MOF S-U objęta MPZP			
Wysoki odsetek mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie			
Wysoki poziom zgazyfikowania miast obszaru MOF S-U			
Wysoki odsetek mieszkańców korzystających z wodociągów			
Duża dynamika rozwoju sieci dróg rowerowych na obszarach miejskich			

	Słabe strony MOF S-U	STREFA
	WEAKNESSES	Systematyczne starzenie się lokalnej społeczności
Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarach rewitalizacji		
Depopulacja miast, ich rozlewanie i postępująca suburbanizacja		
Niska liczba stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców		
Deficyty specjalistów w zawodach medycznych i technicznych		
Wzrost liczby osób w wieku nieprodukcyjnym		
Nierównomierny dostęp do opieki żłobkowej, wyłączający część mieszkańców z rynku pracy		
Mocno zróżnicowany poziom nauczania na poziomie szkół podstawowych i ponadpodstawowych		
Nierównomierny dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej		
Niska atrakcyjność lokalnego rynku pracy		GOSPODARCZA
Zbyt krótki sezon turystyczny i niska liczba działań na rzecz jego wydłużenia		
Słabe skomunikowanie obszaru za pomocą dróg ekspresowych i znaczna odległość od autostrad		
Lokalizacja elementów tarczy antyrakietowej		
Zbyt niska atrakcyjność inwestycyjna obszaru		
Brak uzbrojenia terenów pod mieszkalnictwo		PRZESTRZENNA
Słaby poziom skomunikowania z drogą S11		
Słaba jakość infrastruktury drogowej, długie czasy dojazdów do dużych miast regionu		
Brak mariny/Centrum Żeglarstwa Ziemi Słupskiej		
Brak integracji planowania przestrzennego na obszarze MOF S-U		
Niski odsetek gruntów komunalnych		
Niska dostępność komunikacyjna w ruchu samochodowym (DK6)		
Duży udział budynków wymagających kompleksowej modernizacji, w szczególności budynków komunalnych		
Peryferyjne położenie względem dużych ośrodków miejskich		

+	Szanse dla MOF S-U	SFERA
O P P O R T U N I T I E S	Wzmocnienie sektora organizacji pozarządowych, stymulacja ich rozwoju i wzrostu liczby organizacji, a także aktywna w współpraca z liderami opinii	SPOŁECZNA
	Plany członków MOF S-U dotyczące budownictwa mieszkaniowego	
	Zachęty osiedleńcze	
	Plany samorządów dotyczące wzmocnienia kapitału społecznego i integracji mieszkańców	
	Działania na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej	
	Wsparcie dla pomiotów reintegracyjnych (CIS, KIS, ZAZ, WTZ)	
	Wsparcie pracy szkół ukierunkowane na kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów, wyrównywania szans edukacyjnych, a także podniesienie atrakcyjności szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego	
	Rozwój i wzmocnienie lokalnych uczelni wyższych	
	Rozwój i wzmocnienie usług społecznych	
	Rozwój infrastruktury medycznej	
	Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych	
O P P O R T U N I T I E S	Spójna promocja atrakcji turystycznych wraz z propozycjami pakietowania usług.	GOSPODARCZA
	Rozwój usług turystycznych bazujący na poprawie, jakości infrastruktury drogowej, rowerowej, komunikacyjnej.	
	Wysoka atrakcyjność gospodarcza (w szczególności w zakresie usług turystycznych) ze względu na położenie	
	Zaspokojenie potrzeb chłonnego rynku pracy np. poprzez zatrudnianie emigrantów	
	Rozwijanie kapitału ludzkiego	
	Rozwój telepracy	
	Wsparcie terenów wiejskich w zakresie przedsiębiorczości	
	Wspólna oferta kulturalna i turystyczna	
	Dobra kondycja i stabilność pracodawców	
	Cyfryzacja i uruchomienie e-usług	
	O P P O R T U N I T I E S	
Spójna polityka terytorialna województw		
Nacisk na ochronę środowiska w krajowych i regionalnych dokumentach planistycznych		
Środki UE na transformację energetyczną		
Niski odsetek obszarów prawnie chronionych		
Rozbudowa połączeń drogowych		
Rozwój portu w Ustce		

!	Zagrożenia dla MOF S-U	STREFA
	T	Pandemia – Covid-19
Zapaść demograficzna		
Trudności z pozyskaniem funduszy na ochronę dziedzictwa kulturowego		
Niska dostępność usług medycznych, w tym specjalistycznych na tle kraju i województwa		
H	Wysoka konkurencja sąsiednich jednostek terytorialnych w zakresie przyciągania inwestycji oraz silna konkurencja ościennych JST na rynku usług turystycznych.	GOSPODARCZA
	Kryzys finansów publicznych w związku z ponoszeniem większych kosztów za świadczone usługi publiczne przez samorządy	
	Niska liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców	
	Zmniejszone środki dotacyjne w nowej perspektywie UE.	
	Brak pracowników na lokalnym rynku pracy	
	Pandemia – Covid-19	
	Niski poziom aktywności inwestorów w związku z niską stopą zwrotu inwestycji (wzrost opodatkowania przedsiębiorców hamujący ich rozwój, wzrost konkurencyjności innych miast nastawionych na przyciąganie inwestorów, brak nowych inwestorów, niepewność prawa)	
	Wzrastające kwoty świadczeń socjalnych	
R	Zwiększona częstotliwość występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i tym samym klęsk żywiołowych	PRZESTRZENNA
	Brak usprawnienia rozwiązań i infrastruktury komunikacyjnej	
	Brak współpracy między samorządami w zakresie planowania przestrzennego w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji	
	Brak inwestycji w infrastrukturę sieciową i powstałe z tego względu zagrożenia środowiskowe	

5. Identyfikacja obszarów wsparcia oraz wspólnych celów rozwojowych dla MOF S-U

Biorąc pod uwagę całokształt zgromadzony informacji na temat MOF S-U, rekomenduje się podjęcie działań zmierzających do wypracowania konkretnych rozwiązań w przedstawionych poniżej obszarach i podlegającym im zakresach. Działania te powinny mieć charakter wspólny, ponadjednostkowy oraz zmierzać do utworzenia strategii ponadlokalnej, zgodnej z przepisami obowiązującego prawa. Ich celem powinien być zrównoważony i długookresowy rozwój terenu MOF S-U.

Obszar	Działania
Społeczny	<p>Polityka integracyjna – w założeniu powinna zostać nastawiona na podniesienie atrakcyjności osiedleńczej całego obszaru. Działanie to powinno zmierzać do zwiększenia populacji mieszkańców MOF zarówno poprzez skuteczne wyhamowanie wyludniania się miast MOF, jak i pozyskanie nowych mieszkańców spoza terenu MOF (np. poprzez prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej skierowanej na imigrantów). Działanie to powinno zostać powiązane z rozwojem oferty spędzania czasu wolnego zarówno na terenach miejskich jak i w gminach wiejskich. Dostęp mieszkańców do elementów związanych z kulturą, rekreacja szeroko rozumianymi usługami czasu wolnego, powinien tworzyć obraz MOF jako obszaru atrakcyjnego do zamieszkiwania. Kluczowym elementem działania powinno być tworzenie odpowiednich, wspólnych dla całego obszaru polityk publicznych, rozwój oferty mieszkaniowej, opartej o zasoby komunalne, planowanie przestrzenne związane z rozwojem budownictwa mieszkaniowego etc. Istotnym czynnikiem integrującym zasoby lokalne, lokalną społeczność i ofertę, powinny być także działania związane z rozwojem transportu publicznego, siecią ścieżek rowerowych i innych form transportu, które ułatwią mieszkańcom przemieszczanie się po całym terenie MOF.</p> <p>Jakość i dostępność usług – działanie w zakresie jakości i dostępności usług nakierowane powinno być na kompleksowy rozwój usług żłobkowych oraz oferty usług przedszkolnych, które w szczególności poprawią jakość życia osób młodych, w tym powracających na rynek pracy. W chwili obecnej mocno dostrzegalne są braki w tego typu ofercie, zwłaszcza na terenach wiejskich gmin MOF. Poprawa ich dostępności może korzystnie wpłynąć na postrzeganie obszaru MOF jako miejsca dobrego do życia, miejsca, w którym można planować zakładanie rodziny i poczucie więzi/przywiązania do zamieszkiwanego obszaru. W ślad za tym powinny iść działania nastawione na poprawę jakości lokalnej edukacji, w tym w szczególności kształcenia w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, ponieważ jak wynika z przeprowadzonej analizy, dotychczasowe wyniki nauczania plasują MOF poniżej wyników średnich w województwie i kraju. Oprócz tego ważnym elementem będzie nastawienie na rozwój oferty usług kulturalnych, poczucia lokalnej tożsamości, oferty czasu wolnego. Nie bez znaczenia będzie także poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej, w tym w szczególności opieki specjalistycznej, podstawowej opieki zdrowotnej, a także innych usług społecznych. Dostępność usług powinna być także rozumiana przez pryzmat dostępności elektronicznej/informatyzacji usług świadczonych przez instytucje publiczne, tworzenie wspólnej, międzygminnej oferty dla mieszkańców całego MOF S-U, ale także wdrożenie nowoczesnych narzędzi zarządzania tą ofertą.</p>

Obszar	Działania
Gospodarczy	<p>Wysoka jakość miejsc pracy – działanie to połączone powinno być ze wsparciem rozwoju działalności gospodarczej na terenach wiejskich, zwłaszcza w tych gminach, które w chwili obecnej posiadają ograniczoną ofertę miejsc pracy. Rozwój przedsiębiorczości może iść w parze z wdrażaniem nowoczesnych rozwiązań wsparcia nowych przedsiębiorców, promocją przedsiębiorczości indywidualnej, ale także pozyskiwaniem dużych podmiotów gospodarczych, które zapewnią stabilne miejsca pracy w obszarze MOF. Potencjałem wartym do wykorzystania jest zarówno Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna, ale także możliwość jaką daje rozbudowa portu w mieście Ustka. Oprócz działań z zakresu rozwoju przedsiębiorczości i dostępności miejsc pracy, konieczne będzie także wdrożenie nowych rozwiązań nastawionych na wzmocnienie lokalnych przedsiębiorców i uczelni wyższych funkcjonujących na terenie MOF, w celu dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy i stworzenia niszy/specjalizacji obszaru MOF. Działanie to może sprzyjać ograniczeniu odpływowi ludzi młodych i specjalistów z terenu MOF do innych, większych ośrodków miejskich. Uzupełnieniem wymienionych działań mogą być także działania z zakresu upowszechnienia przedsiębiorczości społecznej i ekonomii społecznej, które także mogą stać się atrakcyjnym miejscem pracy dla mieszkańców.</p>
	<p>Tworzenie marki MOF S-U – MOF S-U posiada naturalne zasoby do tworzenia własnej marki, jako obszaru spójnego wewnątrznie i wyróżniającego się na tle województwa pomorskiego i całego pomorza środkowego. Aby wypracować markę MOF S-U konieczne będzie podjęcie wspólnych działań wszystkich samorządów współtworzących MOF, w celu wypracowania wspólnej strategii marki, wspólnej promocji gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej obszaru. Konieczne będzie także wzmocnienie wewnętrznego dialogu i uspołnienie wizji rozwoju.</p>

Obszar	Działania
Przestrzenno-funkcjonalny	<p>Środowisko naturalne – to jeden z ważniejszych zasobów obszaru MOF S-U. Wykorzystanie wewnętrznego potencjału dobrej jakości środowiska naturalnego, dostępu do Morza Bałtyckiego, licznych rzek, a także terenów zielonych, może stać się zarówno kołem zamachowym lokalnej gospodarki, jaki i znakiem rozpoznawczym obszaru. Istotne jest jednak to, aby w ślad za podejmowanymi działaniami rozwojowymi, szły także działania nastawione na zachowanie jakości środowiska naturalnego – rozwój sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, gazowniczej, rozwój alternatywnych źródeł ciepła, odnawialnych źródeł energii oraz niskoemisyjnych środków transportu. Poprawa środowiska naturalnego oraz zachowanie jego wysokiej jakości może także przyczynić się do pozyskiwania nowych mieszkańców.</p>
	<p>Infrastruktura, urbanizacja i suburbanizacja – ostatnie z proponowanych działań, jest działaniem spinającym i uzupełniającym wszystkie pozostałe. Kluczowym czynnikiem wspierającym rozwój MOF będzie w najbliższej przyszłości dążenie do</p>

ograniczenia wykluczenia transportowego obszaru. Poprawa jakości dróg i rozwój oferty transportu publicznego, a także rozbudowa portu w Ustce, powinny uwzględniać także potrzeby poszczególnych jednostek samorządowych. Wyzwaniem dla MOF na kolejne lata, będzie zapanowanie nad procesami suburbanizacji oraz podjęcie działań nakierowanych na ponowną urbanizację obszarów miejskich, przy uwzględnieniu interesów i potrzeb gmin wiejskich. Rozproszenie zabudowy niesie za sobą wiele zagrożeń i presję inwestycyjną w zakresie rozbudowy i późniejszego utrzymania infrastruktury. Rozszerzające się tereny podmiejskie to nie tylko konieczność rozbudowy dróg czy infrastruktury sieciowej, ale także konieczność dostosowywania oferty usługowej – edukacyjnej, kulturalnej, zdrowotnej, usług administracyjnych etc. Ponoszenie tych kosztów może stać stanowić duże obciążenie dla lokalnych samorządów obecnie oraz blokować ich możliwości w kolejnych latach, ze względu na pojawiające się nowe potrzeby modernizacyjne. Ważne jest zatem to, aby rozwój przestrzenny MOF przebiegał w sposób planowy, uwzględniający perspektywę wieloletnią, przy czym jednocześnie nie ograniczał możliwości rozwoju osadniczego gmin wiejskich. Kluczowe zatem będzie zapanowanie i planowanie procesów urbanizacyjnych na terenie MOF S-U.

X. Spis tabel, wykresów i grafik

Tabela 1 Wykaz analizowanych dokumentów.....	6
Tabela 2 Wykaz analizowanych dokumentów (lokalnych)	7
Tabela 3 Powierzchnia MOF S-U, powiatu słupskiego i woj. pomorskiego	10
Tabela 4 Liczba mieszkańców MOF S-U, powiatu słupskiego i woj. pomorskiego	10
Tabela 5 Kluczowe problemy oraz potencjały zdefiniowane w dokumentach strategicznych gmin MOF S-U.....	16
Tabela 6 Wybrane zagrożenia i słabe strony JST należących do MOF S-U.....	18
Tabela 7 Wybrane potencjały i mocne strony JST należących do MOF S-U	20
Tabela 8 Cele i kierunki działań zdefiniowane w strategiach rozwoju gmin MOF S-U.....	22
Tabela 9 Połączenia autobusowe z miasta Słupska.....	32
Tabela 10 Obszary rewitalizacji w Słupsku i Ustce wraz z liczbą ludności	34
Tabela 11 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy ze względu na niepełnosprawność.....	36
Tabela 12 Barometr zawodów 2021.....	39
Tabela 13 Podstrefy SSSE.....	42
Tabela 14 Liczba przedszkoli publicznych na terenie MOF S-U.....	46
Tabela 15 liczba szkół podstawowych wg gestora, 2019 rok	47
Tabela 16 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w latach 2019-2021 (wyniki w %)	48
Tabela 17 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w latach 2019-2021 (wyniki w %).....	48
Tabela 18 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w latach 2019-2021 (wyniki w %)	48
Tabela 19 Wyniki egzaminu maturalnego w latach 2019-2021 na poziomie podstawowym	50
Tabela 20 Liczba POZ.....	57
Tabela 21 Stacjonarne placówki pomocy społecznej i ich mieszkańcy	59
Tabela 22 Punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.....	62
Tabela 23 Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie.....	65
Tabela 24 Liczba obiektów sportowych.....	69
Tabela 25 Kluby sportowe, sekcje i ich członkowie.....	70
Tabela 26 Liczba zabytków wpisana do rejestru zabytków Województwa Pomorskiego.....	71
Tabela 27 Szlaki turystyczne MOF S-U.....	71
Tabela 28 Ośrodki kultury jednostek MOF S-U	72
Tabela 29 Liczba imprez kulturalnych oraz uczestników	73
Tabela 30 Delimitacja MOF S-U – wskaźnik 1.....	97
Tabela 31 Wskaźnik 2. Liczba zameldowań ze Słupska na 1000 mieszkańców	99
Tabela 32 Wskaźnik 3. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	100
Tabela 33 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	102
Tabela 34 Wskaźnik 5. Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R).....	103
Tabela 35 Wskaźnik 6. Stosunek gęstości zaludnienia (bez lasów i wód) do średniej dla podregionu słupskiego	105
Tabela 36 Wskaźnik 7. Stosunek liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2011- 2020 do średniej podregionu słupskiego	106
Tabela 37 Wyniki syntezy wskaźników delimitacyjnych	108
Grafika 1 Mapa poglądowa obszaru MOF S-U.....	9
Grafika 2 Delimitacja MOF S-U – wskaźnik 1.....	97
Grafika 3 Wskaźnik 2. Liczba zameldowań ze Słupska na 1000 mieszkańców	98
Grafika 4 Wskaźnik 3. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	100
Grafika 5 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	101
Grafika 6 Wskaźnik 5. Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R).....	103
Grafika 7 Wskaźnik 6. Stosunek gęstości zaludnienia (bez lasów i wód) do średniej dla podregionu słupskiego.....	104
Grafika 8 Wskaźnik 7. Stosunek liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2011- 2020 do średniej podregionu słupskiego	106
Grafika 9 Wyniki syntezy wskaźników delimitacyjnych	107
Wykres 1 Pochodzenie respondentów – gminy.....	75
Wykres 2 Ocena własnej gminy jako dobrego miejsca do życia.....	76
Wykres 3 Perspektywa najbliższych 5 lat na miejsce zamieszkania respondentów	76
Wykres 4 Ocena środowiska naturalnego i infrastruktury	77

Wykres 5 Ocena komunikacji oraz dostępu do Internetu.....	78
Wykres 6 Ocen dostępności placówek oświatowych oraz obiektów przyszkolnych.....	78
Wykres 7 Ocena dostępności i jakości opieki medycznej, instytucji opieki społecznej, zainteresowanie gminy problemami seniorów, przystosowanie budynków publicznych do osób niepełnosprawnych i pomoc udzielana im przez instytucję gminy i organizację społeczne	79
Wykres 8 Ocena kondycji rynku pracy.....	80
Wykres 9 Ocena oferty kulturowej.....	80
Wykres 10 Ocena potencjałów MOF S-U.....	81
Wykres 11 Ocena bariery rozwoju MOF S-U	82
Wykres 12 Ocena działań zwiększających atrakcyjność MOF S-U	83